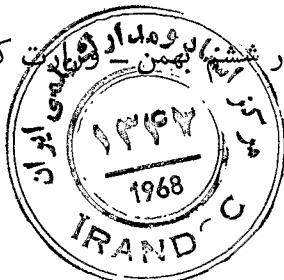

چهارمین کنفرانس ملی کار

تهران - شانزدهم تا بیست و دویست و ۱۳۵۱ ماه

(تالار ششین، بیهمن - دیگران) کار و امور اجتماعی

۱۷۱۸

فهرست مطالب کتاب چهارمین کنفرانس ملی کار

صفحه

عنوان

- برنامه چهارمین کنفرانس ملی کار ۹
- قسمت اول - جلسه افتتاحیه سخنان جانب آقای امیر عباس‌هویدا نخست وزیر ۱۶
- بیانات جانب آقای عبدالمجید مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی ۲۰
- سخنرانی جانب آقای ساتور طاهر ضیائی رئیس اطاق بازارگانی و صنایع و معادن ایران ۲۵
- متن نطق جانب آقای ساتور احمد بلوری مسئول سازمان کارگران ایران ۳۰
- هیئت‌رئیسه چهارمین کنفرانس ملی کار ۳۳
- هیئت‌رئیسه گروهها ۳۵
- قسمت دوم گزارش آقای عبدالحسین محمد کاری مدیر کنفرانس به چهارمین کنفرانس ملی کار ۳۷
- دیپرخانه کنفرانس ملی کار ۴۱
- خلاصه‌ای از اهم فعالیتهای وزارت کار و امور اجتماعی و سازمان‌های وابسته در سال ۱۳۵۰ ۶۴
- صورت قوانین و آئین نامه‌هایی که اطی سال ۱۳۵۰ تصویب گردیده است ۶۹
- طرجهای اقوانین و آئین نامه‌هایی که تدوین گردیده ولی هنوز به مرحله تصویب نرسیده است ۷۰
- اهم فعالیتهای سازمان بیمه‌های اجتماعی در سال ۱۳۵۰ ۷۱
- اهم فعالیتهای بانک ارفاہ کارگران در سال ۱۳۵۰ ۷۵
- اهم فعالیتها و آمار و خدمات انجمن توان بخشی به معلوین در سال ۱۳۵۰ ۷۶
- پیجادو ششمین اجلاس کنفرانس بین‌المللی آکار ۷۸
- متن نطق جانب آقای عبدالmajid مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی در جلسه عمومی مورخ ۸ژوئن ۱۹۷۱ پیجادو ششمین اجلاس کنفرانس بین‌المللی کار ۸۰
- سومین کنفرانس وزرای کار کشورهای آسیائی ۹۷
- هفتمین کنفرانس سازمان بین‌المللی کار برای منطقه آسیا ۱۰۱
- پیام اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر به مناسبت تشکیل هفتمین کنفرانس سازمان بین‌المللی آکار برای منطقه آسیا ۱۰۲
- بیانات جانب آقای هویدا نخست وزیر ۱۰۶
- بیانات جانب آقای عبدالmajid مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی و رئیس هفتمین کنفرانس سازمان بین‌المللی کار برای منطقه آسیا ۱۱۲
- متن سخنرانی جانب آقای منوچهر آگودرزی ۱۱۷
- متن بیانات جانب آقای ساتور طاهر ضیائی رئیس اطاق بازارگانی و صنایع و معادن ایران ۱۲۴
- متن نطق جانب آقای عبدالmajid مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی در جلسه عمومی مورخ ۱۳۴
- متن نطق جانب آقای ساتور احمد بلوری مسئول سازمان کارگران ایران ۱۳۷
- پاسخ آقای جنکیس مدیر کل دفتر بین‌المللی کار به بحث مریوط‌باکر ارش اخود ۱۴۳
- نخستین سمینار روابط صنعتی سازمان پیمان امرکتری (ستنو) ۱۵۳
- هیئت‌های نمایندگی اشرکت کننده اذر سمینار ۱۵۸
- کمیته اهلی نیاز ۱۶۳

عنوان

سمینار نیروی انسانی

پنجاه و هفتمین اجلاس کنفرانس بین‌المللی کار

گزارش برگزاری اولین دوره مسابقات فنی

سخنرانی: جناب آقای امیر حسن افزانه معاون نیروی انسانی وزارت اکار و امور

اجتماعی ایران

متن سخنرانی جناب آقای دکتر شاپور راسخ معاون سازمان بر نامه و سربرست آمار ایران

سخنرانی آقای دکتر امجد لخورسند: از اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران

متن سخنرانی آقای فتح الله حاتمی نایب رئیس اتحادیه اکارگران خبر ایهای تهران

سخنرانی جناب خانم دکتر اکو گب معارفی امور اجتماعی وزارت اکار و امور اجتماعی

نطق آقای باقر انمازی مدیر بهداشت و رفاه اجتماعی سازمان ابر نامه

نطق آقای محمد رضوانی از اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران

سخنرانی آقای عبادالله زشیری انماینده کارگران اداره کل قندو شکر

متن سخنرانی آقای اخسر ویاکدامن معاون وزارت آبادانی و امسکن

متن سخنرانی آقای اردشیر کیانی نماینده اکارگران سیمان شمال و تهران

متن سخنرانی آقای مهدی امینی علی آبادی رئیس کل بنیانگزینه اکارگران

متن سخنرانی آقای لطفعلی فرمان آراء عضو سندیکای صنایع انساجی

متن سخنان آقای حسن سلیمانی رئیس سندیکای بجهه برداری معاون افلزی ایران

متن سخنان آقای علی اخاقانی از سازمان اکارگران ایران

گزارش کمیسیون لقا و قطعنامه مصوب کنفرانس

اعضاء کمیسیون اشتغال در ارتباط با تحولات تکنو لوژیک

نماینده کارفرما

نماینده گان اکارگر

گزارش اکمیسیون رفاه اجتماعی کارگران

پیشنهادات اکمیسیون رفاه اجتماعی اکارگران

اعضای اکمیسیون رفاه اجتماعی اکارگران صنایع

ریاست کمیسیون قطعنامه

بیانات جناب آقای جهانگیر کیا نایب رئیس دولتی و رئیس کمیسیون اطاعنامه

هنگام طرح قطعنامه کنفرانس

قطعنامه

پایان کنفرانس

پیام

علیحضرت هایون شاهزاده آریامهر

نیابت امیر اقبال چهارمین کنفرانس ملی کار

در این موقع که چهارمین کنفرانس ملی کارگشایش می‌باشد، مراتب خوشوقتی خویش را از سعی که برگزاری سالانه این کنفرانس در پیشرفت تکمیلی دوست و کار فرمایان و کارگران در نمی‌نیزه مسائل مربوط به توسعه اقتصادی و اجتماعی و روابط صنعتی دارد ابراز می‌داریم.

چهارمین اجلاس کنفرانس ملی کارگذاری تکمیل می‌شود که بزم‌نامه چشم‌عمانی کشور در دست مطالعه و بررسی است. انعکاس نظرات گروه‌های کارگر و کار فرمادر این بزم‌نامه مفهوم خاصی می‌باشد.

ما همواره تندیک شده ایم که بهره مندی نیروی فعال و مولد ثروت کشور از انواع حمایتها ای اجتماعی که خاص تحقیق ہدفهای توسعه اقتصادی است موزد کمال توجه ما است. وہمان طور که در پایام خود به فهمیں کنفرانس سازمان بین‌المللی

کاربرای منطقه آسیا خاطر نشان ساختیم اعتماد را نخواه ماین است که مفهای رشد اقتصادی تهها با توجه به ارتباط آنها با موارد و ضروریت های عدالت اجتماعی مفهوم واقعی پیدا میکند .

زیرا هدف اصلی پیشرفت اقتصادی در نهایت امر ارتقاء سطح زندگی مادی و معنوی انسانها است .

برهین اساس ، و با توجه به اصل چهارم انقلاب ایران یعنی بهمی سدن کارگران در سود کارگاه های صنعتی و تولیدی مقرر داشته ایم دولت امر تحرش حدود شمول بهمی کردن کارگران را بحر حمل درآورد . و قانون جامعه روکا متری تدوین وقتیم قوه مقننه کند تا بر اثر اجرای وسیمه قانون تقدا و بیشتری از کارگران از فرمایی آن بهره مند گردند و اثرات اجرای این قانون در کارگاه های کوچک نیز نصیب کارگران شود .
در نسینه زفاه اجتماعی موضوع اشتغال مولد و مورج گویند گان کار و اجدادیت خاص است . زیرا بدون اشتغال و کسب درآمد .

رفاه اجتماعی مقدور نیست ، بهین جهت در نامه سخن عمرانی او لویت خاصی برای تأمین ہدفهای اشتغال نظور خواهد شد .

مسئلی که در دستور مذاکرت کنفرانس حاضر قرار دارد ، به حافظ از طبیعت امور مربوط بـ نیروی انسانی و تحولات تکنولوژیک و اشتغال و امور اجتماعی کارگران صنایع مخصوصاً مسکن کارگران در مرحله فعلی تحولات اقتصادی صنعتی و اجتماعی ایران عموماً مسئلی و اجدادهیت است که انتظار داریم ہمه آنها در کنفرانس باذقت لازم مورد بررسی قرار گشیرد و براساس تبادل نظر هاراه حل ہائی علی مشخص اراگه کردو .

تو فیض کرکت کند گان کنفرانس را در انجام وظایی که بعده دارید خواستاریم .

دستور چهارمین کنفرانس ملی کار

۱- اشتغال در ارتباط با تحولات تکنولوژیک

۲- رفاه اجتماعی کارگران صنایع

۳- مسکن کارگران و تدبیر عملی مربوط آن

۴- ایجاد شرکت های تأمین امنیتی

۵- ایجاد شرکت های تأمین امنیتی

۶- ایجاد شرکت های تأمین امنیتی

۷- ایجاد شرکت های تأمین امنیتی

۸- ایجاد شرکت های تأمین امنیتی

۹- ایجاد شرکت های تأمین امنیتی

۱۰- ایجاد شرکت های تأمین امنیتی

۱۱- ایجاد شرکت های تأمین امنیتی

۱۲- ایجاد شرکت های تأمین امنیتی

۱۳- ایجاد شرکت های تأمین امنیتی

۱۴- ایجاد شرکت های تأمین امنیتی

۱۵- ایجاد شرکت های تأمین امنیتی

۱۶- ایجاد شرکت های تأمین امنیتی

۱۷- ایجاد شرکت های تأمین امنیتی

۱۸- ایجاد شرکت های تأمین امنیتی

۱۹- ایجاد شرکت های تأمین امنیتی

فیروزت مطالب کتاب چهارمین کنفرانس ملی کار

پیام اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر

قسمت اول - جلسه افتتاحیه

سخنان جناب آقای امیر عباس هویدا نخست وزیر

بیانات جناب آقای عیدالمجید مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی

متن نطق جناب آقای سناتور طاهر ضیائی

متن نطق جناب آقای سناتور احمد بلوری

انتخاب هیئت رئیسه چهارمین کنفرانس ملی کار

قسمت دوم - گزارش دبیر کنفرانس

قسمت سوم - سخنرانی های مربوط با شغل و ارتباط آن با تحولات تکنولوژیک

سخنرانی جناب آقای امیر حسن فرزانه

سخنرانی جناب آقای شاپور راسخ

سخنرانی آقای مجید خورسند

سخنرانی آقای فتح الله خاتمی

قسمت چهارم - سخنرانی های مربوط به رفاه اجتماعی کارگران صنایع

سخنرانی جناب خانم کوکب معارفی

سخنرانی جناب آقای باقر نمازی

سخنرانی آقای محمد رضوانی

سخنرانی آقای عبادالله شیری

قسمت پنجم - سخنرانیهای مربوط به مسکن کارگران و تدابیر عملی مربوط به آن

سخنرانی جناب آقای خسرو پاکدامن

سخنرانی آقای اردشیر کیانی

سخنرانی آقای مهدی امینی علی‌آبادی

سخنرانی آقای مصطفی فرمان آرا

قسمت ششم - بحث در باره گزارش دبیر کنفرانس

سخنان آقای حسن سدهی

سخنان آقای علی خاقانی

قسمت هفتم - گزارش کمیسیون‌ها و قطعنامه مصوب کنفرانس

گزارش کمیسیون اشتغال

گزارش کمیسیون رفاه اجتماعی کارگران

گزارش کمیسیون مسکن

بیانات جناب آقای جهانگیر کیا نایب رئیس دولتی و رئیس کمیسیون قطعنامه
هنگام طرح قطعنامه کنفرانس

قسمت هشتم - قطعنامه چهارمین کنفرانس ملی کار

مراسم پایان کنفرانس

نطق جناب آقای عبدالمجید مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی

برنامه چهارمین کنفرانس ملی کار

برنامه روز شنبه ۱۶/۲/۱۳۵۱

ساعت ۹ صبح

جلسه افتتاحیه بترتیب زیر :

- قرائت پیام شاهنشاه آریامهر توسط جناب آقای امیر اسدالله علم وزیر دربار شاهنشاهی .
- سخنرانی جناب آقای امیر عباس هویدا نخست وزیر
- سخنرانی جناب آقای عبدالمحیمد مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی
- سخنرانی جناب آقای سناتور طاهر ضیائی رئیس اطاق بازارگانی و صنایع و معادن ایران
- سخنرانی جناب آقای سناتور احمد بلوری مسئول سازمان کارگران ایران

ساعت ۱۰

تنفس و پذیرائی :

ساعت $\frac{1}{3}$ ۱۰

جلسه عمومی جمهت :

- انتخاب هیئت رئیسه (رئیس - نواب رئیس و معرفی دبیر کنفرانس)
- اعلام برنامه جلسات گروههای سه گانه

ساعت $\frac{1}{3}$ ۱۱

تشکیل جلسات گروههای سه گانه دولت و کارفرما و کارگر

دستورات جلسات گروهها

گروه دولت

- ۱ - انتخاب رئیس گروه
- ۲ - انتخاب دبیر گروه
- ۳ - انتخاب روسای کمیسیونهای سه‌گانه مربوط به موضوعات دستور
- ۴ - تعیین اعضاء کمیسیونها

گروه کارفرما

- ۱ - انتخاب رئیس گروه
- ۲ - انتخاب دبیر گروه
- ۳ - انتخاب نواب رئیس کارفرمائی کمیسیونهای سه‌گانه
- ۴ - تعیین اعضاء کمیسیونها

گروه کارگر

- ۱ - انتخاب رئیس گروه
- ۲ - انتخاب دبیر گروه
- ۳ - انتخاب نواب رئیس اکارگری کمیسیونهای سه‌گانه
- ۴ - تعیین اعضاء کمیسیونها

ساعت ۱۲ $\frac{1}{4}$

جلسه عمومی :

- اعلام نتیجه انتخابات کمیسیونها
- طرح گزارش دبیر اکنفرانس و بحث درباره آن

ساعت ۱۵

تشکیل کمیسیونهای سه‌گانه اشتغال - رفاه اجتماعی - مسکن کارگران

برنامه روزیکشنبه ۱۷/۲/۱۳۵۱

ساعت ۹ صبح

جلسه عمومی در تالار ششم بهمن

موضوع بحث :

اشتغال در ارتباط با تحولات تکنولوژیک شامل بررسی : مسائل مربوط به انتخاب تکنولوژی - تکنیکهای کارگر طلب (صنایع دستی و فعالیتهای ساختگانی وغیره) و دیگر مسائل مربوط

سخنرانان :

۱ - جناب آقای امیر حسن فرزانه معاون نیروی انسانی وزارت آثار و امور اجتماعی

ساعت ۹ صبح

۲ - جناب آقای شاپور راسخ معاون سازمان برنامه و سرپرست مرکز آمار ایران

ساعت ۹ $\frac{3}{4}$ صبح

تنفس و پذیرائی :

ساعت ۱۰ $\frac{1}{2}$

۳ - آقای مجید خورسندی از اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران ساعت ۱۱

۴ - آقای فتحاله حاتمی از سازمان کارگران ایران ساعت ۱۱ $\frac{3}{4}$

بحث درباره گزارش دبیر کنفرانس ساعت ۱۲ $\frac{1}{2}$

ساعت ۱۵

تشکیل جلسات کمیسیونهای سه گانه اشتغال - رفاه اجتماعی - کارگران صنایع - مسکن کارگران .

ساعت ۹ صبح
جلسه عمومی در تالار ششم بهمن

موضوع بحث:

رفاه اجتماعی کارگران صنایع شامل بررسی : حمایت از خانواده‌های کارگر و رفاه آنها - نقش سازمان برنامه در زمینه رفاه کارگران - آموزش حرفه‌ای زنان کارگر - مهدهای کودک - تنظیم خانواده - باسوسایر کارگران - مسائل مربوط به جوانان و نوجوانان - بررسی نظرات کارفرمایان و کارگران در زمینه رفاه کارگران وغیره..

سخنرانان:

- ۱ - جناب خانم کوکب معارفی معاون امور اجتماعی وزارت کار و امور اجتماعی ساعت ۹ صبح
- ۲ - آقای باقر نمازی مدیر بهداشت و رفاه اجتماعی سازمان برنامه ساعت $\frac{۹}{۳}$ صبح

تنفس و پذیرائی:

- ۳ - آقای محمد رضوانی از اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران ساعت ۱۱ صبح
- ۴ - آقای عبدالله شیری از سازمان کارگران ایران ساعت $\frac{۱۱}{۳}$ صبح

بحث درباره گزارش دیپر کنفرانس ساعت $\frac{۱۲}{۳}$ صبح

ساعت ۱۵

تشکیل جلسات کمیسیونهای سه‌گانه اشتغال - رفاه اجتماعی کارگران صنایع - مسکن کارگران

برنامه روز سهشنبه ۱۳۵۱/۲/۱۹

ساعت ۹ صبح

جلسه عمومی در تالار ششم بهمن

موضوع بحث :

مسکن کارگران بویژه شامل بررسی تدبیر عملی مربوط باز

سخنرانان :

۱ - جناب آقای خسرو پاکدامن معاون وزارت آبادانی و مسکن ساعت ۹ صبح

۲ - آقای اردشیر کیانی از سازمان کارگران ایران ساعت ۹ صبح

تنفس و پذیرائی : $\frac{1}{2}$ ۱۰ صبح

۳ - آقای مهدی امینی علی آبادی رئیس کل بانک رفاه کارگران

۴ - آقای مصطفی فرمان آرا از اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران ساعت ۱۱
بحث در باره گزارش دبیر کنفرانس ساعت $\frac{1}{3}$ ۱۲

ساعت ۱۵

تشکیل جلسات کمیسیونهای سه گانه اشتغال - رفاه اجتماعی کارگران صنایع - مسکن
کارگران .

برنامه روز چهارشنبه ۱۳۵۱/۲/۲۰

ساعت ۹ صبح

نمایش فیلم کار و کارگر در سالن ششم بهمن وزارت کار و امور اجتماعی

ساعت ۹ بازدید از بنای شهید آریامهر

همزمان با انجام این برنامه جلسه کمیسیون قطعنامه با حضور اعضاء کمیته هماهنگی تشکیل گردید.

ساعت ۱۵

جلسه عمومی در تالار ششم بهمن
موضوع بحث: تبیجه گیری از مذاکرات و تبادل نظرها و تصویب قطعنامه و اعلام نظرات
و تصمیمات کنفرانس

- مراسم پایان کنفرانس

برنامه جلسه نهائی چهارمین کنفرانس ملی کار

(ساعت ۳ بعد از ظهر روز چهارشنبه ۳۰/۳/۱۳۵۱)

- ۱ - بیانات جناب آقای عبدالمجید مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی
- ۲ - طرح گزارش کمیسیون قطعنامه توسط جناب آقای جهانگیر کیا رئیس کمیسیون قطعنامه و قرائت قطعنامه
- ۳ - اخذ رای نسبت به قطعنامه
- ۴ - بیان کنفرانس

قسمت اول

جلسه افتتاحیه

سخنان جناب آقای امیر عباس هویدا نخست وزیر

جناب آقای امیر عباس هویدا نخست وزیر در چهارمین کنفرانس ملی کار بیاناتی بیان داشتند

در آغاز سخنان خود آقای هویدا نخست وزیر تاکید کردند که ایران بهترین و جدیدترین تکنولوژی را برای توسعه صنایع خود بکار خواهد بست تا بتواند دهیست سال دیگر با پیشرفت‌های ترین صنایع دنیا مقابله کند.

آقای نخست وزیر موضوع استفاده از مدرن‌ترین تکنولوژی‌ها را در پاسخ نظریاتی که پیرامون لزوم توجه به صنایع کارگر طلب ابراز می‌شود مطرح ساخته و افزودند بعضی‌ها هنگام اشاره به تکنولوژی ازچپ و راست راجع به لزوم تکنولوژی متوسط صحبت می‌کنند نمیدانم آیا منظور شان این است که ما ایرانی‌ها نمی‌توانیم تکنولوژی جدید را هضم کنیم؟

این همان نغمه آشنائی است که زمانی در لباس استعمار در کشورهای مختلف بگوش می‌رسید ما در پاسخ اینها تاکید می‌کنیم که ایران می‌تواند و باید از مترقی ترین تکنولوژی‌ها برخوردار شود.

ما هرگز بطرف صنایع عقب افتاده نخواهیم رفت چون معنی این کار این است که صنایع پیش افتاده همچنان در دست کشورهای دیگر باشد و فراموش نکنیم که یکی از هدفهای انقلاب ملی ما این بوده است که ایران را در یک زمان کوتاه وارد جرگه کشورهای بزرگ و پیشرفت‌های دنیا بکند ما اینک آن قدرت را که بطرف صنایع پیشرفت‌ه برویم در خود داریم. آقای نخست وزیر به آنها که فقط صحبت از لزوم صنایع کارگر طلب می‌کنند ایراد گرفتند و آن را باز هم از آن نغمه‌های آشنا خواندند و افزودند: ما اطمینان داریم که رشد صنایع ما اجازه خواهد داد که نیروی آماده بکار را در صنایع خود بکار بگیریم.

آقای نخست وزیر افزودند ایران باید در تمام سطوح اقتصادی پیش برود. آنها که می‌گویند ایران به کشاورزی باید اهمیت بدهد حق دارند باید بکشاورزی اهمیت داده شود چنانکه در برنامه پنجم اهمیت خاصی بدان داده خواهد شد ولی این حرف بمعنای جلوگیری از پیشرفت صنایع نیست ما نمی‌توانیم از سرعت رشد صنایع خود جلوگیری کنیم.

باید صنایع ما بخصوص صنایع ما در وسنجین بسرعت پیش برود این کافی نیست که ما همیشه در برابر صنایع سنگین به کشورهای دیگر متکی باشیم ما با اتكاء به فلسفه ایرانی و تاریخ خود نمی‌توانیم مسائل خود را حل کنیم.

آقای نخست وزیر هنگامی که از لزوم دستیابی به مترقی ترین صنایع دنیا صحبت

میکردنده گفتند ما امروز بتازگی شروع به سرمایه‌گذاری در ایجاد مدرن‌ترین صنایع کرده‌ایم و ممکن است بهترین صنایع امروز و فردا را ایجاد کنیم و مسلماً کشورهایی که در صنایع قدیمی سرمایه‌گذاری کرده‌اند و هنوز موفق به تجدید صنایع نشده‌اند علاقه‌ای ندارند که ما از بهترین تکنولوژی‌ها استفاده کنیم ولی چه کسی گفته است که ما باید حرف آنها را بشنویم و اصولاً در تاریخ خود هر وقتی که حرف آنها شنیدیم بکجا رسیدیم که امروز برویم و بحرف آنها زاشنیم . ما امروز که پا به سن بلوغ اقتصادی گذاشته‌ایم باید از سیاست‌هایی پیروی کنیم که بنفع خودمان باشد . آقای نخست وزیر در بیانات خود اهمیت سندیکاهای کارگری را مورد تأکید قرار دادند و آن را یکی از مهمترین عوامل پیشرفت صنعتی ایران خواندند و افزودند که سندیکاهای وظیفه دارند که حافظ منافع کارگران باشند و در این راه هیچکس نمیتواند و نباید برآنها خردهای بگیرد و خوشبختانه امروز رشد اجتماعی کارگران بدانجار سیده است که میدانند منافع طبقه کارگر با مصالح کشور بایستی هماهنگ باشد . آقای نخست وزیر باقداماتی که در فاصله سومین و چهارمین کنفرانس ملی کار بعمل آمده اشاره کردند و در مورد خانه‌سازی گفتند : اقدام مثبت در این مورد آغاز شد ولی هماهنگی بیشتری هنوز مورد نیاز است .

بدین معنی که الان باید روشن شود که کجا و تا چه حدودی دولت کمک‌های مستقیم یا غیر مستقیم برای خانه‌سازی‌های بخش خصوصی جهت کارگران خواهد کرد . مسلماً باید کنفرانس حاضر اینگونه مسائل را روشن کند ولی بطور کلی آن ترسی که روزهای اول دستگاه‌های دولتی و بخش خصوصی درباره خانه‌سازی داشتند از بین رفته است و اینک باید گام‌های بلندتری برداشته شود .

بانک رفاه کارگران اقداماتی در این زمینه کرده ولی باز هم تکرار میکنم که اعتبار هست ، زمین هست ، نیاز به خانه و مسکن برای کارگران هست و بنابراین باید بازین بودن مقررات دست و پا گیر بر نامه‌های خانه‌سازی را با سرعت بیشتری به مرحله اجرا در آوریم .

آقای نخست وزیر گفتند : از هنگامی که دولت سیاست امسکن اخود را اعلام کرده قدمهای بزرگی در تمام سطوح برداشته شده است و در برنامه پنجم (از سال ۱۳۵۲ به بعد) با سرعت بیشتری به پیش خواهیم رفت و اطمینان دارم که در اجرای این برنامه موفق خواهیم شد .

آقای نخست وزیر علاوه کردند که برنامه های خانه سازی باید بیشتر در قطب های صنعتی اجرا شود تا کارگران از روستاها بطرف این قطب ها جذب بشوند چون تسبیت جمعیت روستائی ماییست تا بیست و پنج سال دیگر از ۶۰ درصد به ۲۵ درصد خواهد رسید.

آقای نخست وزیر در سخنان خود در کنفرانس ملی کار چندین بار به اهمیت این کنفرانس اشاره کردند و اظهار داشتند که تصمیمات این کنفرانس و نیکاتی که در قطعنامه آن مطرح خواهد شد در تنظیم قسمتی از برنامه پنجم آبادانی ایران مؤثر خواهد بود.

بیانات جناب آقای عبدالمجید مجیدی
وزیر کار و امور اجتماعی

سخنرانی جناب آقای عبدالمجید مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی
در چهارمین کنفرانس ملی کار

جناب آقای نخست وزیر . جنابان . نخانمها، قبل لازم میدانم مراتب سپاسگزاری عمیق کارگران و کارفرمایان و همکاران دولتی خود را به پیشگاه شاهنشاه آریامهر بمناسبت پیام مهمی که بکنفرانس ملی کار صادر فرمودند تقدیم نمایم معظم له با توجه عمیقی که نسبت به قاطبه کارگران فرموده اند ، همه ما را تحت تاثیر هراجم خویش قرار دادند .

مسئله تعیین قانون سهیم کردن کارگران که در پیام به آن اشاره فرموده‌اند مسئله مهمی است که سالها پیش کارگران در کارگاههای کوچک مورد تقاضای شان بود و امروز با صدور این فرمان ما بدنبال تقدیم لایحه بقوه مقننه خواهیم بود وسعی میکنیم تقاضای کارگران را جامه عمل بپوشانیم تا این اصل مهم انقلاب عده بیشتری استفاده نمایند. بنده از حضور جانب آقای نخست وزیر متشرکرم که توجهی بکنفرانس ملی کار ظرف سال گذشته فرموده و امروز با تشریف فرمائی باین کنفرانس رنگ و جلای خاصی با آن داده‌اند، امیدوارم این کنفرانس بعنوان تربیون آزاد و صمیمانه‌ای باشد تا مسائلی که در زمینه دستور قرار دارد مورد بررسی قرار گیرد و مسائلی که در زمینه اجتماعی و بهبود روابط کار و احدهای اقتصادی و صنعتی مطرح است مورد بحث قرار گیرد. بخصوص همانطوری که در پیام شاهنشاه آریامهر اشاره شده در برنامه عمرانی پنج به تعیین مسائلی که مربوط بکارگران میشود از جمله مسکن که مهترین مسئله کارگران در تهران و سراسر کشور میباشد توجه شده است همچنین از جانب آقای علم وزیر دربار شاهنشاهی که با تشریف فرمائی خود کنفرانس ملی کار را مورد توجه قراردادند و از کلیه جنابان و مدعیین محترم که ما را سرافراز فرموده‌اند متشرکرم.

خوبختانه در میان جامعه کارگری و کارفرمائي این کنفرانس موقعیت خاصی پیدا کرده است و انشاعله همه ساله ادامه داشته باشد، در سالهای گذشته سعی کردیم با تهیه مطالب و گزارشاتی که تقدیم کنفرانس میشود کارنامه عملیات یکساله خودمان را عرضه کنیم و نمایندگان عضو کنفرانس این جزو را که چکیده‌ای از عملیات یکسال گذشته است انجام داده مورد مطالعه و موشکافی قرار دهند و اگر در مواردی توفیق نداشتمیم بما گوشزد کرده ارائه طریق نمایند.

با تشکیل کنفرانس ملی کار و توجه گیری از آن ما خود را آماده میکنیم برای شرکت در کنفرانس بین‌المللی کار، امسال در تم اصلی کنفرانس بین‌المللی کار استفاده از تکنولوژی برای رفاه بیشتر انسانها پیش‌بینی شده است این مسئله در حال حاضر نیز در مملکت مطرح است و نوع و روش‌های تولیدی برای ما اهمیت دارد و این البته بدان معنی نیست که ما در مملکت خود را بروی تکنیک‌های لخارجی بیندیم بلکه ما بایستی از این تکنیک‌ها برای پیشرفت صنعت و بازارهای صادراتی خودمان استفاده کنیم. ولی نباید فراموش کنیم که برای فرد فرد ایرانی بایستی فرصت اشتغال بوجود آوریم ما نمیتوانیم در تهران بنشینیم و یک فرد ایرانی در نقطه‌ای از مملکت بخواهد

کار بکند و کار نباشد . در زمینه رفاه اجتماعی در تهران هشتم دیماه سال ۹۴ شاهنشاه آریامهر درسازمان برنامه خطوط اصلی و خطوطی بر نامه را بیان فرمودند و جناب آقای نخست وزیر هم در نطق های خودشان راجع به لزوم توجه بیشتر به جنبه های اجتماعی در مرحله تحول بیشتر با آن اشاره کرده اند - امروز مسائلی که مطرح است میتوانیم بازگو کیم ، که توجه سازمان برنامه و دولت را باین امر مهم جلب نمائیم .

مسئله مسکن که روی آن خیلی صحبت کردیم خاطرم هست که سال گذشته مورد انتقاد اصلی جناب آقای نخست وزیر بود و وزارت کار مورد انتقاد قرار گرفت ، خوشبختانه مقداری کار شده ، بعضی از برنامه ها در این زمینه اجزاء شده ، چه توسط بانک رفاه و چه بتوسط شرکت خانه سازی و این یک شروع خوبی است برای اجرای این برنامه ، بخش خصوصی هم جنبیده است برای همکاری با دستگاه های دولت ، پس امیدوار هستیم بخصوص در مورد تهیه مسکن برای کارگران که امروز بصورت جادی مطرح است نتیجه گیری کنیم و در اینجا لازم میدانم از همکاری اطاق بازگانی و صنایع و معادن در زمینه اشتغال تشکر کنم ، بخصوص موقعیکه هموطنان رانده شده از عراق به ایران آمدند اطاق صنایع کمیته ای در این مورد تشکیل داد و عده زیادی را مشغول کار نمود .

در زمینه سهمیم گردن سال گذشته سال خوبی بود متوسط درآمد کارگران از سهمیم گردن به دو ماه دستمزد رسید و ۲۹۱۱ قرارداد با مضای کارگران و کارفرمایان رسیده است و در مقایسه با قبل از انقلاب سفید که فقط یک قرارداد آنهم در شرکت ملی نفت ایران با مضای رسیده بود حالا ما دارای ۲۹۱۱ قرارداد دسته جمعی هستیم که جمعاً ۱۷۰ کارگر در کارگاه های تولیدی و صنعتی مشمول این قانون شده اند و عده زیادی از کارگران بخش عمومی با دریافت پاداش از این قانون بهره مند گردیده و جمعاً ۲۸۵۰۰ نفر کارگر از مزایای مترقبی اصل چهارم انقلاب بهره مند گردیده اند .

در مورد سندیکاهای سیاست دولت همیشه براین اصل استوار بوده است که سندیکاهای تقویت شوند و خوشبختانه تاکنون ۲۳۴ سندیکای کارگری و ۱۷۵ سندیکای کارفرمایی به ثبت رسیده و ما میخواهیم که سندیکاهای هرچه بیشتر مشکل شوند سندیکاهای کوچک کاری از پیش نمی بند بجز مقداری گرفتاری که بین وزارت کار و کارفرمایان بوجود می آورند ما باید سعی کنیم که در هر یک از کارخانجات بزرگ

سنديکا داشته باشيم تا واقعاً يه امر جعي باشند که با همکاري کارفرما و دولت مشكلات خود را حل و فصل نمایند، ما اکنون در کارگاهها داراي ۸۰۰ نفر نماینده کارگر هستيم، و در زمينه حداقل مزد در صنایع مختلف اکنون در صنایع قندوسيمان و روغن نباتي و راديو تلوزيون حداقل مزد در سطوح مختلف تعين شده است.

طبقه بندی مشاغل با سرعت خوبی انجام شده و در سال ۵۰ بزرگترین قدمها برداشته شده و در سال جاري هم بهمين نحو پيشرفت اخواهيم نمود، انشاء الله از طريق طبقه بندی مشاغل بتوانيم عدالت مزد را عملی نمائيم.

در مورد هيئت‌های حل اختلاف، اين هيئت‌ها در تهران و شهرستانها افزایش يافت که بتوانند با سرعت بيشتری وظایف خود را انجام دهند.

در زمينه فعالiteای آموزش و نيروي انساني گسترش چشم گيري داشتيم، صندوق کارآموزي شروع بكار كرد و صنایع نساجی - فلزی - ساختمان مشمول اجزاي اين قانون گردید و اميد است در ساير صنایع نيز اين قانون پياده شود. در مورد تقویحات سالم کارگران ۱۱۴۶۵ نفر در ۱۷ رشته در مسابقات ورزشی شرکت نمودند و ۵۶۸۰ نفر کارگر از ارادو گاههای بندزپهلوی و محمودآباد استفاده نمودند.

در زمينه مبارزه با بيسوادي برنامه جامعی تهيه و اجراء ميشود و تاکنون ۲۳۰۰۰ نفر کارگر از اين کلاسها استفاده كرده‌اند و اميد است تا سال ۱۳۵۷ بتوانيم يك ميليون نفر کارگر را با سواد كنيم تا ريشه بيسوادي از ميان کارگران برداشته شود.

در زمينه تكميل قوانين ۷ لايجه بمجلس تقديم کرديم و ۱۴۰ آئين نامه اجرائي در شوراي عالي کار و کميسيونهای مجلسين بتوصيه رسيده است.

در زمينه بين المللی علاوه بشرکت در پنجاه و ششمین کنفرانس بين المللی کار در سومين کنفرانس ناحيه‌اي که در کره جنوبي تشکيل شد و هفتمين کنفرانس ناحيه‌اي آسيا که در تهران برگزار گردید بنحو موثری شرکت نموديم، همچنين چند سمینار برگزار کرديم در مورد بيمه‌های اجتماعي تعداد کارگران يمه شده ۸۳۴۰۰ نفرند که باخانواده بالفصل آنان ۳۳۰۰۰۰ نفر ميشوند از مزاياي بيمه های اجتماعي استفاده مينمایند. در سال گذشته تشکيلات بيمه‌های اجتماعي گسترش يافت، اين سازمان داراي ۴۱ نمایندگی ۱۶ بيمارستان اختصاصي و ۸۸ بيمارستان قرار دادی و ۱۵۰ درمانگاه ميباشد.

بانک رفاه کارگران به ۵۲۰۰۰ نفر کارگر وام ضروری و به ۱۷۵۰۰ کارگر وام مسکن داده است که صاحب خانه شده‌اند.

شرکت خانه سازی قراردادهای منعقد نموده که ۷۵۰۰ دستگاه آپارتمان در غرب تهران بسازند و قراردادهای ساختمان در کرمان - شیراز - اصفهان - تبریز در دست انعقاد است.

انجمان توان بخشی در سال گذشته فعالیت چشم گیری داشته و بیمارستان شفا یحیائیان برای معلولین بدست مبارک شاهنشاه آریامهر افتتاح گردید و از جمله فعالیت های دیگر این انجمان تاسیس مرکز حرفه‌ای کوروش می‌باشد.

در موسسه کار و تامین اجتماعی ۵۳ دوره کلاس آموزش داشتیم. از دانشگاه تهران با فرستادن دانشجویان بعنوان ناظر در جلسات کنفرانس متشرکم، این فرصت خوبی است که دانشجویان از نزدیک از نحوه تصمیمات دولت برای رفاه کارگران آشنا شوند.

امیدواریم با راهنماییهای کنفرانس ملی کار بتوانیم قدمهای موثر و مفیدی در راه بهبود و رفاه هر چه بیشتر طبقه شریف و زحمتکش کارگر که همواره مورد نظر خاص شاهنشاه آریامهر است برداریم ضمناً از جانب آقای سناتور ناصر یگانه که ریاست کنفرانس را قبول کردند تشکر مینمایم.

سخنرانی جناب آقای سنا تور طاهر ضیائی رئیس اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران

جناب سنا تور طاهر ضیائی رئیس اطاق بازرگانی در چهارمین کنفرانس ملی کار

تشکیل چهارمین کنفرانس ملی کار فرصت مناسبی است تا نتایج حاصل از قطعنامه های کنفرانس های گذشته مورد ارزیابی و بررسی قرار گیرد.

مراحل پیشرفت هایی که نصیب کشور در فاصله بین سومین و چهارمین کنفرانس گردیده در عین حال موجب پیدایش و ظهور مسائل و مشکلات جدیدی که قهراء با این موقبیت ها توأم است گشته که باید در صدد چاره جویی آنها برآئیم.

در قطعنامه سومین کنفرانس ملی کار وظائفی که کارفرمایان بعهده گرفتند تا آنجا که مقدورات اجازه میداده است در انجام آنها کوشش بیدریغ نموده اند و اقداماتی در زمینه تهیه مسکن و بالا بردن سطح مهارت نیروی کار و اجرای برنامه طبقه بندی مشاغل و بالا بردن سطح اشتغال و بالاخره رفاه اجتماع بعمل آورده اند.

در مورد تهیه مسکن برای آکار گران، آکارفرمایان در پارهای از موارد با مشکلاتی برخورد نموده اند که حل آنها جز بامک دولت میسر نمیباشد که مشروح آن از طرف یکی از کارفرمایان باطلایع کنفرانس رسانیده خواهد شد.

در مورد بالا بردن مهارت نیروی کار - کارفرمایان مشمول قانون کارآموزی صندوق کارآموزی را در اجرای وظائفی که بعهده دارد یاری نموده و مرکز کارآموزی جدیدی که منطبق با استانداردهای آموزشی صندوق کارآموزی باشد بوجود میآورند.

از ذکر این نکته ناگزیر است که صندوق کارآموزی با وقت کمی که داشته نسبت به تهیه دفترچه های مهارت فنی توفیق چشم گیری بدست آورده است ولی لازم است در رشته هایی که دفترچه های مهارت آنها آماده شده دوره های آموزشی و یا آزمایش های مهارت فنی کارگرانی که داوطلب آزمایش هستند فوراً شروع شود.

در مورد کار بسیار پسندیده مسابقات مهارت فنی که تحت سپرستی والاحضرت ولايتعهد انجام شده هر چند که اين مسابقات در اولین دفعه توأم با موقفيت بود ولی در سوابات آتني باید توسعه بيشتری پيدا کند و مشمول سراسر کشور گردد.

در مورد اجرای برنامه طبقه بندی مشاغل اقداماتی از طرف کارفرمایان انجام شده و نيز از طرف اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ايران کميته اي با شركت عده اي از کارشناسان بصير بمنظور راهنمائي مدیران صنایع تشکيل شده است منتها در ابتداي اقدامات اجرائی به مشکل تعين مزدها برخورد نموده اند که لازم است بررسی و سيعي در سطح کشور در مورد آنها بعمل آيد و با تصميماتي که اتخاذ شده شايد تا اوائل سال آتني با همكاری سازمان برنامه اين بررسی به نتيجه مطلوب برسد.

در مورد اشتغال ، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ايران همگام با وزارت کار و امور اجتماعي مبادرت بایجاد يك مرکز کاريابي نموده که نتایج رضایت بخشی خاصه در چند ماهه اخير در مورد بكار گماردن معاودين عراقي بدلست آمده است.

در مورد تشکيل سنديكاهای اقدامات مجданه ای بعمل آمده بطوریکه هم اکنون

تعداد ۲۸ سندیکای کارفرمائی طبق مقررات قانون تشکیل گردیده و چند سندیکای دیگر در شرف تشکیل است.

پس ازده سال که از اجرای قانون سهمیم کردن میگذرد اکنون عملاثابت شده که منظور و هدف نهائی از تدوین و اجرای این اصل انقلابی فقط گرفتن سهم ثابتی از منافع کارفرما و افزودن آن بدرآمد کارگر نبوده است بلکه با بررسی هائی که بعمل آمده نشان میدهد که اجرای این اصل باعث تفاهم و دوستی بین کارگر و کارفرما - تحرك چرخهای صنعت - بازده بیشتر محصول و کار و بالاخره افزایش بهرهوری گردیده و موجبات افزایش آهنگ رشد صنایع را فراهم نموده است ولی در مورد افزایش بهرهوری ما هنوز با آنچه که رسیده ایم قانع نیستیم و باید مطالعات عمیق تری صورت پذیرد تا بهدف نهائی برسیم.

در مورد ایجاد شرکتهای تعاونی در طول سال گذشته قدمهای موثرتری بزداشته شده تا اولاً مایحتاج اولیه کارگران بقیمت ارزانتری بدست آنان برسد و ثانیاً قدرت خرید آنان افزایش یابد.

در مورد اولین موضوع چهارمین کنفرانس ملی کار یعنی در مورد اشتغال و ارتباط آن با تحولات تکنولوژیک بخش خصوصی تتابع حاصله از سمینار نیروی انسانی را که اخیراً در وزارت کار و امور اجتماعی تشکیل گردیده تائید مینماید. باین معنی که برای رسیدن بحد مطلوب اشتغال تکنولوژیک باید:

۱ - تعداد هنرستانهای صنعتی و مدارس حرفه‌ای بمنظور تربیت تعداد بیشتری از تکنیسینها و کارگران ماهر افزایش یابد.

۲ - قطب‌های صنعتی و کشاورزی توسعه پیدا کند.

۳ - سرمایه گذاری در مناطق دورافتاده انجام شود و از کارگران يومی بمنظور جلوگیری از هجوم این قبیل کارگران به داخل شهرها استفاده شود.

۴ - طرحهای سرمایه طلب و یا کارگر طلب مورد بررسی قرار گیرد نوع سرمایه - گذاری نسبت به احتیاجات و عرضه نیروی انسانی و سرمایه تجویز شود.

۵ - حتی المقدور تمرکز اداری و سازمانی در مراکز استانها از بین برود.

۶ - بخش خصوصی با وزارت علوم و آموزش عالی و وزارت آموزش و پرورش بمنظور برنامه ریزی صحیح نیروی انسانی و تربیت تخصصهای مورد نیاز بخش خصوصی همکاری نزدیک داشته باشد.

در مورد دومین موضوع کنفرانس یعنی رفاه اجتماعی کارگران صنایع که شامل بهداشت - بیمه - تنظیم خانواده - تشکیل شرکتهاي تعاونی است با وجود اينکه اقداماتی که تا کنون انجام شده باز کافی بنظر نمیرسد و راه حلی که شاهنشاه آریامهر عرضه فرموده اند یعنی ایجاد شرکت تعاونی مادرکه شرکتهای دیگر از آن منشعب شوند تنها راه حلی است که مورد قبول بخش خصوصی میباشد.

در مورد سومین موضوع کنفرانس یعنی مسکن کارگران و تدبیر عملی مربوط با آن بخش خصوصی معتقد است همانطور که شاهنشاه آریامهر تاکید فرموده اند علاوه بر خانه های سازمانی که باید بکارگران شاغل داده شود برای ایام بازنشستگی و از کارافتادگی آنان ذر محل مورد علاقه و یا موطن آنان خانه و کاشانه ای ایجاد شود که اصولاً از فشار جمعیت در قطبهای صنعتی کاسته شود، ثانیاً دوزان آخر عمر را با رفاه بیشتری بگذرانند.

بانک رفاه کارگران در تهیه این قبیل مساکن باید با همکاری بخش خصوصی پر نامه و پروژه های خاصی تهیه نماید و اطمینان دارم که بخش خصوصی در پیش رسانیدن این امر حاضر بهر نوع همکاری میباشد.

موفقیت کامل این کنفرانس را از صمیم قلب آرزو میکنم.

متن نطق جناب آقای سناטור احمد بلوری مسئول سازمان کارگران ایران

جناب آقای سناטור بلوری در چهارمین کنفرانس ملی کار

جناب آقای هویدا نخست وزیر - جناب آقای کلالی دبیر کل حزب ایران نوین
جنابان ، حضار محترم :

کنفرانس ملی کار که امروز چهارمین دوره آن آغاز شده فرضی است بزرگ
برای گروههای سه گانه کارگر - کارفرما و دولت که برنامههای گذشته خود را

بررسی کنندمیزان موفقیت آنها را سنجش نمایند و یا احیاناً علل نامرادی هاراجستجو کنند و راه حل‌های منطقی و موجه برای پیشرفت برنامه‌ها ارائه دهنند.

خوبختانه اقداماتیکه در دوران شکوفان انقلاب در امور کار و کارگری بعمل آمد

آمد بی‌نهایت غرور انگیز و ستایش آمیز است.

کارگران ایران از عنایت و توجیهی که خاصه به طبقه کارگر بعمل می‌آید سپاس قلبی خود را به پیشگاه مبارک شاهنشاه آریامهر رهبر کبیر انقلاب تقدیم میدارند و از حزب ایران توین و دولت حزبی هویدا سپاسگزارند که مجری صدیقی در اجرای اوامر شاهانه برای تامین رفاه هرچه بیشتر طبقه زحمتکش کارگر میباشند. لایحه قانونی تامین آموزش فرزندان کارگر که در دست تصویب است از لوایح بزرگ انقلابی است که اهمیت آن کمتر از سهیم شدن کارگران در سود ویژه کارگاهها نیست از این پس فرزندان مستعد کارگر خواهد توانست برایگان از تحصیلات متوسطه و عالی و نیل وارتقاء به کلیه مقامات علمی و اجتماعی برخوردار شوند و اگر کوچکترین آثار امتیازات و یا امکانات طبقاتی در این مملکت ریشه داشت بکلی ازین برواد و هر کارگر زاده به تناسب لیاقت واستعداد خود امکان پیشرفت و ترقی در جامعه آزاد ایران را تحصیل نماید.

این یک امر انقلابی واستثنائی در جهان است که شاید برای اولین بار در همه کشور-های جهان فقط در ایران این التفات در حق کارگران شده است و کارگران در این مورد نیز مانند همه موارد مذیون پدر تاجدار خود هستند.

قانون سهیم شدن کارگران در سود ویژه کارگاهها در ظرف یکسال گذشته مراحل تکامل نسبی خود را طی کرد و در نتیجه همکاری مستمر وزارت کار و امور اجتماعی - وزارت اقتصاد - سازمان کارگران و اطاق صنایع و معادن و بازار گانی و تشکیل کمیسیون‌های چهار جانبه برای هر رشته از صنایع تا حدود قابل توجهی مشکلات کار مرتفع شده است امروز قریب ۲۸۰ هزار کارگر با انعقاد قرارداد دست‌جمعی که کارگران با کارفرمایان منعقد کرده‌اند حد متوسط دو ماه دستمزد خود را بعنوان سود ویژه دریافت میدارند. ضمناً تلاش کارگران در افزایش تولید و کاهش ضایعات ادامه دارد تا هم خدمتی به پیشرفت اقتصاد و صنعت کشور بنمایند و هم سهم خود را از سود افزایش دهند و خوبختانه این افزایش درآمد کارگران در یک مدیریت صحیح کارگاه همراه با ازدیاد درآمد کارفرما نیز خواهد بود.

طبقه بندی مشاغل در کارگاه‌ها با رعایت موازین علمی و فنی نظام نوینی در میزان مزد و درجه تخصص و ارزش بهره وری کارگران ایجاد خواهد کرد که بدون تردید در جهش اقتصاد مملکت مفید و موثر خواهد بود مقرر بود طرح طبقه بندی مشاغل حد اکثر تا اسفند ماه ۵۰ در کلیه کارگاهها پیاده شود و با تمام تلاشی که وزارت کار و امور اجتماعی جهت پیشبرد این منظور معمول داشته متساقطه بعلت عظمت کار و اشکالات فنی زیاد در اکثر کارگاهها اجرا نشده است و جا دارد وزارت کار و امور اجتماعی بارو شی کاملاً انقلابی و سریع تر بحل این معضل بزرگ توفيق یابد.

شرکت تعاقونی مادر که بصورت اتحادیه مرکزی شرکتهای تعاقونی کارگران توسط سازمان کارگران ایران و بکمک وزارت کار و امور اجتماعی و با ناک رفاه کارگران طبق فرمان شاهانه ایجاد شده است این نوید را میدهد که عنقریب کارگران مایحتاج ضروری خود را بآبهای ارزان تر و شرایط مناسب‌تر تهیه نمایند و کارگران از شخص جناب آفای هویدا سپاسگزارند که مبلغ ده میلیون ریال برای ایجاد این شرکت کمک نموده‌اند البته با توجه به اهمیت و وسعت برنامه سرمایه بیشتری مورد لزوم خواهد بود که آقایان صاحبان صنایع که رفاه کارگران باعث رونق کارشان خواهد بود شایسته است همچنان که جناب آفای نخست وزیر در این امر خیر پیشقدم بوده‌اند آنها نیز به سرمایه این اتحادیه کمک فرمایند.

کارگران انتظار دارند که حد متوسط درصد مزد نسبت به بهای فروش کالا در هر رشته از صنایع در کشورهای پیشرفته و صادر کننده محاسبه و مبنای اشل مزد در ایران قرار گیرد تا هم کارگران میزان حق خود را از درصد فروش کالا بعنوان مزد دریابند و توقعات خود را با آن تطبیق دهند و هم کارفرمایان را جلب سودبیشتر را فقط در اعمال مدیریت بهتر جستجو کنند نه پرداخت مزد کمتر گام نهادن در این راه ما را باصول بهره‌گیری صحیح از کار و سرمایه آشنا میکند.

اما در مورد تامین مسکن برای کارگران که در دستور کارکنفرانس قرار دارد سالهاست که این فکر دنبال میشود مبتکر این فکر شاهنشاه آریامهر هستند که برای اولین بار در سال ۱۳۲۲ ضمن بازدید از گودهای جنوب شهر که بدون اطلاع قبلی بود بمحض این امور منجمله وزیر دارائی وقت که خود را بدانجا رسانیده بود فرمودند برنامه‌ای تهیه و تنظیم گردد که براساس آن برای زحمتکشان و کارگران ایجاد مسکن گردد.

اوامری که ۳۸ سال قبل در این باره صادر فرمودند میین نیات عالی معظم له در جهت تامین رفاه و آسایش کارگران بوده است در اسفند ماه ۹۶ مجددا در پیامی که بدین مناسبت به دومین کنگره کارگران ایران شرکتصدور یافت اوامن موکدی برای اجرای وسیع برنامه های خانه سازی صادر فرمودند البته در این مورد اقداماتی انجام گردید ولی هرگز این اقدامات منطبق با انتظارات شاهنشاه آریامهر و نیازهای واقعی کارگران نبوده است بهتر است سخن را از زبان جناب آقای نخست وزیر دنبال کنیم که سال قبل در همین محل فرمودند (چند سال است که از خانه سازی برای کارگران صحبت میشود) بر نامه ریزی میشود مصاحبه ها انجام میشود نقشه ها تهیه میشود ولی هنوز به تئیجه مطلوب نرسیده ایم و اقداماتی که در این زمینه کرده ایم پاسخگوی انتظارات شاهنشاه نیست در حالیکه زمین هست، اعتبار هست، کارگر محتاج مسکن هست معلوم نیست چرا مسئولان امر با سرعت بیشتر در این کار پیش نمیروند.

امید است که در سال آینده که پنجمین کنفرانس ملی کار تشکیل میشود موقعیت های چشمگیری در امر تهیه مسکن و تحویل آن به کارگران ارائه شود سازمان کارگران ایران در اجرای این امن طرحی دارد که در کمیسیون مسکن کنفرانس مطرح خواهد گرد، اما در مورد سازمان نیمه های اجتماعی که در کمیسیون خاص حزب ایران توین با حضور نماینده گان اطاق صنایع و معادن و سازمان کارگران ایران بررسی و اصلاح شده است استدعا قاطبه کارگران اینست که زودتر جهت تصویب به مجلسیں تسلیم گردد. یک نکته را بعنوان حسن ختم عرض کنم و بعرايض خود پایان ذهنم و آن اجرای مسابقات مهارت فنی کارگران است که طبق شرائط خاص امسال در ۱۲ رشته از صنایع مابین ۴۸۴ نفر از شرکت کنندگان انجام گردید و در هر رشته نفرات اول و دوم و سوم تعیین شدند و نفرات اول از دست مبارک والاحضرت ولايتمد نورچشم ملت ایران جوایز خود را دریافت کردن، مطلبی که در تاریخ کارگری ایران بی سابقه است نصب عکس های بزرگ کارگران قهرمان این مسابقات در میدان مرکزی شهر است که با بتکار وزارت کار و امور اجتماعی صورت گرفت. امیدواریم با آخذ تعلیمات فنی و حرفة ای لازم و تطبیق میزان اطلاعات و تخصص فنی کارگران ماهر ایران بانظام توین صنفی و ترقیات محیر العقول جامعه پیشرفت کشور کارگران قهرمان ایران بتوانند در مسابقات مهارت فنی جهان که در سال جاری در شهر مونیخ تشکیل خواهد شد شرکت و افتخار قهرمان جهانی کسب نمایند.

متشرکرم

هیئت رئیسه چهارمین کنفرانس ملی کار

اعضاء هیئت رئیسه چهارمین کنفرانس ملی کار

پس از انجام مراسم گشایش انتخاب هیئت رئیسه کنفرانس بعمل آمد و نتیجه از اینقرار بود:

جناب آقای سناتور ناصر یگانه
رئیس
جناب آقای جهانگیر کیا معاون طرحها و بررسیها - وزارت کار و امور اجتماعی
نایب رئیس دولتی

جناب آقای حسن سدهی رئیس سندیکای بھرہ برداری معادن فلزی
نایب رئیس کارفرمائی
ایران

جناب آقای علی اصغر قدردان نماینده کارگر در مجلس شورای اسلامی
نایب رئیس کارگری

آقای عبدالحسین محمد کاری مدیر کل دفتر روابط بین المللی -
وزارت کار و امور اجتماعی
دبیر

هیئت رئیسه گروهها

۱ - گروه دولت

جناب آقای شجاع ملايري رئيس گروه
خانم ژاله آلب دبیر گروه

جناب آقای دکتر حسن افشار رئيس کمیسیون اشتغال
آقای محمد باقر نمازی رئيس کمیسیون رفاه اجتماعی
جناب آقای عباس بابک رئيس کمیسیون مسکن کارگران

مخبرین کمیسیونها :
آقای تقی هنرور شجاعی کمیسیون اشتغال
آقای رضا مشایخی کمیسیون رفاه اجتماعی
آقای حسینعلی فروزان کمیسیون مسکن کارگران

۲ - گروه کارفرما

آقای رضا رزم آرا رئيس گروه
آقای خسرو امامي خوئي دبیر گروه
آقای مجید خورسند نایب رئيس کمیسیون اشتغال
آقای محمد رضوانی نایب رئيس کمیسیون رفاه اجتماعی
آقای مصطفی فرمان آرا نایب رئيس کمیسیون مسکن

۳ - گروه کارگر

آقای حیدر صائبی رئیس گروه

آقای کریم فردیبیر گروه

آقای فتحاله خاتمی نایب رئیس کمیسیون اشتغال

آقای عبدالله شیری نایب رئیس کمیسیون رفاه اجتماعی

آقای اردشیر کیانی نایب رئیس کمیسیون مسکن

و سایر عضویت های این گروه

آنچه در اینجا آورده شده است

در اینجا آورده شده است

آنچه در اینجا آورده شده است

قسمت دوم

گزارش آقای عبدالحسین محمدکاری دییر کنفرانس به چهارمین کنفرانس ملی کار

دییر خانه کنفرانس اقداماتی را که در اجرای مفاد ماده ۸۲ آئین قامه و تصمیمات سومین کنفرانس ملی کار و مواد مختلف قطعنامه مصوب آن توسط وزارت کار و امور اجتماعی و دیگر سازمانهای دولتی میباشد صورت گیرد پیگیری نموده و تیجه را بشرح زیر باستحضار چهارمین کنفرانس ملی کار میرسانند:

۱ - متن ماده ۱ قطعنامه

دولت زمین لازم را در مجله‌ای متناسب بطور رایگان و یا به بھای ارزان در اختیار شرکتهای تعاونی مسکن یا سازمانها و واحدهای صنعتی که برای تهیه مسکن کارگران اقدام منمایند قرار دهد و جمیت تسهیل امر و برای اینکه موسسات مالی ذیر بطبتوانند و امکانی دراز مدت با بهره نازل در اختیار شرکتهای تعاونی مسکن کارگران و یا بانک رفاه کارگران و بانک رهنی ایران قرار دهند و جوهر کافی ضمن اعتبارات برنامه عمرانی کشور بصورت تفاوت نرخ بهره و برای ایجاد تاسیسات شهری منظور نمایند تا بتدین ترتیب هزینه تامین مسکن تقلیل یابد.

اقدام

سازمان برنامه طی شرحی در پاسخ نامه دییر خانه مطالب زیر را اعلام داشته است:

۱- سازمان برنامه همواره به مسئله کارگران توجه خاص داشته و علاوه بر اعتبارات وسیعی که طی دوران برنامه عمرانی چهارم جهت خانه‌سازی و اعطای وامهای مسکونی در اختیار بانک رهنی ایران و سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران قرار داده است اعتباراتی نیز بمنظور تجهیز منابع مالی و تعدیل نرخ بهره وامهای مسکونی کارگران پیش‌بینی نموده که طبق برنامه سنواتی تدریجاً براساس ضوابط معینی در اختیار بانکهای تخصصی مسکن قرار خواهد گرفت.

۲- نسبت به ایجاد و توسعه تاسیسات شهری این سازمان از آئین نامه عمران شهری مصوب مجلسیں پیروی نموده و بارعاویت قوانین و مقررات این آئین نامه به موسسات وابسته به شهرداریها و موسسات عمومی عام المنفعه که طبق قوانین کشور تشکیل گردیده وعده‌دار تامین نیازمندیهای عمومی شهری مباشند به اعطای وام و کمکهای بلاعوض مبادرت مینماید.

سازمان برنامه همچنین طی گزارش مورخ ۱۳۴۱ رئوس نظرات و اقدامات خود را در زمینه مسکن کارگران بشرح زیر اعلام داشته است:

بمنظور اجرای برنامه‌های خانه سازی کارگری بمقیاس وسیع سازمان برنامه علی‌الاصول با تامین تسهیلات لازم و کمک به تعدیل نرخ بهره وامهای مسکونی کارگری موافقت و ضمن تامین اعتبارات مورد نیاز دستور العمل لازم را نیز جهت تهیه طرحها و برنامه‌های مناسب تنظیم و به بانک رفاه کارگران ابلاغ نموده است که اهم شرایط تسهیلاتی مورد نظر در دستور العمل فوق بشرح زیر می‌باشد.

۱- اعطای کمک هزینه بهره وامهای مسکونی کارگران بیزان ۵ درصد در سال ذر طول مدت وام (براساس مانده‌های بدنه کار وام) که سالیانه همزمان با پرداخت اقساط اصل و بهره وامخواهان پرداخت می‌گردد.

۲- حق تقدم استفاده از کمک هزینه بهره وسایر تسهیلات مشمول اعضای شرکتهای تعاونی مسکن کارگرانی می‌باشد که براساس مقررات و قوانین شرکتهای تعاونی به ثبت رسیده باشند.

۳- در پاره‌ای از شهرها که تهیه اراضی مورد نیاز برنامه‌های خانه‌سازی کارگران در محدوده شهرها میسر نمی‌باشد بمنظور ایجاد شهرک‌های کارگری در نقاط مناسب سازمان برنامه هزینه‌های ضروری تاسیسات شهرک را بمنظور کمک به تقلیل هزینه تمام شده و اخذدهای مسکونی کارگری بصورت رایگان جهت شرکتهای تعاونی مسکن

کارگری تامین مینماید.

در برنامه پنجم عمرانی کشور نیز که در حال حاضر در دست تهیه و تنظیم میباشد سازمان برنامه به مسئله تامین واحدهای مسکونی کارگری در مرکز عملده صنعتی توجه اساسی مبذول داشته و اعتبارات وسیعی جهت ایجاد موجبات احداث خانه‌های کارگری و همچنین پرداخت کمک هزینه بهره وامهای مسکونی و سایر تسهیلات مورد نیاز پیش-بینی مینماید.

بطور کلی اقداماتی که از محل اعتبارات عمرانی در جهت تامین مسکن کارگران طی دوره برنامه عمرانی چهارم کشور صورت پذیرفته است بشرح زیر میباشد:

۱ - اعطای وام خانه‌سازی جهت ایجاد خانه‌های کارگری در شهرهای تبریز و اراک در سال ۱۳۵۰ معادل ۱ میلیارد ریال و در سال ۱۳۵۱ برابر ۲ میلیارد ریال جهت احداث حدود ۳۰۰۰ واحد مسکونی کارگری در شهرهای اراک و تبریز از محل اعتبارات عمرانی تخصیص یافته مضارفا سازمان برنامه موافقت نموده است که هزینه شهرسازی خانه‌های مزبور را که برابر ۵۰۰ میلیون ریال برآورد گردیده است بطور رایگان و بلاعوض پرداخت نماید.

۲ - افزایش سرمایه بانک رهنی ایران - بمنظور تقویت بنیه مالی بانک رهنی ایران جهت اعطای وامهای مسکونی به طبقات کم درآمد طی دوران برنامه عمرانی چهارم کشور از محل اعتبارات عمرانی معادل ۱۴۰۰ میلیون ریال بعنوان افزایش سرمایه بانک رهنی ایران تخصیص یافته و در برنامه عمرانی پنجم کشور نیز با توجه به اولویت برنامه‌های تامین مسکن دولت اعتبارات کافی برای افزایش سرمایه بانک رهنی ایران پیش‌بینی مینماید.

۳ - تامین مسکن جهت کارگران وابسته به سازمان بنادر و کشتیرانی در بندر شاهپور بمنظور تامین مسکن کارگران بندر شاهپور سازمان برنامه تاکنون حدود ۲۵ میلیون ریال بصورت کمک هزینه بهره در اختیار بانک رفاه کارگران قرار داده است و بانک مزبور با استفاده از این وجوده و سرمایه گذاری منابع خود تعداد ۳۱۰ واحد مسکونی در سر بندر احداث نموده است. همچنین بمحض برنامه جدیدی که هم اکنون در سازمان برنامه در دست تنظیم میباشد در نظر است که معادل ۲۵۰ میلیون ریال از محل اعتبارات عمرانی جهت احداث ۷۰۰ واحد مسکونی ارزان قیمت دیگر و همچنین بمنظور شهرسازی مجموع ۱۰۱۰ واحد مسکونی واگو سازی ناحیه سربندر و تامین

آب و برق و سایر تاسیسات شهری مورد نیاز سرمایه گذاری شود. از این‌جا آغاز می‌شود که احداث خانه‌های ارزان قیمت در بندر عباس به تعداد ۵۰۰۰ دستگاه و با اعتباری معادل ۷۳ میلیون ریال. همچنان که در پایان این بخش صنایع هـ- طی دوران برنامه عمرانی چهارم کشور از محل اعتبرات عمرانی بخش صنایع و معادن معادل ۴۵ میلیون ریال جهت احداث واحدهای مسکونی کارگری و کارمندی و همچنین تامین تاسیسات شهری در مجموعه صنعتی ذوب آهن ایران در اصفهان و توافقی واپسنه سرمایه گذاری گردیده و بدین ترتیب تعداد ۲۵۴۵ واحد مسکونی آمده بهره برداری می‌باشد:

کنفرانس ملی کارگران طی شرحی بعنوان دبیرخانه کنفرانس ملی
کار فهرستی از اقدامات بانک را در اجرای مفاد قطعنامه سومین کنفرانس ملی کار
ارائه نموده است:

دیروختانه کنفرانس ملی کار

عطف بنامه شماره ۶۵۷۷۱ مورخ ۱۲۴۰۵ مقام محترم وزارت
ذیلاً فهرستی از اقدامات بانک رفاه کارگران را در اجرای مفاد قطعنامه سومین
کنفرانس ملی کار در زمینه تامین مسکن کارگران کشور باطلاع میرساند:

۱ - تهیه زمین

همانطور که استحضار دارید در قطعنامه یاد شده زمین بعنوان اولین عامل برای
تهیه مسکن کارگران مورد توجه قرار گرفته است برای تامین این عامل اساسی بانک
رفاه کارگران اقداماتی درجهت تعیین و انتخاب زمین مناسب برای مسکن کارگران معمول
داشته است که تاکنون نتایج زیر بدست آمده است:

- الف - مقدار ۴۰۰۰ متر مربع از اراضی متعلق بوزارت منابع طبیعی در
غرب تهران برای تامین مسکن کارگران شاغل در این منطقه انتخاب گردید.
- ب - در شرق پایتخت مقدار ۷۵۰۰ متر مربع از اراضی متعلق بوزارت منابع
طبیعی برای تامین مسکن کارگران شاغل در منطقه مذکور اختصاص یافت.
(اراضی فوق با پی گیری مستمر وزارت کار و امور اجتماعی براساس قانون مصوب
پنجم دیماه ۱۳۵۰ برای تامین مسکن کارگران بوزارت کار و امور اجتماعی واگذار
شده است).
- پ - برای اجرای اجرای دو میں قسمت از برنامه ساختمان یکهزار بیلب خانه کارگری
در سربندر (بندر شاهپور) معادل ۱۱۳۶۹۸ متر مربع از اراضی متعلق بسازمان مسکن
بابهای ارزان بوسیله بانک خریداری شد.

ت - بمنظور تامین مسکن کارگران کرمانشاه نیز یک قطعه زمین بمساحت یکصد هزار متر مربع با قیمت مناسب بواسیله بانک از شهرداری کرمانشاه خریداری شد.

۳ - جلب کمکهای مالی دولت

قسمت دیگری از توصیه کنفرانس معطوف بجلب کمکهای دولت بصورت تفاوت نرخ بهره وامهای مسکن کارگران و تامین هزینه تاسیسات شهری بوده است در این زمینه نیز بانک رفاه کارگران مساعی فوق العاده‌ای مبذول داشته و مala در تاریخ هفتم آذر ماه ۱۳۵۰ اصول و ضوابط کمکهای سازمان برنامه بامر تامین مسکن کارگران بموجب موافقت نامه‌ای که بین سازمان مذکور و بانک بامضاء رسیده است معین شده است براساس این موافقت نامه کمک سازمان برنامه به نرخ بهره وامهای اعطائی بخریداران واحدهای مسکونی حداکثر پنج درصد تعیین شده است همچنین سازمان برنامه هزینه شهرسازی واحدهای مسکونی کارگری را که بصورت آپارتمان ساخته میشود قبل نموده است استفاده از مجموعه کمکهای مذکور منوط به تأیید و تصویب طرح‌های ساختمانی کارگری بواسیله سازمان برنامه میباشد.

براساس این موافقت نامه طرح مربوط بخانه‌سازی بواسیله شرکت تعاونی مسکن کارگران کفش ملی که مشتمل بر ساختمان ۶۵۰ واحد مسکونی است همچنین طرح مربوط بخانه سازی برای کارگران کارخانه نخریسی خرسروی مشتمل بر ۲۵۰ واحد مسکونی که بیانک ارائه شده پس از مطالعه و تأیید شرکت سهامی خانه‌سازی جهت تأیید و تصویب بسازمان برنامه ارسال شده است.

۴ - همکاری با کارفرمایان در زمینه مسکن کارگران

سومین کنفرانس ملی کار توصیه نموده است تا کارفرمایان باقتضای موقعیت کارگاه سرمایه گذاری در مسکن را ضمن سرمایه اولیه تأسیس واحد صنعتی بمنظور نمایند و بایجاد مسکن مبادرت ورزند. بمنظور تسهیل در اجرای این قسمت از توصیه کنفرانس بانک رفاه کارگران اعتبارات مناسبی برای اجرای این برنامه منظور نموده و براساس برنامه‌ای که در بانک به تصویب رسیده و آماده اجراست کارفرمایان با شرائط بسیار مناسبی میتوانند قسمتی از اعتبارات لازم برای تأمین مسکن کارگران

واحد مربوطه را از طریق وام‌های بانک رفاه کارگران تأمین نمایند.

۴- تشکیل شرکتهای تعاونی مسکن و تقویت واحد‌های مذکور

با همکاری و ارشاد شعب بانک رفاه کارگران تا کنون یکصد و پانزده شرکت تعاونی در واحدهای کارگری تشکیل شده است شرکتهای تعاونی مذکور معادل ۷۵ در صد بهای خانه مورد نیاز اعضای خود را (در صورتیکه ۲۵ در صد بهای خانه بوسیله اعضای متقاضی تأمین گردد) از بانک رفاه کارگران وام دریافت میدارند.

در اجرای این برنامه شرکت تعاونی مسکن کارگران پارساون خرمشهر با استفاده از کمک‌های بانک ساختمان خانه مورد نیاز اعضای خویش پرداخته ۳۱۰ دستگاه ساختمان مورد نیاز اعضای شرکتهای تعاونی مسکن بندر و گمرک بندر شاهپور بوسیله بانک رفاه کارگران با نظارت فنی شرکت سهامی خانه‌سازی ایران ساخته شده، شرکت تعاونی مسکن کارگران کفش ملی با تهیه مقدمات لازم آماده اجرای طرح تأمین مسکن اعضای خود می‌باشد (طرح این شرکت تعاونی هم چنانکه قبله یادآوری شد برای تصویب بسامان برنامه ارسال شده است).

برای تشویق و ترغیب دیگر شرکتهای تعاونی به تجهیز پس انداز لازم برای استفاده از همکاریهای بانک اقدامات وسیعی صورت گرفته است همچنین توسعه و تعمیم نهضت تعاون از جمله تشکیل شرکتهای تعاونی مسکن جدید در واحدهای کارگری کشور از اقدامات جاری بانک رفاه کارگران می‌باشد.

جلب بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در برنامه‌های تأمین مسکن کارگران

با توجه به آنکه تأمین مسکن کارگران کشوز تجهیز اعتبارات فوق العاده و سرمایه‌گذاری وسیعی را الزاماً ایجاد مینماید بانک رفاه کارگران بمنظور جلب همکاری بخش خصوصی و تأمین سرمایه‌های لازم برای اجرای برنامه کوشیده است خوشبختانه فعالیت بانک در این زمینه نیز نتایجی مطلوب بیارآورده و قرارداد ساختمان ۷۵۰۰ واحد مسکونی در غرب تهران و ۲۰۰ باب خانه کارگری در کرمانشاه و ۳۸۴ واحد

مسکونی در شیراز بامضای رسیده است و برای سرمایه گذاری در امر خانه سازی در اهواز و شرق تهران نیز پیشنهاداتی بیانک رسیده و مطالعات لازم درباره آنها انجام شده به ترتیبی که قرارداد خانه سازی در مناطق مذکور نیز قریباً بامضای خواهد رسید.

همچنین برای اجرای این طرح در سایر مناطق کارگری کشور اقداماتی صورت گرفته است در اجرای برنامه خانه سازی بوسیله بخش خصوصی نقشه و مشخصات خانه ها بوسیله شرکت سهامی خانه سازی ایران بررسی و بهای تمام شده هر واحد معین می گردد و بخش خصوصی با نظارت شرکت سهامی خانه سازی ایران اجرای طرح را عهده دار است ، بانک رفاه کارگران از جهت جلب اطمینان سرمایه گذاران بخش خصوصی فروش خانه های ساخته شده را تضمین نموده است.

۳ - متن ماده ۳ قطعنامه

کارفرمایان باقتضای موقعیت کارگاه سرمایه گذاری در مسکن را ضمن سرمایه اولیه تاسیس واحد صنعتی منظور دارند و بایجاد مسکن مبادرت و با شرایط مناسب در اختیار کارگران موسسه خود قرار دهند و در تشکیل صندوقهای پس انداز مسکن کارگران از طریق انعقاد پیمانهای دستجمعی مشارکت نمایند.

اقدام

اتاق بازار گانی و صنایع و معادن طی گزارشی خاطر نشان ساخته است که «بزرگترین مشغل کارفرمایان در زمینه مسکن دریافت وام با بهره ارزان از بانک رفاه کارگران برای ساختمان مسکن بود . همچنین بمناسبت موقعیت خاص این منازل و وابستگی آنها به کارخانه کارفرمایان معتقدند که قوانین حاکم بر اجاره این قبیل منازل باید با قوانین مربوط به مالک و مستاجر فرق کند.»

شرکت سهامی خانه سازی ایران طی گزارشی طرحهای در دست اقدام خود را بشرح زیر ارائه نموده است :

الف) طرحهایی که سرمایه گزاران خصوصی را نسبت به احداث ساختمان واحد های مسکونی اقدام مینمایند و بانک رفاه کارگران در مورد فروش خانه ها کمکهای لازم را به سرمایه گزاران خواهد نمود.

۱ - طرح کارگری غرب تهران (پیش ساخته)

جمعاً ۶۰۰ بلوک در دو تیپ الف و ب شامل ۷۵۰۰ واحد آپارتمان یک و دو و سه اطاقه.

نوع (الف) شامل ۳۰۰ بلوک در هر طبقه دو آپارتمان

نوع (ب) شامل ۳۰۰ بلوک در هر طبقه سه آپارتمان

قرارداد آن منعقد گردیده - اجرای طرح : نصب کارخانه ۱۴ ماه و انجام ساختمان ۵ سال.

۲ - طرح کارگری شرق تهران (پیش ساخته)

جمعاً ۱۸۷ بلوک شامل ۷۴۸۰ آپارتمان

یک اطاقه ۵۶۱

دو اطاقه ۳۵۵۳

سه اطاقه ۲۶۱۸

چهار اطاقه ۷۴۸

قرارداد در مرحله امضاء است.

۳ - طرح کارگری کرمانشاه

۱ - خانه‌های یک طبقه

جمع کل ۲۰۰ عدد دستگاه : (۳۹ یک اطاقه - ۷۸ سه اطاقه - ۸۳ چهار اطاقه).

۲ - آپارتمان - جمعاً ۱۶۰ واحد آپارتمان یک تا چهار اطاقه در ۵ بلوک ساختمان.

از هر کدام چهل دستگاه قرارداد خانه‌های یک طبقه منعقد گردیده.

اجراء : شانزده ماه

۴ - طرح کارگری شیراز

۱ - خانه‌های انفرادی - جمع کل ۷۸ دستگاه خانه دو طبقه

۲ - آپارتمان - جمعا ۲۸۶ عدد واحد آپارتمان یک تا چهار اطاقه در ۹ بلوک ساختمان شامل ۷۳ دستگاه یک اطاقه و ۱۲۰ دستگاه دو اطاقه و ۷۴ دستگاه سه اطاقه و ۲۰ دستگاه چهار اطاقه قرارداد ۲۸۶ دستگاه آپارتمان منعقد گردیده و مدت اجراء یکسال میباشد.

۵ - طرح کارگری اصفهان

خانه های انفرادی دو طبقه حدوداً تعداد ۳۴۰ دستگاه آپارتمان - تعداد ۳۶ عدد بلوک آپارتمان ۴ طبقه (هر کدام شامل ۳۲ آپارتمان یک تا چهار اطاقه) جمعاً حدوداً برابر با ۱۱۵۲ عدد دستگاه آپارتمان میشود. جمع کل خانه های انفرادی و آپارتمانی برابر حدوداً ۱۴۹۲ عدد پروژه در آخرین مراحل طراحی است.

۶ - طرح کارگری شهر آرا

آپارتمان
حدود ۲۰۰ واحد شامل بلوکهای ۴ طبقه هر بلوک شامل ۸ آپارتمان ۴ و ۵ اتاقه پروژه در حال مذاکره میباشد.

۷ - طرح کارگری اهواز

شامل سه هزار واحد مسکونی که در دو مرحله یکهزار و پانصد واحدی اجراء خواهد شد و پروژه در دست تهیه و مذاکره با شرکت سازنده میباشد.
(ب) طرحهایی که بوسیله شرکت سهامی خاص خانه سازی ایران تهیه شده و با کمک کارفرمایان خصوصی بمرحله اجرا درآمده است.

۱ - طرح شهر کارگری شوش (کارفرماسازمان آب و برق خوزستان)

شامل ۱۲۰۰ منزل مسکونی یک طبقه و تاسیسات شهری مربوطه. اجرا کننده مشخص گردیده و قرارداد در حال انعقاد است.

۳- خانه سازی شرکت سهامی صنعتی و تولیدی ماشین سازی تبریز

شامل یک بلوک آپارتمان ۱۱ طبقه . یک بلوک آپارتمان ۱۲ طبقه و ۴ بلوک آپارتمان ۴ طبقه ساختمانها در دست اجرا میباشد.

۴- آپارتمانهای استاد کارگران اصفهان

«بلوک شامل ۸۶ آپارتمان از ۳ تا ۵ اتاقه و یک فروشگاه . ساختمانها در دست اجرا میباشد و برای توسعه بقیه کار طرح در دست تهیه است.»

۵- متن ماده ۳ قطعنامه :

«کارگران بایجاد و توسعه شرکتهای تعاونی مسکن و تقویت بنیه مالی آنها مبادرت و به آموزش اصول تعاون توجه لازم مبذول نمایند.»

اقدام

- سازمان کارگران ایران در این باره اعلام داشته است که تا بحال تعداد ۱۱۳ شرکت تعاونی مسکن از طرف کارگران ایران با همکاری این سازمان تشکیل شده و فعالیت خود را آغاز نموده اند متنهی شرکتهای تعاونی مزبور مواجه با اشکالاتی از قبیل سرمایه ، گرانی زمین و غیره بوده که در این باره با مقامات مسئول مذاکراتی انجام گردیده و قرار است این مشکلات مرتفع گردد.»

۶- متن ماده ۶ قطعنامه :

«دولت بمنظور انجام برسیها و اتخاذ تدابیر لازم در مورد مسائل مربوط به مسکن کارگران و ایجاد هماهنگی در این زمینه به تشکیل کمیته سه جانبه تأمین مسکن کارگران با شرکت نمایندگان سازمانهای ذیربط دولتی و سازمانهای کارفرمائی و کارگری مبادرت نماید.»

اقدام

کمیته مورد نظر کنفرانس با شرکت نمایندگان وزارت توانه‌های آبادانی و مسکن و کار و امور اجتماعی و سازمان برنامه و بانک رفاه کارگران - شرکت سهامی خانه سازی ایران - بانک رهنی ایران - اتاق بازار گرانی و صنایع و معادن ایران - سازمان کارگران ایران در وزارت آبادانی و مسکن تشکیل و درباره جنبه‌های مختلف موضوع بحث و تبادل نظر دامنه‌داری بعمل آمد و هریک از سازمانهای ذیر بسط گزارشاتی درباره اقدامات خود تهیه و ارائه نمودند که در گزارش دیرخانه و دیگر گزارشات مورد استفاده واقع گردیده است.

۵ - متن ماده ۵ قطعنامه :

« موجبات تکمیل مقررات مربوط به حمایت قانونی از نمایندگان سازمانهای کارگری فراهم گردد و نیز حمایت مذکور بسازمانهای کارگری حرف مختلف تسری داده شود. »

اقدام

- در این باره بررسیهای دقیقی در وزارت کار و امور اجتماعی بعمل آمده و طرح لازم آمده گردیده است که هنگام تجدید نظر در قانون کار منظور گردد.

۶ - متن ماده ۶ قطعنامه :

« با توجه به سودمندی برنامه‌های آموزشی وزارت کار و امور اجتماعی در سطوح مختلف (کارکنان وزارت کار و رئیس‌جمهور اتحادیه سازمانهای وابسته و همچنین مسئولین سازمانهای کارفرمائی و کارگری نمایندگان کارگر) موجبات توسعه و تقویت هرچه بیشتر این برنامه‌ها و فعالیت‌ها فراهم گردد

- موسسه کار و تامین اجتماعی ضمن گزارشی بدایر خانه کنفرانس برنامه‌ها و فعالیتهای خود را بشرح زیر ارائه نموده است.»

«موسسه کار و تامین اجتماعی با توجه به هدف اساسی خویش طی مدت کوتاهی که از تشکیل آن میگذرد تعداد ۹۳ دوره آموزشی تشکیل داده است تعداد ۳۸۱۱ نفر در دوره‌های مذکور شرکت جسته‌اند.

از این تعداد ۲۲۳۱ نفر کارگر بوده‌اند که ضمن شرکت در دوره‌های مختلف آموزش با مسائل مربوط بکار - بیمه‌های اجتماعی - مسائل سندیکائی و شرکتهای تعاونی آشنائی یافته‌اند و قریب ۱۳۶۱ نفر کارکنان وزارت کار و امور اجتماعی ضمن شرکت در دوره‌های آموزشی با مسائل مربوط به وظایف خاصی که بعهده دارند آشنائی حاصل کرده‌اند.

تعداد ۲۱۹ نفر کارفرمایان و صاحبان صنایع و یانمایندگان آنها ضمن شرکت در دوره‌های آموزشی طبقه‌بندی مشاغل و سایر دوره‌های آموزشی این موسسه بامسائل مربوط بکار و صنعت آشنائی بیشتری بدست آورده‌اند.

بویژه در سال ۱۳۵۰ که فعالیت موسسه کار و تامین اجتماعی گسترش بیشتری یافته، تعداد ۵۷ دوره آموزشی برای کارفرمایان کارگران و کارکنان وزارت کار و امور اجتماعی و سازمانهای واپسیه بدان تشکیل گردیده و طی آن تعداد ۲۵۵۹ نفر شرکت داشته‌اند که با توجه بهمیزان فعالیت موسسه نسبت بسال ۱۳۴۹ قریب ۱۲۰ درصد بر فعالیت موسسه افزوده شده است.

علاوه بر دوره‌های آموزشی یادشده موسسه کار و تامین اجتماعی کوشش نموده است که از طریق انتشار جزووهای و کتابها بروشورهایی در زمینه مسائل اقتصادی و اجتماعی در ارتباط با کار و تامین اجتماعی کارگران و کارفرمایان را با این پیش‌نیاز مسائل آشنا سازد بنحوی که تاکنون قریب ۱۱۰ جزو در زمینه‌های مختلف فوق - الذکر تهیه گردیده و بین شرکت‌کنندگان در دوره‌های آموزشی مذکور توزیع گردیده و تعداد چهار جلد کتاب نیز بشرح ذیل منتشر گردیده است:

راهنمای کارگران.

بررسی مسائل بیکاری در ایران

بهره‌وری کار

بدین طریق موسسه کار و تامین اجتماعی بمنظور نیل به هدفهای خویش در زمینه ایجاد صلح کار از طریق بالا بردن سطح دانش کارگران و نیز افزایش سطح تخصص آنان در زمینه مسائل کار و تامین اجتماعی طی مدت دو سال و سه ماه که از تاریخ تشکیل آن میگذرد قدمهای مهمی برداشته است.

۷- متن ماده ۷ قطعنامه:

«سازمان برنامه با استفاده از نظرات سازمانهای کارفرمائی و کارگری نسبت به تنظیم و اجرای برنامه‌ها و طرحهای تحقیقاتی در زمینه شناخت علمی امور و مسائل کارگری و کارفرمائی اقدام نماید.»

اقدام

سازمان برنامه طی شرحی خاطر نشان ساخته است که در اجرای قطعنامه سومین کنفرانس ملی کار در بازارهای شرکت سازمانهای کارفرمائی و کارگری در تنظیم برنامه عمرانی پنجم بخصوص برنامه نیروی انسانی و اشتغال سازمان برنامه از سازمانهای کارفرمائی و کارگری نیز دعوت کرده است در کمیته‌ای که بهمین منظور زیر نظر جناب آقای عبدالجبار مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی تشکیل شده است شرکت گرده و از نظرات و پیشنهادات آنان در این زمینه استفاده شود.

ضمنا سازمان برنامه نیز با همکاری اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران مشغول انجام بررسی لازم بمنظور شناخت نیازمندیهای بخش خصوصی به نیروی انسانی ماهر و متخصص در ایران میباشد.»

۸- متن ماده ۸ قطعنامه:

«آن قسمت از برنامه عمرانی پنجم کشور که ارتباط با مسائل نیروی انسانی و امور کارفرمائی و کارگری و خدمات رفاهی کارگران دارد در دستور کارچهارمین کنفرانس ملی کار قرار داده شود تا توصیه‌های لازم به مسئولان برنامه ریزی ارائه گردد.»

سازمان برنامه در پاسخ نامه دیرخانه کنفرانس ضمن شرحی در تاریخ ۲۶ رجب ۱۳۵۰ اعلام داشت که با درج مسائل نیروی انسانی و امور کارگری و کارفرمائی مطروحه در برنامه عمرانی پنجم در دستور چهارمین کنفرانس ملی کار موافقت دارد. بر اساس این موافقت مسائل مندرج در دستور کنفرانس (توسط نمایندگان سازمان) در چهار- چوب برنامه عمرانی پنجم مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱۰ - متن ماده ۹ و ۱۰ قطعنامه:

ماده ۹ - «بمنظور توسعه همکاری و حسن تفاهم بین کارفرمایان و کارگران و حل مسائل مربوط کمیته‌های با شرکت نمایندگان سازمانهای کارفرمائی و کارگری برای هر رشته از فعالیتهای صنعتی و حرف تشکیل گردد.»

ماده ۱۰ - «بمنظور مشارکت در تهیه و تنظیم برنامه عمرانی پنجم کشور وارائه نظرات و پیشنهادات کمیته‌های سه‌جانبه در هر یک از صنایع مختلف تشکیل شود و توصیه‌های لازم را در زمینه هر صنعت بخصوص و مسائل و امور مربوط بر فاه کارگران آن صنعت مطالعه و پیشنهادات لازم بوزارت کار و امور اجتماعی و سازمان برنامه ارائه نماید.»

اداره کل سازمانهای کارگری و کارفرمائی وزارت کار و امور اجتماعی در این خصوص چنین خاطر نشان ساخته است: «این اداره کل پس از مطالعاتیکه با حضور نمایندگان سازمان برنامه- اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و مسئولان واحد- های ذیربط کار و امور اجتماعی بعمل آورده باین نتیجه رسید که اعضای کمیته‌های مشورتی در هر صنعت یا حرفه از نمایندگان سندیکاهای کارفرمایان کارخانجات آن صنعت یا اتحادیه صنف مربوط و نمایندگان اتحادیه به سندیکاهای کارگران صنعت یا حرفه مربوط تشکیل شود و چون کارفرمایان و کارگران برخی از صنایع و حرف فاقد سازمان متšکل در سطح صنعت یا حرفه بودند این اداره کل سعی لازم بعمل

آورده تا کارگران و کارفرمایان هر چه بیشتر در سازمان مربوط مشکل شوند و در انجام منظور توفيق نسبی بدست آمد.

اینک در استان مرکز در حال حاضر شانزده صنعت و حرفه برای تشکیل کمیته های مشورتی آمادگی دارند و در صنایعی هم که یکی از دو گروه کارفرما یا کارگر دارای تشکیلات کافی نباشند نمایندگان مربوط با نظر اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و یا سازمان کارگران ایران تعیین خواهند گردید و در صورتیکه نیاز به تشکیل کمیته های سه جانبه باشد کمیته های مزبور در سازمانهای ذیر بسط بخش عمومی تشکیل می شوند.

موضوعات و مطالبی که در کمیته های فوق مطرح می گردد عبارتند از:

۱ - مسائل مربوط به مزد

۲ - طبقه بندی مشاغل

۳ - بیمه و بهداشت

۴ - مسکن

۵ - اشتغال

۶ - آموزش حرفه ای و تجدید مهارت و آموزش عمومی

۷ - ایجاد رویه های بهتر برای افزایش بهره فوری

۸ - بسط و توسعه اصول مذاکرات و پیمانهای دسته جمعی بین سندیکاهای کارفرمایان و کارگران مربوط به صنعت و حرفه.

۹ - توسعه و گسترش سازمانهای کارگری و کارفرمائی و تشویق کارگران و کارفرمایان صنعت و حرفه به قبول عضویت در سندیکاهای مربوط.

۱۰ - ایجاد رویه های مناسب برای جلوگیری و حل و فصل اختلافات در کارگاهها

۱۱ - تقریبات سالمند.

۱۲ - سایر مسائل عمومی کارگری مربوط به صنعت و حرفه

۱۳ - اظهار نظر نسبت به طرحهای عمرانی کشور و هر گونه مسائل مربوط با آن.

۱۴ - کمک و ایجاد تسهیلات نسبت باجرای برنامه های توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور.

۱۵ - ارشاد کارفرمایان و سندیکاهای کارگری به تشکیل کمیته های مشورتی در سطح کارگاه یا حرفه.

۱۱ - متن ماده ۱۱ قطعنامه :

«از طریق توسعه برنامه‌های کار آموزی حرفه‌ای (در ضمن کار یا در مراکز آموزش حرفه‌ای) و بالا بردن سطح مهارت نیروی کارکشور و اجرای سریع برنامه‌های طبقه بندی مشاغل ترتیبی اتخاذ گردد که بین حداقل و حداقل مزد پرداختی در واحدهای تولیدی و صنعتی حتی الامکان تعادل و توازن منطقی برقرار گردد و میزان مزد در صنایع و نواحی مختلف بصورت دقیق تر و اصولی تری تعیین گردد.»

اقدام

طبق گزارش اداره کل آموزش حرفه‌ای وزارت کار و امور اجتماعی اقدامات زیر در این خصوص انجام گرفته است :

۱ - از چهار مرکزی که در مرحله اول برنامه ایجاد مراکز تعلیمات حرفه‌ای در شهرستانها استفاده از اعتبارات و همکاریهای فنی دولت فرانسه ساخته می‌شود تاکنون مرکز تعلیمات حرفه‌ای اصفهان آماده گردیده است که از اول اردیبهشت سال ۱۳۵۱ اولين دوره کارآموزی آن آغاز خواهد شد . ۵۰٪ از عملیات ساختمانی مرکز تعلیمات حرفه‌ای مشهد انجام گردیده است این مرکز نیز در سال ۱۳۵۱ آماده بهره‌برداری خواهد شد نقشه‌های اجرائی مراکز تبریز و اهواز نیز در دست تهیه می‌باشد.

۲ - در مورد ۶ مرکزی که با استفاده از اعتبارات بانک جهانی توسعه و ترمیم در مراکز استانها و قطب‌های صنعتی کشور ساخته خواهد شد تاکنون در شهرهای یزد - شیراز - اراک - کرمانشاه - رشت و شاهی زمین مورد نظر برای ایجاد مرکز تهیه گردیده است که پس از تامین اعتبارات مربوطه عملیات ساختمانی آنها آغاز خواهد شد .

۳ - بمنظور تامین بیشتر نیروی انسانی ماهر مورد نیاز صنایع در حال گسترش قبل از آماده شدن مراکز جدید با دو سرمه کردن تدبیر لازم جهت حداقل بهره‌برداری از مراکز بوجود بعمل آمد که در نتیجه در سال ۵۰ با تریت ۱۵۴۴ نفر کارگر ماهر بیش از ۴۰٪ نسبت بسال ۸۴ افزایش تعلیم داشته‌اند.

۴ - در کلاس‌های تعلیمات سرپرستی که بخشی دیگر از وظایف آموزش حرفه‌ای

بوده و نقش اساسی در ایجاد تفاهم بیشتر بین کارفرمایان و سرکارگران و کارگران داشته و در افزایش تولید و بهره‌گیری صحیح‌تر از نیروی کار اصولی ترین راههارا تعليم میدهد جماعت سال ۱۳۵۰ - ۱۰۵۰ نفر دوره‌های لازم را در زمینه تعليم کار حفاظت کار - روشهای کار و روابط انسانی گذرانده‌اند.

۵ - در زمینه تهیه دفترچه‌های استاندارد مهارت کارگران که براساس آن مزد پرداختی در واحدهای تولیدی با توجه به میزان مهارت کارگران در وضع متعادلی قرار خواهد گرفت با توجه و دقت بیشتر تعقیب و تاکنون دفترچه‌های مهارت چهار رشته صنعتی - جوشکاری - قالب سازی - برق و اتومبیل و ورقکاری تهیه گردیده است و مطالعات لازم در زمینه حرفه‌های دیگر صنایع کشور در همکاری با بخش‌های کارفرمائی و کارگری ادامه دارد.

۶ - بمنظور کنترل مشاغل حرفه‌ای آزاد از کلیه متقاضیان تأسیس کارگاههای مختلف فنی تحت نظر کارشناسان فنی اداره کل آموزش حرفه‌ای آزمایش تشخیص صلاحیت فنی و حرفه‌ای بعمل می‌آید در این زمینه تلاش‌های بسیاری بعمل آمده و در قانون نظام صنفی همکاری اتاق اصناف و وزارت کار در مورد آزمایش تشخیص صلاحیت فنی و آموزش افراد صنفی تصریح گردیده است.

۷ - بمنظور گسترش آموزش حرفه‌ای و تسهیل در امر آموزش حرفه‌ای و فنی در اجزای ماده ۱۳ قانون کارآموزی و آئین نامه نحوه تشکیل و اداره موسسات کار آموزی مصوب ۱۹۷۴ هیئت وزیران و آموزشگاههای حرفه‌ای آزاد تحت عنوان موسسات کارآموزی به وزارت کار و امور اجتماعی محول گردیده است و در حال حاضر بر نامه‌های تعليمات آنها با نظر اداره کل آموزش حرفه‌ای وزارت کار و امور اجتماعی تهیه می‌شود و امتحانات پایان دوره‌های کار آموزی زیر نظر بازرسان این اداره کل انجام می‌گیرد بنحوی که فارغ التحصیلان آموزشگاههای حرفه‌ای آزاد بتوانند به کسب مهارت لازم در یک رشته از حرف اشتغال یابند.

۸ - کمیته آموزشگاههای آزاد حرفه‌ای که بمحض ماده ۱۳ قانون کارآموزی تشکیل گردید برای رسیدگی به وضع آموزش حرفه‌ای بزرگسالان بطور آزاد مرتبا جلسه میدهد و توصیه‌های موثری برای بهبود این قبیل آموزشگاهها نموده است.

۹ - مطالعاتی در زمینه افزایش تعداد مرکز آموزش حرفه‌ای در قطب‌های صنعتی کشور بعمل آمده است که با کمک سازمان برنامه و با استفاده از طرحهای عمرانی

از اول دوره برنامه پنجم بمرحله اجر ادر خواهد آمد.»

ضمنا در زمینه تسريع در اجرای برنامه های طبقه بندی مشاغل طبق گزارش اداره کل اشتغال اقدامات زیر صورت گرفته است :

۱ - بمنظور تامین ضمانت اجرائی بیشتر آئین نامه حداقل مزد درجهت طبقه بندی مشاغل مورد تجدید نظر قرار گرفت و برای تصویب به شورایعالی کار پیشنهاد گردید و بموجب آن اصلاحیه کلیه کارگاههای که بیش از یکصد نفر کارگر دارند در مرحله اول موظف شدند که تا پایان شهر یور ماه ۱۳۵۰ مشاغل خود را از نظر مزد طبقه بندی نمایند.

۲ - در اجرای آئین نامه اصلاحی حداقل مزد تحقیقات دامنه داری در سراسر کشور بمنظور پیشبرد این هدف بعمل آمد و بررسی نتایج حاصل روشنگراین مسائل بود که اولاً جهت آشنا ساختن کارفرمایان بفواید و کاربرد طبقه بندی مشاغل باید برنامه هایی تنظیم گردد - ثانياً کمبود کارشناس طبقه بندی مشاغل یکی از موانع اصلی در اجرای این امر میباشد و بالاخره گران بودن هزینه اجرای طبقه بندی مشگل دیگری در این زمینه میباشد با توجه به نتایج حاصل از بررسی فوق الذکر اقداماتی بشرح ذیل بمنظور تسهیل در اجرای طبقه بندی مشاغل بعمل آمد:

الف) بموجب تبصره ذیل ماده ۲۲ قانون کار آئین نامه اصلاحی حداقل مزد به تصویب شورایعالی کار رسید و جهت تسهیل در اجرای طبقه بندی مشاغل و تامین کار و متخصص در این زمینه در جراید آگهی گردید که شورایعالی کار به موسسات مشاور فنی که در تهیه و اجرای طرحهای طبقه بندی مشاغل تجربه و تخصص کافی داشته باشد اجازه کار خواهد داد. در تعقیب این آگهی تعداد زیادی از موسسات داوطلب انجام این خدمت شدند که مدارک تمامی آنها که عبارت از پرسشنامه های مربوط لیست کارشناسان طبقه بندی مشاغل موسسات و همچنین طرحهای طبقه بندی مشاغل که توسط دفاتر بمرحله اجرا در آمد بود مورد بررسی کمیته طبقه بندی مشاغل قرار گرفت و پس از مصاحبه با مدیران عامل و کارشناسان این دفاتر پرونده هشت دفتر مشاور فنی قابل معرفی به شورایعالی کار تشخیص داده شد که از این تعداد صلاحیت سه موسسه در اولین اجلاس شورایعالی کار و سه موسسه دیگر در دومین اجلاس مورد تصویب قرار گرفت و رسیدگی به صلاحیت موسسات دیگر در دستور اجلاس آتی شورایعالی کار قرار گرفت.

ب) لیست دفاتر مشاور فنی فوق الذکر به کلیه کارفرمایان اعلام گردید و در تیجه با همکاری این دفاتر و نیز سایر متخصصان طبقه‌بندي مشاغل تعداد ۱۰۰ طرح از کارخانجات مختلف جهت تصویب به وزارت کار و امور اجتماعی رسید و کلیه این طرحها توسط کارشناسان طبقه‌بندي مشاغل وزارت کار و امور اجتماعی مورد بررسی قرار گرفت و در صورت وجود نواقص اشکالات به تفصیل و دقت جهت تهیه کنندگان طرح توضیح داده شد.

پ) در اجرای ماده ۱۷ آئین نامه اصلاحی حداقل مزد و بمنظور ارائه کمکهای فنی از طرف وزارت کار و امور اجتماعی ۴ دوره کلاس شش هفته‌ای در موسسه کار و تامین اجتماعی برگزار گردید و یک دوره کلاس اختصاصی و نیز دوره‌ای در شرکت ملی ذوب آهن ایران با شرکت ۲۵ نفر از کارشناسان و روسای کارگزینی شرکت مذکور در اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران تشکیل گردید و چگونگی تهیه و اجرای طرحهای طبقه‌بندي مشاغل برای شرکت کنندگان تدریس شده از ۳۰ آبان یک دوره کلاس طبقه‌بندي مشاغل دیگر برای مسئولین و مهندسین شرکتهای تولید سیمان در موسسه کار و تامین اجتماعی تشکیل گردید که تا آخر آذرماه بطول انجامید.

ت) برای آشنائی کارفرمایان و مدیران کارگاهها بفواید طبقه‌بندي مشاغل جزو و های راهنمایی مطالبی در این زمینه تهیه و برای مؤسسات مختلف و ادارات کار و امور اجتماعی شهرستانها ارسال گردید.

ث) جهت راهنمایی مدیران و کارفرمایان به فن طبقه‌بندي مشاغل و همچنین یاد آوری اشکالات طرحهای رسیده کارشناسان طبقه‌بندي مشاغل اداره کل اشتغال بدفعتات بکارگاهها در تهران و شهرستانها اعزام شدند و راهنماییهای لازم را از نزد یک بعمل آوردند. اعزام کارشناسان بکارگاهها باین منظور طی برنامه معینی ادامه خواهد داشت. ضمناً تعدادی زیادی از نماینده‌گان کارگران و کارفرمایان که برای رفع اشکالات و اخذ اطلاعات لازم باین اداره مراجعه نمودند توسط کارشناسان مربوط راهنمایی گردیدند.

۳ - کلیه طرحهای طبقه‌بندي مشاغل که تاکنون از طرف کارخانجات تهیه شده است بوسیله کارشناسان طبقه‌بندي مشاغل مورد بررسی قرار گرفت و نواقص آنها با آنها تذکر داده شده است.

۴ - تعداد ۱۷ جزو که حاوی کلیه مراحل تدوین طرح طبقه‌بندي مشاغل میباشد

- توسط کارشناسان طبقه‌بندی مشاغل تهیه و تالیف گردید.
- ۵ - دو کتاب در مورد ارزیابی و طبقه‌بندی مشاغل توسط کارشناسان طبقه‌بندی مشاغل ترجمه گردید.
- ۶ - دو کتاب در مورد ارزیابی و طبقه‌بندی مشاغل توسط کارشناسان طبقه‌بندی مشاغل ترجمه گردید.
- ۷ - تهیه جدول تطبیقی استاندارد مشاغل قدیم با استاندارد مشاغل جدید (سال ۱۹۶۸).
- ۷ - با توجه باینکه مهلت مقرر در آئین نامه اصلاحی حداقل مزد منقضی شده بود و کارفرمایان طی نامه‌هایی درخواست تمدید مهلت مقرر در این آئین نامه را داشتند لذا جلسه شورایعالی کار در تاریخ ۱۷ مرداد ۵۰ تشکیل گردید و این مهلت را بمدت ۶ ماه تمدید کرد و همچنین مواد ۱۵ و ۱۸ آئین نامه فوق الذکر را مورد تجدید نظر قرار داد.

با توجه باینکه تعداد کارگاههای مسئول بمحبوب گزارش اداره کل آمار و مطالعات نیروی انسانی بیشتر از هزار کارگاه برآورد شده است مع الوصف در این مدت کوتاه تعداد متناسبی از کارگاههای سراسر کشور اقدام به طبقه‌بندی مشاغل کارگاهی خود ننمودند و تعداد دیگری نیز طرحهای ارسال داشته‌اند که گو اینکه با ضوابط فن طبقه‌بندی مشاغل کاملاً مطابقت ندارد ولی همین اقدامات و مراجعات مکرر آنها برای کسب اطلاعات و راهنماییهای لازم نشانگر این واقعیت است که کارگران و کارگران فرمایان به فواید اجرای طبقه‌بندی مشاغل پی برده‌اند. »

۱۳ - متن ماده ۱۳ قطعنامه :

«در اجرای اصل چهارم منشور انقلاب سفید ایران نسبت به تعیین قانون سهیم کردن کارگران اقدام و ضمناً در انعقاد پیمانهای دستجمعی در این زمینه به ارتباطین بهره‌وری کار و سهیم کردن توجه کافی مبذول گردد.»

اقدام

«اداره کل سهیم کردن کارگران طی گزارشی اقداماتی را که در جهت انجام

مفاد قطعنامه بعمل آمد است بشرح زیر ارائه نموده است: »

۱- تهیه طرح جدید قانون سهمیم کردن کارگران بنحوی که بتواند کلیه کارگران بخش عمومی و خصوصی را نه تنها در فعالیتهای صنعتی و تولیدی بلکه در خدمات و سایر فعالیتها نیز در برگیرد. طرح مذکور تهیه گردید که پس از تصویب مراجع ذیربسط بمرحله اجرا درآید.

۲- چون یکی از هدفهای قانون ارتباط بهره‌وری با سهمیم کردن و افزایش عوائد کارگران از طریق بالا رفتن مستقیم تولید است. اولاً روشهای قانون بنحوی تعیین شده که با اعمال آن خود بخود مسائل مربوط به بهره‌وری ملحوظ میگردد ثانیاً در انعقاد پیمانهای دسته جمعی راهنماییهای لازم بعمل آمد که از روشهای علمی که در جهت هدفهای مذکور باشد استفاده گردد. بدین لحاظ پیمانهایی که صرفاً براساس اعطای مبلغی ثابت بوده مردود شناخته شده و سعی گردیده که حتماً یکی از روشهای تشویقی مندرج در قانون که با بهره‌وری و بالا رفتن راندمان کارگران ارتباط دارد استفاده شود.

۳- کلیه کارگاهها و صنایعی که بوسیله شورای سهمیم کردن کارگران مشمول واقع شده‌اند پیما ندست‌جمعی منعقد نموده‌اند که تعداد آنها ۲۹۰۰ واحد و کارگران بهره‌مند از آن ۱۶۹۱۶۰ نفر می‌باشند. اقدامات سال ۵۰ عبارت از انعقاد ۱۰۸۴ پیمان دسته جمعی در کارگاهها بوده که از این تعداد ۶۰ پیمان جدید و ۲۶۴ پیمان تجدید شده است.

۴- همگام باجرای قانون در کارگاههای بخش خصوصی در موسسات وابسته بدولت به ۱۱۵ هزار نفر با اعطای پاداش قانون بمرحله اجرا در آمد است.

۵- بمنظور نظارت بر حسن اجرای قانون کمیته‌ای متشكل از وزیر کار و امور اجتماعی - وزیر اقتصاد - رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن و نماینده سازمان کارگران ایران تشکیل و به کمیته‌های صنایع ماموریت داد که با بررسی وضع هر صنعت میزان حداقل سهم کارگران رادر آن صنعت تعیین نماید. کمیته‌های مذکور در ۲۳ جلسه تصمیمات لازم اتخاذ و میزان حداقل سهم کارگران رادر هر صنعت تعیین و ابلاغ نمود.

۶- با انعقاد پیمانهای جدید سال بسال بمیزان سهم کارگران مبالغ قابل توجهی افزوده شد بترتیبی که سهم کارگران از معادل ۱۵ روز در بدو اجرای قانون به حداقل

معادل دوماه رسیده است.

۷- در جهت ارشاد و هدایت کارگران و کارفرمایان کتابها و نشریاتی منتشر و همه ساله سمینار سه جانبه‌ای تشکیل و مواردی برای توضیح و تشریح قانون از رادیو و تلویزیون پخش گردیده است. »

۱۳- متن ماده ۱۳ قطعنامه:

«کارفرمایان نسبت به بهبود سازمان و روش تولیدومدیریت و ایجاد یک سیستم منطقی جهت اندازه‌گیری بهره‌وری کار در واحدهای مربوطه اقدام نمایند و وزارت کار و امور اجتماعی با استفاده از همکاری سایر سازمانهای دولتی ذیربط بویژه وزارت اقتصاد و سازمان برنامه و سازمانهای کارفرمائی و کارگری همکاری و مساعدت لازم را بمنظور آموزش فنون بهره‌وری راهنمایی کارفرمایان و مدیران و کارگران صنایع مبدول دارد.

اقدام

دفتر بهره‌وری کار و امور اجتماعی اقداماتی را که در اجرای این قسمت از قطعنامه بعمل آمده بشرح زیر اعلام داشته است :

«دفتر بهره‌وری در سال ۱۳۵۰ با مراجعت مستقیم به واحدهای تولیدی در سه صنعت نساجی قندوسيمان همکاری کار فرمایان و صاحبان واحدهای تولیدی را به امر اندازه‌گیری بهره‌وری کار جلب و در اندازه‌گیری بهره‌وری با آنان کمک نموده است. ذیلاً صورتی از کارخانجاتی را که در آنها نسبت با مرکز محاسبه و اندازه‌گیری بهره‌وری کار اقدام شده است درج می‌گردد:

نام واحد	محل	نوع فعالیت
۱- چیت تهران	تهران	ریسندگی و بافندگی
۲- چیت ری	تهران	ریسندگی و بافندگی
۳- ممتاز	تهران	ریسندگی و بافندگی
۴- نخ کار	تهران	ریسندگی و بافندگی

نام واحد	محل	موضوع فعالیت
۵ - اطلس بافت	تهران	ریسندگی و بافندگی
۶ - سیمان ری	تهران	سیمان سازی
۷ - جهان چیت	برج	ریسندگی و بافندگی
۸ - مقدم	کرج	ریسندگی و بافندگی
۹ - فخر ایران	کرج	ریسندگی و بافندگی
۱۰ - قند کرج	تهران	قند سازی
۱۱ - چیت بهشهر	مازندران	ریسندگی و بافندگی
۱۲ - نساجی شاهی	مازندران	ریسندگی و بافندگی
۱۳ - نساجی مازندران	مازندران	ریسندگی و بافندگی
۱۴ - گونی بافی شاهی	مازندران	ریسندگی و بافندگی
۱۵ - شهرناز	اصفهان	ریسندگی و بافندگی
۱۶ - تاج	اصفهان	ریسندگی و بافندگی
۱۷ - وطن	اصفهان	ریسندگی و بافندگی
۱۸ - صنایع پشم	اصفهان	ریسندگی و بافندگی
۱۹ - زاینده رود	اصفهان	ریسندگی و بافندگی
۲۰ - شهرضاي جديد	اصفهان	ریسندگی و بافندگی
۲۱ - آذر	اصفهان	ریسندگی و بافندگی

راهنمائي در امر اندازه‌گيري بهره‌وري کار

علاوه بر راهنمائيهای موردنی که در مورد محاسبات بهره‌وري به کارفرمایان در صنایع فوق الذکر شده است دفتر بهره‌وري کار بمنظور تفهیم و تبلیغ اهمیت بهره‌وري و فوائد مترب بر اندازه‌گيري آن مطالعات دامنه‌داری بعمل آورده و چه از طریق انتشارات و چه از طریق آموزش در کلاس موجبات آشنائی آنان را با مفهوم بهره‌وري و تکنیک‌های محاسباتی آن فراهم آورده است. از جمله این اقدامات تالیف کتابی در مورد «بهره‌وري کار» را میتوان نام برد که در آن مفاهیم - تعاریف و اهمیت بهره‌وري

کار و روش‌های اندازه گیری آن به تفصیل تشریح شده است بنحویکه کارفرمایان و مدیران تولید را قادر می‌سازد با استفاده از اطلاعات مذکور باندازه گیری بهره‌وری کار واحدهای تولیدی خود پردازند این کتاب که از طرف مقام وزارت دستور چاپ آن صادر شده است از طرف موسسه کار و تامین اجتماعی بچاپ رسیده و قریباً در دسترس مدیران و کارفرمایان و همچنین سازمانهای کارفرمائی و کارگری گذارده خواهد شد. همچنین در مورد آموزش فنون بهره‌وری و راهنمائی کارفرمایان با سازمانهای ذیربسط از جمله اطاق بازار گانی و صنایع و معادن و سندیکاهای صنایع تماسهای لازم برقرار گردیده و با جلب همکاری آنان کلاسهای آموزشی در کلیه سطوح در موسسه کار و تامین اجتماعی ترتیب داده شده است.»

۱۴- متن ماده ۱۴ قطعنامه:

«در اتخاذ روش‌های بهبود بهره‌وری کار باید مزد و سایر شرایط کار مورد نظر قرار گیرد.»

اقدام

دفتر بهره‌وری کار اقداماتی را که در این خصوص انجام گرفته است بشرح زیر ارائه نموده است :

- ۱ - بررسی سهم عامل کار از درآمد تولید - دفتر بهره‌وری کار بمنظور بررسی وضع مزد در صنایع مختلف و تعیین روند تغییرات آن در ارتباط با بهره‌وری کار مطالعات مبسوطی بعمل آورده و کلیه آمار و ارقام سازمانهای مسئول آماری کشور از جمله اداره کل آمار وزارت اقتصاد - اداره بررسیهای آماری - بانک مرکزی ایران - مرکز آمار ایران و اداره کل آمار نیروی انسانی وزارت متبوع را مورد تجزیه و تحلیل دقیق قرار داده و در نتیجه بهره‌وری کار و مزد رادر صنایع شهری کشور از سال ۱۳۴۲ که بعنوان سال پایه انتخاب شده است تا سال ۱۳۴۷ محاسبه نموده است . نتایج این بررسیها در نشریه‌ای تحت عنوان «نتایج مقدماتی محاسبه بهره‌وری کار و مزد در صنایع کشور بدستور مقام وزارت منعکس و منتشر گردیده است .
- ۲ - بمنظور برقراری ارتباط معقول بین بهره‌وری کار و مزد و بهبود بخشیدن

به شرایط کار مطالعاتی در دفتر بهره‌وری کار بعمل آمده که بطور کلی میتوان آنرا
بدو قسمت تقسیم کرد :

اول - مطالعه طرز عمل سایر ممالک در موارد یاد شده .

دوم - بررسی سیستمهای پرداخت در ارتباط با ماهیت فعالیتهای صنعتی
مطالعات مذکور نشان میدهد که ضابطه کار برد سیستمهای مختلف پاداش کار-
اهمیت فعالیتهای صنعتی و نوع وظایف محوطه به هر گروه از کارگران است در تیجه
این بررسیها - قلمرو اعمال هر یک از سیستمهای کارمزدی - کار ساعتی - کار مزد
دستجمعی و همچنین طرق مناسب سهیم کردن کارگران در صنایع مشخص گردیده
است . »

۱۵ - متن ماده ۱۵ قطعنامه :

«کارفرمایان بمنظور افزایش قدرت خرید کارگران نسبت به تهیه مایحتاج
اویله آنان و تحول آن به قیمت ارزان (تصویرت مستقیم ضمن قرارداد دستجمعی و یا
از طریق شرکتهای تعاونی) اقدام نمایند.»

اقدام

اتفاق بازارگانی و صنایع و معادن طی نامه‌ای به دبیرخانه در تاریخ ۱۱ رجب ۱۳۵۰
اعلام داشت «بمنظور بیگیری توصیه‌های سومین کنفرانس ملی کار در مورد اقداماتیکه
بخش خصوصی باید انجام دهد از نمایندگان سندیکاهایی که در کنفرانس مزبور شرکت
نموده بودند دعوت بعمل آورد تا در جلسات متعددی که تشکیل میگردد نحوه اقدامات
مربوط با آنچه بخش خصوصی باید انجام دهد مورد بحث قرار گیرد .. در سومین جلسه
که روز یکشنبه ۲۷ تیر ماه در اتفاق تشکیل گردید اعضاء حاضر در جلسه پیشنهاد نمودند
که از محل اعتبارات سهیم شدن کارگران در سود کارخانجات بناسیس تعاونیها
مبادرت گردد چه اولاً تأثیر کمک جنسی بمراتب بیشتر از کمک نقدی است ثانیاً سود
تعاونیها مجدداً از طریق سهام خریداری شده توسط کارگران بخود آنان بر میگردد
و همگی قبل نمودند که برای اجزای این پیشنهاد همه گونه کمک و همکاری از طرف
کارفرمایان بعمل خواهد آمد. »

دییرخانه نظراتاق را با اداره کل سهمیم کردن کارگران در میان گذارد و واحد مذکور طی نامه‌ای مراتب زیر را اعلام داشت :

« ۱ - باید کارگران هر کارگاه در این امر موافقت داشته باشند و بوسیله سندیکای حائز اکثریت این موضوع جامه عمل بپوشد . البته نقش موثر اداره کل امور شرکتهای تعاونی رادر هدایت کارگران و کارفرمایان باید فراموش کرد .

۲ - بنا بتوافق کارگران مقداری از حق السهم کارگران بصورت نقد پرداخت شود و بقیه برای کمک بشرکتهای تعاونی خودشان پرداخت شود .

۳ - در کارگاههاییکه بیش از دو ماه دستمزد حق السهم در سال پرداخت میشود که تعداد آنهاهم کم نیست آساتر میتوان باموافقت کارگران حق السهم بیش از دو ماه را برای امور شرکتهای تعاونی اختصاص داد .

۴ - در هر حال کلیه امور فوق وسایر ترتیبات بایستی ضمن انعقاد پیمان دستجمعی مورد بحث قرار گیرد و بتوافق طرفین برسد . »

خلاصه‌ای از اهم فعالیتهای وزارت کار و امور اجتماعی و سازمانهای وابسته در سال ۱۳۵۰

۱- در زمینه سهیم کردن کارگران در سود کارخانجات :

تعداد پیمان‌های منعقده	۴۵۶ پیمان
تعداد کارگران متنفع از قانون	۱۰۱۷۸ نفر
جمع کل پیمان‌های دست‌جمعی منعقده از بدو قانون	۲۸۹۶ پیمان
تعداد کل کارگرانی که از مزایای اجرایی قانون استفاده نموده‌اند.	۱۷۱۶۳ نفر
متوسط حق السهم سالانه کارگران بر حسب روز حقوق در صنایع مختلف در سال	۵۰ بشرح زیر بوده است :
صنایع فلزی ۶۷ روز - صنایع غذائی ۲۵ روز - صنایع نساجی ۴۵ روز	
صنایع وابسته به کشاورزی ۵۶ روز - صنایع لاستیکی ۵۰ روز - صنایع شیمیائی	
۴۰ روز	
صنایع ساختمانی ۵۵ روز - صنایع چاپ و متفرقه ۳۰ روز - صنایع شیشه و بلور	
۳۵ روز	
توزیع تعداد پیمان‌های دست‌جمعی بر حسب صنایع مختلف در سال ۵۰ بدین شرح	
بوده است :	
صنایع وابسته به کشاورزی ۷۹۳ پیمان - صنایع فلزی ۳۲۴ پیمان - صنایع چاپ و	
متفرقه ۹۶ پیمان	
صنایع ساختمانی ۵۶۲ پیمان - صنایع غذائی ۱۴۳ پیمان - صنایع شیشه و بلور ۳۰۰ پیمان	
صنایع نساجی ۵۵۹ پیمان - صنایع شیمیائی ۱۹۳ پیمان - صنایع لاستیکی ۲۵ پیمان	
توزیع تعداد کارگران بهره‌مند از مزایای قانون سهیم کردن کارگران بر حسب صنایع	

مختلف در سال ۵۰ بشرح زیر بوده است :
صنایع نساجی ۶۵۷۲۳ کارگر - صنایع ساختمانی ۱۱۷۱۳ کارگر - صنایع لاستیکی
۶۵۶۰ کارگر

صنایع وابسته به کشاورزی ۳۰۸۰۹ کارگر - صنایع غذائی ۱۱۰۱۹ کارگر - صنایع
چاپ و متفرقه ۳۳۷۶۶ کارگر
صنایع فلزی ۲۷۱۳۸ کارگر - صنایع شیمیائی ۱۰۰۰۶ کارگر - صنایع شیشه و بلور
۲۳۷۲۹ کارگر

۳- در زمینه امور سندیکائی :

تعداد سندیکاهای کارگری تشکیل شده در سال ۵۰ ۹۲ سندیکا
تعداد سندیکاهای کارفرمائی تشکیل شده در سال ۵۰ ۳۱ سندیکا

(جمع کل تعداد سندیکاهای موجود در سراسر کشور در پایان سال ۱۳۵۰ عبارت
از ۹۸ واحد بوده است) (۴۲۳ سندیکای کارگری و ۱۷۵ سندیکای کارفرمائی) -
ضمناً طی سال ۱۳۵۰ انتخاب در حدود ۸۰۰ نفر نماینده کارگر در سراسر کشور انجام
ویا تجدید گردیده است .

۴- در زمینه اشتغال :

از ۶۶۳۰ نفر متقاضیان شغل ۲۴۹۷۷ نفر بکار گمارده شدند .
۶۹۰۰ پروانه کار برای اتباع ییگانه صادریا تمدید شده است .
۳۲۱ نفر کارگر و کارآموز برای کسب مهارت و تخصص بخارج از کشور اعزام
گردیدند .

۵- در زمینه آموزش حرفه‌ای :

در سال ۵۰ تعداد ۱۵۴۴ نفر کارآموز رشته‌های مختلف چهار مرکز آموزش
حرفه‌ای را با موقیت به پایان رسانده‌اند .
حدود ۱۰۵۰ نفر در کلاس‌های آموزش مدیریت و تعلیمات سرپرستی ضمن
کار شرکت کردند .

۵- در زمینه روابط کار :

در سال ۵۰ حداقل مزد کارگران صنایع تولید قند - سیمان - روغن نباتی و موتناز رادیو - تلویزیون بشرح زیر تعیین شده است:

حداقل مزد در صنعت تولید قند :

(۱) منطقه ۱ حداقل مزد روزانه ۱۰۰ ریال لازم الاجراء از تاریخ ۱۳۵۰ ر.۹۱

(۲) منطقه ۲ حداقل مزد روزانه ۹۰ ریال لازم الاجreau از تاریخ ۱۳۵۰ ر.۹۱

(۳) منطقه ۳ حداقل مزد روزانه ۸۰ ریال لازم الاجرا از تاریخ ۱۳۵۰ ر.۹۱

حداقل مزد در صنعت تولید سیمان :

(۱) منطقه ۱ حداقل مزد روزانه ۵ ریال لازم اجرا از تاریخ ۱۳۵۰ ر.۹۱

(۲) منطقه ۲ حداقل مزد روزانه ۸۵ ریال لازم الاجرا از تاریخ ۱۳۰۵ ر.۹۱

(۳) منطقه ۳ حداقل مزد روزانه ۸۰ ریال لازم الاجرا از تاریخ ۱۳۵۰ ر.۹۱

حداقل مزد در صنعت موتناز رادیو و تلویزیون :

(۱) تهران روزانه ۹۵ ریال لازم الاجرا از تاریخ ۱۳۵۰ ر.۹۱

(۲) شهرستان‌ها روزانه ۸۵ ریال لازم الاجرا از تاریخ ۱۳۵۰ ر.۹۱

حداقل مزد در صنعت تولید روغن‌های نباتی :

(۱) منطقه ۱ حداقل مزد روزانه ۱۰۰ ریال لازم الاجرا از تاریخ ۱۳۵۰ ر.۹۱

(۲) منطقه ۲ حداقل مزد روزانه ۹۰ ریال لازم الاجرا از تاریخ ۱۳۵۰ ر.۹۱

(۳) منطقه ۳ حداقل مزد روزانه ۸۰ ریال لازم الاجرا از تاریخ ۱۳۵۰ ر.۹۱

مطالعه آراء مراجع حل اختلاف ۸۳۱۰ فقره

مطالعه شکایات کارگران و کارفرمایان ۴۰۶۶ فقره

رسیدگی به گزارش اختلاف دستگمجمی ۷۹ مورد

راهنمایی ادارات در اجرای حداقل مزد ۱۷۵ مورد

بررسی آمار و هزینه زندگی برای تعیین حداقل مزد ۳۰ مورد

۶- در زمینه بازرسی کار :

رسیدگی و تجزیه و تحلیل گزارشات بازرسان کار ۹۶۱۸ مورد

۵۹۵ مورد

تشکیل کمیته حفاظت کارگاه

۴۱۸ مورد
۳۳۰ مورد
۲۳۰ مورد

رسیدگی به حوادث ناشی از کار
تجزیه و تحلیل گزارش حوادث ناشی از کار
بازرسی بهداشتی از کارگاهها و کارخانجات

۷ - در زمینه روابط بین المللی :

شرکت در کنفرانسها و سمینارهای بین المللی در خارج از ایران ۱۵ کنفرانس
تشکیل کنفرانسها و سمینارهای منطقه‌ای و بین المللی ۳ کنفرانس
مطالعه و بررسی مقاوله نامه‌ها و توصیه نامه‌ها و اعلام نظرات دولت شاهنشاهی

ایران ۲۲ مورد
۲۹ مورد
۱۲ مورد
۲۸ مورد

اعزام بورسیه
جلب همکاری کارشناس
ترجمه گزارشات علمی و مهندسی

۸ - در زمینه امور شرکت‌های تعاونی :

آمار شرکت‌های تعاونی کارگری تا پایان شهریور ماه سال ۵۰ بشرح زیر
بوده است :

نوع شرکت	تعداد شرکت	تعداد اعضاء	میزان سرمایه برویال
شرکت تعاونی مصرف کارگری-	۴۷۷۱۱	۱۷۲	۷۱۹۶۳۲۴۶
شرکت تعاونی اعتبار کارگری-	۱۵۶۶۳۱	۵۲۸	۳۷۹۰۷۵۴۲
شرکت تعاونی مسکن کارگری-	۴۹۶۳	۱۱۶	۴۴۰۰۱۵۰۰
شرکت تعاونی تولید کارگری	۱۴۹۷	۵	۳۱۶۹۹۸۴
جمع	۱۲۰۸۰۲	۸۲۱	۱۵۷۰۴۲۲۷۲

۵- در زمینه تربیت بدنی و تقریحات سالم کارگران :

تعداد کارگران شرکت کننده در مسابقات از سراسر ایران	۱۱۴۶۰ نفر
تعداد استفاده کنندگان از سینمای ارزان قیمت	۱۰۰۰۰۰ نفر
تعداد استفاده کنندگان از اردوگاه تابستانی محمودآباد	۳۱۲۰ نفر
تعداد استفاده کنندگان از اردوگاه تابستانی بندر پهلوی	۲۵۶۰ نفر

۶- در زمینه باسواندن کارگران :

به موجب طرحی که در کمیته ملی پیکار بایسوسادی و هیئت عامل برنامه تصویب رسیده وزارت کار و امور اجتماعی از اول سال ۱۳۵۰ برای باسواندن کارگران جامعه شهری کشور (بین افراد ۱۲ تا ۳۵ ساله) اقدام نموده است . به موجب این طرح وزارت کار و امور اجتماعی متعهد گردیده که در مدت ۸ سال (از ۱۳۵۰ تا ۱۳۵۷) حدود ۱۰۴۱۵۷۰ نفر کارگر جامعه شهری را باسواند کند . مدت آموزش کارگران در این طرح دو دوره ۶ ماهه است . در پایان اسفند ماه سال ۵۰ تعداد کلاس های باسواندن کارگران در کارگاهها ۸۱۳ و تعداد کارگران سواندآموز بالغ بر ۲۱۶۰۱ نفر بوده است . تا پایان اسفند ماه ۲۳ دوره کلاس تربیت معلم در تهران و شهرستانها تشکیل و حدود ۵۶۹ نفر آموزگار برای تدریس در کلاس های پیکار بایسوسادی در دوره های مذکور شرکت و با اخذ گواهینامه نائل شده و در حال حاضر در کارگاهها مشغول تدریس میباشند .

صورت قوانین و آئین نامه هایی که طی سال ۱۳۵۰ تصویت گردیده است (طبق گزارش دفتر مطالعات)

- آئین نامه مربوط به آمار و اطلاعات مورد نیاز وزارت کار و امور اجتماعی موضوع ماده ۹ قانون کار (مصوب ۱۳۵۰ ر.۲۶ شورایعالی کار)
- آئین نامه مربوط به تشکیل جلسات و نحوه رسیدگی هیئت حل اختلاف مستخدمین بانکها (مصوب ۱۳۵۰ ر.۳۳ شورایعالی کار)
- آئین نامه انتخاب نماینده کارکنان در هیئت حل اختلاف مستخدمین با ت (مصوب ۱۳۵۰ ر.۳۳ شورایعالی کار)
- آئین نامه داخلی شورایعالی تامین اجتماعی (مصوب ۱۳۵۰ ر.۸ هیئت وزیران)
- آئین نامه مربوط به وظایف و اختیارات شورایعالی تامین اجتماعی (مصوب کمیسیون های کار و امور اجتماعی و دارائی مجلسین)
- آئین نامه مالی صندوق کار آموزی (مصوب ۱۳۵۰ ر.۸۹ شورایعالی کار آموزی)
- آئین نامه نحوه تشکیل و وظایف کمیته های کار آموزی (مصوب ۱۳۵۰ ر.۸۹ شورای عالی کار آموزی)
- آئین نامه قرارداد کار آموزی (مصوب ۱۳۵۰ ر.۸۹ شورایعالی کار آموزی)
- اساسنامه های نمونه صندوق حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کار افتادگی و فوت (مصوب ۱۳۵۰ ر.۷ شورایعالی تامین اجتماعی)

طروحهای قوانین و آئین نامه‌هایی که تدوین گردیده ولی هنوز به مرحله تصویب نرسیده است

- لایحه قانون کار کشاورزی
- لایحه قانون تامین آموزش فرزندان کارگر
- طرح آئین نامه مربوط به نرخ و ترتیب پرداخت حق بیمه شرایط استفاده از مزايا و میزان آن (موضوع ماده ۵ قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی و فوت)
- طرح قانون مربوط به اصلاح ماده ۳ قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی و فوت (مربوط به عضویت رئیس کل بیمه مرکزی ایران بجای مدیر عامل شرکت سهامی بیمه ایران در شورایعالی تامین اجتماعی)
- طرح قانون جدید بیمه های اجتماعی
- طرح آئین نامه موضوع ماده ۶ قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی و فوت (مربوط به احتساب سوابق پرداخت حق بیمه کارمندان موسسات)
- طرح قانون مربوط به آزمایش متقاضیان پروانه های تاسیس موسسات کار آموزی و پروانه های صلاحیت فنی و حرفه‌ای و ارزیابی میزان تخصص و مهارت حرفة‌ای
- طرح لایحه قانون بیمه درمان مستخدمین دولت
- طرح آئین نامه اشتغال مجدد کارگران پس از پایان خدمت زیر پرچم
- طرح قانون سهمیم کردن کارگران در منافع کارگاهها
- طرح آئین نامه مربوط به حل اختلافات دسته جمعی کارگران خدمات عمومی موضوع ماده ۴۶ مکرر قانون کار
- طرح آئین نامه مربوط به مدت کار - تعطیلات و مرخصی‌ها - مزد یا حقوق کارگران ماهیگیر و ملاحان و کارکنان کشتیها

۱۳۵۰

فعالیتهای سازمان بیمه‌های اجتماعی در سال

افتتاح واحد های بهداشتی :

درمانگاه شماره ۲۱ تهران - بخش جدید زنان در بیمارستان خزانه - درمانگاه اورژانس شمیران و شهر ری - مرکز دندانپزشکی در درمانگاه تخصصی شماره ۲ نمایندگی و در مانگاه زرین شهر در اصفهان - بیمارستان شماره ۷ کوروش کبیر - درمانگاه جدید در غازیان - دو درمانگاه در شهرستان های گیلان و مازندران - درمانگاه کناریخته از توابع منطقه استان های فارس و بنادر - درمانگاه شماره ۲ تبریز درمانگاه تخصصی بیمارستان ششم بهمن تبریز - درمانگاه تخصصی شماره ۲ اهواز - درمانگاه جدید بندرشاهپور - بخش جدید کودکان در بیمارستان خزانه - درمانگاه شماره ۳ تبریز - شعبه درمانگاه جدید در شیراز - آموزشگاه بهیاری مرکز درمانی رضا پهلوی در اصفهان - آموزشگاه پرستاری آذرمیدخت در تهران - ساختمان جدید شعبه و درمانگاه رضائیه - نمایندگی های میاندوآب و مهاباد - بخش جدید در ساختمان نوبنیاد بیمارستان شماره ۵ - درمانگاه شماره ۳ و انبار داروئی در اهواز - درمانگاه مروdest - مرکز مجهر داروئی شاهی - نمایندگی مقیم شاه آبادغرب و ملایر - بیمارستان یکصد تختخوابی کوروش کبیر در اهواز - آموزشگاه بهیاری هما - شعبه درمانگاه شماره ۱۳ تهران - ساختمان نوبنیاد شعبه و درمانگاه نجف آباد - تجهیز درمانگاه کارخانه سیمان صوفیان - بهره برداری از ۵۳ تخت اضافی بیمارستان رشت .

- ۱ - ایجاد مرکز اورژانس شبانه روزی در شهرستان‌های کرج - شمیران - شهر ری و شیراز
- ۲ - توسعه امور دندانپزشکی - ایجاد یک مرکز مجهز دندانپزشکی در تهران
- ۳ - خریدو نصب پنج دستگاه رادیولوژی ۵۰۰ میلی آمپر و ۸ دستگاه رادیو - لرزی ۲۰ میلی آمپر پورتابل جهت بیمارستان‌ها و درمانگاه‌ها
- ۴ - ایجاد مرکز خون در بیمارستان شماره ۲ تهران
- ۵ - خریداری و نصب ۶ دستگاه جنراتور برای تقویت برق بیمارستان‌ها با توجه به لزوم برق ۲۴ ساعته
- ۶ - در اختیار گذاردن ۲۷ دستگاه آمبولانس به واحد‌های درمانی
- ۷ - تکمیل لوازم و وسائل کادر فنی مورد نیاز مرکز درمانی

خدمات بهداشتی

آموزش بهداشت - واحد آموزش بهداشت ۱۲۰ جلسه کلاس آموزش بهداشت برای کارگران تشکیل داده و از کارخانجات و منازل ۳۸ مورد بازرسی بهداشتی به عمل آمد.

مبارزه با بیماری‌ها : بهمنظور پیشگیری از بیماری‌های اپیدمی و واگیر حدود ۲۱۶۵۷۶ نفر بر ضد بیماری‌های ساریه توسط مرکز واکسیناسیون مورد تلقیح و ۱۶۲۲۹ نفر تحت معاینات سیستماتیک قرار گرفتند در مورد ۷۹۵۱ نفر از کارگران توبرکولین تست انجام شد ۱۴۱۸ نفر از مبتلایان به تراخم تحت درمان قرار گرفتند. سازمان برای توسعه امر بهداشت و ایجاد مرکز درمانی در مناطق کارگرنشین اقدامات اساسی به عمل آورده است.

بدین جهت ۱۱ مرکز بهداشت در تهران - شمیران - کرج - شهر ری - رشت - اهواز - اصفهان و آبادان تاسیس و شروع به کار نموده‌اند.

تامین بیمه

کارگران تعداد زیادی از صنوف مختلف مشمول مقررات بیمه کامل (۱۸ درصد) قرار گرفتند.

آمار شعب و درمانگاه های سازمان در ۹۵ ماهه اول سال ۵۰ بدین شرح بوده است:					
بیمارستان	درمانگاه	نماینده‌گی	شعب		
اختصاصی - قراردادی اختصاصی - قراردادی					
۸۶	۱۶	۱۰۵	۱۵۸	۴۱	۷۱

آمار مربوط به بیمه شدگان

تا اول بهمن ماه ۱۳۵۰ تعداد ۴۸۳۷۶ کارگاه بیمه شده اند که تعداد ۸۳۱۰۶۵ کارگران آنها از مزایای بیمه های اجتماعی برخوردارند . تعداد کارکنان سازمان بیمه های اجتماعی در تاریخ مذکور ۸۹۸۰ نفر میباشند که جمع کل استفاده کنندگان از مزایای بیمه های اجتماعی (بیمه شدگان و خانواده آنان) بالغ بر ۳۳۲۴۲۶۰ نفر می باشند .

کمکهای تقدی و مستمری ها

تعداد ۱۰۳۱۹۳ نفر از غرامات دستمزد و ۶۸۶۵۸ نفر از کمکهای تعاونی (نوزاد - ازدواج کفن و دفن) استفاده نموده اند . تعداد استفاده کنندگان از کمک حاملگی ۱۳۶۳ نفر و پروتز (اعضاء مصنوعی) ۱۵۹۰۰ نفر و غرامت نقص ۵۶۲ نفر بوده اند . به ۶۵۹۳۴ نفر نیز هزینه سفر پرداخت شده است . تعداد استفاده کنندگان از مستمری بازنشستگی تا پایان سال ۱۳۵۰ - ۱۹۹۵۵ نفر و بازماندگان ۴۰۹۳۱ نفر و از کارافتادگی ۳۲۱۸ نفر میباشند .

گسترش و ایجاد واحد های درمانی

سازمان بیمه های اجتماعی با توجه به افزایش روز افزون بیمه شدگان در نقاط مختلف کشور اقدام به ایجاد واحد های اداری و درمانی نموده است تاییمه شدگان بتوانند از امکانات درمانی بیشتر و دردسترس استفاده کنند . در این جهت تا پایان سال ۱۳۵۰ سازمان بیمه های اجتماعی در نقاط مختلف کشوردارای واحد های درمانی و اداری بشرح زیر است :

۱۶۳	۱ - تعداد درمانگاه اختصاصی
۱۰۶	۲ - تعداد پست پزشکی قراردادی
۷۱	۳ - تعداد شعبه
۴۳	۴ - تعداد نمایندگی
۱۶	۵ - تعداد بیمارستان اختصاصی
۸۳	۶ - تعداد بیمارستان قراردادی

اًهش

فعالیتهای بانک رفاه کارگران در سال ۱۳۵۰

- ۱- پرداخت مبلغ - ر ۵۸۵۷۰۸۰۰۰ ریال وام به ۳۴۴۹۵ نفر از کارگران از طریق شرکت های تعاونی کارگری
- ۲- پرداخت مبلغ - ر ۱۸۷۹۸۲۴۰۰۰ ریال وام مسکن کارگری در زمینه های رد دین - ساختمان - خرید و تعمیرات خانه به ۱۷۱۷۴ نفر از کارگران
- ۳- پرداخت مبلغ - ر ۳۳۴۰۴۰۰۰ ریال وام مسکن به ۵۸ نفر از کارکنان وزارت کار و امور اجتماعی
- ۴- پرداخت مبلغ - ر ۱۰۳۷۶۸۰۰۰ ریال وام مسکن به ۲۶۵ نفر از کارکنان سازمان بیمه های اجتماعی
- ۵- پرداخت مبلغ - ر ۱۹۴۰۴۳۰۰۰ ریال وام ضروری به ۲۸۱۶۴ نفر از کارکنان دولت
- ۶- پرداخت مبلغ - ر ۷۹۷۰۰۰۰۰ ریال به ۳۸۴ نفر از بیمه شدگان ۹۰۹ درصد
- ۷- پرداخت مبلغ - ر ۴۲۹۳۰۰۰ ریال به شرکت تعاونی مسکن کارگران

اهم فعالیتها و آمار خدمات انجمن توابعی به معلولین در سال ۱۳۵۰

۳۵۹۱	پذیرش جدید (مستقیم)
۱۶۸۳۷	کل مراجعین به انجمن
۱۹۲۴۸	کل اقدامات در مددکاری
۱۱۱۴۷	تعداد معاینات
۱۸۸۲	تعداد اعمال جراحی
۱۹۳۰	پروتز وارتز
۵۲۳	وسائل نقلیه ارسالی و تحویلی
۴۰۰	ارزشیابی حرفه‌ای
۱۹۸	آموزش حرفه‌ای
۷۶	اشتغال آزاد
۸۸	اشتغال حمایت شده
۵۰۴	کمک های انفرادی

***

اهم فعالیتهای موسسه کار و تامین اجتماعی و شرکت سهامی خانه سازی در

سال ۱۳۵۰ به ترتیب ضمن مطالب مربوط به مواد ۲۶ و ۲۷ قطعنامه در گزارش حاضر منعکس گردیده است (صفحات ۲۱ و ۱۸)

در پایان گزارش لازم میداند از توجه و همکاری شخصیت‌ها و مقامات و سازمان‌های دولتی و خصوصی که طی یکسال گذشته همکاری مجدانه‌ای با دیرخانه کنفرانس نموده‌اند سپاسگزاری نموده و نیز از مساعی کمیته هماهنگی که طی سال با تشکیل جلسات متعددی و انجام تبادل نظرهای دقیق و سودمند دیرخانه را در انجام وظایف خود ارشاد و راهنمائی نموده است صمیمانه تشکر نماید و مراتب امتنان عمیق خود را به نمایندگان محترم دولت و کارفرما و کارگر عضو آن کمیته تقدیم دارد. همچنین کمیته وظیفه خو میداند که از سازمان‌های مختلف دولتی که در اجرای تصمیمات اجلاس گذشته کنفرانس سهمی داشته و در تهیه این گزارش با دیرخانه همکاری و توحید مساعی نموده‌اند تشکر نماید.

امید است که مذاکرات و تبادل نظرهای کنفرانس چهارم نیز مانند سه اجلاس قبلی در محیطی سرشار از روح تفاهم و دوستی جریان یابد و به تنایی و تصمیمات مطلوب برسد و بدین ترتیب سهم خود را در تحقق اهداف و آرمان‌های بزرگ انقلاب ملی ایران و تسريع رشد اقتصادی و اجتماعی کشور و در جهت حضول تمدن بزرگ که هدف عالی رهبر ارجمند مملکت میباشد ادا نماید.

رئیس دیرخانه دائمی کنفرانس ملی اکار

محمد گاری

پنجاه و ششمین اجلاس کنفرانس بین المللی کار

پنجاه و ششمین اجلاس کنفرانس بین المللی کار در تاریخ ۲۰ زوئن ۱۹۷۱ (برابر با ۱۲ خرداد ۱۳۵۰) باشکخت ۱۲۵۰ نفر نمایندگان دول و کارفرمایان و کارگران ۱۱۳ کشور عضو در ژنو تشکیل گردید.

هیئت نمایندگی شاهنشاهی به شرح زیر در اکنفرانس شرکت نمود:
جناب آقای عبدالمجید مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی رئیس هیئت نمایندگی
و نماینده اول دولت.

جناب آقای صادق عظیمی وزیر مختار شاهنشاهی در ژنو نماینده دوم دولت
آقای عبدالحسین - محمد کاری مدیر کل دفتر روابط بین المللی نماینده علی البدل
مشاورین نمایندگان دولت عبارت بودند از :

آقای هرمز فرزین
آقای دکتر علی قاسمی

آقای ابراهیم جعفری
آقای فرج امین زاده

آقای مسعود غیور عضو هیئت مدیره دفتر بین المللی کار نماینده کارفرما
مشاورین نماینده کارفرما عبارت بودند از : (آقایان مجید قدیمی - عبدالرضاء
فتوات - ضیا یاهروی - محمد تقی نجفی - منوچهر انصاری - محمود صفائی - محمد
حسین شاپوری - حشمت الله فربود)

آقای ابراهیم آقا زاده مسورو نماینده کارگر
(مشاورین نماینده کارگر عبارت بودند از آقایان محمد اسحقی - ناصر اسعدی -

تیمور آمیغ - حسین عرب امینی مهابادی - عبدالفضل حاجی محمدی)
مسائل مندرج در دستور اجلاس مذکور عبارت بود از :

- ۱- گزارش مدیر کل دفتر بین المللی کار
- ۲- رسیدگی به مسائل مالی و بودجه سازمان بین المللی کار
- ۳- اطلاعات و گزارشات مربوط به اجرای مقاوله نامه ها و توصیه نامه ها
- ۴- برنامه جهانی اشتغال
- ۵- حمایت از نمایندگان کارگران در کارگاه و تسهیلاتی که بایستی برای آنها فراهم شود .

۶- حفظ تندرستی کارگران در برابر خطر مصرف بنزن .
اینک به توضیح مختصری درباره هریک از موارد فوق مبادرت میشود :

۱- گزارش مدیر کل

قسمت اول گزارش مدیر کل به بررسی شکاف موجود در جهان و جوامع مختلف و در میان کشورها بر حسب درجه رشد و توسعه آنها و بین نژاد و نسلها اختصاص داشت و طرق از میان بردن این شکاف و سهم سازمان بین المللی کار را در این زمینه مورد مطالعه قرار داد .

قسمت دوم گزارش طبق معمول مخصوص بررسی فعالیتهای سازمان بین المللی کار در سال ۱۹۷۰ و به منزله ترازنامه کار سازمان بود .

گزارش مدیر کل معمولاً در جلسات عمومی کنفرانس مطرح میگردد و نمایندگان دول و کارفرمایان و کارگران کشورهای عضو نظرات خود را درباره مسائلی که مدیر کل عنوان نموده است مطرح میسازند .

در پیان این بحث مدیر کل مطالبی را که از طرف سخنرانان ایراد میشود مورد بررسی قرار میدهد و بدین ترتیب از این بحث تیجه گیری نموده و در موارد لازم با ظهار نظرها پاسخ میگوید و توضیحاتی میدهد .

آقای مجیدی در بحث راجع به گزارش مدیر کل شرکت و ضمن تشریح برنامه های دولت شاهنشاهی و توجهی که بر فای روز افزون ملت ایران مبذول میگردد نظرات دولت را درباره گزارش مذکور به اطلاع نمایندگان حاضر در کنفرانس رسانید .

متن نطق جناب آقای عبدالمحیمد مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی در جلسه عمومی مورخ ۸ ژوئن ۱۹۷۱ پنجاه و ششمین اجلاس کنفرانس بین‌المللی کار

آقای رئیس لازم میدانم ابتدا بنام خود از طرف دولت شاهنشاهی انتخاب شما را به ریاست کنفرانس تبریک بگویم.

هم چنین خوشوقتم که یکبار دیگر در کنفرانس بین‌المللی کار شرکت میکنم کنفرانسی که بنظر من امسال از لحاظ اینکه علاوه بر مسائل مندرج در دستور باید مسئله مهم مالی سازمان بین‌المللی کار و کیفیت کار آن را نیز مورد رسیدگی قرار دهد، واجد اهمیت ویژه‌ایست.

مدیر کل دفتر بین‌المللی کار گزارشی درخصوص یک موضوع بسیار مهم باجلas جاری کنفرانس تسلیم کرده است. این گزارش به شیوه‌ای ابتكاری و جدید تنظیم گردیده و ما را به تعمق و اندیشه درباره بهبود جریان آتی کارهای سازمان دعوت نموده است.

گزارش مدیر کل موجب بحث و تبادل نظری شده است که مسلم است که مسلماً به اتخاذ تدابیر و سیاست‌هایی از طرف دولت عضو درجهت بهبود روابط بین کارگران و کار-

فرمایان - بین جوانان و سالمندان و بین مردم و دولتشان منتهی خواهد گردید.

در این زمینه دولت ایران اعتقاد دارد که آزادی سندیکائی و حق تشکیل سازمان از عوامل اساسی از لحاظ یک مذاکره موثر است. بدین منظور ما به کوششها و مجاہدات خود به منظور تشویق توسعه نهضت سندیکائی و اعتقاد پیمانهای دستجمعی بر-

اساسی روشهای منظمی افزوده‌ایم و بدین ترتیب اجرای اصول پیشرفتی تر مدیریت

روابط کارگر و کارفرما یکی از عناصر اصلی اقدام ما در جریان توسعه اقتصادی و اجتماعی بوده و یک برنامه وسیع آموزشی برای بالا بردن سطح اطلاعات کارکنان وزارت کار و امور اجتماعی و سازمان های وابسته تنظیم و اجرا میشود تا افراد مذکور بتوانند به صورت موثرتری وظایف خود را انجام دهند.

دوره های آموزشی متعددی بنا برخواست کارفرمایان و کارگران جهت آشنایی ساختن نمایندگان آنان باصول مدیریت جدید صنعتی و آموزش کارگری تشکیل شده است.

در مورد اقدام سازمان بین المللی کاردر زمینه برنامه جهانی اشتغال علاقمندم مراتب تحسین هیئت نمایندگی کشور خود را به مناسبت کار دقیقی که دفترین المللی کار برای تهیه گزارش مربوط به برنامه جهانی اشتغال انجام داده است ابراز دارم گزارشی که امیدوارم مبنای بحث شر بخش و مفیدی در اجلاس حاضر گردد. دولت ایران پس از بررسی دقیق امکان یک اقدام بین المللی در زمینه اشتغال از دفتر بین - اسلامی کار درخواست نموده است هیئتی از کنارشناسان بین المللی اعزام دارد تا امکانات بالا بردن سطح اشتغال را با توجه به مقتضیات برنامه عمرانی آینده کشور و بادرنظر گرفتن توسعه اقتصادی فعلی ایران مورد بررسی قرار دهد.

به عقیده ما این قسمت از فعالیت سازمان بین المللی کار باید طی سال های آینده توسعه یابد تا دول عضو امکان حل مسائل و مشکلات مربوط به اشتغال را در مقیاس ملی و ناحیه ای پیدا کنند. در چهار چوب فعالیت های ناحیه ای سازمان بین المللی کار ذکر این مطلب لازم است که کنفرانس ناحیه ای سازمان برای منطقه آسیا بدعوت دولت شاهنشاهی در آذر ماه سال جاری در تهران تشکیل خواهد شد و این خود گواه اهمیتی است که ما برای کارهای سازمان بین المللی کار قائل هستیم.

دولت ایران نهایت کوشش را مبذول خواهد داشت تا کنفرانس مذکور قرین موقفيت گردد. هم چنین ذکر این مطلب برای اینجانب مایه خوشوقتی است که تقویت نقش سازمان های کارفرمائی و کارگری که جای مهمی را در گزارش مدیر کل اشغال نموده است یکی از مسائل مندرج در دستور هفتمنی اجلاس کنفرانس ناحیه ای سازمان بین المللی کار برای منطقه آسیا میباشد و خوب بختانه در آن موقع از شمرات تبادل - نظر های کنفرانس حاضر در این باره بهره مند خواهیم بود.

در مقیاس ملی لزوم بهره برداری مطلوب از منابع نیروی انسانی - بالا بردن

سطح اشتغال و توسعه سریع کشور در زمینه صنعت و کشاورزی و خدمات و نیاز حاصل از این توسعه از لحاظ نیروی انسانی ماهر را در جهت توسعه روزافروزنآموزش حرفه‌ای نیروی کار در سطوح مختلف رهنمون شده است و از جمله تدابیری که در این خصوص اتخاذ گردیده تصویب قانون کار آموزی است که هدف آن تامین موجبات شرکت نزدیکتر صنایع در برنامه‌های آموزش حرفه‌ای و شرکت بخش خصوصی در هزینه‌های این برنامه‌ها و بالاخره توسعه هر چه بیشتر آنها می‌باشد. به موجب مفاد این قانون هر کارگاه باید وسائل و تسهیلات لازم را از لحاظ آموزش حرفه‌ای و فنی کارگران خود فراهم سازد و یا مبلغی دو درصد مزد کارگران را به صندوق کارآموزی پردازد.

افزایش امکانات اشتغال یکی از عوامل اساسی سیاست اقتصادی و اجتماعی ماست و لازم بتذکر است که همین موضوع تقریباً جنبه جهانی دارد کما اینکه برنامه جهانی اشتغال و برنامه‌های ناحیه‌ای مربوط به آن و مقام و موقعیت ممتاز این برنامه در دهه دوم توسعه و عمران ملل متعدد گواه این مدعی است. طی اسفند ماه سال ۱۳۴۹ ما دومین سمینار بررسی نیروی انسانی و اشتغال را با شرکت نمایندگان وزارت خانه‌ها و سازمان‌های دولتی و خصوصی ذینفع تشکیل دادیم. تبادل نظرهای سمینار مذکور بارانه نظرات و توصیه‌های سودمندی در زمینه برنامه ریزی - آمار و بررسی - سیاست جمیعت - مشارکت بخش خصوصی - استفاده از تکنولوژی - حمایت از صنایع قدیمی و سنتی - بهره‌وری کار - سیاست مزد و حقوق - آموزش - مقررات استخدامی - سیاستهای اقتصادی - تجدید نظر در قانون کار و حمایتهای اجتماعی منتهی گردید. هم چنین به منظور بالا بردن سطح مهارت فنی کارگران و بالا بردن سطح بهره‌وری کار و اجرای امر شاهنشاه خود برنامه مسابقات ملی مهارت برای کارگران جوان را تنظیم کرده‌ایم به موجب این برنامه از سال آینده در سطح کشور و در رشته‌های مختلف صنعتی مسابقات ملی و مهارت افی برگزار خواهد شد و این امر تاثیر شایان توجهی از لحاظ جلب جوانان بسوی مشاغل فنی و توسعه برنامه‌های آموزش حرفه‌ای خواهد داشت.

تنظیم استانداردهای مهارت با توجه به شرایط و مقتضیات کشور والوام موسسات به طبقه‌بندی مشاغل از جمله اقدامات دیگری است که برای استفاده منطقی تر از نیروی انسانی و حمایت موثر از کارگران در زمینه دستمزد انجام پذیرفته است.

همچنین خوشوقتم به اطلاع کنفرانس پرسانم که سومین کنفرانس ملی کار اندکی قبل از اجلاس حاضر تشکیل گردید و ضمن آن تبادل نظرهای بسودمندی با شرکت نمایندگان دولت و کارفرمایان و کارگران صورت پذیرفت.

طبق مفاد قطعنامه کنفرانس مذکور به منظور فراهم ساختن موجبات مشارکت اصولی و منظم کارفرمایان و کارگران در تنظیم برنامه پنجم عمرانی کشور کمیسیون های سه جانبه صنعتی باید بوجود آید. وظیفه این کمیسیون ها عبارت از بررسی مسائل خاص هر صنعت از نظر اقتصادی و رفاه کارگران و ارائه پیشنهادات و نظرات به وزارت کار و امور اجتماعی و سازمان برنامه خواهد بود.

بعلاوه کمیسیون های سه جانبه در مورد هر رشتہ فعالیت اقتصادی با شرکت نمایندگان کارفرمایان و کارگران و نمایندگان آنان به منظور بررسی علل اختلاف بین کارفرمایان و کارگران و ارائه پیشنهادات به وزارت کار و امور اجتماعی به ویژه در مورد سهیم کردن کارگران در سود کارگاهها تشکیل گردیده است. به موازات این اقدامات و به منظور اینکه روابط کارگر و کارفرما بر مبنای و پایه محکم تری قرار گیرد اقدامات موثری برای بهبود بیشتر شرایط کار و زندگی نیزوی کار کشور بعمل آمده. حدود عمل قانون سهیم کردن کارگران در سود کارگاههای صنعتی و تولیدی بعیزان شایان توجیهی گسترش پیدا کرده - حداقل دستمزد مورد تجدید نظر قرار گرفته و برای افزایش درآمد واقعی کارگران کوشش دائمه داری به منظور توسعه انواع تعاوینهای کارگری بعمل آمده و طرح ایجاد یک سازمان مرکزی تدارکات برای تعاوینهای کارگری تدوین شده است که هدف آن بهبود وضع مالی تعاوینهای مذکور است. در این زمینه هم چنین لازم است خاطرنشان گردد که با درنظر گرفتن تاثیر شایان توجه عامل مسکن در بهبود شرایط کار و زندگی کارگران توجه خاص به تعاوینهای مسکن کارگری مبذول میگردد.

نظر به اعتقاد متقضی که با مردم‌ها نگی بین توسعه اقتصادی و اجتماعی داریم طی سال گذشته حدود عمل سیستم بیمه های اجتماعی خود را توسعه داده و آنرا تکمیل نمودیم. ایجاد سازمان های مربوط به رفاه خانواده و کودک و افراد معلول و طرحهای مختلف دیگر مربوط به سهمیزیستی کارگران از جمله طرح قانون آموزش فرزندان کارگر و حمایت دولت در این زمینه گواه و نمونه مجاهداتی است که در این خصوص مبذول شده است.

هم چنین در جهت حمایت موثرتر از نیروی کارکشور و تامین موجبات مذاکره موثرتر مقررات حمایتی خود را از طریق تنظیم و تصویب قوانین و آئین نامه های بسیاری توسعه داده ایم.

دولت ایران تحت رهبری روش بنانه اعیانه حضرت همایون شاهنشاه آریامهر بطور مستمر در جهت توسعه همکاری بین المللی و منطقه ای گام بر میدارد . ما به توسعه روز افزون خود با سازمان بین المللی اکار اهمیت خاص قائل هستیم و از جمله تدابیر و اقدامات عملی در این مورد تشکیل کمیته ایرانی سازمان بین المللی کار می باشد که جنبه سه جانبی دارد و هدف آن ارائه پیشنهادات درخصوص جنبه های مختلف روابط ما با سازمان بین المللی کار و هماهنگ ساختن روابط دستگاه های مختلف دولتی باسازمان مذکور میباشد.

رجاء وائق دارم که مذاکرات و تبادل نظر های اجلاس حاضر کنفرانس به تابع مورد انتظار در جهت پیشرفت عدالت اجتماعی و صلح جهانی منتهی خواهد گردید.

۳- رسیدگی بمسئل مالی و بودجه سازمان بین المللی کار

کنفرانس بودجه دو سال ۱۹۷۲-۷۳ سازمان را مورد رسیدگی و تصویب قرار داد. ترتیب عمل در این خصوص از اینقرار است که ابتدا در جلسات عمومی کنفرانس موضوع مورد بحث کلی قرار میگیرد و سپس طبق مقررات اساسنامه سازمان و آئین نامه کنفرانس و آئین نامه مالی در کمیسیونی مرکب از نمایندگان دولت رسیدگی می شود.

(روز ۱۷ خرداد ماه ۷۷) گزارش مربوط به برنامه - بودجه و سایر امور مالی کنفرانس بین المللی کار برای سال های ۱۹۷۲ و ۱۹۷۳ در جلسه عمومی کنفرانس مطرح گردید.

ابتدا مدیر کل دفتر بین المللی کار (آقای جنکس) توضیحاتی داد که قسمت های برجسته آن بشرح زیر میباشد.

برنامه ها طوری تنظیم گردیده که بر فعالیت سازمان بین المللی کار در تمام دنیا افزوده شود برای این منظور از تشکیلات منطقه ای بیشتر استفاده خواهد شد در برنامه سعی شده است که دستگاه اداری لازم برای توسعه برنامه جهانی اشتغال ایجاد گردد و بزودی از مرحله طرح ریزی وارد عمل خواهد گردید خاصه در پنج قسمت اصلی

شرايط کار - ايمني و بهداشت کار - تامين اجتماعي تعليم کارگران و تكميل اطلاعات اداره کنندگان آنها بر نامه ها با همکاري سازمانهای وابسته بسازمان ملل متعدد صورت خواهد گرفت . مدیر کل در پيان نطق خود اضافه کرد که کليه طرحها با وجود ترقی قيمتها در اثر تنزل نرخ دلار نسبت به فرانك با اقلام پيش ييني شده در بودجه صورت خواهد گرفت طبق اين گزارش مبلغ کل بودجه دو ساله ۱۹۷۲ - ۱۹۳۷ بالغ بر ۶۹۶۷۴۰۰۰ دلار يعني ۸۵۷۳۱۵۱ دلار از بودجه دو سال قبل بيشتر ميباشد دو جلسه عمومي کنفرانس صرف بحث در اطراف گزارش مربوط به بودجه گردید و متجاوز از بيشت نفر نمایندگان دولتها - کارفرمایان و کارگران کشور هاي مختلف درباره آن گزارش صحبت گردند .

گزارش مربوط به برنامه و بودجه و سایر امور مالي پس از رسيدگي و تائيidدر کميسيون مربوط برای تصويب در جلسه عمومي مورخ ۲۴ خداداد مطرح و بمبلغ مذكور فوق (با ۳۲۸ راي موافق و ۳۸ راي مخالف و ۱۶ راي ممتنع) بتصويب رسيد.

۳ - اطلاعات و گزارشات مربوط باجرای مقاوله نامه ها و توصيه نامه ها

هنگامي که دولتي به مقاوله نامه اي ملحق گردید مكلف است تدابير لازما را از لحاظ اجرای موازين مندرج در آن به عمل آورد و طبق مفاد ماده ۲۲ اساسنامه باید همه ساله گزارشي طبق فرمول تنظيمي هيئت مدیره جهت طرح در کنفرانس بدفتر بين المللی کار ارسال دارد .

نظر با فرایش حجم گزارشات طبق تصميم کنفرانس از چند سال پيش دولتها مکلفند هر دو سال يکبار يك گزارش مفصل و در فاصله آن گزارش خلاصه اي ارسال دارند و نيز از سال ۱۹۷۲ کميسيوني از کارشناسان و حقوقدانان ييطرف و متخصص در حقوق بين المللی و حقوق کار تشکيل گردیده است کميسيون مذکور گزارشات ارسالی دولتهار ابررسی ميكند و اين موردا جرادر کشور هاي مختلف را با مفاد مقاوله نامه تطبيق مينماید و در صورتی که تناقضي در اين زمينه وجود داشته باشد موضوع را در گزارشي که بکنفرانس تسلیم ميكند منعكس ميسازد طبق رويء متداول گزارش کارشناسان مذکور ضمن هر دوره اجلاسيه کنفرانس در کميسيون مخصوصي مورد رسيدگي قرار ميگيرد و از نمایندگان کشور هاي مختلف دعوت ميشود که در کميسيون حضور يافته و توضيحات لازم را در باره نظرات کارشناسان و هم چنين در پاسخ سؤالات

نمایندگان دول و کارگران عضو کمیسیون ادا نمایند و در صورتی که دولتی بطور مستمر در آن جام تعهدات خود در این زمینه تعلل نموده و مقرارت ملی خود را با موافقین مندرج در مقاوله نامه‌ای که به آن ملحق گردیده است هماهنگ نسازد نام آن بر اساس ضوابطی که کمیسیون تنظیم مینماید در لیست مخصوصی درج و باطلایع نمایندگان حاضر در کنفرانس میرسد و لازم است خاطر نشان گردد که این تذکرات و نظارت مستمر در بسیاری موارد منتهی باین میگردد که در قوانین کشورها تغییراتی اداده شودتا با موافقین مندرج در مقاوله نامه مربوطه هماهنگ گردد و بدین ترتیب سازمان بین‌المللی کار نقش خود را از لحاظ ارتقاء سطح حمایتهاي اجتماعی و شرایط کار در کشورهای مختلف جهان ایفا مینماید.

ضمنا باید خاطر نشان نمود که تعهدات دول عضو در مورد مقاوله نامه‌ها و توصیه‌هایها تنها محدود به ماده ۲۳ اساسنامه سازمان بین‌المللی کار نیست بلکه دول مذکور طبق مقررات موادیگر اساسنامه بویژه مواد ۱۹ و ۳۵ تتعهداتی دارد.

خوشیختانه در سال جاری نیز ایران جزو کشورهای محدودی بود که در اثر انجام ب موقع و دقیق تعهدات ناشی از مواد مختلف اساسنامه سازمان بین‌المللی کار و همچنین اجرای موافقین مقاوله نامه‌هایی که با آنها ملحق گردیده مورد هیچگونه ایرادی قرار نگرفت و این موضوع ضمن یک سند رسمی:

(C.App.c/D6) مورد تأیید واقع در کنفرانس اعلام گردید. در صورتی که در مورد بسیاری از کشورهای از طرف کمیسیون بین‌المللی کارشناسان ایرادات و تذکراتی عنوان گردید و حتی از نمایندگان ۶۹ کشور دعوت شد که در کمیسیون اجرای مقاوله‌نامه‌ها حاضر و بادای توضیحات درباره موارد تقض مبادرت نمایند.

۷- کمیسیون برنامه جهانی اشتغال

کمیسیون برنامه جهانی اشتغال اولین جلسه خود را در تاریخ سوم ژوئن با حضور ۱۷۲ نفر نماینده (۸۵ نفر نمایندگان دولت - ۳۹ نفر نمایندگان کارفرمائی و ۴۸ نفر نمایندگان کارگران) تشکیل داد. دستور جلسه بررسی گزارش مربوط به برنامه جهانی اشتغال بود که قبل اتوسط سازمان بین‌المللی کار تهیه و توزیع گردیده بود. در اولین کمیسیون جناب آقای مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی ایران بنابه

پیشنهاد آقای آمون نماینده دولت فرانسه با تفاق آراء به ریاست کمیسیون برگزیده شد و این امر با توجه بینکه برنامه جهانی اشتغال مسئله مهم جهان امروز است از هر لحاظ حائز اهمیت است.

معاونین کارفرمائی و کارگری کمیسیون به ترتیب عبارت بودند از آقای نصر از کشور لبنان - آقای بنتان از کشور غنا - آقای براون از استرالیا نیز مخبراین کمیسیون بود.

در جلسه دوم آقای عمار نماینده مدیر کل دفتر بین المللی کارگزارش پیشرفت های برنامه جهانی اشتغال را که از دو سال پیش آغاز شده است بیان داشت و گفت تیجه اصلی و مهمی که تاکنون عاید شده اینست که مسئله اشتغال یکی از هدفهای اساسی برنامه های توسعه اقتصادی گردیده است. در ضمن از اعضاء کمیسیون درخواست نمود که بیشتر بحث های خود را متمرکز بر روی فصول سوم گزارش «برنامه جهانی اشتغال» نمایند زیرا هدف اینست که یک برنامه متمرکز طویل المدت برای نیل به هدفهای خاص در زمینه اشتغال تنظیم گردد.

سپس بحث درباره دو فصل اول گزارش بصورت بحث عمومی آغاز شده و در این بحث مسئله افزایش قدرت تولیدی و اشتغال - توجه خاص با مر اشتغال بجای رشد توانید ناخالص ملی - اثرات اجتماعی برنامه های توسعه اقتصادی مورد توجه قرار گرفت و مباحث دیگری نیز در زمینه وضع جهانی اشتغال، بیکاری و علل آن سیاست اشتغال در کشورهای در حال رشد مطرح گردید. آقای فرخ امینزاده از هیئت نماینده کمیسیون این بحث را ارائه دادند و ضمن بیانات خود گفتند که اقدام نماینده مدیر کل گزارشی به کمیسیون ارائه دادند و ضمن بیانات خود میکنند و ضرورت سازمان های بین المللی در این باره هنوز مراحل ابتدائی خود را طی میکنند و ضرورت تحریک افکار عمومی را برای تأیید و تقویت این برنامه با اعضاء کمیسیون منتذکر شد و ضمناً از نماینده گان سازمان های بین المللی دعوت کرد که نظرات و فعالیتهای خود را در زمینه اشتغال در جلسات کمیسیون بیان کند.

نماینده دفتر امور اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد ضمن بیانات خود اظهار داشت دفتر نامبرده در زمینه تحقیق و همکاری های فنی با سازمان بین المللی کاز اشتراك مساعی نموده و هم چنین در کلیه زمینه هایی که فعالیت داشته به امر

اشتغال توجه نموده است در استراتژی بین‌المللی برای ادله‌دوم توسعه مسئله استراتژی مربوط با مرکزیت بازار سازمان بین‌المللی کار و اگذار شده است و نیز باید خاطرنشان ساخت کمیسیون برنامه ریزی دفتر مزبور پیشنهاد مربوط به مطالعه مسئله اشتغال در کشور های در حال رشد در اجلاس سال ۱۹۷۲ را با نظر موافق مورد توجه قرار خواهد داد و به احتمال قوی این اجلسیه در محل سازمان بین‌المللی کاربرگزار خواهد گردید. سپس نماینده کنفرانس سازمان ملل متحد برای بازرگانی و توسعه هدف‌های مساعی این کنفرانس را از سال ۱۹۶۴ در مورد کمک به کشورهای در حال رشدیان داشت و اهمیت بازرگانی بین‌المللی را در وضع اقتصادی این کشورها خاطرنشان نمود و مواردی از توصیه‌نامه‌های این کنفرانس را در جمیت تثبیت وضع اقتصادی کشورهای در حال رشد یادآور شد وهم چنین گفت که در استراتژی بین‌المللی توسعه هدف یک درصد (۷٪) آن کمک دولتها خواهد بود) در سال ۱۹۷۲ یا حداقل در سال ۱۹۷۵ تحقق پیدا کند.

نماینده سازمان جهانی کشاورزی و خواربار گفت این سازمان برنامه جهانی اشتغال را از ابتدا با نظر موافق مورد توجه قرار داده و کارشناسان خود را در اختیار هیئت‌های اعزامی به اکلمبیا و سیلان و گروههای منطقه‌ی گذارده است و در زمینه بررسی و تحقیق نیز با سازمان بین‌المللی کار مخصوصاً در زمینه تنظیم مفاہیم اشتغال و کمکاری در بخش کشاورزی همکاری دارد. دیگر اینکه این سازمان در برنامه سال‌های ۱۹۷۲-۱۹۷۷ نقش اشتغال و توزیع درآمدها را بیش از سایر مسائل مورد توجه قرار داده است.

نماینده یونسکو نیز همکاری این سازمان را از نظر مشارکت نماینده‌گان یونسکو در هیئت‌های اعزامی برای تنظیم استراتژی اشتغال و گروههای منطقه‌ای اعلام داشت سپس درباره مسئله بیکاری تحصیل کرد گان و رابطه آن با مرکزیت اشتغال مطالبی بیان داشت و از سوی دیگر چنین تعبیر کرد که افزایش سطح آموزش امکانات بیشتری را در توسعه اجتماعی فراهم می‌ورد. بالاخره اظهار داشت یونسکو برای نوآوری در امور آموزش یک هیئت مستقل برای تنظیم استراتژی نوین آموزش و پرورش بوجود آورده است.

بالاخره نماینده‌گان سازمان بهداشت جهانی - بانک بین‌المللی توسعه و ترمیم و صندوق بین‌المللی پول ضمن تحریج اقدامات خود در زمینه اشتغال و همکاری-

هائی که میتوانند در این زمینه داشته باشند بطور تفصیل بیاناتی ایراد کردند. سپس اعضاء و نمایندگان کمیسیون به بحث درباره همکاری های بین المللی در برنامه جهانی اشتغال پرداخته و با توجه به وظایفی که هریک از سازمان های بین المللی دارند بیشتر نمایندگان عقیده داشتند که نقش سازمان بین المللی کار باید بصورت کاتالیزر کلیه فعالیت های بین المللی در زمینه اشتغال باشد و هم چنین درباره نقش بین المللی کار در زمینه تحقیق و بررسی توزیع و پخش اطلاعات و آمارها - ارزشیابی از پیشرفت های بدست آمده و بالاخره همکاری های فنی بحث و مذاکره کردند.

در مورد نقشی که سازمان های کارفرمایی و کارگری در امر اشتغال می توانند بعهده بگیرند بحث مفصلی شد و اغلب سخنرانها عقیده داشتند که موضوع سه جانبه بودن فعالیت های سازمان بین المللی کار در این امر نیز رعایت شود.

بالاخره آخرین قسمت گزارش درباره کشورهای صنعتی بود. کشور های مذکور بکرات یادآور شدند نظر به محدودیت های مالی سازمان بین المللی کار باید کلیه منابع در جهت توسعه اشتغال در کشور های در حال رشد تجهیز گردد و نیز در زمینه وضع کارگران مهاجر به کشور های صنعتی - کارگران پیر و افزایش اشتغال زنان نیز مطالبی ایراد شد.

با توجه به مطالبی که در کمیسیون ایراد شد برای رسیدگی و هم چنین اغلب از نظر درباره گزارشی که دیرخانه کمیسیون تنظیم میکند یک گروه کار تشکیل شد تا گزارش مذکور را مورد بررسی و مطالعه قرار دهد. در نتیجه گروه کار مشکل از رئیس کمیسیون و مخبر و هفت نفر نماینده از طرف نمایندگان دولتی ۶ نفر نماینده کارفرما و ۶ نفر نماینده کارگر بوجود آمد و طی سه جلسه بحث و گفتگو گزارش را برای طرح در جلسه عمومی کمیسیون آماده نمود.

این گزارش از پنج قسمت شامل اصول کلی - نقش سازمان های کارگری و کارفرمایی - نقش سازمان های بین المللی - نقش سازمان بین المللی کار و بالاخره فعالیت هائی که در برنامه جهانی اشتغال مورد علاقه کشور های صنعتی است تشکیل یافته است.

مسئله مهم و قابل ذکر در این گزارش ارزش و اعتباری است که کمیسیون برای برنامه جهانی اشتغال قائل شده است و هم چنین باتفاق آراء پذیرفته شد که در دهه دوم توسعه هدف اساسی بالا بردن سطح درآمد و اشتغال میباشد و باید کشورها

کلیه مساعی خود را در این زمینه بکار اندازند و اشتغال نام و مولد و آزاد را هدف اساسی سیاست ملی توسعه خود قرار دهند و هدفهای اشتغال را آن چنان تنظیم نمایند که بطور محسوس از بیکاری و کم کاری بخصوص در بین جوانان کاسته شود. بدین ترتیب میتوان چنین تیجه گرفت که بعد تازه‌ای در توسعه اقتصادی بعنوان اشتغال بوجود آمده و اهمیت این موضوع دولتها را متوجه اولویت خاص آن نموده و بویژه توجه دول را باین واقعیت جلب نموده است که در برنامه‌های توسعه اقتصادی عامل انسانی نقش مهم و اصلی را خواهد داشت.

۵- حمایت از نمایندگان کارگر اندر کارگاهها و تسهیلاتی که باید برای آنها فراهم شود

در مورد حمایت نمایندگان کارگران در کارگاهها یک مقاوله نامه از طرف کمیسیون به کنفرانس پیشنهاد شد به موجب مقاوله نامه نمایندگان کارگران باید از کلیه اقداماتی که ممکن است به آنها لطمه وارد سازد بطرز موثری حمایت شوند. این نمایندگان باید به علت فعالیت نمایندگی خود از کاربرکنار گردند و باستی بتوانند آزادانه و به نحو موثری وظایف خود رانجام دهند. تسهیلات فوق الذکر باید بکار موثر کارگاه لطمه وارد سازد.

منظور از نماینده کارگران خواه نمایندگان سندیکائی و خواه نمایندگانی است که آزادانه طبق قوانین ملی یاقوار دادهای دسته جمعی از طرف کارگران انتخاب شده‌اند.

در توصیه نامه نوع حمایتی که نمایندگان کارگران میتوانند از آن برخوردار گردند تصریح گردیده هم چنین تعریف شرایط اخراج کارگر و مراجعيکه در صورت اختلاف باید به آنها مراجعه شود تسهیلاتی که باید برای نمایندگان کارگران قائل گردید نیز در توصیه نامه تعیین گردیده (از قبیل وقت آزاد و لازم برای انجام امور محوله) ورود آزاد به کلیه نقاط کار و بدهفتر کارگاه و جمع آوری مبالغی که کارگران بسندیکا میپردازند و نصب آگهی در داخل کارگاه و نظایر آن.

۶- کمیسیون حمایت در مقابل خطرات بنزن

در این کمیسیون طرح یک مقاوله نامه و یک توصیه نامه بمنظور حمایت کارگران

در مقابل خطرات ناشیه از استعمال بنزن تهیه گردید . بنزن از مواد هیدرو کاربور میباشد و در مواردی که کارگران گاز آن را استنشاق مینمایند و یا از طریق جلد با آن تماس دارند خطراتی متوجه آنان میگردد که ممکن است به (سرطان خون) منجر گردد - لذا این مقاله نامه شامل حال موادی نیز میشود که میزان بنزن آنها از حد معینی بیشتر میباشد - در کلیه مواردی که جسم دیگری ممکن است بجای بنزن مصرف شود باید از استعمال بنزن خودداری نمود جز در لابراتوارها به منظور آزمایش - هاو فعل و انفعالات شیمیائی قوانین ملی باید مواردی که استعمال بنزن یا اجسامی که دارای بنزن هستند منوع شود معین نمایند برای کارگرانی که در محیط آلوده به بخار بنزن آکار میکنند باستی وسائل لحاظی تهیه نمود . کارفرما باید دقیق نماید که میزان بخار بنزن در هوا و محیط کار از حد معینی (۸۰ میلیگرم در متر مکعب هوا) تعjaوز ننماید .

کارگرانی که مجبورند در محیط آلوده به بنزن کار کنند باید مرتبامور آزمایش طبی و بیولوژیکی قرار گیرند کارگران فوق که کمتر از ۱۸ سال دارند نباید در این قبيل کار گاهها کار کنند .

بنزن باید همیشه در ظروف مخصوصی که روی آنها بطور واضح کلمه بنزن و علامت خطر دیده شود نگهداری گردد .

توصیه نامه پیشنهادی کمیسیون در واقع مکمل مقاله نامه فوق الذکر میباشد مخصوصاً دارای موادی درباره پیشگیری فنی و طبی و تعلیم کارگران میباشد و به تعیین سیاست - مقررات و طرز عمل کشورها در این باره کمک خواهد نمود . این مقاله نامه با ۳۳۹ رای موافق و ۹ رای ممتنع و توصیه نامه مربوط به بنزن با ۳۳۳ رای موافق و ۶ رای ممتنع بدون مخالفت موردن تصویب کمیسیون قرار گرفت .

بمنظور رسیدگی بسایر مسائل کمیسیون های زیر تشکیل گردید :

الف - کمیسیون آئین نامه

ب - کمیسیون قطعنامه ها

ج - کمیسیون رسیدگی به تشکیلات سازمان بین المللی کار

الف - کمیسیون آئین نامه

این کمیسیون فقط دو جلسه تشکیل داد و موضوع اضافه شدن دو عضو علی البدل

به تعداد اعضاء هیئت مدیره دفتر بین‌المللی کار را مطالعه نمودو برای تامین این نظر اساسنامه اصلاح گردید و تعداد اعضاء علی‌البدل از ۱۲ به ۱۴ نفر افزایش یافت.

ب- کمیسیون قطعنامه‌ها

این کمیسیون مامور رسیدگی و بررسی قطعنامه‌هایی که از طرف دولتها و کار-فرمایان و یا کارگران برای تصویب‌بکنفرانس پیشنهاد می‌گرددویکی دیگر از کمیسیون-های مهم کنفرانس می‌باشد.

در این دوره اجلاسیه ۲۱ قطعنامه به کنفرانس تسلیم شده بود که چون نسبت بهدو موضوع چند قطعنامه تسلیم شده بود با موافقت تنظیم کنندگان آن قطعنامه‌ها با یکدیگر ترکیب گردید و در تیجه تعداد کل قطعنامه‌ها به ۱۶۰ فقره تقلیل یافت بشرح زیر:

- ۱- قطعنامه مربوط به تقویت اصل سه جانبه فعالیت سازمان بین‌المللی کار

۲- قطعنامه مربوط به تبعیض نژادی

۳- قطعنامه مربوط به کارگران مهاجر

۴- قطعنامه مربوط به فعالیت آتیه سازمان بین‌المللی کار در قسمت اجتماعی

۵- قطعنامه مربوط به مسائل ناشیه از فعالیت شرکت‌هایی که بواسیله چندکشور تشکیل می‌گردد.

۶- قطعنامه تسلیمی آقای گرو Guerreico (در موضوع رابطه بین تجارت بین‌المللی و اشتغال)

۷- قطعنامه مربوط به سیستم مرکز اطلاعات واحترام زندگانی شخصی

۸- قطعنامه مربوط به تجاوز آزادی سندیکائی و حقوق سندیکائی در یونان

(متن نهایی این قطعنامه تیجه ترکیب چند قطعنامه می‌باشد)

۹- قطعنامه مربوط به آزادی سندیکائی - حقوق سندیکائی و آزادی شخصی در اسپانیا (متن این قطعنامه تیجه ترکیب چند قطعنامه می‌باشد)

۱۰- قطعنامه مربوط به سیاست تبعیض و تجاوز به حقوق سندیکائی در اسرائیل

۱۱- قطعنامه تسلیمی بواسیله نمایندگی اوروگوئه

۱۲- قطعنامه مربوط به فعالیت سازمان بین‌المللی کار به منظور تشویق ترقی اجتماعی و اقتصادی در کشاورزی کشورهای در حال توسعه

۱۳- قطعنامه تسلیمی آقای لوه Lovet نماینده کارگران فرانسه

۱۴ - قطعنامه مربوط بسیاست اجتماعی که در اثر تحرک جغرافیائی کارگران لازم باشد.

۱۵ - قطعنامه مربوط به حمایت کارگران محروم و تضمین کار برای آنان

۱۶ - قطعنامه مربوط به ترتیب روزهای کار و استراحت کارگران داخل هوایپماها بدوات بطبق آئین نامه کنفرانس بارای مخفی ۵ قطعنامه زیر را انتخاب تا در مرحله اول به ترتیب از طرف کمیسیون مورد رسیدگی قرار گیرد و در نتیجه بشرح زیر قطعنامه های مزبور مورد رسیدگی قرار گرفت.

توضیح آنکه درجه تقدم قطعنامه های از ۶ تا ۱۶ طبق ماده ۱۷ آئین نامه کنفرانس بوسیله گروه کار که از طرف کنفرانس مامور رسیدگی باین کارشده بود به کمیسیون پیشنهاد گردید - عده ای از کشورهای عربی و سویسیالیستی با این پیشنهاد گروه کار موافق نبودند لیکن نظر گروه کار مورد تائید کمیسیون قرار گرفت و در نتیجه پس از پنج قطعنامه اول بقطعنامه شماره ۶ رسیدگی شد.

۱- قطعنامه مربوط به تقویت اصل سه جانبه فعالیت سازمان بین المللی کار

(تنظیمی عده ای از نمایندگان کارفرمایان و کارگران)

طبق این قطعنامه احترام کامل به تشکیلات سه جانبه سازمان بین المللی کار بهترین وسیله تامین هدفهای این سازمان بمنظور تضمین صلح اجتماعی در جهان میباشد و از هیئت مدیره دفتر بین المللی کار تقاضا شده است که کلیه مطالعات مربوط به تقویت اصل سه جانبه در کلیه فعالیتهای سازمان بین المللی کار را از جمله در قسمت همکاری فنی و برنامه جهانی اشتغال انجام دهد تا زودتر دسترسی به هدفهای اجتماعی این سازمان عملی گردد - بعلاوه طبق این قطعنامه بمدیر کل دفتر بین المللی کار ماموریت داده شده است که بکشورهای شرکت کننده در کنفرانس اطلاع دهد که هیاتهای سه جانبه تام الاختیار (نمایندگان دولتها - کارفرمایان و کارگران) که بتوانند آزادانه عمل نمایند به کنفرانس اعزام دارند.

این قطعنامه با تفاوت آراء موردن تصویب کمیسیون قرار گرفت فقط از طرف بعضی از نمایندگان قیودی تذکر داده شد.

۳- قطعنامه مربوط به تبعیض نژادی و نقش سازمان بین‌المللی کار در سال بین‌المللی مبارزه با تبعیض نژادی

(تسلیمی عده‌ای از نمایندگان کارگران)

طبق این قطعنامه از کشورهای عضو سازمان تقاضا شده است بمناسبت سال بین‌المللی مبارزه با تبعیض نژادی هر چه زودتر به مقاوله نامه بین‌المللی مربوط به از بین بردن کلیه اقسام تبعیض نژادی و همچنین مقاوله نامه شماره (۱۱) سازمان بین‌المللی کار مربوط به تبعیض در اشتغال و حرفه ملحق گردند.

از کشورهای عضو سازمانهای کارفرمائی و کارگری تقاضا دارند که در سال بین‌المللی مبارزه با تبعیض نژادی بر فعالیت خود بمنظور از بین بردن تبعیض نژادی و موجبات آن بیافرایند. از هیئت مدیره دفتر بین‌المللی کار و مدیرکل آن دفتر تقاضا دارد کلیه امکانات و اقدامات لازم را در این موضوع بعمل آورند این قطعنامه با اکثریت آراء با ۶۴۴۱ رای موافق و ۱۰۸۴ رای ممتنع بدون هیچ رای مخالف مورد تأیید کمیسیون قرار گرفت.

۴- قطعنامه مربوط به کارگران مهاجر

(تسلیمی گروه کارگران کفرانس)

طبق این قطعنامه مسائل مربوط به مهاجرت بایدمورد رسیدگی و مطالعه قرار گیرد تا محیط مناسبی برای کارگران مهاجر ایجاد گردد و شرایط کار و طرز رفتار با کارگران مهاجر و کارگران محلی یکسان باشد و در هیچ موردی کشوری که کارگران مهاجر در آنجا کار میکنند نباید از وجود آنان بمنظور وارد ساختن فشار بکشور کارگران مزبور استفاده نماید.

کلیه مسائل مخصوص انسانی و اجتماعی کارگران مهاجر از قبیل شرایط اقامت- بهداشت - تعلیمات حرفه‌ای - آزادی سندیکائی و فردی - تعلیمات اطفال آنان باید مورد تأیید کشورهایی که در آنجا کار میکنند قرار گیرد. این قطعنامه با تفاق آراء مورد تأیید کمیسیون قرار گرفت.

۴- قطعنامه مربوط بفعالیت آتیه‌سازمان بین‌المللی کار در قسمت اجتماعی

(تنظیمی عده‌ای از نمایندگان کارگران)

طی این قطعنامه کنفرانس خواستار شده است که دفتر بین‌المللی کار فعالیت خود را در قسمت حمایت اجتماعی افراد بخصوص کارگران دهات و کارگران مهاجر و افراد مسن و ناقص جسمی و روانی افزایش دهد. موضوع تطبیق دادن کمکهای تامین اجتماعی را با تغییرات هزینه زندگی مورد مطالعه قرار دهد. متن قطعنامه بدون مخالف مورد تأیید کمیسیون قرار گرفت.

۵- مسائل اجتماعی ناشیه از شرکتهای که بوسیله چند کشور تشکیل می‌گردند

(تنظیمی نماینده کارگران ویتنام)

با توجه به توسعه سریع این قبیل شرکتها کنفرانس موضوع تشکیل یک جلسه فنی بمنظور مطالعه ارتباط شرکتهای که بوسیله چند کشور تشکیل می‌شوند و سیاست اجتماعی توجه نموده اظهار امیدواری نمود که هیئت مدیره بزودی در این دو مورد تصمیمی اتخاذ نماید.

این قطعنامه با اصلاحی که از طرف نمایندگان پیشنهاد شد با اکثریت آراء بدون مخالف مورد تأیید کمیسیون قرار گرفت نمایندگان کشورهای سوسیالیستی و پارهای از کشورهای عربی قیودی نسبت به این قطعنامه قائل شدند.

۶- قطعنامه مربوط به رابطه بین تجارت بین‌المللی و اشتغال

کنفرانس از دفتر بین‌المللی کار تقاضا مینماید که در مورد روابط بین‌اصول - نورمها عملکرد تجارت بین‌المللی از یکطرف و برنامه‌جهانی اشتغال سازمان بین‌المللی کار از طرف دیگر بررسی نماید. همچنین ضمن گرفتن تماس با سایر سازمانهای بین‌المللی صلاحیت‌دار قرارداد عمومی تعریفه و تجارت (گات) طرق مختلف توسعه اقتصادی مبادلات تجاری در چهار چوب دهه توسعه کاملاً موزد توجه قرار گیرد. کلیه ۶ قطعنامه فوق الذکر که مورد رسیدگی و تأیید کمیسیون قطعنامه‌ها قرار

گرفته بود مورد قبول و تصویب کنفرانس نیز قرار گرفت.

ج - کمیسیون رسیدگی به تشکیلات سازمان بین‌المللی کار

هیئت مدیره دفتر بین‌المللی کار سئوالات واصله مربوط به تشکیلات را به کنفرانس بین‌المللی کار احاله نموده و اظهار نظر نموده است که اینگونه مسائل اساسی باید بواسیله اخذ رای و اکثریت حل و فصل نمود بلکه باید از طریق مذاکره و مشورت مانع از عدم رضایت اقلیت قابل ملاحظه‌ای گردید و کمیسیون پیشنهاد نمود که موضوع اضافه شدن تعداد اعضاء هیئت مدیره در دستور کنفرانس آینده سال ۱۹۷۲ قرار گیرد. همچنین توصیه هیئت مدیره را دایر باضافه نمودن دو عضو علی‌البدل به تعداد اعضاء دولتی هیئت مدیره تأیید نمود - بدین طریق تعداد اعضاء علی‌البدل هیئت مدیره از ۱۲ نفر به ۱۴ نفر افزایش می‌یابد. مقرر گردید تشکیلات سازمان بین‌المللی کار در سال ۱۹۷۳ رسماً مورد بررسی قرار گیرد و تا آن تاریخ بمشاوره غیر رسمی درباره مسائل حل نشده ادامه داده شود.

سومین کنفرانس وزرای کار کشورهای آسیائی

سومین کنفرانس وزرای کار کشورهای آسیائی از ۲۵ سپتامبر ۱۹۷۱ در سئول تشکیل گردید. هیئت نمایندگی شاهنشاهی مرکب از جناب آقای مهدی بهنام معاون فنی و عبدالحسین محمدکاری مدیر کل دفتر روابط بین المللی در کنفرانس مذکور شرکت نمود.

کنفرانس توسط جناب آقای Kim Tong Pil نخست وزیر کره جنوبی گشایش یافت و جناب آقای Lee Kuyng Ho وزیر بهداری و امور اجتماعی آن کشور به ریاست کنفرانس و وزیر کار فیلیپین بعنوان نایب رئیس انتخاب گردیدند. نمایندگان ۱۵ کشور آسیائی در کنفرانس شرکت داشتند.

جناب آقای نخست وزیر کره در نطق افتتاحیه خود ضمن تاکید درباره اهمیت کنفرانس وزرای کار کشورهای آسیائی لزوم همکاری نزدیک و مبادله تجارت بین کشورهای آزاد آسیا را در زمینه های سیاسی و اقتصادی و اجتماعی سایر مسائل بمنظور ایجاد «آسیای جدید» بر پایه صلح و رفاه و عمران خاطر نشان ساختند. دو موضوع در دستور کنفرانس قرار داشت:

(۱) نقش اتحادیه ها در توسعه اقتصادی منطقه آسیا طی دهه ۱۹۷۰.

(۲) تدوین استانداردهای مهارت بمنظور تسهیل تحریک نیروی انسانی در منطقه آسیا در جلسات عمومی کنفرانس نظرات کلی کشورها در زمینه مسائل مربوط به کار به ویژه در خصوص دو موضوع تحت بررسی قرار گرفت و برای رسیدگی دقیق موضوعات دستور دو کمیسیون فنی تشکیل گردید.

جناب آقای بهنام در بحث جلسه عمومی شرکت و نظرات دولت شاهنشاهی را طی سخنرانی مبسوطی تشریح و با استفاده از فرصت و صین بررسی مسائل دستور

رعوس سیاست اقتصادی و اجتماعی دولت شاهنشاهی وعظمت برنامه‌ها و مجاهداتی را که تحت رهبری شاهنشاه آریامهر در کشور ما بمرحله عمل در آمده است باطلاع نمایندگان دول شرکت کننده در کنفرانس رسانیدند.

هیئت نمایندگی شاهنشاهی بطور فعال در مذاکرات و تبادل نظرهای دو کمیسیون فنی (جناب آقای بهنام در کمیسیون مامور بررسی موضوع اول دستور و آقای محمد کاری در کمیسیون مربوط به موضوع دوم دستور) شرکت نمود.

بعلاوه آقای محمد کاری بااتفاق آراء بریاست کمیسیون دوم انتخاب گردید و بعلاوه سهم فعالی در کارها و تبادل نظرهای کمیته مامور تهیه اعلامیه نهائی کنفرانس ایفا و در موارد متعددی پیشنهادات و نظراتی ابراز نمود که مورد تأیید واقع و در اعلامیه منعکس گردید.

مجموعه این کوششها منتهی باین گردید که هیئت نمایندگی ایران سهم موثر و چشم‌گیری در کارهای کنفرانس ایفا نماید.

آقای ویلفرد جنکس مدیر کل دفتر بین‌المللی کار که بدعوت دولت کره در کنفرانس شرکت نموده بود در جلسه افتتاحیه نطقی ایراد و بویژه نکات و مسائل زیر را عنوان نمود:

۱ - مسئله اشتغال و مزد مهمنtriین مسئله‌ای که در حال حاضر در برابر دولتها و وزرای کار کشورها و در مقابل سازمان بین‌المللی کار قرار دارد.

۲ - گفت و شنود مبنی بر واقع‌بینی بین دستگاه اداره کننده یک مملکت و مردم آن کشور از مبانی پیشرفت است: ایجاد سازمانهای سه جانبه مانند کمیته‌ها و شوراهایی که در برخی از کشورهای منطقه نظیر ایران تشکیل گردیده بانجام این مقصود کمک می‌کنند.

۳ - توسعه همکاریهای فنی و مبادله تجارت بین کشورهای منطقه میتواند سهم موثری در پیشرفت آنها ایفا نماید.

۴ - با توجه باقدام و تصمیم سازمان ملل متحد امید است که موجبات شرکت کلیه کشورهای منطقه در فعالیت‌های سازمان بین‌المللی فراهم گردد.

۵ - ضمن اشاره به برنامه‌های سازمان بین‌المللی کار در آسیا به تشکیل هفت‌تین کنفرانس سازمان بین‌المللی کار (برای منطقه آسیا) در تهران اشاره واز وزراء دعوت نمودند که در کنفرانس مذکور شرکت نمایند.

اعلامیه نهائی کنفرانس در جلسه مورخ ۳۰ سپتامبر ۱۹۷۱ تصویب گردید و رئوس مطالب آن ازین قرار است:

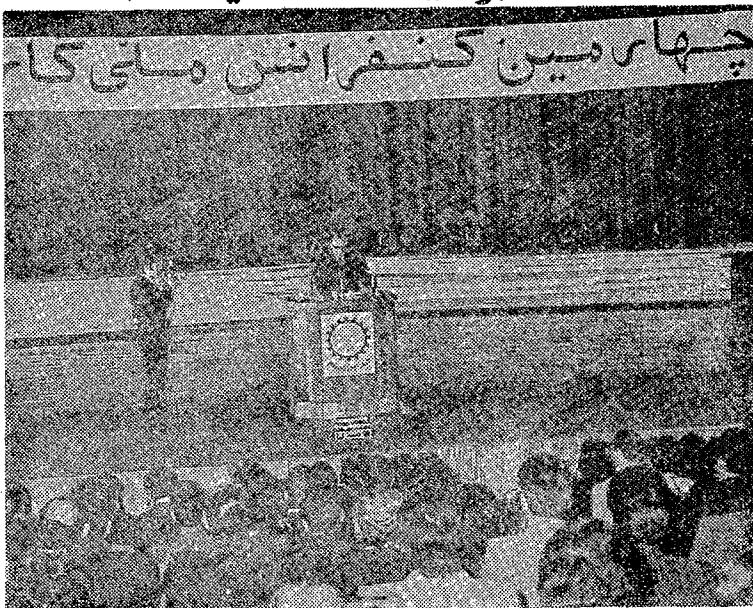
- (۱) ضرورت فوری تدوین سیاستهای اجتماعی و سیاسی متناسب درجهت نوآوری و نوسازی بمنظور ارتقاء سطح عدالت اجتماعی و شرکت مثبت سکنه کشورها در جریان فعالیتهای معطوف به رشد و توسعه مورد تاکید کنفرانس واقع گردید.
- (۲) بسازمانهای کارفرمائی و کارگری منطقه توصیه شد که مسئولیتهای اجتماعی خود را در جریان رشد و توسعه دقیقاً بررسی و فعالیتهای خود را با منافع ملی و عمومی کشور هماهنگ سازند و هدفهای فوری اجتماعی و اقتصادی اعضاء خود را با نیازهای طویل المدت ولی در عین حال فوری معطوف به افزایش سرمایه گذاری و قدرت تولیدی کشور منطبق نمایند.
- (۳) با توجه باینکه اتحادیه‌های مستقل - دموکراتیک و اجد صلاحیت و پایدار عامل اساسی شرکت موثر در جریان رشد و توسعه است خاطرنشان گردید که وجود رهبران سندیکائی مومن و اعضاء روشن بین در آن سندیکاهای در تقویت مبانی اتحادیه‌ها کمال تاثیر را دارد و در این زمینه درباره لزوم تدوین و اجرای برنامه‌آموزش مسائل کارگری بصورت اصولی در سطوح مختلف (از جمله شامل صاحبان جوان صنایع و کارگران کشاورزی) به منظور شرکت فعال اتحادیه‌ها و سایر سازمانهای اجتماعی در تحقق اهداف ملی تاکید نمود.
- (۴) کنفرانس اظهار علاقه نمود که علاقه و روابط بین وزارت‌خانه‌های کار کشورهای منطقه بمنظور مبادله اطلاعات و تجرب توسعه یابد. همچنین ضرورت گسترش برنامه‌های آموزش حرفه‌ای در سطح کشورها و در مقیاس منطقه مورد تاکید واقع گردید و در این زمینه توصیه شد که سازمان بین‌المللی کار برنامه همکاریهای فنی را در زمینه آموزش حرفه‌ای و درجهت توسعه همکاری بین کشورهای آسیائی در این خصوص گسترش دهد.
- (۵) کنفرانس اظهار امیدواری نمود که کشورهای منطقه استانداردهای مهارت و مشاغل را بمنظور افزایش بهره‌وری کار و بهبود کیفیت کالاهای تولیدی با توجه به نیازهای ملی و اولویت‌های توسعه اقتصادی و برنامه‌ریزی نیروی انسانی توسعه دهنده و امطالعاتی در جهت بررسی میزان قابل اجرا بودن تدوین استانداردهای مهارت در سطح منطقه بعمل آورند.

۶) کنفرانس ضمن تاکید درباره لزوم مشارکت جدی‌تر وزارت‌خانه‌های کار کشورهای منطقه در اتخاذ تصمیمات اقتصادی و اجتماعی دولتهای متبوع خود و ضمن امعان نظر باینکه نقش وزارت‌خانه‌های مذکور باید منطبق با نیازهای جاری باشد اظهار علاقه نمود که نقش و وظایف آن وزارت‌خانه‌ها در کشورهای منطقه در دستور اجلاس آینده کنفرانس قرار داده شود.

۷) کنفرانس اعلام داشت در صورتیکه موضوع نقش و مسئولیت‌های وزارت‌خانه‌های کار کشورهای در حال توسعه در دستور یکی از دوره‌های اجلاسیه آتی کنفرانس بین‌المللی کار قرار داده شود با علاوه‌مندی در بحث مربوط‌شرکت بعمل آید و همچنین توصیه شد که سازمان بین‌المللی کار همکاری فنی خود را درجهت تقویت وزارت‌خانه‌های کار کشورهای منطقه توسعه دهد.

ضمناً بموجب اعلامیه موافقت اصولی حاصل شد که اجلاس آینده کنفرانس در توکیو تشکیل گردد.

هفتمین کنفرانس سازمان بین‌المللی کار برای منطقه آسیا

جناب آقای اسدالله علم وزیر دربار شاهنشاهی در حال قرائت پیام شاهنشاه آریامهر

هفتمین کنفرانس سازمان بین‌المللی کار برای منطقه آسیا با پیام شاهنشاه آریامهر در روز ۱۳ آذر ماه ۱۳۵۰ با شرکت وزراء و مسئولان امور اجتماعی کشورهای آسیائی و آمریکا و فرانسه و سوری و انگلیس و نمایندگان کارگران و کارفرمایان کشورهای عضو منطقه و نمایندگان سازمان‌های بین‌المللی و ناحیه‌ای کار خود را آغاز نمود:

پیام اعلیٰ حضرت همایون شاهنشاه آریامهر بمناسبت تشکیل هفتمین کنفرانس سازمان بین‌المللی کار برای منطقه آسیا

تشکیل هفتمین کنفرانس سازمان بین‌المللی کار برای منطقه آسیا که وزیران و مسئولین کار و امور اجتماعی دولتهاي اين منطقه و مسئولان دفتر بین‌المللی کار و نمایندگان سازمانهاي بین‌المللی و کارفرمایان و کارگران کشورهاي ناليه آسيا در آن شركت دارند ما يه خوشوقتى ما است زيرا ما بعنوان يكى از موسسین سازمان بین‌المللی کار همواره از هدفهای عالي و انساني اين سازمان براساس استوار ساختن مبانى عدالت اجتماعي و بالا بردن ارزش انساني صدها ميليون کارگر جهان پشتيبانی كرده‌ایم. همانطور که در پیام خود بمناسبت پنجاهمين سال تاسيس سازمان بین‌المللی کار خاطر- نشان ساختيم مبارزه با تبعيض و بي عدالتى و فقر و محروميت و ترس از آينده که هدفهای سازمان بین‌المللی کار است قسمتی از همان اصولی است که انقلاب اجتماعي ايران براساس آنها بی‌ريزی شده است.

قطعاً شرکت كنندگان محترم کنفرانس حاضر با رئوس اقداماتيکه در کشور ما در اين زمينه صورت گرفته است آشنائي دارند.

هدف اين اقدامات انه تنها بالا بردن سطح زندگي کارگران ايراني است بلکه مهمتر از آن بالا بردن حيشت انساني و احترام بحقوق اخلاقي و اجتماعي آنان است. برادر اين اقدامات ميتوان با اطمینان خاطر تذکر داد که کارگر ايراني اکنون از پيشرفت- ترين قوانين و حقوق کارگری در سطح بین‌المللی بخوردار است و اين حقوق برادر اجرای اصولی از قبيل سهيم شدن کارگران در سود کارخانه‌ها و کارگاهها - سياست تعين حداقل مزد و حمايت از حقوق و دستمزد کارگران - توسعه و تعليم يمه‌هاي

اجتماعی - با سوادکردن کارگران با توجه خاص به تعلیمات فنی و حرفه‌ای براساس سیستم جدید آموزشی کشور و تامین مشارکت بیشتر نیروی انسانی در توسعه اقتصادی اجرای قانون اکارآموزی فنی اکه بموجب آن صاحبان صنایع در تلاش برای آموزش فنی مشارکت میکنند . توسعه فعالیتهای سندیکائی سازمانهای کارگری و کارفرمائی و اقدامات متعدد دیگر از عواملی است که برخورداری کارگران ایرانی را از این قوانین و حقوق پیشرفت تامین میکند.

شاید تذکراین نکته بیمورد نباشد که در جامعه ما این کوششها از اتفاقاً یک سنت ریشه‌دار کهن برخوردار است زیرا یکی از خصوصیات تمدن کهن‌سال ایرانی توجهی است که از دیرباز در آن نسبت بحقوق کارگران بعنوان انسانهای آزاد و محترم مبدول شده است . نمونه‌ای از این واقعیت که تذکر آن بخصوص درسال برگزاری جشن دو هزار و پانصد میل سال‌بینان گذاری شاهنشاهی ایران مناسب بنظر میرسد مندرجات الواح متعدد تخت‌جمشید است که از مترقب ترین مقررات دنیاً قدیم درباره نحوه پرداخت مزد و تقسیم کار و تساوی حقوق کارگران زن و مرد و برابری حقوق کارگران خارجی با کارگران ایرانی حکایت میکند.

اعتقاد راسخ ما این است که هدفهای رشد اقتصادی تنها با توجه بارتباط آنها با ضرورتهای عدالت اجتماعی معنا و مفهوم واقعی پیدا میکند زیرا در تحلیل نهائی هدف اصلی از پیشرفت اقتصادی ارتقاء سطح زندگی مادی و معنوی انسانها است.

بوجود آوردن بنیادهای مترقب سیاسی و اجتماعی در سطح روستاهای شهرها برای اصلاح روابط اجتماعی و رسوخ ضوابط و میزانهای مترقبانه در جامعه برای آشنا ساختن مردم بامفاهیم برنامه‌های اقتصادی و تامین موجبات علاقه و پشتیبانی آنان از هدفهای برنامه به ترتیبی که آحاد جامعه منافع خود را در تحقق هدفهای برنامه منعکس بینند و نیز تجدید نظر اقلابی در سیستم تعلیم و تربیت و صنعتی کردن کشور و تنوع بخشیدن به تولیدات و توجه به مسئولیت دولت در ایجاد و اداره صنایع اساسی و تلقیق علمی سیاست اشتغال با هدفهای رشد اقتصادی و دموکراتیک کردن شیوه زندگی و توزیع عادلانه در آمد عواملی هستند که لازمه وصول بهدفهای انسانی توسعه اقتصادی بشمار می‌آیند .

امیدواریم کنفرانس حاضر بتواند در برنامه اکار خود که ارتباط مستقیم با تحولات و خواستهای جوامع آسیائی دارد هر چه بیشتر توفیق یابد و تبادل نظرهایی

که بدین مناسبت انجام میگیرد برای کشورهای آسیائی و از جمله ایران راهنمای مفیدی در این زمینه باشد و تحقیق هدفهای توسعه اقتصادی و اجتماعی منطقه آسیا را تسهیل کند.

موققیت کنفرانس رادر انجام وظیفه سنگینی که بعده دارد خواستاریم:

مسائل دستور کنفرانس عبارت بود از:

۱- گزارش مدیر کل دفتر بین المللی کار شامل:

الف - بررسی فعالیتهای سازمان بین المللی کار در منطقه آسیا.

ب - مسائل و مشکلات مربوط به الحاق دول آسیائی به پارهای از مقاوله نامه ها و اجرای آنها.

پ - سطوح حداقل زندگی برای کلیه صنوف کارگران و ارتباط آن سطوح با درآمد سرانه.

۲- بررسی وضع پیشرفت طرح آسیائی نیروی انسانی

۳- تشکیل سازمانهای کارفرمایی و کارگری و نقش آنها در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورهای زیر در کنفرانس شرکت نمودند:

افغانستان - استرالیا - سیلان - هنگ کنگ - هندوستان - اندونزی - ایران -

ژاپن - کامبوج - مالزی - مغولستان - نپال - نیوزیلند - پاکستان - فیلیپین - سنگاپور - ویتنام - فرانسه - اسرائیل - پرتغال - آمریکا - شوروی.

ممولا هیئت نماینده گی هر کشور مرکب از دونفر نماینده دولت - یکنفر نماینده کارفرما و یکنفر نماینده کارگر باضافه عده ای مشاور فنی میباشد.

علاوه بر کشورهای فوق سازمانهای دولتی و غیر دولتی زیر نیز در کنفرانس

شرکت نمودند:

الف - سازمانهای بین الدول:

سازمان ملل متحده - سازمان خوار باز و کشاورزی - یونسکو - سازمان بهداشت جهانی - باشگاه بین المللی توسعه و ترمیم - برنامه عمران ملل متحده سازمان بهره وری آسیائی - باشگاه توسعه آسیائی - شورای همکاریهای فنی آسیای جنوبی و جنوب شرقی

ب - سازمانهای بین المللی غیر دولتی:

فدراسیون جهانی اتحادیه های کارگری - فدراسیون بین المللی اتحادیه های کارگری آزاد سازمان بین المللی کارفرمایان - یکنفر اسیون جهانی کار -

- سازمان فدراسیونهای کارفرمایان در کشور های در حال توسعه بمنظور رسیدگی به مسائل دستور کنفرانس دو کمیسیون یعنی کمیسیون طرح آسیائی نیروی انسانی و کمیسیون سازمانهای کارفرمایی و کارگری تشکیل گردید. همچنین کمیسیون دیگری بنام کمیسیون پیشنهادات تشکیل شده وظیفه آن تنظیم بر نامه کار کنفرانس بود.

در جلسه افتتاحیه کنفرانس پس از قرائت پیام شاهنشاه آپامهر توسط جناب آقای اسدالله علم وزیر دربار شاهنشاهی جناب آقای امیر عباس هویدا نخست وزیر نطقی بشرح زیر آیراد نمودند.

بیانات جناب آقای هویدا نخست وزیر

با نهایت اشتیاق تعارفات صمیمانه خود را به کلیه شرکت‌کنندگان در هفتمین کنفرانس سازمان بین‌المللی کار برای منطقه آسیا عرضه میدارم - خرسندي و امتيازى که اين مجتمع دارد حضور آقای ويلفرد جنكس مدیر كل دفتر بین‌المللی کار مي باشد. بيان اين مطلب مایه خوشوقتی است که کنفرانس براساس اهداف بلند سازمان بین‌المللی کار باين منظور تشکيل گرديده تام موضوعات بسيار مهمی را از قبيل: سطح زندگی - اشتغال و حداقل درآمد - شرایط کار - تامين اجتماعی - سیاست در زمينه جمعيت - روابط صنعتی در کشورهای آسیائی و ارزیابی منابع نیروی انسانی در چهار - چوب طرح آسیائی نیروی انسانی که مورد علاقه فراوان کشور من ايران مي باشد مورد بررسی قرار دهد.

ما در دورانی زندگی مي‌کنیم که محیط‌مان دستخوش تحولات و دگرگونی‌های سريع است ميزان رشد سريع نيازهای انسان امروزی همراه با پيشرفت تحرير انگيز علم و تكنولوژي در جريان بيسیت سال گذشته مارا باسائل اجتماعی و اقتصادي بيسابقه‌اي روبرو ساخته که برای حل آنها باید با تمام قوا بکوشيم . رشد و توسعه مخابرات و ارتباطات شبکه‌اي از مناسبات بین‌المللی ايجاد کرده است که اين اجتماع از نمونه‌های شايسته آن است . تغيرات امروزی تقریباً آنی است و تمام قشرهای اجتماعی را تحت تاثير قرارداده است در این دوره تناقضات مذهبی پدیدار گرددیده است . قسمت کوچکی از بشریت در فراوانی بسر میرد در حالی که بقیه با فقر و بیماری و نادانی دست بگرييان مي باشند.

شكاف بين اين دو گروه بین کشورهای توسعه یافته و ممالک در حال رشد عميق تر گرددیده است . ما با مسئله‌اي روبرو شده‌ایم که مارا بمبازه طلبیده است بدین معنى که يا باید کوششهای مشترکی را برای رشد هم‌آهنگ آغاز کنيم و يا اينکه زير فشار اين

نابرابری خردشون و شکی نیست که راه حل در رشد اقتصادی و اجتماعی است. آنچه که مربوط بنا است ما این دعوت ببارزه را پذیرفته‌ایم. نه سال قبل تحت رهبری شاهنشاه مایکی از بزرگترین انقلابات تاریخ کشور خود را با رامی بمورد اجرا گذاشتیم - ما نیاز به اصلاحات جامع در تاسیسات خود را برای درهم شکستن دایره عقب ماندگی احساس کردیم.

در سال ۱۹۶۳ این تحولات شکل اصلاحات ارضی رادر ایران پیدا کرد که یکی از نمونه‌های نادر اجرای موفقیت آمیز آن بود - امروزه در ایران زمین متعلق بکشاورزی است که آن را شخم میزند و بر روی آن کار میکند.

در رشتہ کشاورزی تشکیل و تشویق منظم شرکت‌های تعاونی روستائی و موسسات بزرگ کشاورزی نه تنها میزان تولید را کم نکرد بلکه در عمل آن را افزایش داد - در صنایع ما رویه ابتکار و آزادی را مورد عمل قرار دادیم البته باستثنای صنایع بزرگ و اساسی مانند نفت و فولاد که بعلت ماهیت خود به ترکیب قیمت‌ها تاثیر میگذارند. در عین حال ما اصل سهیم کردن کارگران رادر منافع کارگاهها و کارخانه‌ها برقرار کردیم و با اجرای این اصل نه تنها وضع کارگران از لحاظ مادی به مقیاس قابل توجهی بهبودی یافته بلکه روحیه آنان نیز تقویت شد. و احساس آنها در مشارکت در اداره کلی صنایع افرون گردیده است ضمن بحث درباره این موضوع یادآور میشوم که سود متوسط کارگران در سال جاری معادل سه ماه دستمزد آنها است.

انقلاب ایران چنان اجتماع نوی ایجاد کرده است که اساس آن را تغییر شکل اجتماعی تشکیل میدهد و هدف این دگرگونی نه تنها ایجاد فشار بر طبقه و گروهی نیست بلکه صرفاً کوششی همه جانبه در تامین و بالا بردن رفاه عمومی است.

از آنجا که معتقدیم دموکراسی سیاسی بدون دموکراسی اقتصادی و اجتماعی پایدار نمیتواند باشد قوانین خود را مستحکم کرده‌ایم - شرایط اساسی اجتماعی را برای مردم کشور خود فراهم آورده‌ایم و تلاش ما اصلاح و بهبود دائمی این قوانین است - از این دیدگاه است که مابه توسعه اجتماعی - اقتصادی بعنوان یکی از اصول بزرگ سیاست خود نظر میافکنیم.

در هشت سال گذشته میزان رشد اقتصادی مابا اساس قیمت‌های ثابت ده درصد در سال بوده است. برای سال جاری پیش‌بینی میشود که تولید ناخالص ملی ۱۹ درصد در سال مبنای قیمت‌های جاری و چهارده درصد مبنای قیمت‌های ثابت برسد.

در برنامه پنج ساله بعدی ایران برای دوره ۱۹۷۳ - ۱۹۷۸ رفاه اجتماعی بیشتر و بهبود کیفیت زندگی مردم در سراسر کشور پیش‌بینی شده است . ما تاکنون بطور عمده علاقمند بایجاد یک شالوده جدید و یک زیربنای محکم برای اقتصاد خود بوده ایم ولی بهبود رفاه اجتماعی همیشه بعنوان وسیله‌ای در راه نیل بهدف بوده است . این هدف تحقق یافته است ولی ما به نتایج بدست آمده قانع نیستیم و میدانیم که هنوز راه درازی در پیش داریم زیرا برای رفاه حد و مرزی نمیتوان قائل شد . خوشبختانه امکانات بالقوه ما برای نیل برشد اقتصادی روزافزون تقریباً پایان ناپذیر است و ما میتوانیم توجه خود را بیش از پیش به بهبود کیفیت‌های فرهنگی - اخلاقی و روحی معطوف داریم .

ممکن نیست بدون از بین بردن عدم تعادل مادی و اجتماعی خواه در کشورهای پیشرفت و یا در کشورهایی که در راه پیشرفت میباشند اصلاحات سریعی را النجام داد . بطور کلی کمی رشد کشوری را که دارای سنت کشاورزی است نمیتوان تنها با بکار انداختن تعدادی کارخانه چاره‌اندیشی نمود آنچه لازم است ایجاد روحیه ابتکار و گسترش مفهوم رقابت صنعتی و اقتصادی میباشد .
ارزش انسان را باید فقط از نظر تولید اندازه گیری کرد بلکه بایدا و رابا تمام آنچه که هست یعنی روح و جسم در مدنظر گرفت .

انسان فقط یک تولید کننده و یک مصرف کننده نیست بلکه موجودی است که دارای مشخصات و الهامات روانی میباشد . وظیفه زمان ما است که انسان را برای محیطی که در آن زیست میکند تربیت کند و فرهنگی را که نورد احتیاج او است فراهم سازد . زیرا فرهنگ تنها چیزی که زندگی آن را ایجاد مینماید نیست بلکه خود زندگی است .

در چنین محیطی باید کلیه ابتکارات را خواه خصوصی و یادولتی - انفرادی و یا دسته جمعی اعمال نمود . دولت باید هر چه بیشتر در آماده‌ساختن نیروی انسانی اقدام نماید زیرا این نیرو بکشورها الحاجز خواهد داد تا در طریقی که اتخاذ نموده اند پیشرفت نمایند . دولتها باید همچنین نسبت بتامین موجبات استفاده هر چه بیشتر کارگران از اوقات فراغت بهبترین وجه اقدام کند و محیط کار را مطبوع و خوش- آیند سازند زیرا بدون اتخاذ اقدامات مزبور ممکن است اجتماع به بن بست خطرناکی برسد .

اگر شکاف بین ثروتمندان و فقرا نظری گسترشی که در سطح جهانی پیدا کرده در سطح ملی نیز گسترش یابد مابا مسئله جدیدی که بهیچ وجه مربوط با مردم مادی نیست روبرو خواهیم بود شکاف بین کسانی که آرزو دارند سازمان اجتماعی بخدمت خود ادامه دهد و آنهایی که خود رادر حاشیه پیشرفت مادی جدا شده و کینه‌جو احساس مینمایند.

بطور مثال این موضوع را کنوں میتوان در مورد جوانانی که تصور میکنند آموزش رابطه‌ای با زندگی نداردو کارگرانی که از زندگی فرهنگی بکلی محروم بوده اند تأیید نمود.

این دستجات گروه جدیدی از فقرا را تشکیل میدهند که بین آنها منشاء درد عیقی که ارتباط با مسائل اقتصادی ندارد وجود دارد.

نقش کارگران امروزی باید از نومشخص شود و در رابطه بین کار و کارگران تجدید نظر بعمل آید. ما در ایران برای تهیه زمینه فرهنگی و روحی در راه پیشرفت کلی سه سال قبل اصول انقلاب آموزشی را بر مرح萊 عمل در آورده و با توجه خاص به امکانات فرهنگی و تعلیم و تربیت تعداد کانون‌های فرهنگی را برای همه طبقات افزایش دادیم. در چشم‌اندازی که مجسم می‌سازم تصور میکنم بی‌فایده نباشد بطور خلاصه سیاست دولت خود را راجع به کار مشخص سازم. دولت معتقد است که سیاست حداقل دستمزد و سیله موثری برای تامین توزیع منصفانه درآمد و افزایش سطح زندگی کارگران می‌باشد.

در مورد سیاست کارگری دولت یکی از هدفهای مهم مافزایش حداقل دستمزدها است و در چهار چوب این هدف طبقه‌بندی مشاغل اهمیت فراوانی دارد. برای نیل باین هدفهای بزرگ مادر قلمرو آموزش دست به یک سلسله اقدامات زده‌ایم از قبیل توسعه آموزش حرفه‌ای - ارتقاء سطح مهارت کارگران و تنظیم مجدد دوره‌های آموزش مقدماتی و متوسطه (سیستم جدید شامل پنج سال آموزش ابتدائی - سه سال دوره راهنمایی و چهار سال آموزش متوسطه: آموزش کلی - حرفه‌ای و فنی) می‌باشد.

در حال حاضر ماسر گرم تهیه طرح بیمه‌هم آهنگ فرهنگی و مدد معاش خانوادگی هستیم با این طرح ما می‌خواهیم استعدادها را بطریقی پرورش دهیم که موانع احتمالی سد راه پیشرفت جوانان با استعداد نشود. بموجب این طرح و با اجرای آن کودکان خانواده‌های کارگری نیز امکانات تحصیلی متوسطه و عالی را پیدا خواهند کرد.

برای تکمیل این موضوع باید بانواع بیمه‌ها اشاره نمود و بخصوص بیمه‌های اجتماعی که برای کارگران بوجود آمده بیست و پنج سال سابقه خدمت دارد. شکی نیست که بالا بردن سطح کارآئی و تولیدی کارگران یکی از هدفهای اساسی سیاست ما است که بنوبه خود به بالا رفتن دستمزدها و فراهم ساختن خدمات بیمه‌های اجتماعی دامنه دارتری برای کارگران منجر میشود. بعلاوه برای توزیع عادلانه و منصفانه در آمد و بالا بردن سطح زندگی سیاست اشتغال دارای اهمیت ویژه‌ای است و بهمین جهت استفاده از منابع نیروی انسانی هنوز هم یکی از اصول برنامه عمرانی پنجم مارا تشکیل میدهد. برای اجرای این اصل در استانهای مختلف کمیته‌هایی برای ایجاد موازنۀ در سطح استخدام تشکیل شده‌است و خوشبختانه تهیه برنامه عمرانی پنجم مصادف با فعالیت گروه کارشناسان سازمان بین‌المللی کار در ایران که مشغول مطالعه مسئله نیروی انسانی هستند گردیده است.

موقعیت رامقتنم شمرده‌از سازمان بین‌المللی کار و برنامه عمران ملل متحد بخاطر کوشش‌های ارزنده آنها تشكر میکنم. امیدوارم که ایران نشان خواهدداد چگونه ممکن است تاییج‌مطالعات مربوط باشغال را در برنامه ریزی عمومی کشور تلقیق و ترکیب نماید.

نتایجی که از این طریق بدست خواهد‌آمد میتواند روزی در مورد سایر کشورهای آسیائی که با مسائل نیروی انسانی مواجه میباشد بکار رود. آرزوی صمیمانه من اینست که طرح آسیائی نیروی انسانی و برنامه جهانی اشتغال با موقفيت قرین باشد و بتواند بطور موثری بحل مسائل کشاورزی کوچک و زارعین و کارگران کشاورزی خورده پا که اکثر جمعیت آسیارا تشکیل میدهد کماک کند و اقدامات اصلاحی ارضی - انقلاب سبز و اقداماتی را که مربوط به نیروی انسانی است تنظیم نماید. دستور جلسه کنفرانس حاوی موضوعات اساسی است و نشان میدهد که نمایندگان شرکت کننده در کنفرانس وظایف سنگینی را بعهده دارند.

امیدوارم هفتین کنفرانس سازمان بین‌المللی کار برای منطقه آسیا در کوشش‌های خود که بمنظور بهبود زندگی اقتصادی و اجتماعی جمعیت آسیا و بخاطر حل اشکالات متعددی که در این منطقه وجود دارد از قبیل افزایش جمعیت بیسابقه - شهرنشینی - توسعه کشاورزی - اصلاح مجدد و اساسی سیستم تولید در مناطق روستائی و عدم تعادل اجتماعی و اقتصادی اعمال نماید به نتیجه برسد.

در پایان برای کلیه نمایندگان اقامت خوشی را در کشور ایران خواهانم و موقفيت
کامل کنفرانس را آرزو مندم.

پس از بیانات جناب آقای نخست وزیر و اظهارات آقای نیوتون و یوجونو رئیس
هیئت مدیره دفتر بین المللی کار و آقای ویلفرد جنکس مدیر کل دفتر بین المللی
کار انتخاب رئیس کنفرانس انجام گرفت و جناب آقای عبدالمحیمد مجیدی وزیر کار
و امور اجتماعی باین سمت انتخاب گردیدند و بیاناتی بشرح زیر ایراد نمودند:

بیانات جناب آقای عبدالمحیمد مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی و رئیس هفتمین کنفرانس سازمان بین‌المللی کار برای منطقه آسیا

«عالیجانان - همکاران محترم - آقای رئیس هیئت مدیره دفتر بین‌المللی کار - آقای مدیر کل دفتر بین‌المللی کار - نمایندگان محترم - خانمهای و آقایان ابتدا لازم میدانم مراتب امتحان عمیق خود را از حسن نظری که نسبت به کشور من و شخص من ابراز و مرا بریاست این کنفرانس انتخاب نمودید ابراز دارم . ما یلم بویژه از آقای مانیکاوساگام نماینده محترم مالزی که مرا بریاست کنفرانس پیشنهاد نمودند و از آقایان تاتا نماینده کارفرمایان هندوستان و آقای اسکینر نماینده کارگران نیوزیلند که آن پیشنهاد را مورد تائید و پشتیبانی قراردادند صمیمانه تشکر کنم و مراتب امتحان عمیق خود را از بیانات محبت‌آمیز و دوستانه‌ای که نسبت باینجانب و کشور ایران ایراد نمودند ابراز دارم .

لازم میدانم همچنین به هیئت‌های نمایندگی شرکت کننده در کنفرانس نمایندگان هیئت مدیره دفتر بین‌المللی کار - نمایندگان سازمانهای بین‌المللی و ناحیه‌ای که در کنفرانس شرکت نموده‌اند خیر مقدم بگوییم و صمیمانه آرزو نمایم که اقامت در ایران با آنها خوش بگذرد .

همانطور که شاهنشاه آریامهر در پیام خود خطاب بکنفرانس خاطرنشان فرموده‌اند تشکیل کنفرانس حاضر با شرکت نمایندگان دول و کارفرمایان و کارگران ناحیه آسیا فرصت بسیار مغتنمی است که اسکان میدهد کشورهای منطقه به تبادل نظر دامنه‌داری درباره سه موضوع مهم منطقه ما و حتی سایر مناطق جهان یعنی لزوم هماهنگی توسعه

اقتصادی و اجتماعی مسائل نیروی انسانی و اشتغال و ضرورت شرکت سازمانهای اجتماعی در امور مربوط به توسعه اقتصادی و اجتماعی و نقش سازمانهای کارفرمایی و کارگری در این زمینه پردازند و از تجارت یکدیگر در جهت تسريع رشد اقتصادی و اجتماعی منطقه بهره‌گیری نمایند.

اطمینان دارم نمایندگان محترم با صلاحیت و تجارت ذیقیمتی که در زمینه امور مربوط به کار دارند بارانه پیشنهاد مطلوب در جهت حل مسائل مبادرت خواهند نمود و مسلماً گزارش‌های جالبی که دفتر بین‌المللی کار درباره مسائل دستور تهیه نسوده است از لحاظ تبادل نظرهای کنفرانس سهم موثری خواهد داشت و لذا بدون ورود در بحث دقیق مسائل مندرج در دستور کنفرانس بذکر چند نکته اکتفامیکنم.

هنگامیکه موضوع سطوح حداقل زندگی مطرح می‌گردد طبعاً بالفاصله سه مسئله آموزش - بهداشت و مسکن یعنی سه عامل اصلی ایجاد آرامش و رفاه اجتماعی مبادر به ذهن می‌گردد و کشورهای در حال توسعه نباید فراموش کنند که بدون این سه عامل نمیتوان پایه‌های یک صلح اجتماعی و توسعه مداوم را تضمین نمود.

سیاست تامین اجتماعی اگرچه از نظر اقتصادی سنگین باشد برای کشورهای در حال توسعه ضرورت دارد زیرا اگر برای مردم از لحاظ آینده ایجاد اطمینان نکنیم شرکت آنها در توسعه مملکت موثر نخواهد بود و ضایعات اقتصادی افزایش خواهد داشت بدین جهت ضرورت دارد که بطور جدی باین موضوع پردازیم البته باید توجه داشت که منظور از سیاست اجتماعی پیاده کردن مدل‌های غربی نیست بلکه موازین و اصولی است که با مقتضیات و شرایط و احوال و با ظرفیت و امکانات کشورهای مربوط مناسب و سازگار باشد.

در زمینه ارتقاء سطح زندگی از جمله مسائلی که نباید فراموش نمود موضوع شرکتهای تعاونی و همپست تعاونی است. مسلم اینست که اکثریت کشورهای جهان بطريقی بسوی اقتصاد تعاونی و روش تعاونی پیش می‌روند و در واقع این یک الزام اقتصادی برای جوامع است.

تردیدی نیست که شرایط کار ارتباط‌زنديکی با سطح زندگی و رفاه اجتماعی دارد و بنظر ما در این زمینه مقاوله‌نامه‌ها و توصیه‌نامه‌های مصوب کنفرانس عمومی سازمان بین‌المللی کار موازین و نمونه‌های فراوانی ارائه می‌دهد اصولی که منبع الهام

بسیاری از کشورهای عضو در تهیه قوانین و مقررات ملی در زمینه شرایط کار بوده و هست .

مسلمانه همانطور که نخستین و بهترین هدف برنامه های رشد و توسعه اقتصادی تامین رفاه و عدالت اجتماعی است اساسی ترین تدبیر که تحقق این هدف را می سازد عبارت از حداکثر استفاده صحیح و منطقی و مولد از منابع نیروی انسانی هر جامعه می باشد . مردم آگاه و بیدار شده ممالک در حال توسعه دیگر نمیتوانند ونمی خواهند به کاری غیر مولد و کم درآمد پردازنند و تیجتاً یافتن یک شغل مولد بادرآمد کافی مهمترین هدف اکثریت جمعیت فعال این جوامع می باشد و از طرف دیگر در دهه ۱۹۷۰ عده افرادی که با این انتظار و توقع در جستجوی کار وارد بازار کار می شوند بالغ بر ۳۰۰ میلیون نفر خواهد بود و کشورهای در حال توسعه باید خود را برای تامین نیازمندی و اشتغال این عده آماده سازند . بدین جهت ابتکار سازمان بین المللی کار در طرح برنامه جهانی اشتغال و اهمیت و نقش آن در دهه دوم توسعه بسیار ارزشمند و شایان توجه است زیرا ضرورت آماده ساختن جوامع در حال توسعه برای پذیرش ۵۸۰ میلیون انسان جدید که تعداد قابل ملاحظه آن به آسیا اختصاص دارد و تامین ۳۰۰ میلیون فرصت اشتغال و لزوم حل مسائل بسیار مربوط به آن عظمت و پیچیدگی کار را نشان میدهد و این وضع آنچنان حاد و مهم است که ممالک صنعتی و پیشرفته نیز نمیتوانند از عواقب وخیم آن مصون بمانند . بدین ترتیب ضرورت دارد که اهمیت مسائل اجتماعی و اقتصادی دهه دوم توسعه موردار زیبایی قرار گیرد و همه کشورهای جهان (اعم از درحال توسعه و یا صنعتی) و سازمانهای بین المللی و منطقه ای بطور هماهنگ برای حل این معضل بسیع گردند . در این زمینه باید در هر کشور و در هر منطقه بین فعالیتهای سازمانهای بین المللی و ناحیه ای هماهنگی مطلوب و منطقی برقرار شود . تبادل نظر دامنه داری که در کمیسیون برنامه جهانی اشتغال پنجاه و ششمین اجلاس کنفرانس بین المللی کار که اینجانب افتخار ریاست آنرا داشتم نکات بسیاری را در این زمینه و از جمله درباره افزایش قدرت تولیدی و اشتغال توجه خاص به اشتغال بعنوان یکی از هدفهای اصلی توسعه در کنار هدفهای رشد تولیدناخالص ملی - وضع جهانی اشتغال - بیکاری و کم کاری و علل آن و سیاست اشتغال در کشورهای در حال رشد و اینکه مسئله اشتغال یکی از هدفهای اساسی برنامه های توسعه اقتصادی باید باشد روشن ساخت .

نکته روشن و قطعی اینست که تدوین و اجرای سیاستها و برنامه های مربوط

به ارتفاع سطح زندگی و استفاده صحیح و منطقی و مولد از منابع نیزی انسانی در جهت رشد و توسعه علاقمندی آحاد سکنه هر کشور و شرکت موثر آنها در برنامه‌های رشد و توسعه ایجاد می‌کند. بدین جهت ایجاد مکانیسمهای مختلفی که این علاقمندی و شرکت را میسر سازد و اجد کمال اهمیت و فوریت است. تردیدی نیست که آزادی از طریق گفت و شنود که گزارش بسیار جالب مدیر کل دفتر بین‌المللی کار در خصوص آن در اجلاس ژوئن سال جاری کفرانس بین‌المللی کار موجب تبادل نظر شایان توجهی گردید نقش اساسی در این زمینه میتواند اینکه بهبود روابط بین کارفرمایان و کارگران - بین جوانان و سالمندان و بین مردم و دولتشان کمک موثری بنماید.

توسعه نهضت سندیکائی و انعقاد پیمانهای دستجمعی براساس اصول وزوشهای منظم و اجرای اصول پیشرفتی تر مدیریت و اجرای یک برنامه وسیع آموزش جهت بالا بردن سطح اطلاعات کارفرمایان و کارگران و کارکنان دستگاههای مربوط به روابط بین کارگر و کارفرما طبعاً نقش موثری در این زمینه ایفا می‌کند. نکته مهم در این خصوص بویژه عبارتست از ایجاد مکانیسمهای سه‌جانبه‌ای است که موجبات مشارکت سازمانهای کارفرمایی و کارگری را در تهیه و تنظیم برنامه‌های رشد اقتصادی و اجتماعی و موجبات ارائه نظرات و پیشنهادات بطرق مختلف نظیر کمیسیون‌های روابط کار و روابط صنعتی را برابر تبادل نظر درآور مربوط به زفاه کارگران صنایع مختلف و بررسی برنامه‌های مربوط به نیروی انسانی و امور کارفرمایی و کارگری ضمن مجتمعی نظیر کفرانس‌های ملی کار یا سینمارهای مختلف و ارائه نظرات بمسئولین برنامه ریزی و حتی ارائه پیشنهادات بمسئولین مذکور در زمینه تنظیم و اجرای برنامه‌ها و طرحهای تحقیقاتی در زمینه شناخت علمی امور و مسائل کارگری و کارفرمایی میسر سازد. بعد از این نظر اجمالی به مسائل مندرج در دستور بالاستفاده از فرصت لازم میدانم اعلام دارم که دولت شاهنشاهی علاقه‌خاصی بتوسعه همکاری‌های بین‌المللی و ناحیه‌ای دارد و معتقد است که تقویت سازمان بین‌المللی کار وظیفه همه کشورهای عضو است. ایران نه تنها از بنیانگذاران سازمان بین‌المللی کار است بلکه دولت شاهنشاهی در کلیه مراحل از تقویت این سازمان بزرگ جهانی دریغ نکرده است. همچنین خوشوقتم اضافه کنم که کشور ما ایران عضو فعالی در سازمان ملل و سازمانهای تخصصی وابسته با آن بوده است. در این سازمانها ماسعی کرده‌ایم از

همکاریهای بین‌المللی حداکثر بهره‌وری در جهت توسعه و ترقی بدست آید و بخاطر بهره‌گیری کافی از این همکاریها معتقد بوده و هستیم که مسائل سیاسی میتواند از طریق مراجع ذیربط و ذیصلاحیت سازمان ملل بطريق مطلوب حل و فصل شود و این اعتقاد خود را عمل نشان داده‌ایم و سعی کرده‌ایم از طریق سازمان ملل و سازمانهای تخصصی وابسته با آن بهدهای اصلی اعلامیه حقوق بشر تحقق بخشیم . تلاش‌های کشور ما در زمینه پیکار جهانی با بیسوادی و پیشنهاد رهبر مادر زمینه ایجاد لژیون خدمتگزاران بشر که بتصویب مجمع عمومی سازمان ملل متعدد رسیده است موید این مدعای است .

همکاریهای ناچیه‌ای نیز مورد کمال علاقه ماست سهم ما در ایجاد و فعالیت همکاریهای عمران منطقه‌ای و شرکت توام با علاقمندی ما در کارهای G.D و کمیسیون مشورتی آسیا و در کفرانس وزرای کار کشورهای آسیائی وبالآخره تشکیل کنفرانس حاضر در تهران دلیل این اعتقاد ننموده بارز این روحیه است .

در پایان یکبار دیگر از اعتمادی که نسبت بمن ابراز نمودید تشکر میکنم و موققیت کنفرانس را صمیمانه مسئلت مینمایم .»

در بحث راجع به گزارش مدیر کل دفتر بین‌المللی کار از هیئت نماینده‌گشای شاهنشاهی جناب آقای منوچهر گودرزی نماینده دولت و جناب آقای سناטור طاهر ضیائی نماینده کارفرمایان و جناب آقای سناטור احمد بلوری نماینده کارگران شرکت و بشرح زیر سخنرانی نمودند:

متن سخنرانی جناب آقای منوچهر گودرزی

آقای رئیس
نماینده محترم
خانمها و آقایان :

منهم علاقمندم با تاسی به سخنرانان قبلی انتخاب آقای رئیس را به این سمت تبریک گفته و ضمناً مراتب قدردانی و تحسین خود را نسبت به گزارش جامع آقای جنکس مدیر کل سازمان جهانی کار اظهار دارم.

مطلوبی را که ایشان درباره مسائل کارگری در آسیا در گزارش خود عنوان و تجزیه و تحلیل کرده بودند کاملاً مورد تأیید ما است و با راه حلها که ایشان برای حل این مسائل پیشنهاد کرده‌اند کاملاً موافقیم. در حقیقت اکثر مسائلی را که ایشان در گزارش مبسوط خود عنوان کرده‌اند مسائلی بودند که در کشور ما وجود داشت و برخی از آنها هم هنوز در قسمتهایی از کشور بچشم می‌خورد ولی خوشبختانه در اثر رهبری و سیاستهای روش‌بینانه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر بسیاری از مسائل مذکور حل و بقیه نیز با اتخاذ سیاستهایی بسیار متعدد در شرف از بین رفتن است. در واقع میتوان با غرور اظهار داشت که از لحاظ مسائل کارگری قوانین و سیاستهایی که کشور ایران در سالهای اخیر وضع کرده است از واقع بینانه‌ترین و دوراندیشانه‌ترین قوانین و سیاستهایی است که میتوان انتظار داشت و خوشبختانه با توصیه‌های سازمان بین‌المللی کار کاملاً مطابقت دارد و برای این منظور مایلیم که شمهای از اقدامات دولت خود را در زمینه مسائل اساسی مطروح در گزارش آقای مدیر کل سازمان کارگری بیان دارم.

دولت ایران با این واقعیت استحضار دارد که اتخاذ یک سیاست مشخص و مدون

در مورد نیروی انسانی برای رشد منظم و مداوم و توسعه اقتصادی لازم و اجتناب ناپذیر است.

نظر باینکه تحولات جمعیت اثرات مستقیم بر مساله اشتغال دارد تعیین سیاست جمعیت ضروری است تا بتوان میزان افزایش جمعیت ایران را سالانه حداقل حدود ۶۲ درصد نگاهداشت. طبیعی است در گذشته رشد جمعیت شهرنشین آهنگی بیش از افزایش جمعیت مناطق روستائی کشور داشته و قسمتی از این رشد جمعیت ناشی از مهاجرت روزتا نشینان به شهرها بوده است و برای کاهش این مهاجرت نخست سیاست عدم تمرکز امور اداری و سپس سیاست عدم تمرکز امور عمرانی معرفی شد و نقاط مختلف کشور قطب‌های مهم توسعه و عمران برای جلب نیروی کار ایجاد گردید. همزمان با این امر تحقیقات و تجسسات لازم جمعیت شناسی پر نامه‌ها و هدفهای مشخصی بمنظور شناخت تحولات کمی و کیفی جمعیت بمقیاس کل کشور انجام گرفت و سعی شد برنامه‌هایی در تنظیم موالید و تعدیل ابعاد خانوار بمنظور تامین بهترین شرایط رشد برای نژادان و اطفال از یکسو و تامین صحیح ترین شرایط زندگی برای مادران از سوی دیگر تنظیم و در نقاط مختلف کشور اجرا شود.

محاسبات ماهنگام تدوین برنامه چهارم کشور نشان داد که در پایان سال ۱۳۵۱ شاخص اشتغال افزایش می‌یابد و شاخص بیکاری آشکار تقلیل پیدامیکند و اکنون که ما به انتهای برنامه چهارم عمرانی کشورمان نزدیک می‌شویم این بیشینی دور از واقعیت نبوده است و کاهش شاخص بیکاری آشکار ظرف چند سال اخیر نتیجه اجرای سیاستهای بود که در زمینه اشتغال اجرا گردید.

– اجرای کامل مقررات مربوط به جلوگیری از کارکردن اطفال کم سن حتی بعنوان کار آموز

– تعیین و تضمین حداقل دستمزد با توجه به تغییرات هزینه زندگی هر دو سال یکبار در نقاط مختلف کشور.

– گسترش سریع تعلیمات ابتدائی و متوسط و عالی بمنظور بالا بردن سطح آموزش عمومی و همچنین کاهش فشار بالقوه گروههای ذیر بسط به بازار کار و همچنین توسعه مراکز آموزش حرفه‌ای کوتاه مدت برای آموزش بزرگسالان و کسانیکه بعلی ترک تحصیل می‌کنند و جوانانیکه از روستاهای شهر را می‌آورند و در نتیجه توسعه خدمات آنان در صنایع.

- تعمیم بیمه و مقررات بازنیستگی در بخش خصوصی بمنظور کاهش فشار مقاومیان کار در بخش عمومی و تسريع آهانگ گردش کارکنان در موسسات تولیدی بخش خصوصی .

- ایجاد دوره های آموزش حرفه ای و تخصصی در سطح دیلم بمنظور جذب بیشتر فارغ التحصیلان متوسطه در بخش خصوصی .

- تهیه وسائل آموزش حرفه ای و ایجاد امکانات اشتغال برای گروههای خاص اجتماعی (زندانیان ولگردان و متکدیانیکه در اردوهای کار نگهداری میشوند) از طریق احداث کارگاههای تولیدی در داخل و خارج بازداشتگاهها و اردوگاهها و نیز اجرای برنامه های نوتوانی معلوم لین .

- تنظیم وضع بازار کار کشور بوسیله ادارات کاریابی و مشاغل و آموزش حرفه ای بزرگسالان و بیمه های اجتماعی خاصه بمنظور مبارزه با بیکاریهای موضوعی و فصلی .

- تهیه و انتشار آمارهای لازم درباره تحولات نیروی کار و بازار کار و دستمزد و قدرت تولید بوسیله وزارت کار و امور اجتماعی بمنظور تامین مبانی لازم برای اتخاذ سیاستهای صحیح در این موارد .

در زمینه اجرای سیاستهای اشتغال در بخش های مختلف اقتصادی فعالیتهای زیر انجام شده است .

در بخش کشاورزی باجرای سیاستهای اشتغال انتظار میرود که تا پایان سال ۱۳۵۱ علاوه بر تامین مشاغل جدید . کم کاری در بخش کشاورزی کاهش یابد . کوشش ما این است که از طریق متنوع کردن فعالیتهای روستائی و کشاورزی بوسیله توسعه فعالیتهای دامپروری و صنایع غذائی و ایجاد واحدهای بزرگ بهره برداری و مخلوط کشاورزی - صنعتی و از طریق اعطای وامهای درازمدت کشاورزی و اتخاذ تدبیر مالیاتی - خاصه در اراضی زیر سدهای بزرگ و گسترش فعالیتهای ترویجی و آموزشی بمنظور آشنا ساختن هر چه بیشتر کشاورزان به روشها و فنون جدید تولید جنبه های کمی و کیفی نیروی انسانی بخش کشاورزی را بهبود بخشم .

البته بعلت شکل خاص بهره برداری کشاورزی در کشور و کوچک بودن واحد های تولیدی و ضعف مدیریت و همچنین عدم انطباق تعلیمات کشاورزی با شرایط و احتیاجات خاص اقتصاد کشاورزی ایران تا قبل از برنامه چهارم در بخش خصوصی و

دولتی استفاده موثری از فارغ التحصیلان رشته کشاورزی بعمل نمیآمد ولی در برنامه عمرانی فعلی علاوه بر تغییر شکل بهره‌برداریها و ایجاد واحدهای بزرگ توپلیدی شرایط لازم بمنظور استفاده بیشتر از فارغ التحصیلان کشاورزی تامین گردید. چون به کشاورز تعلیم یافته در بر قامه عمران ملی اهمیت داده شده بود از کلیه امکانات موجود آموزشی حداقل استفاده بعمل آمده و جمما حدود ۵۰ هزار کشاورز در واحدهای آموزشی تعلیم یافتند و تخمیناً ۲۰۰ هزار نفر بقیه از امکاناتی که سپاهیان ترویج داشت در اختیار آنها میگذارند استفاده مینمایند.

یکی دیگر از خط مشی‌های اساسی تطبیق رشته‌های تعلیمات کشاورزی در هر منطقه با مسائل فنی تولید کشاورزی و نوع کشت و شرایط اقلیمی و جغرافیائی و احتیاجات تخصصی نیروی انسانی هر منطقه وایجاد شرایط کار و تجربه علمی برای دانش آموزان و کشاورزان و آشنا نمودن آنها با خصوصیات طبیعی محیط و مسائل امکانات کشاورزی هر منطقه است که ما اکنون با نجام آن مشغولیم و برای تشویق تحصیلکردن رشته کشاورزی قسمتی از زمینها و اراضی زیر سد به آنها و اگذار شده که با استفاده از حرفه تخصصی خود میزان تولید کشاورزی را بالا میبرند.

در بخش صنایع و معادن بمنظور ایجاد حداقل اشتغال و با در نظر گرفتن امکانات سرمایه گذاریهای بعمل آمد علاوه بر این اقداماتی از طریق ایجاد کارگاههای کوچک و متوسط کارگر طلب در اطراف صنایع بزرگ و حمایت از آنها بصورتی که کارگاههای مذبور بتوانند بعنوان کارگاههای مکمل قسمتی از اجزاء مصنوعات کارخانه‌های بزرگ را تولید کنند بعمل آمد. در ضمن کوشش شد تا این کارگاهها برخی از محصولات نیمه تمام کارخانه‌های بزرگ را به محصولات کامل تبدیل نمایند و در ضمن اقداماتی برای تقویت کارگاههای صنعتی کوچک و متوسط کارگر طلب و حمایت از آنها از طریق تمرکز شاخه عده آنها در سیستم‌های تعاقنی و سازمانهای حرفه‌ای اختصاصی بمنظور افزایش امکانات آنها برای استفاده از فنون مدیریت صنعتی و خدمات فنی و مالی سازمانهای دولتی و خصوصی بعمل می‌آمد. در ضمن کوشش شده محصولات این کارگاهها استاندارد گردد و ضمیر اهمانی شوندتا با تولید کالا-های تخصصی تدریجاً از اعمال رقابتی پر خرج جلوگیری بعمل آید و از نابودی کارگاههای کوچک و متوسط کارگر طلب احتراز شود.

ما اعتقاد داریم که هر کشور باید برای حل مسائل مربوط به اشتغال سعی کند

از روش‌های متناسب با شرایط اقتصادی و فرهنگی خود استفاده نماید. ماطی برنامه‌های توسعه عمران ملی خود توجهداریم که بجز برخی از موارد خاص تا وقتی که عامل بیکاری موجود است از ماشینی شدن مفترض صنایع متعارفی کارگر طلب موجود احتراز کنیم و در ضمن بکوشیم تا صنایع دستی و ملی خود را در نقاط مختلف کشور و بخصوص روستاهای احیا کرده و توسعه دهیم. در ضمن هنگام صدور پروانه تاسیس صنایع جدید و یا گسترش صنایع موجود برای اثرات اجرای طرحهای صنعتی در اشتغال بعنوان یکی از معیارهای تعیین اولویت اهمیت قائل بشویم. پیش‌بینی شده بود عدد شاغلین صنایع کشور در پایان سال ۱۳۵۱ بالغ بر دو میلیون نفر باشد و می‌بینیم که این پیش‌بینی در شرف تحقق یافتن است.

تعداد شاغلین بخش خدمات به سبب توسعه فعالیت‌های بخش صنعت به لحاظ رشد طبیعی و تنوع روز افزونی که در بخش مذکور حاصل می‌شود در حال گسترش مداوم است.

چهار سال پیش تعداد شاغلین این بخش ۲۷۰ کل شاغلین کشور بود و پیش‌بینی می‌شود که در پایان سال آینده ۲۸۵ را کل شاغلین را تشکیل دهند. افزایش اشتغال این بخش معادل ۳٪ در سال بوده و همان طور که در ابتدای برنامه عمران ملی فعلی پیش‌بینی کرده بودیم تعداد شاغلین این بخش در پایان سال آینده یعنی آخرین سال برنامه عمرانی فعلی به بیش از دو میلیون نفر خواهد رسید.

در مورد توزیع عادلانه‌تر درآمدها که در جریان کنفرانس به آن اشاره شد لازم میداند که نخست باین واقعیت اشاره کند که توزیع عادلانه درآمد با فرصت مساوی برای اشتغال ارتباط مستقیم دارد. خوب‌بختانه در ایران همیشه فرصت مساوی برای اشتغال وجود داشته است و ما هیچگاه با مشکلاتی نظیر تبعیضات نژادی - مذهبی و مسلکی و قومی مواجه نبوده‌ایم. انقلاب اجتماعی ایران که به رهبری شاهنشاه آریامهر و با حمایت قاطبه مردم ایران صورت گرفت کلیه نیروهای کشور را آزاد ساخت تادر جهت توسعه اقتصادی و اجتماعی ایران سمت بگیرند. با این انقلاب زنان که قسمتی از نیروی انسانی فعال ایران را تشکیل میدهند آزاد شدند و امروز آنها در شهرها و روستاها به فعالیت مشغولند.

یکی از اصول دموکراتیک انقلاب اجتماعی ایران سهیم شدن کارگران ایران در سود کارخانجات بود.

امروز ۱۶۷۴۸۰ نفر کارگر در سود ۲۷۸۸ کارگاه و کارخانه کشور سهیمندو سالانه تا ۲۰ سود کارگاههای مذکور بین آنها توزیع میشود. بدین ترتیب درآمد کارگر ایرانی بنحو موثری افزایش یافته است و این مشارکت بصورت کمک یااعانه از کارفروما به کارگر نیست بلکه سهم کارگر در افزایش تولید و در نتیجه حق مسلم او تلقی میشود . امید مباراًین است که با تجدید سازمان و پیشرفت تکنولوژی و تفکیک وظایف مدیریت از سرمایه داری میزان کارآئی کارخانجات خود را بالا ببریم و ضمن کمک به توسعه اقتصادی کشور میزان سود کارخانجات و بالنتیجه درآمد کارگران را نیز افزایش بخشیم . در ضمن میکوشیم تامیاز نیروی متخصص را از طریق اجرای برنامه های آموزش و کارآموزی افزایش دهیم زیرا علاوه براینکه این امر موجب افزایش کارآئی رافراهم میآورد نهایت نیز موجب افزایش درآمد میگردد . امیدواریم که با اجرای طرحهای طبقه بندی مشاغل که از سال پیش آغاز شده و اکنون ادامه دارد اصل مزد مساوی در مقابل کار مشابه را تعیین دهیم .

طی دو برنامه عمرانی کشور ماتوانسته ایم تعداد بیمه شدگان کارگر را به نحو چشم گیری افزایش دهیم و بیمه بازنشتگی رادر مورد ۱۰۰٪ کارمندان رسمی دولت تعیین دهیم و راستاییان کشور را نیز از طریق معرفی بیمه محصولات کشاورزی و تعیین بیمه فوت و از کار افتادگی حمایت کنیم .

نظر باینکه تعیین انواع بیمه ها از قبیل بیمه های از کار افتادگی و بازنشتگی و بهداشت و ایجاد شرکت های تعاونی مصرف و هم چنین ایجاد شرکتهای تعاونی مسکن و نیز اجرای پروژه های خانه سازی ارزان و مناسب میتواند نقش سازنده ای را در توزیع عادلانه تر درآمد ایفاء نماید کوشش ما در آینده معطوف به تجهیز کلیه منابع لازم برای اجرای برنامه های مذکور خواهد بود . ما معتقدیم ایجاد اداره گاههای و کلوپهای فرهنگی کشاورزی و کارگری کارگران را برای احراز محل مناسب و نقش سازنده آنها در اجتماع کمک خواهد کرد و در این راه بخاطر اعتلای بشریت از هیچ کوششی فروگذار نخواهیم کرد .

ما در ایران به سیستم اقتصاد آزاد اعتقاد داریم و بخش خصوصی را حمایت میکنیم . بنابراین فقط آن دسته از صنایعی که برای جامعه ما جنبه حیاتی و ملی دارد و یا بخش خصوصی بعل مالی و یا فنی توانائی انجام آن را ندارد ملی خواهد بود و بقیه فعالیت های اقتصادی تاوقتی که با رعایت مصالح و متنافع اکثریت مردم و هم چنین رعایت

مقررات و قوانین کشوری اداره شوند به بخش خصوصی واگذار شده و خواهد شد. اقلاب اجتماعی و اقتصادی ایران زمینه مساعد لازم را بری شرکت فعالانه مردم در امور مربوط به خودشان فراهم آورده است و بدیهی است که در چنین محیطی امکان تشریک مساعی بین کارگر و کارفرما و دولت از هر جهت مهیا و آماده است. کارگران ایرانی به شرکت درسندهای کارگر و کارفرما و اتحادیه‌های مربوط تشویق می‌شوند و حمایت لازم از سندیکاهای اتحادیه‌ها و اتفاقهای بازارگانی و صنایع و معادن بعمل می‌آید. تصمیمات مربوط به مسائل کارگری و نیروی انسانی در شورای عالی کار و شورای عالی بیمه‌های اجتماعی و نیز کنفرانسها و سمینارهای ملی که در آنها نمایندگان کارگران و کارفرمایان و دولت شرکت دارند مورد بحث و اتقاد قرار می‌گیرد و تصمیمات براساس اصول دموکراتیک اخذ و اجرا می‌شود.

ما کوشش می‌کنیم تا نظرات کارگران و کارفرمایان و اصولاً نمایندگان گروه‌های مختلف ملت ایران را در تنظیم برنامه‌های عمران ملی رعایت کیم زیرا با بالارفتن سطح تعلیم و تربیت و بینانگزاری و تقویت اقدامات گروهی و دسته جمعی کلیه طبقات کشور است که میتوانیم امیدوار باشیم ملت ایران به آرزوها و آرمان‌های بلند ملی خود خواهد رسید.

متن بیانات جناب آقای سنا توز طاھر ضیائی رئیس اتفاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران

جناب آقای رئیس . عالیجنابان
نمایندگان معظم
خانمها و آقایان

قبل از هر چیز لازم میدانم تشکیل هفتمین اجلاسیه کنفرانس منطقه‌ای سازمان
بین‌المللی کار برای آسیا رادر تهران از طرف خود و قاطبه بازرگانان و مدیران صنایع
و معادن ایران تبریک بگوییم و به مناسبت فرصتی که باینجانب داده شده تادر این مجلس
محترم شرح مختصری درباره مسائل مندرج در دستور کار کنفرانس بیان کنم مراتب
امتنان خود را ابراز نمایم .

پیام حکیمانه شاهنشاه آریامهر که در آغاز این دوره اجلاسیه توسط جناب
آقای علم وزیر محترم دربار شاهنشاهی قرائت گردید و با کمال افتخار آنرا اصغاء
نمودیم خطوط اصلی کار کنفرانس را مشخص نمودو محققان هادی و راهنمای ما در
مذاکرات و مباحثات جلسات عمومی و گروه‌های بحث و بررسی خواهد بود . پیام
مذکور بخودی خود می‌بین اهمیت این کنفرانس و در عین حال حاکی از وظیفه سنگینی
می‌باشد که به عهده آن محول است .

حضور و مشارکت نمایندگان عالیقدار بخش‌های مختلف اقتصاد کشورها و کار-
فرمایان - کارگران سازمان‌های بین‌المللی و متخصصین عالیمقام دفتر بین‌المللی کار
و هم چنین شخصیت‌های مهم مملکتی در این کنفرانس نیز می‌بین اهمیت خاص آن از
نظر ملی و بین‌المللی است .

اینجانب بخصوص به کلیه شخصیت‌های مجبوب و محترمی که به نمایندگی از

طرف دول و کارفرمایان و کارگران کشورها و سازمانهای بینالمللی در این کنفرانس شرکت فرموده‌اند خیر مقدم می‌گوییم . هم چنین تبریکات و مراتب سپاسگزاری عمیق خود را به آقای jenks مدیر کل قابل و انساندوست دفتر بینالمللی کار به مناسب تدبیری که جهت تهیه مقدمات برگزاری این کنفرانس در تهران معمول داشته‌اند و همینطور به مناسبت گزارش مشروح و آموزنده‌ای که برای طرح و بررسی در کنفرانس تهیه و تسلیم نموده‌اند تقدیم میدارم .

گزارش مفید و آموزنده مدیر کل محترم دفتر بینالمللی کار که در اغلب موارد علیرغم در دست نداشتن آمار و اطلاعات لازم و کافی با استادی کامل تهیه شده و بین شرکت کنندگان محترم توزیع گردیده از هر حیث قابل تقدیر و ستایش است . گزارش مذکور متنضم تصویر گویا و روشنی از وضع کارگران و طبقات کم درآمد در کشور-های عقب مانده یا در حال رشد آسیامی باشد .

در این گزارش ضمن تشریح اهم مسائل و ابتلاءات کارگران کشورهای مذکور و بیان آثار و عواقب آن نظریات عمیق و اطلاعات جالب ارائه گردیده و برخی رامحل هائی عنوان شده که کار مارا تسهیل مینماید و محققانه تنها در حل مشکلات کشورهای عقب مانده و در حال توسعه این قاره موثر خواهد بود بلکه مورد استفاده محققان و صاحبنظران سایر قاره‌ها نیز قرار خواهد گرفت .

اینجانب که گزارش مورد بحث رامورد بررسی و امعان نظر دقیق قرار داده‌ام ناگزیر باید اضافه نمایم که مسائل و ابتلاءات مورد بحث در گزارش در صنایع و معادن و کارخانجات و سایر بخش‌های اقتصاد کشور امن ایران بطور کامل مصدق ندارد . زیرا در نتیجه پیشرفت‌های اقتصادی و اجتماعی شگرفی که در سال‌های اخیر بالاخص پس از انقلاب سفید ششم بهمن ۱۳۴۱ تخت هدایت و ارشاد اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در ایران صورت گرفته است تغییرات بنیادی عظیمی در این کشور بوقوع پیوسته و زیربنای محکم برای ساختمان جامعه‌ای سال‌مترو نیرومندتر و تامین عدالت اجتماعی از طریق توزیع عادلانه درآمد و تامین رفاه و خدمات اجتماعی و شرایط و زمینه لازم برای رشد سریع اجتماعی و اقتصادی و صنعتی و کشاورزی ایران فراهم گردیده است . تغییرات بنیادی مزبور موجب شده که اقتصاد ایران پس از سال‌ها رشد آرام و ملایم در زمانی کوتاه شاهد چنان جهش و پیشرفت سریعی شود که در کمتر کشور دیگری نظیر آن دیده شده است .

فهرست برخی از اصول انقلاب سفید ایران که مربوط به مسائل مندرج در دستور کنفرانس است و متأسفانه مجال توضیح و تشریح آنها در این جلسه نیست عبارتست از: الغاء رژیم ارباب و رعیتی و واگذاری زمین های کشاورزی به زارعان - ملی کردن جنگلهای اموات - سهیم کردن کارگران در سودخالص کارخانجات صنعتی و موسسات تولیدی - تشکیل سپاههای دانش و بهداشت به منظور بسط آموزش و پرورش و بهداشت در روستاهای - تشکیل سپاه ترویج و آبادانی به منظور ترویج فنون جدید کشاورزی و نوسازی دهات و تکمیل برنامه اصلاحات ارضی و اصل ملی کردن منابع آب کشور بنفع عموم.

بنا بر این همینقدر کافی است اشاره شود که در نتیجه انقلاب سفید ششم بهمن ۱۳۴۱ و بالاجای برنامه های عمرانی متعدد همچنین باطرحهای مختلف سنجیده شده ای که با هدایت و ارشاد مستمر دولت با توجه به مقتضیات و شرایط خاص اینکشور برای تعمیم عدالت اجتماعی و بالا بردن سطح زندگی و درآمد طبقات مختلف کشور به - خصوصیات کارگران و کشاورزان شریف و زحمتکش اجراء گردیده وضع کلیه طبقاتی که از حاصل دسترنج خود معاش میکنند بهبود کلی یافته و جامعه ایران بر پایه ای نوین استوار گردیده است . در این مورد آمار و اطلاعات و نمودارهای در گروههای بحث و تحقیق ارائه خواهد گردید و طرق و کیفیاتی که منجر به رشد فوق العاده اقتصادی و افزایش درآمد کارگران ایران و بهبود وضع زندگی آنان و تعمیم و توسعه عدالت اجتماعی در کشور گردیده تشریح خواهد شد .

حضار محترم استحضار دارند که ایرانیان بنا بر سنن و آداب ملی خود نسبت به رفاه اجتماعی و تامین وضع معیشت کارگران و اعطاء پاداش کار و سهم مناسب آنان از حاصل کار و تولید توجه خاص مبذول میدارند . در مجموعه ای هم که با استفاده از سنگنیشته ها و کتبیه های موجود تحت عنوان « شمه ای درباره شرایط کار در ایران باستان » به مناسبت چهل و دومین کنفرانس بین المللی کار در ژنو منتشر گردیده نحوه سلوک و رفتار منصفانه ای که نسبت به کارگران در ایران باستان یعنی در ۲۵۰۰ سال قبل معمول بوده تشریح شده است . اینک برای ما ایرانیان (که چند هفته قبل جشن های پرشکوه دو هزار و پانصد میلیون سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران را حضور سران عالیقدر و رجال و شخصیت های طراز اول کشور های عالم برگزار نمودیم) مایه کمال افتخار و مبارک است که ارزش و اهمیت این سنن عالی

را کماکان محفوظ داشته ایم.

سطح زندگی

یقیناً حضار محترم استحضردار دارند که تاکنون چهار برنامه عمرانی در ایران تنظیم و بمورد اجرا گذارده شده و هم‌اکنون پنجمین برنامه عمرانی ایران در دست تهیه است.

درست است که هدف برنامه‌های مزبور تامین رشد سریع اقتصادی و اجرای برنامه‌های عظیم عمرانی بوده لیکن در واقع این برنامه هادر جهت افزایش درآمد سرانه مردم - بالا بردن سطح زندگی - تعیین عدالت اجتماعی و توزیع عادلانه تر ثروت و درآمد بین عموم طبقات ملت ایران تنظیم و بمورد اجرا گذارده شده است. با تنظیم و اجرای برنامه‌های مزبور انقلاب سفید ایران هدفهای مزبور در اغلب موارد تامیازان زیادی از آنچه در برنامه‌ها پیش‌بینی شده بود فراتر رفته واز مظاهر آن تعیین سواد در بین عموم طبقات - بهداشت و درمان کافی - کار گماردن بیکاران از طریق مراکز کاریابی - تاسیس مراکز خدمات اجتماعی و مهد‌های کودک در مراکز مهم کارگری - ایجاد و گسترش شرکت‌های تعاونی و اقدامات دیگری از این قبیل می‌باشد که تاکنون پیشرفت قابل ملاحظه‌ای داشته است.

نکته‌ای که تذکر آن کمال ضرورت را دارد اینست که به موازات اقدامات و تدابیری که در سال‌های اخیر بالاخص در زمینه پیشرفت امور مربوط به صنایع و معادن ایران و بهبود وضع کارگران صنعتی معمول گردیده دولت از توجه به بخش کشاورزی در جهت هماهنگ نمودن توسعه صنعتی و توسعه کشاورزی و افزایش درآمد کشاورزان غافل نمانده بلکه بوضع کشاورزی نیز مانند صنعت و کارگران صنایع توجه شده است. زیرا صرفنظر از اهمیت کشاورزی در اقتصاد ایران و وابستگی برجی از صنایع قابل توجه ایران پکشاورزی اساساً اولیای کشور وقوف و اطلاع کامل دارند که بهبود وضع کشاورزان و بالا رفتن سطح درآمد آنان بنوبه خود در میزان تقاضای کالاهای مواد مصرفی موثر بوده و به توسعه بازار مصرف رونق هر چه بیشتر صنایع کمک می‌کند.

در اینجا بمناسبت نیست اشاره نمایم که با اجرای قوانین اصلاحات ارضی از

اول مهر ماه سال جاری دیگر زراعی در این کشور یافت نمیشود که مالک زمین و نسق زراعتی خود نشده باشد. البته در این مورد صرفاً به وضع قوانین لازم و انجام اصلاحات ارضی اکتفا نشده بلکه برای تهیه و تامین نیازمندی های مالی و فنی و کشاورزان و متشكل کردن آنها در شبکه های تعاوینی روزتائی نیز تدبیری اتخاذ و به مورد اجرا گذارده شده و از هر حیث موجبات افزایش درآمد سرانه کشاورزان و بهبود شئون مختلف زندگی آنان فراهم گردیده و از آنجلمه است ایجاد و گسترش شبکه شرکت ها و اتحادیه های تعاوینی روزتائی و تشکیل شرکت های سهامی زراعی و خانه های فرهنگ روزتائی و اجرای تدریجی بیمه های اجتماعی روزتائیان و توسعه و ترویج فعالیتهای غیر کشاورزی و صنایع دستی روزتائی و تعلیم و تربیت مدیران عامل حرفه ای برای اداره امور شرکتها و اتحادیه های تعاوینی روزتائی وغیره.

در اینجا باید این نکته را تأکید نمایم که کمال مطلوب اینست که نه تنها عموم از حداقل زندگی برخوردار گردد بلکه عدم تساویها از بین و بن بکلی محو و نابود گردد و سطح زندگی طبقات مختلف پیوسته بیش از پیش بالاتر رود و عدالت اجتماعی کامل در ایران مستقر شود.

بدیهی است اقدامات و تدبیر سازمان بین المللی کار و نیز بررسی های این قبیل کنفرانس های منطقه ای در ارائه طرق مناسب جهت بالا بردن سطح زندگی عموم طبقات و تامین رفاه آنان بسیار مفید و موثر بوده و خواهد بود.

اشتغال وحداقل در آمد

واضح است سیاست اجتماعی صحیح در هر کشور متناسب یک سیاست دقیق اشتغال یعنی تامین کار و بالنتیجه درآمد برای همگان است.

در ایران خوشبختانه با اجرای برنامه های عظیم توسعه اقتصادی و اجتماعی و بکار افتادن سرمایه های بزرگ در راه های تولیدی و عمرانی از این حیث اصولاً چندان جای بحث و نگرانی نیست. بلکه برعکس گاهی کمبود نیروی انسانی لازم که دارای تخصص و مهارت مورد نیاز باشد محسوس است.

البته همان طور که در گزارش مدیر کل محترم دفتر بین المللی کار عنوان گردیده اشتغال کامل وقتی معنی و مفهوم دارد که کارگر در ازاء نیروی کار خود مزد کافی دریافت دارد بطوری که لااقل از حداقل زندگی برخوردار گردد. در ایران بالاخص

در صنایع و کارخانجات و بنگاه های بازرگانی این مقصود کاملا حاصل است. زیرا اولانیروی کار اصولاً مانند هر عامل یا کالای دیگر تابع میزان و عرضه و تقاضا میباشد و در ایران بنا به جهاتی که قبل اشاره شد تقاضای نیروی انسانی در اغلب موارد بر عرضه آن فزونی دارد. ثانیاً حداقل مزد کارگر عادی که ملأکه و ضایعه مزد کارگران مختلف است به موجب قانون کار طبق آئین نامه خاص هر دو سال یکبار توسط هیئت سه جانبه ای بادقت تعیین و پس از تائید وزارت کار و تصویب شورای عالی کار بمورد اجر اگذارده میشود و این ترتیب تاکنون مرتباً به موقع اعمال گردیده. علاوه بر این اخیراً طرح طبقه بندی مشاغل در اغلب کارخانه ها و موسسات اجرا شده و عملاً سبب افزایش حداقل دستمزد کارگران گردیده است.

شرایط کار

راجح به شرایط کار باید تاکید نمایم که در این مورد خوبی ختنانه نه تنها مقررات سریع و روشنی طبق ضوابط و استانداردهای بین المللی در ایران تصویب گردیده و در کارخانجات و موسسات دقیقاً اجرا میشود بلکه اساساً کارفرمایان و صاحبان صنایع و کارخانجات خود به اهمیت و نقش شرایط و محیط مناسب در تقویت روحیه کارگر و بهبود حاصل و بازده کار و قوف کامل دارند و تصور نمیروند که در اینجا توضیح بیشتری در این مورد ضرورت داشته باشد. معذلك باید متذکر بود که شرایط کارافراد در صنایع و موسسات کوچک و مراکز خصوصی و انفرادی خود موضوعی قابل بحث است و شایسته است در این مورد مطالعات جامع الاطرافی با توجه به شرایط و مقتضیات خاص کشور ها صورت گیرد و تصمیمات عملی مناسبی در هر مورد اتخاذ گردد.

مسکن کارگران

شاید توضیح این نکته ضرورت نداشته باشد که آنچه تاثیر آن در وضع زندگی و روحیه عموم مردم در درجه اول اهمیت میباشد چگونگی مسکن و ماوای آنها است. به همین جهت کارفرمایان و صاحبان صنایع ایران و نیز اولیای دولت و قوف کامل داشته و دارند که تأمین مسکن شخصی مناسب برای افراد از واجبات بوده و بالاخص برای کارمندان و کارگران در واقع از افزایش حقوق و دستمزد نیز مهمتر است. در

این زمینه سالها است که دولت و کارفرمایان ایران هر یک در حدود امکانات و مقدورات خود تسهیلاتی فراهم و اقداماتی معمول داشته‌اند.

کارفرمایان و صاحبان صنایع بزرگ با اعطای وام مسکن و تدوین و اجرای طرحهای تملک مسکن موجبات خانه‌دار شدن کارکنان خود را فراهم نموده‌اند که ذکر مشخصات یکایک طرح‌های آنها در اینجا امکان ندارد. دولت نیز از طریق بانکها و سازمان‌های مختلف منجمله بانک رهنی و بانک رفاه کارگران و سازمان مسکن تسهیلاتی برای کارگران و سایر طبقات کم درآمد فراهم نموده و اقدامات وسیعی در این زمینه معمول داشته است. ضمناً تاکنون قوانین خاص متعددی جهت فروش و واگذاری اراضی دولتی به کارگران شهرها و نقاط مختلف کشور تصویب و بعض‌ا بموراد اجرا گذارده شده و قوانین دیگری نیز در دست تهیه و تصویب است زیرا با آهنگ سریع مهاجرت به شهرها او از دیاد روز افزون ضریب شهر نشینی محرز و مسلم گردیده است که اقدامات و قوانین عادی مزبور کافی برای تامین مسکن مناسب برای طبقات مختلف شهری و روستائی نیست. با توجه تهیه و اجرای یک برنامه اساسی و جامع تامین مسکن در نظر دولت ضرورت حتمی یافته و بررسیها و اقدامات لازم در این زمینه هم اکنون در جریان است. امید است بررسی‌ها و اقدامات مزبور به نتایج مطلوب منتهی گردد.

اقدامات مذکور منجمله شامل احداث خانه برای طبقات کم درآمد توسط دولت اعطای وامهای طویل‌المدت با نرخ بهره قلیل به کسانی که درآمد نسبتاً بیشتری دارند ولی نیاز به کمک دولت دارند - تاسیس و تقویت موسسات تعاونی مسکن و تشویق صاحبان صنایع و سرمایه‌داران به سرمایه گذاری برای ایجاد واحد‌های مسکونی برای کارگران و سایر طبقات کم درآمد می‌باشد.

بدیهی است مطالعاتی که در این زمینه با توجه به جمیع شرایط و مقتضیات در کنفرانس انجام می‌شود محققاً برای کشور من ایران نیز بیفاایده نخواهد بود.

تأمین اجتماعی

در زمینه تامین اجتماعی کارگران کارگاهها و موسسات صنعتی و تولیدی و موسسات تجاری و بطور کلی تامین اجتماعی عموم طبقات مزدگیر و حقوق‌بگیر و

هم چنین بیمه اجتماعی کشاورزان و حمایت کارکنان و موسسات غیر دولتی دربرابر پیری و از کار افتادگی و فوت اقدامات و تدابیر لازم در ایران معمول گردیده و اولیای محترم وزارت کار آمار و اطلاعات مربوطرا ارائه خواهند فرمود. فقط لازمست یادآوری شود که بیمه اجتماعی کارکنان موسسات و کارگاهها اجباری و مستلزم پرداخت حق بیمه است که قسمتی بوسیله کارفرما و قسمت دیگر بوسیله خود بیمه شده پرداخت میشود. لیکن تامین اجتماعی عموم طبقات اعم از شهری و روستا نشین بنحوی که حداقل زندگی آن را تامین نماید بدون آنکه از این بابت پرداختی نموده باشندو تامین وجوده لازم برای این منظور از محل اعتبارات عمومی و قراردادن این موضوع در برنامه های عمرانی (همان طور که در گزارش مدیر کل محترم دفتر بین المللی کار عنوان گردیده) از وسائل و لوازم اصلی وحتی تعیین عدالت اجتماعی و توزیع عادلانه ثروت در بین افراد است و شایسته است در این باره در این کنفرانس و سایر مراجع ذیصلاحیت بررسی های لازم معمول و باتوجه به مقتضیات اجتماعی و مقدورات مالی هر کشور تدبیر لازم اتخاذ گردد.

سیاست های مربوط به تنظیم خانواده

در مورد رشد دائم التزايد جمعیت و آثار و عواقب سوء آن از حیث اینکه مانع بالا بردن سطح زندگی و افزایش درآمد سرانه میشود باید متذکر بود که از چند سال قبل در این زمینه برنامه های وسیع و موثری در ایران تنظیم و بمورد اجراءگذارده شده که مورد استقبال قرار گرفته است. این برنامه ها بطوریکه چندی قبل اعلام گردید اکنون در مسیری قرار دارد که بنظر کارشناسان سازمان ملل متعدد می تواند بعنوان نمونه و الگو مورد استفاده بسیاری از کشور های دیگر جهان که با این مسئله مواجه هستند قرار گیرد. ضمنا طبق آمار و اطلاعات منتشره این برنامه ها اکنون بوسیله ۱۵۲۹ مرکز درس اسر کشور اجرامیشود و از هر حیث شایان توجه و درخور تحسین است.

روابط کار

ضرورت برقراری ارتباط حسنی بین کارگر و کارفرما و تاسیس سندیکا های مسئولی که آزادانه برای حفظ و حمایت از منافع حرفه ای اعضاء و بهبود شرایط کار آنان تشکیل شده و عضویت در آنها باشد از نظر مدیران صنایع و کارخانجات و نیز از نظر دولت و اولیای وزارت کار و امور اجتماعی ایران که راهنمای کارگران و کارفرمایان

و حفظ حقوق ومنافع هردو دسته و مجری سیاست کلی دولت است امری بدیهی بوده و تصور نمی‌رود نیازی به تأکید داشته باشد.

در زمینه تشکیل انجمنها و اجتماعات حرفه‌ای اصول و مقررات صریح و قاطعی در قانون اساسی ایران مصوب ۱۳۸۶ بیان شده است. در قانون کار ایران نیز با توجه به لزوم تاسیس و گسترش سازمان‌های کارگری و کارفرمائی شرایط و کیفیات مربوط به تشکیل این قبیل سازمان‌ها پیش‌بینی گردیده است. آئین نامه‌های اجرائی خاصی نیز در اجرای مقررات قانون کار تنظیم و بمورد اجرا گذارد شده است. صرفنظر از مقررات مذبور اساساً کارفرمایان و صاحبان صنایع ایران ایمان و اعتقاد کامل دارند که حل مسائل مبتلا به کارگران و کارفرمایان و بهبود شرایط کار آنان مستلزم همکاری و همفکری موثر و مستمر بین کارگران و کارفرمایان می‌باشد. علاوه بر این اصولاً فعالیت موثر اقتصادی با تنظیم عاقلانه روابط کار بین طرفهای ذی‌بسط مغایرتی ندارد.

البته سازمان‌های کارگری و کارفرمائی به معنی و مفهوم خاص در عصر حاضر سالها در ایران محدود و معمولاً موسمی و موقتی بود. بالنتیجه سازمان‌های مذبور اغلب فاقد قوام و دوام و تشکیلاتی بود که شایسته و لازمه فعالیت و رشد و توسعه این قبیل سازمانها است. لیکن متعاقب انقلاب بنیادی ششم بهمن ۱۳۴۱ با شرایط و کیفیاتی که زاده انقلاب مذبور است منجمله با تسمیلاتی که برای تشکیل و توسعه سازمانهای موردنظر بحث در آئین نامه‌های جدید سازمان‌های کارگری و کارفرمائی در نظر گرفته شده و کارگران و کارفرمایان انواع فعالیتهای تولیدی و صنعتی برای تأمین منافع حرفه‌ای و تنظیم روابط خود به تشکیل سازمان‌های کارگری و کارفرمائی اقدام نمودند بطوری که تعداد سندیکاهای کارگری و کارفرمائی ثبت شده از ۴۲ واحد در سال ۱۳۴۲ به بیش از ۴۰۰ واحد در سال ۱۳۵۰ رسید. ضمناً لازم است تأکید نماید که سازمان‌های کارگری از نظر کمی و کیفی به پیشرفت‌های نائل شده‌اند و اغلب همانطور که شاهنشاه آریامهر در کتاب انقلاب سفید اشاره فرموده‌اند بجای آنکه مانند گذشته با سازمان‌های دولتی مرتب‌در معارضه و تصادم باشند تبدیل به مکتبی برای بالا بردن رشد فکری و اجتماعی و اقتصادی کارگران از یک‌طرف و اشتراک‌مساعی روزافروز آنان در اجرای برنامه‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور از طرف دیگر شده‌اند.

بنا بر این شاید نیازی به توضیح نباشد که در ایران سندیکاها از حمایت کامل قانون برخوردارند معذلک لازم به تأکید است که سندیکاها هنگامی در اینفای وظایف خود توفیق کامل بدست خواهند آورد که دولت آنها را بموقع در جریان برنامه هاو هدفهای اقتصادی و اجتماعی ملی قرار دهد و در طرح و تنظیم برنامه های مزبور نظارت و ملاحظات آنها را حتی المقدور - کما هو حقه مورد توجه و امعان نظر قرار دهد. آخرین مقرر این که در زمینه نیروی کار تصویب گردیده قانون کارآموزی مصوب پنجم خداداد ماه ۱۳۴۹ میباشد که هدف آن افزایش مهارتها و آموزش های فنی کارگران صنایع میباشد.

بر طبق این قانون کارفرمایان همه ماهه مبلغی معادل ۲ درصد مزد کارگران خود را جهت تامین هزینه های مربوط در حساب بانکی خاصی واریز مینمایند و امید است که با اجرای این قانون کارگران صنایع کارآگری و توانائی بیشتری بدست آورند و نقش ارزنده تری در توسعه اقتصادی ایران ایفاء نمایند.

یقین است که این کنفرانس با مقدماتی که تهیه شده و با همکاری و همکری شخصیت ها و نمایندگان عالیقدر شرکت کننده به نتایج مطلوب خواهد رسید و درباره مسائل و مشکلات مورد نظر پیشنهادات و نظریات قاطع و مشخص ارائه خواهد نمود. توفیق عموم را از خداوند متعال مسئلت مینمایم.

متن نطق جناب آقای سنا تور احمد بلوری مسئول سازمان کارگران ایران

حضور محترم برای اینجانب کمال خوشوقتی است که به عنوان مسئول سازمان کارگران ایران به عموم نمایندگان کارگران - کارفرمایان و دولت های آسیائی که برای شرکت در کنفرانس آسیائی اینجا جمع شده اند خیر مقدم عرض کنم و تشکیل این کنفرانس بزرگ را که همزمان با سال کوروش بزرگ و جشن های ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی میباشد بفال نیک بگیرم .

با اجازه ریاست محترم جلسه نظریاتم رابطه اخصار در مورد گزارش جامع و دقیق مدیر کل دفتر بین المللی کار بعرض حضور محترم میرساند :
خوبشختانه پس از انقلاب سفید شاه و مردم کارگران ایرانی موقعیت بهتری پیدا کردن سهیم شدن کارگران در سود ویژه کارخانجات در بالا بردن سطح زندگی کارگران تاثیر کلی داشت و کارگر ایرانی در امر سودو زیان کارخانه و بالا بردن عایدی آن توجه بیشتری دارند و ضمنا با الهام از اندیشه هاو رهبری های شاهنشاه آریامهر کارگران سعی می کنند ضمن بالابردن درآمد سرانه به سرمایه گذاری های ملی و دولتی احترام بگذارند و این امر باعث شده است که در دوران بعد از انقلاب تفاهم بیشتری بین روابط کارگران و کارفرمایان بوجود آید مافتخار میکنیم که کارگر ایرانی به پیروی از یک ایدلوژی ملی و در آرزوی جهش عظیم صنعتی آنقدر فدایکاری دارد که مرتبا تقاضای اضافه دستمزد نمینماید تا پس از رشد صنایع و بشر رسیدن آنها زندگانی مرفهی را برای خود تامین نماید .

بدیهی است کارگران ایران به مقتضای زمان در تلاشند که زندگی بهتر و رفاه بیشتری داشته باشند متنها این تلاش کارگران در راهی مثبت و سازنده است .
ما خوشوقتیم که موفق شده ایم در خیلی از امور در جهت توصیه های گزارش

مدیر کل دفتر بین‌المللی کار مرتبه گام برداریم مثلا در مورد توسعه تعاوینها که در گزارش دبیر کل تاکید شده است علاوه بر توسعه تعاوینهای مختلف در کنار هر کارگاه با بتکار سازمان کارگران و به کمک وزارت کار و امور اجتماعی بانک رفاه کارگران مبادرت به تشکیل شرکت تعاونی مادر نموده‌ایم و هیئت مدیره آن ازین خود کارگران انتخاب شده است و این شرکت تعاونی خواهد توانست حواله‌ج ضروری و مورد نیاز کارگران را مستقیماً بصورت دست‌اول از شرکت‌های تعاونی تولید کشاورزی و هم‌چنین از مراکز تولید صنعتی به بهای ارزان تهیه و مابین شرکت‌های تولیدی تعاونی مصرف کارگری توزیع نماید.

هم‌چنین در مورد تهیه مسکن کارگران برنامه‌های مفصلی در دست مطالعه و اقدام واجرای دولت‌حزبی است که در آتیه نزدیکی امیدوار هستیم کارگران صنایع ماشینی و دستی از نظر تامین مسکن در موقعیت رضایت‌بخشی قرار بگیرند.

توزیع عادلانه ژروت که در گزارش دبیر کل بدان اشاره شده است یکی از اساسی‌ترین برنامه‌های حزب و دولت‌حزبی است و در راه تحقق بخشیدن باز علاوه بر اقدامات رفاهی که جهت طبقات کم‌درآمد به عمل می‌آید توجه به سیستم مالیات تصاعدی به درآمدهای کلان ما را به مقصود نزدیک می‌کند.

از نظر سیاست کنترل جمعیت ماخود توجه داریم که از دیاد جمعیت مانع از رشد اقتصادی بیشتر ماخواهد بود متأسفانه در همه‌جای دنیا طبقات کم‌درآمدتر پراولاد ترین افراد هستند و کشور ما ایران نیز از این امر مستثنی نیست از این رو مزایای قانون تنظیم خانواده به وسیله پژوهشگان و مددکاران اجتماعی برای کارگران تشریح و توجه کارگران در چند سال اخیر جهت کنترل نوزادان تاحدودی جلب گردیده است و باید وزارت کار و امور اجتماعی و سازمان بیمه‌های اجتماعی و هم‌چنین سازمان کارگران ایران با برنامه‌های مشترکی که تنظیم کرده‌اند هم چنان این امر مهم را تعقیب نمایند.

اما در مورد درآمد سرانه که در گزارش مدیر کل به آن اشاره شده است البته کشورهای آسیائی باید با برنامه‌های منظم تلاش نمایند که از نظر اقتصادی حتی الامکان رشد نمایند کما اینکه ایران در ۱۰ سال اخیر رشد فوق العاده شایان توجهی داشته است و برای سال جاری رشد سرانه ما خوب شبح‌ختانه به ۴۰۰ دلار رسیده است امام‌طلبی که قطعاً مورد توجه اعضای کنفرانس می‌باشد این است که اکثر کشورهای آسیائی

در استثمار اقتصادی ممالک پیشرفته جهان هستند و این استثمار مانع از رشد طبیعی آنها شده است مثلا در دادوستد جهانی پیوسته بهای کالا های ساخته شده کشور های پیشرفته در افزایش است در صورتی که قیمت محصولات و یا مواد خام کشور های در حال رشد یا ثابت مانده و یا کاهش یافته است و این مسئله روز بروز فاصله اقتصادی کشور های پیشرفته و ممالک عقب مانده را زیادتر میکند و آثار آن در درآمد سرانه کشور های اخیر ظاهر میشود بطوری که در گزارش مزبور اشاره شده است درآمد سرانه این قبیل کشورها یک بیستم و حتی یک سی ام درآمد کشور های پیشرفته جهانست ما امیدواریم که سازمان بین المللی کار بتواند به کمک سایر سازمان های جهانی شالوده عدالت اجتماعی و اقتصادی رادر جهان استوار سازد خوشبختانه این عدالت اجتماعی و تامین اقتصادی و ثبات سیاسی موجود در ایران به رهبری شاهنشاه آریامهر و به کمک قوانین انتقلابی بی ریزی شده است . دولت حزبی ما سازمان های کارگری و کشاورزی و اصناف را حمایت میکند تا دانش سیاسی و اجتماعی آنها افزایش یابد مابه آینده بسیار خوبی هستیم و اطمینان داریم که با توافق منطقه ای و تفاهم بین - المللی خواهیم توانست این فاصله عمیق که در جهان کنونی میان کشور های صنعتی و در حال رشد بوجود آمده از میان برداریم و در چهار دیوار کشورمان نیز حد اعلی رفاه عمومی و عدالت اجتماعی ممکن را برقرار کنیم .

پاسخ آقای جنکس مدیر کل دفتر بین‌المللی کار به بحث مربوط‌بگزارش خود

کنفرانس حاضر که در موقعیت بحرانی کنونی و در تهران تشکیل شده است دارای ارزش زیادی است. ما در زمانی زندگی می‌کنیم که از لحاظ منطقه آسیا بحرانی از لحاظ آینده بشریت خطرناک و در عین حال از نظر میعاد بشر قرن بیستم با سرنوشت خود مهم و نیرو بخش است.

این شرایط و احوال خاص باید عزم ما رادر برخورد با مشکلات و مسائل راسخ-ترسازد و خوشبختانه چنین زمینه‌ای بطور مستمر بر کنفرانس حاضر حاکم بوده است. نمونه ایران و تجربه ایران و صعود شگفت انگیز آن بسطح یک کشور در حال توسعه - پیشرفت اعتقداد مارا در امکانات پیشرفت جهان در حال توسعه تائید نمود. این نمونه همچنین امکانات پیشرفت بیسابقه‌ای را در تاریخ طولانی بشریت برای ما مکشوف ساخت.

تجربه ایران شرایط احراز این پیشرفت و تعالی را مشخص کرده و نشان میدهد که ما باید بحفظ صلح بپردازیم . ثبات سیاسی را حفظ کنیم - بدببال آزادی باشیم - عدالت را اجرا نماییم - در فرمش و انعطاف پایدار باشیم و با برداشتن بارتقاء روح ابتکار - توسعه آموزش - گسترش نظام و موازین لازم برای تامین رشد اقتصادی مداوم بپردازیم . رشدی که بدون آن صلح و ثبات سیاسی - آزادی - عدالت و فرمش نمیتواند مصدق این پیدا کند . این وظایف جدا از هم نیستند بلکه بحث بر سر وظیفه مشترک کلیه موسسات وابسته به سازمان ملل متحد و بر سر مسئولیت مشترک کلیه افراد بشر است.

در زمانی که جنگ - هرج و مرچ - بیعدالتی - کیفنه و تشدد در برابر اختلاف

رای و عقیده برآسیا و جهان سایه افکنده و از جهات متعددی آینده بشریت را در معرض خطر قرار داده است این چشم انداز از نظر کاری که ما میتوانیم انجام دهیم بشرطی که عزم و همت والو بلند ظری و شهامت کافی داشته باشیم واقعاً میتواند کلیه قوای ما را بسیج کند و اعتقاد ما را نسبت به ماموریتی که سازمان بین‌المللی کار از لحاظ خدمت به بشریت دارد ابرام نماید.

ین کنفرانس نمونه برجسته دیگری برای اثبات استحکام مبانی و موجودیت سازمان بین‌المللی کار - ایده‌آلیسم حقیقی و پراگماتیسم - احوال عمل و هوشیاری آن در دنیا پر از بحران امروز میباشد. کنفرانس با احتراز از خوشبینی سطحی و بدینی بیهوده و با توجه به سنت سازمان بین‌المللی کار که در هدفهای خود ثابت‌قدم و در اجرای آنها پیگیر میباشد از وظیفه خطیری که باید جوابگوی سیاست اجتماعی در آسیا به منظور برقراری عدالت اجتماعی برای نیمی از بشریت باشد نه راسیده است. در حالی که شما را به بحث درباره برنامه عملی جهت آسیا و برآورد کمکی که دفتر بین‌المللی کار خواهد توانست در حل مسائل اجتماعی دهه دوم عمران اعمال نماید دعوت مینمایم تصور میکنم توانسته‌ام نظر کنفرانس را به شش مشکل بسیار بزرگ که عبارتند از: جمعیت و افزایش سریع آن - نابرابری - شهر نشینی - توسعه روستائی - عدم کفايت رشد اقتصادی برای پیشرفت اجتماعی و بیداری روز افرون مردم جلب نموده باشم. همچنین تصور میکنم و توانسته‌ام چهار موضوع قابل بحث را که شامل: ضرورت توجه بیشتر به توسعه اشتغال - ترمیم درآمد و به وجود آوردن خدمات اجتماعی که لااقل زندگی نسبتاً خوبی را برای مردم بوجود آورد - حمایت کلیه افراد به منظور پیشرفت و بالآخره توسعه حقوق و آزادی‌های بشری می‌باشد پیشنهاد کرده باشم.

آرزوی من این بود که مباحثات شما چهار موضوع فوق را از صورت مذاکره بمورد عمل درآورد - عملی در سطح ملی که در آن دولتها - کارفرمایان و کارگران هر یک در مقام خود و بالاتفاق در سطح بین‌المللی (که در آن سازمان بین‌المللی کار نیز وظیفه خود را بخوبی انجام دهد) نقش خود را کاملاً ایفا نمایند.

این آرزو برآورد شده است. مباحثات شما برنامه فعالیتی را به منظور پیشرفت و کسب عدالت اجتماعی برای نیمی از افراد بشر در دسترس ما قرار داده و اکنون این برنامه مبارزه طلبانه به عمل نزدیک میشود. طبیعی است که باید انتقاد اساسی از این

گزارش بشود زیرا گزارش مزبور دائرة المعارفی از واقعیات و یافه‌رستی از مدیحه سرائی و سرزنش نبوده و نباید باشد بلکه به عنوان آزمایشی وجدانی اجازه میدهد تا سوالات و پاسخ‌ها مورد بررسی قرار گیرد. تیجه آزمایش وجدانی ما چه بوده است؟

در این مباحثات که با وجود اشکالات مربوط به کمی وقت وزرای کار ده کشور آسیائی همراه با مقامات دولتی و نمایندگان کارفرمایان و کارگران بیست کشور که در کنفرانس شرکت نموده‌اند اتفاق نظر وسیعی در مورد مسائل پیشنهادی و موافقت کاملی که دفتر بین‌المللی کار از نظر همکاری در حل این مشکلات میتواند انجام دهد آشکار گردیده است.

طبق نظری که در گزارش عنوان گردیده توافقی در این مورد وجود داشته و بوسیله آقای «ناوال تاتا» در شروع بحث تأکید گردیده است. که کلیه مشکلات آسیا از جمعیت عظیم آن ناشی میشود و همانطور که آقای تاتا آن را عنوان میکند رشد کنترل نشده جمعیت مهمترین عاملی است که کلیه کوشش‌های قطعی و مسلم کشورهای آسیائی را بسوی آزادی اقتصادی ختنی و بی‌اثر میسازد. همانطور که آقای دوان نیز اشاره نموده‌اند در پایان دهه حاضر رشد جمعیت آسیا برابر با رشد جمعیت هند خواهد شد و یا به یک برابر نیم رشد جمعیت اروپا خواهد رسید. ممکن است استثنائی در شمال و جنوب وجود داشته باشد و در آسیا و در مجمع افزایش کنترل نشده جمعیت مشگلی اساسی است.

سازمان بین‌المللی کار چه کمکی میتواند انجام دهد که برای چنین مشکل گیج کننده‌ای مفید باشد. رشد جمعیت در بین طبقات خیلی قبیر افزایش زیادی دارد. تجربه بطور قاطعی نشان میدهد که ارتقاء سطح زندگی یکی از عوامل بزرگی است که روح مسئولیت را در مقابل برنامه ریزی خانواده توسعه میدهد. بنابراین آنچه که ما برای ارتقاء سطح زندگی انجام میدهیم کم و بیش باصلاح موضوع کمک خواهد نمود.

با این وجود سازمان بین‌المللی کار همچنین میتواند کمک مستقیم‌تری را انجام دهد. آنچه لازم است کوشش فراوان در امر آموزش میباشد و در این راه کار فرمایان - اتحادیه‌های کارگری و خدمات اجتماعی که سازمان بین‌المللی کار با آنها ارتباط ویژه‌ای دارد نقش مهمی بعهده دارند. ما در واقع از تاریخ فعالیتهای

آخرین کنفرانس ناحیه‌ای در راه کمک به کارفرمایان – اتحادیه‌های کارگری و خدمات اجتماعی بمنظور بعهده گرفتن چنین نقشی پیشرفت کرده‌ایم . از این به بعد منابع صندوق ملل متعدد بمنظور فعالیتهای مربوط به جمعیت این امکان را برای مابوجود آورده که در این راهابتکارات بیشتری را از خودنشان دهیم .

شما در طی مباحثات خودبرای انجام این امر بصورت روشنی ارائه طریق نموده‌اید . لازم است که بمنظور پیشبرد برآبری از هیچگونه کوشش پیگیر و جسورانه‌ای درین نورزیم و این ضرورت برای همه در طی مباحثات روشن گردیده است . جناب آقای نخست وزیر در نقط افتتاحیه خود موارد تساوی را از نقطه نظر

سیاسی و اقتصادی تشریح و از آن قویا دفاع نمودند ایشان اظهار داشتند : «تغییرات و تحولات امروزی تقریباً آنی است و تمام قشرهای اجتماعی را تحت تاثیر قرار داده است ... در این دوره تناقضات ملحوظی پیدیدار گردیده و نیرو گرفته‌اند ... قسمت کوچکی از بشریت در فراوانی بس مریزند در حالی که بقیه با فقر و بیماری و نادانی دست بگریبان می‌باشند ... دموکراسی سیاسی بدون دموکراسی اقتصادی و اجتماعی پایدار نیست ... انجام تغییرات سریع بدون یافتن راه حل بمنظور از بین بردن عدم تساوی مادی و اجتماعی غیر ممکن است ... اگر شکاف بین ثروتمندان و فقرا نظری گسترشی که در سطح جهانی پیدا کرده در سطح ملی نیز گسترش یابد ما با مسئله جدیدی که بهیچوجه جنبه مالی ندارد روبرو خواهیم بود ... شکاف بین کسانی که آرزو دارند سازمان اجتماعی بخدمت خود ادامه دهد و آنهایی که خود را در حاشیه پیشرفت مادی جدا شده و کینه‌جو احساس مینمایند .»

معهذا مباحثات بخوبی روشن نموده که اگر تنها ثروتمندان از یک طرف و فقرا از سوی دیگر مورد توجه قرار گیرند موضوع را خیلی ساده تلقی کرده‌ایم زیرا بخصوص یکی از عناصر مشخصه همانطور که گفته شده توسعه شکاف در داخل خود طبقه کارگر می‌باشد . این موضوع مهم تمام آینده اجتماع را بمخاطره می‌افکند . بخطاطر مواجه شدن با چنین مشکلات بزرگی بود که سازمان بین‌المللی کار بوجود آمد و این وظیفه دائمی سازمان مذکور است که انجام آن در هیچ مکانی مهمتر از آسیا نمی‌باشد .

در طی مباحثات شما وظیفه روشنی برای ما تعیین کرده‌اید که مارا با موضوعاتی که بسیار قابل گفتوگو و جنبه حیاتی دارند در گیر می‌نمایید .

شما در این گفته موافق بوده‌اید که رشد اقتصادی فعلی برای تامین پیشرفت یک اجتماع بصورت رضایت‌بخش کافی نیست ولی این امر برای مباحثه مدام در مورد رابطه بین پیشرفت اجتماعی و رشد اقتصادی کافی می‌باشد. بعضی از سخنرانان مشکل رشد اقتصادی را بعنوان انتخابی بین رفاه و توسعه ارائه نموده‌اند و سایرین نسبت به عقیده ابراز شده در گزارش پافشاری کرده‌اند مبنی بر اینکه توسعه اقتصادی - پیشرفت اجتماعی و عدالت اجتماعی اساس موققیت در راه کوشش بمنظور توسعه می‌باشد.

من هیچگونه تردیدی در تأیید مجدد اعتقادم بر اینکه این عقیده صحیح بوده و باید اساس سیاست سازمان بین‌المللی کار قرار گیرد ندارم. اجازه دهید بعنوان مثال اثرات تامین اجتماعی را در توسعه در نظر بگیریم موضوعی که هیئت مدیره آن را عمیقاً مورد بررسی قرار خواهد داد. آقای رئیس همانطور که جنابعالی بعنوان ریاست کنفرانس در نقط خود بدرستی اشاره نموده‌ی تامین اجتماعی نفوذ مهمی را در روان‌شناسی توسعه اعمال مینماید. سؤال نمودید که: «چرا من بعنوان یک فرد خود را باید در پروژه‌های طویل مدت توسعه گرفتار کنم در حالی که باندازه کافی مطمئن نیستم احساس نمایم که مستقیم با من غیر مستقیم از نتایج کوشش خود بهره‌مند خواهم شد. با این ترتیب همه ما ممکن است این سؤال را بکنیم و نیز کلیه آنهاگی که شرکت موثر آنها در امور توسعه مهم می‌باشد چنین سؤالی را مطرح نمایند.

بیداری مردم‌فوریت جدیدی بتمام این مسائل داده و احساس این فوریت در طول تمام مباحثات بیان گردیده است. تاخیر در این امر ما را از مشکلات نخواهد رهانید و هر وقته‌ای در عمل امروز مسائل فردا را دشوارتر خواهد ساخت. اگر ما امروز در حل مسائل کوتاه‌ی نمائیم حل آنها در آینده برای ما مشکل‌تر خواهد بود.

وقت بسرعت می‌گذرد و دیگر فرصتی که بتوانیم مشکلات را بمنظور دنبال نمودن منطق از خود دور سازیم از دست خواهد رفت. در هر منطقه و نه تنها در آسیا بدیختی و بحران‌های شدیدی که بمراتب وحشت‌انگیز‌تر از بحران‌های سیاسی-شکست نظامی - و سقوط اقتصادی می‌باشند ما را تهدید می‌کنند. این بحران‌ها کلیه نظام اجتماعی را تهدید مینماید. کسانی که امروز با مشکلات مواجه نمی‌شوند اگر هم

زنده بمانند فردا باید نتیجه کوتاهی خود را در این امر تحمل کنند. زمینه وسیع سیاسی مسئولیتهای سازمان بین‌المللی کار در آسیا از این قرار است. در این بحران جهانی و عمیق سرنوشت بشریت بحرانی که در آذآزادی آینده و تمدن و آزادی انسان بیازی گرفته شده سازمان بین‌المللی کار امیدوار است چه کمکهای مخصوصی را بمنظور حل این بحرانها انجام دهد؟ بدون شک ما وظایف متعدد و مخصوصی داریم که بعضی از آنها مهم و فوریت دارد از قبیل، سیاست اشتغال - تشکیلات و برنامه‌ریزی - نیروی انسانی - آموزش حرفه‌ای - توسعه مدیریت - آموزش کارگران - شرایط کار-حفظت و بهداشت کار - تامین اجتماعی و بسیاری از وظایف دیگر ما از هیچ یک از این وظایف غفلت نکرده‌ایم و نخواهیم کرد مدت نیم قرن از تجربیات مخصوص ما در راه خدمت با آسیا در رشته‌های مختلف سپری گردیده ولی ما هنوز مسئولیت وسیعتری را که متفاوت با وظایف قبلی است در پیش‌داریم. هم‌اکنون در سراسر جهان بحران شدیدی از اعتماد در درستی و انصاف وجود دارد و این بحران اعتماد را باید در عدم ثبات سیاسی - بی‌نظمی اقتصادی - اغتشاش صنعتی - ناسازگاری مذهبی و نژادی - هرج و مر جفرهنگی - هیجان جوانان و تشنجه مدام بین‌المللی جستجو نمود.

این عوامل مخرب بحرانی بوجود آورده که بنظر می‌رسد تمام راه حل‌هایی را که میتوان بمنظور از بین بردن علل اتخاذ نمود مسدود کرده باشد.

اگر شخصی مدعی شود که در حل این مشکلات بوسیله برقراری سیستم اقتصادی بی‌نظیر و با نظام اجتماعی خود توفیق خواهد یافت باور نکنید زیرا این مطلب در هیچ مکانی صادق نیست. این بحران اعتماد در درستی و انصاف تمام افراد بشر را درگیر و متأثر می‌سازد.

بزرگترین وظیفه نسل ما که بر دیگر وظایف برتری دارد ایجاد اعتماد دوچانبه - ایست که بدون آن افراد بشر نمی‌توانند در جهانی که با جهش و سرعت و با مقیاس و موازن‌های بی‌تعادل در تغییر است در صلح و آزادی بسر برند.

وظیفه اصلی سازمان بین‌المللی کار کمک قطعی در ایجاد این اعتماد دوچانبه در قلب ملل و بین آنها می‌باشد. این وظیفه کلیه قوای ما را برای سالهای آینده بخود معطوف خواهد داشت.

اجازه دهید امور سیاسی را به سیاست‌دانان واگذار نموده و هم‌خود را مصروف

عامه بشریت نمائیم . هر ملتی که پشت خود را به عامه بشریت در خارج یا داخل مملکت میکند آینده ای ندارد . تا زمانی که این بحران بوضع شدیدی در قلب ملل وجود دارد ما بیان دادن بحران شدید اعتماد نسبت بدرستی و انصاف بین ملل قادر نخواهیم بود .

در هر حال این بحران اعتماد نسبت بدرستی و انصاف که در قلب ملل موجود است با اضطراب اجتماعی و اختلافات صنعتی ارتباط نزدیک دارد . ما نمیتوانیم به بطرف نمودن بحران اعتماد نسبت بدرستی و انصاف بین ملل که در قلب اضطراب صنعتی و اجتماعی قرار دارد امیدوار باشیم مگر اینکه سه شرط زیر تحقق یابد :
باید در تطبیق سیاستها و تاسیسات اجتماعی بمنظور تحول مداوم احتیاجات مدیریت قاطع و استواری اعمال گردد .

کلیه افراد جامعه بطور کامل در جریان تحول اجتماعی مشارکت داشته باشند .
نتیجه و ثمره تحول اجتماعی از لحاظ عموم عادلانه و منصفانه باشد .

بمنظور اجرای این شرایط آسیا احتیاج به برقراری بنیادهای بسیار محکمی از لحاظ روابط بین کارفرما و کارگر و سیاست اجتماعی دارد . آسیا بخصوص باید دارای تشکیلات دولتی بسیار موثری بمنظور تنظیم مسائل مربوط به کار و سیاست اجتماعی باشد کادرهای رهبری قوی که بطور کامل با مراجع دولتی و سندیکاهای از طریق سازمانهای موثر کارفرمایان همکاری نمایند نیز ضروری است .

آسیا همچنین به یک نهضت سندیکائی قوی و مستقل که واجد خصوصیات نمایندگی کارگران باشد نیازدارد و بالاخره همکاری موثر مراجع دولتی و کارفرمایان و کارگران بمنظور نفع عامه مورد نیاز میباشد .

آسیا بمنظور تنظیم مسائل مربوط به کار و سیاست اجتماعی به یک سازمان دولتی بسیار موثر احتیاج دارد در بسیاری از ممالک ضروری است که وزارتخانه های کار تقویت شوند و نقش موثری در زمینه سیاست کلی - اقتصادی و اجتماعی باین وزارتخانه ها محول گردد و منابع مهم و کارهندان تعلیم یافته در اختیار آنها گذارده شود .

بمواظات مسائل فوق باید روابط نزدیکتر و اعتماد دو جانبه بین سازمانهای دولتی و کارفرمایان و کارگران بوجود آید - مادامی که این نیازها برآورده نشوند سیاست توسعه دور از واقعیت های روزانه زندگی اقتصادی که باید پاسخگوی

نتایج عملی باشد جلوه خواهد نمود.

برنامه‌هایی که در اجرای هدفهای خود عامل انسانی را نادیده می‌گیرند فقط بصورت برنامه باقی خواهند ماند.

یکی از روشن‌ترین نتایجی که از مباحثات کنفرانس گرفته می‌شود آنست که اولویت بیشتری چه در سطح برنامه ملی و چه از نظر فعالیت سازمان بین‌المللی کار بوزارتخانه‌های کار داده شود.

آسیا به دستگاههای رهبری کاملاً تقویت شده که دارای قوه ابتکار زیاد و روحیه ابتکار باشند احتیاج دارد. همچنین مهارت خیلی زیاد در فنون اساسی بمنظور رهبری کارگاهها آشنا نی وسیع بروشهای اساسی در اداره نمودن آنها بطرز جدید و تفاهم روشن‌تر مدیران موسسات صنعتی بمسئلیتهای اجتماعی خود مورد نیاز می‌بایشد.

برنامه سازمان بین‌المللی کار بمنظور بهبود مدیریت در صورت وجود منابع کافی‌تر خواهد توانست بمقیاس خیلی وسیع در پاسخ‌گوئی بااحتیاجات فوق‌کمک نماید.

سازمانهای کارفرمائی که دارای تشکیلات موثر تری هستند نقش اساسی بر عهده دارند و کمک به تقویت این سازمانها وظیفه مهمی است که طبعاً بعهده سازمان بین‌المللی کار محول گردیده است.

رضایت حاصله از تبادل نظر میزگردمربوط به نقش سازمانهای کارفرمائی در آسیا که سال گذشته در توکیو تشکیل گردید اهمیت ادامه و توسعه این فعالیت را بخوبی نشان میدهد.

آسیا به یک نهضت سندیکائی بسیار نیرومند و مستقل که حائز خصوصیت نمایندگی باشد احتیاج دارد. این مباحثه بوضوح نشان داده که احتیاج مزبور از این پس تا چه اندازه مورد تائید بوده و افکار مربوط باآن تا چه حد توسعه یافته است. قطعنامه مربوط به پیشرفت سازمانهای کارگران روتاستائی و کشاورزان آسیا که چند لحظه پیش بوسیله کنفرانس تصویب گردید بخوبی میتواند مرحله آشکاری در تشویق نهضت سندیکائی و ضرورت توسعه سازمانهای آزاد و مستقل سکنه محروم روتاستائی باشد. سازمان بین‌المللی کار در تحقق این امر جدید نقشی اساسی دارا می‌باشد.

این امر موجب تشویق ما خواهد بود که دولتها و اتحادیه‌هاز چه بیشتر باصول و نحوه اجرای وظایف خودآشناشوند و بمنظور برقراری روابط محکمتر بین خودشان روابط سندیکالیسم و اقدامات سیاسی را از نو مورد بررسی قرار دهند. همچنین مایه تشویق ما خواهد بود که دولتها اصولاً اتحادیه‌ها را بعنوان تکیه گاه سیاسی و یا به عکس خطر سیاسی مدنظر قرار ندهند و اتحادیه‌های نیز بهم خودکوشش خود را در جهت حفظ منافع اعضای خود متوجه سازند. کشورهایی که فاقد سنت اتحادیه‌ای بوده و در آنها کارگران جدیداً شروع بایجاد اتحادیه نموده‌اند و دولتها و کارفرمایان کوشش میکنند سیستم رضایت بخشی را در روابط حرفه‌ای بوجود آورند موضوع دارای حساسیت بیشتری است.

سازمان بین‌المللی کار باید اتحادیه‌هارا در پیدا کردن راه حل‌هایی بمنظور حل این مشکلات در چهار چوب یک همکاری سه جانبه یاری کند و در این مرحله هنوز در آغاز فعالیت میباشد.

برنامه آموزش کارگری در این مورد وسائل اجرائی مهمی را عرضه میدارد باین معنی که حوزه فعالیت خود را بطرز قابل توجیه گسترش داده و انتشارات خود را بزبانهای بیشتری در دسترس قرار داده است.

آسیا نیازمند همکاری موثر دولتها - کارفرمایان و کارگران در جهت تفعیح عامه میباشد نیاز بین همکاری بالاتر از کلیه اختلافاتی است که احتمالاً در ساختمان اجتماعی و اقتصادی جوامع ممکن است وجود داشته و در هر مرحله از توسعه اقتصادی امکان دارد احساس شود.

حیات اقتصادی و ثبات نظام اجتماعی بسته بحیات مداوم و ثبات چنین همکاری است تشویق و ترویج همکاری موثر دولتها - کارفرمایان و کارگران در سراسر دنیا یکی از بزرگترین وظایف سازمان بین‌المللی کار چه در آسیا و چه در تمام نقاط دنیا میباشد. این وظایف فی‌نفسه ولی بعنوان جزئی از کل میباشد باین معنی که ایجاد اعتماد در درستی و انصاف بین‌ملل که بدون آن هیچ ملتی نمیتواند نقش خود را در بوجود آوردن آن اعتماد بازی کند مهمتر میباشد.

اگر کاملاً از سه اصل زیر پیروی نکنیم برعکس بحرانهای اعتماد در درستی و انصاف بین‌ملل امیدوار نتوان بود.

هیچ ملتی نمیتواند شرایط مشارکت خود را در امور جامعه جهانی وضع و تقریر نماید.

هیچ ملتی نمیتواند از تعهدات خود به جامعه جهانی سر باز زندونفود و اعتبار خود را حفظ نماید.

هیچ ملتی نمیتواند خود را لازم جامعه جهانی بدون لطمہ شدید به منافع حیاتی و موقعیت خویش برکنار دارد. این اصول شامل کلیه ملل میباشد اعم از اینکه بحق زیان دیده و یا از لحاظ جغرافیا - تاریخ - فرهنگ، و سازمان اقتصادی و اجتماعی وضع ممتازی داشته باشد و خود را قوی و مغور احساس نماید. این اصول آنقدر اجباری است که هیچ ملتی نمیتواند منکر آنها شود و یا بدون کیفر با آنها ستیزه نماید. اینها قانون زندگی مشترک ملل بشمار میروند. این اصول در همه جا حکم‌فرما خواهند شد زیرا منطق و رعایت اصول اخلاق قوی تر از زور میباشد. آینده به نیروی لایزال روح بشری - تجدید دائمی عشق بازادی - تقوی نجات بخش جوانمردی و پیروزی حق و عدالت تعلق دارد.

این ایمان راسخ ما است ایمانی که ما را تهییج میکند تا با مسائل اجتماعی دهه دوم عمران درجهان که رنجور از بدینهایها است و به وسوسه نویی دچار میباشد رو برو گردیم.

این وسیع ترین زمینه وظایف خاصی است که از تصمیمات کنفرانس ناشی گردیده است. ما با شدت هز چه تمامتر چنین وظایفی را دنبال خواهیم نمود. از برجسته‌ترین این وظایف پیشرفت بیشتر برنامه آسیائی نیروی انسانی میباشد. اجازه دهید که از آنچه بعد از آغاز برنامه در سنگاپور - پیدایش آن در توکیو و اتمام آن در باندونگ انجام شده است برآورد ناقصی نکنیم - برنامه‌نامبرده همیشه بعنوان محرك فعالیت ملی و نه بعنوان چاره‌ای بمنظور انجام آن فعالیت در نظر گرفته شده است و فعالیت ملی برای موثر نمودن آن مستلزم تغییرات اساسی در برداشت سیاست ملی در زمینه مسائل مربوط به نیروی انسانی میباشد.

اگر نیل به بالاترین سطح اشتغال مولد بعنوان هدف سیاست ملی واجد بالاترین درجه تقدم در برنامه‌های عمرانی منظور نباشد اقدامات انجام شده سطحی بوده و برنامه آسیائی نیروی انسانی در مقام مقایسه باعظمت مسئله ضعیف باقی خواهد ماند. چنین تغییرات اساسی در سیاست بنچار مستلزم صرف وقت خواهد بود - مباحثات بوضوح نشان داده است که اقدامات انجام شده بمیزانی وسیع و رو بتنزاید صورت گرفته و مکانیسم ملی برنامه ریزی اشتغال و همکاری بسیار صمیمانه سازمان های

کارفرمائی و کارگری در این زمینه و در اجرای سیاستهای برنامه و اقدامات مربوط به گسترش اشتغال در تقویت آن موثر بوده‌اند.

باید گفت در چنین موقعیتی پیشرفت اولیه مایوس کننده نمیباشد هم‌اکنون منابع پیشرفت بیشتر بوسیله برنامه عمران ملّ متعدد در دسترس است اولین هیئت اعزامی آسیائی اشتغال گزارش خود را در مورد کشور سیلان ارائه نموده است. این گزارش برای دولت سیلان به منظور تدارک اولین برنامه‌های اشتغال فایده اساسی داشته است. دومین هیئت هم اکنون بدعوت دولت ایران مشغول بررسی برنامه‌ریزی نیروی انسانی می‌باشد.

هیئت‌های بررسی مسائل اشتغال براساس شش اصل که شرط موثر بودن آنها نیز میباشد به وجود آمده‌اند.

هیئت‌های مذبور نباید بدرخواست دولتها تشکیل گردیده و با همکاری نزدیک آنها و کارفرمایان و کارگران انجام وظیفه بنمایند.

این هیئت کاملاً مستقل از دولتها - کارفرمایان و کارگران بوده و وظیفه آنها بررسی واقعی کلیه عوامل و استخراج خطوط اقدامات و تدبیر ممکنه از این عوامل می‌باشد.

آنها تعهد دارند که خود را از کلیه تصویرات و قضاوت‌های ذهنی قبلی رها ساخته و از هراظهار عقیده و تئیجه‌گیری نابهنجام‌قبل از طرح و ارزیابی عوامل خودداری نمایند.

اقدامات و نتایج فعالیت این هیئت‌ها قبل از ارسال گزارش آنها بوسیله مدیر کل بدولتی که تقاضای اعزام آن هیئت را نمود محرمانه خواهد ماند. هیئت‌ها مکلفند در جریان تعیین و ارزیابی عوامل بادولتها و سازمان‌های کارفرمائی و کارگری مسئول کاملاً مشورت نمایند و عقاید و نظرات بررسی شده را بدون اینکه از خود اظهار نظر نمایند دقیقاً در گزارش منعکس سازند استنباط و تئیجه‌گیری آنان کسیرا مکلف نمی‌سازد. آنها یک عامل هستند اما لزوماً تنها عامل مورد توجه در آزمایش سیاست ملی و تدارک برنامه‌های ملی بوسیله مقامات ذیربطر نمیباشند.

ضمن ارسال گزارش بدولت متقاضی مدیر کل اقدامات لازم را باین منظور که گزارش مذکور مورد بررسی کامل در مذاکرات سه‌جانبه قرار گیرد فراهم می‌سازد. هیئت‌های بررسی مسائل اشتغال نوع جدیدی از فعالیت سازمان بین‌المللی

کار میباشد و تفاهم طرفین ذیعلاقه در مورد اصولی که پایه کار این هیئت هامیباشد از لحاظ سودمندی آن هیئت هاوپیشافت بعدی آنها ضرورت دارد . ما نباید انتظار نفع آنی از برنامه آسیائی نیروی انسانی داشته باشیم زیرا برای موفقیت کامل آن کاری طولانی و بسیار لازم است .

آنچه مهم است این است که ما بخوبی شروع بکار نموده ایم .

برای مامتیاز بزرگی است که در تهران گردهم جمع شده ایم در این شهر نوشته ای وجود دارد که از این مقوله صحبت میکند :

«بشر آزاد گذاشته شده تا در شرایط صلح از تیجه کار خود بهره گیرد و کمک مقابله برای نفع همه را ائمه دهد .»

این نوشته بوسیله وینستن چرچیل در یک کنفرانس قبلی در تهران عنوان گردیده کنفرانسی که در آن اهمیت فعالیت سازمان بین المللی کار در سطح جهانی در دنیا ای بعد از جنگ در بالاترین سطح سیاست مداری مورد بحث قرار گرفت .

توجهی که اعیان حضرت همایون شاهنشاه آریامهر نسبت بامور کنفرانس ابراز فرمودند مایه کمال مبارات و سربلندی کنفرانس میباشد - در پیامی که اعیان حضرت همایونی خطاب به کنفرانس صادر فرمودند هماهنگی اصول انقلاب اجتماعی ایران را با هدفهای سازمان بین المللی کار اخاطر نشان و بتویژه تاکید فرمودند که «هدفهای رشد اقتصادی تنها با توجه به ارتباط آنها با ضرورتهای عدالت اجتماعی معنی و مفهوم واقعی پیدا می کند .»

لازم بیاد آوری است که این اصل مهم و اساسی منبع الهام اعلامیه فیلادلفی بوده و از طرف مجمع عمومی سازمان ملل متحد عنوان اصل راهنمای استراتژی بین المللی دهه دوم عمران ملل متحد پذیرفته شده است .

طی شریایی نمایندگان کنفرانس بحضور اعیان حضرت همایون شاهنشاه آریامهر معظم له یک بار دیگر اعتقاد خود را نسبت به اهداف سازمان بین المللی کار و اهمیت وظیفه ای که این سازمان در حال حاضر انجام میدهد اعلام فرمودند .

در جریان کنفرانس اعیان حضرت همایونی اجازه فرمودند که اینجانب بطور خصوصی شریای شوم طی این شریایی مذکور بایانی موثر و دلپذیر تشریح فرمودند که چگونه ایران بصورت یک کشور در حال توسعه بشرفته درآمده و چگونه امروز نیاز افراد با توجه بروح موازن سازمان بین المللی کار و از طریق اनطباق با سنن

چندین هزار ساله کشور (با استفاده از بهترین عناصر این سنن) و با شرایط جدید دنیائی کاملاً نوین تامین میگردد و چگونه از طریق توجه به نفع عموم و از طریق ترکیب خلاق آزادی بیشتر وابستگار و نوآوری استوارتر و مسئولیت اجتماعی وسیع-تر قبل از اینکه مسائل بصورت لاينحلی درآینده باآنها مواجه میشود.

اعلیحضرت همایونی باین جانب اجازه فرمودند در این جلسه اعلام دارم که افتخار بزرگی نصیب سازمان بین المللی کار فرموده و قبول فرمودند که در جلسه خاص پنجاه و هفتین اجلاس کنفرانس بین المللی کار در ماه ژوئن سال ۱۹۷۲ طی بیاناتی سازمان بین المللی کار از تجربه منحصر بفردی سال زهبری روشن بینانه خود بهره مند فرمایند. با قبول تشریف فرمائی به کنفرانس بین المللی کار اعلیحضرت همایون علاقه خود را بحفظ سنتی که سی سال پیش توسط فرانکلین روزولت آغاز گردید ابراز فرمودند. سنتی که موجب شده است بزرگترین رهبران جهان از طریق کنفرانس بین المللی کار خطاب به ملل دنیا نظرات خود را درباره تکاپوی پایان ناپذیر بشر برای صلح - صلحی توام با آزادی و عدالت اعلام دارند.

موقیت کنفرانس

علاوه بر اظهارات روسای هیئت‌های نمایندگی شرکت‌کننده در جلسه نهائی کنفرانس و نیز اظهارات مقامات سازمان بین المللی کار در همان جلسه در خصوص مجاهدات دولت شاهنشاهی که منجر به برگزاری موقیت‌آمیز کنفرانس گردید در جلسه مورخ سه شنبه ۱۰ اسفند ماه ۱۳۵۰ یکصد و هشتاد و پنجمین اجلاس هیئت مدیره دفتر بین المللی کار گزارش مربوط به برگزاری هفتمین کنفرانس سازمان بین-المللی کار برای منطقه آسیا در تهران (۱۳۵۰ تا ۱۴ آذرماه ۱۳۵۰) مطرح شد.

ابتدا آقای الکساندر پارودی نماینده دولت فرانسه در هیئت مدیره که به نمایندگی از طرف گروه دول در کنفرانس شرکت نموده بود از مساعی دولت شاهنشاهی در برگزاری موقیت‌آمیز کنفرانس و تسهیلاتی که برای نمایندگان فراهم گردیده بود اظهار تشکر و حقشناسی نمود. آقای پارودی ضمن بحث درباره مذاکرات و تبادل نظرهای کنفرانس اظهار داشت که هماهنگی توسعه اقتصادی با پیشرفت اجتماعی از اهم مسائلی است که در دنیای کنونی باید مورد توجه باشد. سیاست ایران نمونه شایان توجیهی از اجرای این منظور است.

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در پیام خود خطاب به کنفرانس فرمودند: «اعتقاد راسخ ما اینست که هدفهای رشد اقتصادی تنها با توجه بارتباط آنها با ضرورت-های عدالت اجتماعی معناو مفهوم واقعی پیدا میکند زیرا در تحلیل نهائی هدف اصلی از پیشرفت اقتصادی ارتقاء سطح زندگی مادی و معنوی انسانهاست .»

سپس آقای پارودی به نقط جناب آقای نخست وزیر در کنفرانس اشاره و خاطر نشان ساخت که در جریان کنفرانس ترقیات و پیشرفت‌های چشم گیر ایران بویژه طی ۸ سال اخیر تشریح گردید و مایه بسی خوشوقتی است که اصلاحات ارضی با موفقیت در ایران اجرا گردیده و اقداماتی که در زمینه بیمه‌های اجتماعی و مزد و سهمیم کردن از طرف دولت ایران معمول گردیده است توجه همه ما را جلب نمود و اینها پیشرفت-هائی است که بر پایه‌ای مستحکم صورت می‌پذیرد .

در پایان ناطق یکبار دیگر از توجه شاهنشاه آریامهر به کنفرانس سپاسگزاری نموده و از شرکت جناب آقای هویدا نخست وزیر در جلسه افتتاحیه و مساعی جناب آقای عبدالجید مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی تشکر کرد و اضافه نمود که جناب آقای وزیر کار ایران در تمام مدت کنفرانس یارویاور ما بودند .

سپس آقای گولمار برگنشتروم نماینده کارفرمایان سوئد در هیئت مدیره و رئیس گروه کارفرما در هیئت مذکور از شاهنشاه آریامهر که توجه خاص به کنفرانس مبذول و هم چنین قبول فرمودند بجلسه مخصوص پنجاه و هفتین اجلاس کنفرانس بین‌المللی کار تشریف‌فرما شوند سپاسگزاری نمود . ناطق هم چنین از دولت شاهنشاهی و از کارفرمایان و کارگران ایران بابت مهمان‌نوازی که از نماینده‌گان بعمل آمد و تسهیلاتی که در اختیارشان قرار داده شد تشکر کرد .

آنگاه آقای لوئی دییر کنفرانسیون عمومی کار Guvrière Force فرانسه نماینده‌گی از گروه کار هیئت مدیره به شرفیابی روایی هیئت‌های نماینده‌گی بحضور شاهنشاه آریامهر اشاره نمود و ضمن سپاسگزاری از این توجه ملوکانه اظهار داشت که شاهنشاه ایران به عنوان یک رهبر بزرگ افکار بلندی مطرح فرمودند و خصوصیت معظم له در برداشت و طرح مسائل و معضلات واقعاً شایان کمال توجه است . آقای لوئی دییر چنین از دولت شاهنشاهی و کارفرمایان و کارگران ایران تشکر و موفقیت ایران را در برگزاری مطلوب کنفرانس تبریک گفت .

سپس آقای نصر نماینده کارفرمایان لبنان و عضو هیئت مدیره دفتر بین‌المللی

کار از شاهنشاه آریامهر که اجازه شرفیابی به روسای هیئت های نمایندگی مرحمت فرمودند و از توجه معظم له به کنفرانس تشکر کرد و اضافه نمود که کنفرانس تهران یک موقیت واقعی بود دولت ایران کار بزرگی انجام داد . ناطق از جناب آقای نخست وزیر و جناب آقای وزیر کار و امور اجتماعی تشکر کرد و در پایان اظهارداشت که پیشرفت های ایران تاثیری عمیق در ما بر جای گذارده است .

آنگاه آقای عابد علی نماینده کارگران هندو عضو هیئت مدیره ضمن تائید اظهارات لوئیت اضافه نمود که اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر فرصت بسیار خوبی بما مرحمت فرموده و بیش از یکساعت مانند یک دوست و دور از تشریفات با کمال علاقه درباره مسائل اجتماعی صحبت فرمودند . و ما واقعا سپاسگزار هستیم ناطق از دولت شاهنشاهی بابت ترتیبات بسیار منظم کنفرانس شکر نمود و اضافه کرد که کنفرانس تهران در محیطی بسیار دوستانه و مهیج برگزار گردید .

سپس آقای تاتا نماینده کارفرمایان هند رشته سخن را بدست گرفت و اظهار داشت که کنفرانس تهران بالاتر از موقیت آمیز بود و سازمان بین المللی کار باید گاهی از ژنو خارج شود و بنواحی مختلف جهان برود . ایران بسطحی از پیشرفت صنعتی و اجتماعی رسیده است که شایان توجه است . دولت ایران از ثبات سیاسی بر- خوردار است و به موازات توسعه اقتصادی مبتنی بر نظام و برنامه به اصلاحات و رفاه اجتماعی توجه میکند و تجربه ایران از لحاظ بسیاری از کشور های در حال توسعه سودمند است . رفتاری که با ما در ایران شد بسیار دوستانه بود و ما خودمان رادر خاک مملکت خود احساس میکردیم و خاطره این اقامت و مهمان نوازی بیمانند دولت و ملت ایران مدت مديدة در خاطره شرکت کنندگان باقی خواهد ماند . ناطق از مساعی جناب آقای عبدالمحیمد مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی تشکر کرد .

آنگاه آقای نیلان نماینده کارفرمایان آمریکا از موقیت کنفرانس اظهار خوشوقتی نمود و از دولت شاهنشاهی و مساعی جناب آقای مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی اظهار تشکر نمود .

سپس نماینده دولت اندونزی از مهمان نوازی دولت و ملت ایران تشکر واز تشریک مساعی کارفرمایان و کارگران ایران ابراز امتنان و اضافه نمود که ایران با تاریخ طولانی و فرهنگ غنی خود کشور بیمانندی است .

سپس آقای گروشکین نماینده دولت سوری ضمن تائید اظهارات ناطقین

مراتب حق شناسی خود را به دولت ایران اعلام و از مهمان نوازی دولت شاهنشاهی تشکر و از ترتیبات بینظیر کارهای کنفرانس و موفقیت شایان آن ابراز خوشوقتی نمود . آنگاه آقای مسعود غیور نماینده کارفرمایان ایران از موفقیت کنفرانس و تشریک مساعی مجدانه مسئولین دفتر بین المللی کار و کارکنان آن دفتر اظهار خوشوقتی و امتنان نمود .

سپس نماینده دولت ژاپن ضمن بیاناتی مراتب حق شناسی و احترام عمیق خود را به دولت شاهنشاهی و کارفرمایان و کارگران ایران ابراز داشت .

آنگاه آقای ایلانوس راموس نماینده کارگران مکزیک نتایج تبادل نظر های کنفرانس تهران را مورد بررسی قرارداد و بویژه خاطر نشان نمود که پیام شاهنشاه و تاکید معمولی در مورد هماهنگی توسعه اقتصادی و پیشرفت اجتماعی حائز کمال اهمیت است . آقای راموس از برگزاری موفقیت آمیز کنفرانس اظهار خوشوقتی نمود و با ظهارات جناب آقای نخست وزیر در مورد اینکه دموکراسی سیاسی بدون دموکراسی اقتصادی تحقق پذیر نمیشد اشاره نمود .

آخرین سخنران در این باره آقای پرسنر نماینده دولت آمریکا بود که ضمن تأیید اظهارات ناطقین قبلی اضافه نمود که توجه مخصوص شاهنشاه به کنفرانس تاثیر قطعی در موفقیت آن نمود . آقای پرسنر از ترتیبات عالی کنفرانس و از مهمان نوازی دولت و ملت ایران تشکر و از موفقیت شایان کنفرانس اظهار خوشوقتی نمود و مساعی جناب آقای مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی را در مقام ریاست کنفرانس ستود .

نکته شایان توجه دیگر اینکه اکثر ناطقین ضمن ارزیابی کار کنفرانس و بررسی مسائل دستور و تصمیمات و نتیجه گیری های آن بین واقعیت اشاره کردند که اگر چه تشکیل کنفرانس مصادف با جنگ و مخاصمات شدید در چند کشور منطقه آسیا بود معدله و وضع سیاسی ایران موجب شد که روح صمیمیت و همکاری در تمام مدت کنفرانس بر آن حاکم باشد .

در پاسخ اظهارات فوق جناب آقای علی اکبر شیانی نماینده دولت شاهنشاهی در هیئت مدیره از احترام و ستایش عمیق و صمیمانه نمایندگان دول و کارفرمایان و کارگران جهان نسبت به رهبر عالیقدر ملت ایران و از اظهارات دوستاهه نمایندگان نسبت به ایران و پیشرفت های همه جانبه آن و نیز نسبت به مقامات ایرانی اظهار تشکر و امتنان نمودند .

نخستین سمینار روابط صنعتی سازمان پیمان مرکزی (سنتو) (تهران - ۳۴ تا ۳۸ بهمن ۱۳۵۰)

سمینار روابط صنعتی سازمان پیمان مرکزی از روز یکشنبه ۲۶ بهمن ماه ۱۳۵۰ بدست پنج روز در مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت و بهداشت کار و زارت کار و امور اجتماعی با شرکت نمایندگان دول و کارفرمایان و کارگران کشور های عضو (ایران - ترکیه - پاکستان - آمریکا - انگلیس) تشکیل گردید. نماینده سازمان بین المللی کار در ایران و افغانستان نیز به نمایندگی سازمان مذکور در جلسات سمینار شرکت نمود. ساعت ۹ بامداد روز یکشنبه ۲۶ بهمن ۱۳۵۰ نماینده دبیر خانه سازمان پیمان مرکزی از طرف دبیر کل سازمان سمینار را افتتاح نمود. آنگاه جناب آقای عبدالمجید مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی نطقی باین شرح ایراد نمودند:

سخنرانی جناب آقای عبدالmajید مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی
در سمینار روابط صنعتی سازمان پیمان مرکزی

از اینکه اولین سمینار پیمان مرکزی در زمینه روابط صنعتی در تهران تشکیل گردیده بسیار خوشوقتم. همچنین خوشحالم که به نمایندگان دولت - کارفرما و کارگر که در این مجمع شرکت نموده اند خوشامد گویم.
ما یه کمال خوشوقتی است که سمینار درباره موضوعات بسیار مهمی در زمینه

روابط صنعتی تبادل نظر خواهد نمود . این مسائل عبارتنداز : نقش روابط صنعتی در رشد اقتصادی و عدالت اجتماعی و ثبات سیاسی - پیمانهای دسته جمعی و رسیدگی به اختلافات مربوط به کار - مسائل مربوط به تعیین مزد و تأثیر حداقل دستمزد بر روابط صنعتی .

من اطمینان دارم که با دانش و تجربه و صلاحیتی که در شما می بینم و ظایف خطیری را که با آن روبرو هستید بخوبی انجام خواهید داد و این مجمع با موافقیت خاتمه خواهد یافت .

همانطوری که میدانید هدف اساسی هر برنامه توسعه اقتصادی ایجاد عدالت و رفاه اجتماعی است . اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در پیام خود خطاب به « هفتمین کنفرانس ناحیه‌ای سازمان بین‌المللی کار که اخیرا در تهران تشکیل گردید فرمودند :

« اعتقاد راستخ ما اینست که هدفهای رشد اقتصادی تنها با توجه به ارتباط آنها با ضرورت‌های عدالت اجتماعی معنا و مفهوم واقعی پیدا می‌کند زیرا در تحلیل نهائی هدف اصلی از پیشرفت اقتصادی ارتقاء سطح زندگی مادی و معنوی انسانها است ». بدین علت است که دولت شاهنشاهی ایران بویژه خواستار توسعه موجبات و وسائلی است که شرکت سازمانهای کارفرمائی و کارگری را در مسائل مربوط توسعه اقتصادی و اجتماعی تامین نماید . اجرای روشها و برنامه‌هایی به منظور تامین سطح زندگی بالاتر و بهره‌برداری منطقی و صحیح از منابع انسانی باعث ایجاد آحاد جامعه کشور گردیده و باین ترتیب باعث ایجاد همکاری موثر بین آنان می‌شود .

نکته شایان توجه دیگر که امیدوارم درباره آن بحث و تبادل نظر خواهید نمود ایجاد مراجع و تاسیسات سه جانبه‌ای است که موجبات مشارکت سازمانهای کارفرمائی و کارگری را در امور مربوط به برنامه‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی فراهم سازد . طبعاً این اقدام شامل ایجاد طرق و مکانیسمهای عملی بمنظور اظهار نظرات می‌باشد . بعنوان نمونه کمیته‌های روابط کار و کمیته‌های صنعتی رامیتوان نام برد . کمیته‌هایی که امکان تبادل نظر درباره موضوعات مربوط به رفاه کارگران در صنعت مربوط و تهیه زمینه برای بررسی روابط بین کارفرمایان و کارگران و همچنین موجبات رسیدگی و حل مسائل مربوط به توسعه صنایع و موسسات و کارگاهها را فراهم می‌سازد . از تدبیریکه بمنظور حصول این هدف در ایران اتخاذ گردیده است تشکیل کنفرانس

ملی کار و سمینارهای مختلف سه جانبه در زمینه‌های مختلف است تا پیشنهاداتی به برنامه‌ریزان ارائه نمایند. ما اعتقاد داریم که این ترتیبات میتواند حتی به تنظیم و اجرای پژوهش‌های تحقیقاتی براساس علمی در مسائل مربوط به کارگران و کارفرمایان و استفاده صحیح و منطقی از منابع نیروی انسانی که سهم موثری در تحقق اهداف برنامه‌های رشد اقتصادی و اجتماعی دارند کمک کند و بدین ترتیب روابط صنعتی نقش خود را در توسعه اقتصادی و عدالت اجتماعی و ثبات سیاسی ایفا نماید.

دولت شاهنشاهی در ایجاد مراجع مسئول بزرگی و رسیدگی بمسائل مربوط به کار نظیر شورای عالی کار - شورای عالی یمه‌های اجتماعی - شورای عالی سهیم کردن مراجع حل اختلاف و کمیته‌های کار آموزی و غیره برای جنبه سه جانبه آنها اهمیت خاصی قائل است.

بدیهی است که ایجاد چنین مراجع و تاسیساتی بطور موثر به انجام نقش وزارت کار و امور اجتماعی که درجه اول عبارت از استقرار و حفظ روابط صحیح کار و بهبود شرایط زندگی کارگران است میتواند کمک کند.

در اینجا ذکر نکته‌ای را لازم میدانم و آن اینکه نحوه اجرای مقررات مربوط به کار از طریق مراجع رسیدگی و حل اختلاف واجد اهمیت شایانی است. باید اطمینان حاصل شود که این مراجع کار خود را براساس عدالت و انصاف انجام میدهند زیرا بدین ترتیب است که میتوان اطمینان کارگران و کارفرمایان را نسبت به قضاوت‌ها و تصمیمات این مراجع جلب کرد و ایجاد چنین زمینه‌ای طبعاً موجب میشود که وزارت کار و ظایف و مسئولیت‌های خود را بصورت موثرتری انجام دهد.

همانطور که اطلاع دارید آموزش کارفرمایان و کارگران در زمینه روابط صنعتی واجد اهمیت ویژه‌ای است.

با توجه باین واقعیت و نیاز ما بایجاد موسسه کار و تامین اجتماعی مبادرت نموده‌ایم مؤسسه مذکور دوره‌هایی در زمینه مسائل مربوط به کار و تامین اجتماعی و دیگر مسائل مورد علاقه کارگران تشکیل میدهد و حتی موجبات تکمیل معلومات و اطلاعات کارکنان وزارت کار و سازمانهای وابسته را فراهم میسازد.

مسلمان کارآئی و بهره‌وری از عوامل لازم برای ایجاد روابط صنعتی صحیح و مطلوب است و باید هدف‌عمده سیاست ما باشد زیرا عاملی است که امکان پرداخت مزد بیشتر و خدمات اجتماعی و رفاهی افزونتری را در مورد کارگران فراهم میسازد.

از آنجا که اشتغال عامل اساسی از لحاظ توزیع عادلانه درآمد و ارتقاء سطح زندگی میباشد دولت شاهنشاهی در برنامه های توسعه اقتصادی و اجتماعی خود برای هدفهای اشتغال اولویت خاصی قائل است و این هدفها موقعیت خاصی در برنامه عمرانی پنجم ایران خواهند داشت.

در این زمینه ما برای آموزش حرفه ای اهمیت خاصی قائل هستیم و معتقدیم که بالا بردن سطح مهارت و تخصص کارگران امکانات اشتغال را بالا میبرد و موجب میشود که نیازهای داخلی توسعه اقتصادی با سهولت بیشتری رفع گردد و در این باره عقیده داریم که بخش عمومی نمیتواند رافع کلیه نیازمندیها باشد ولذا مشارکت بخش خصوصی کاملا ضروری است . بهمین دلیل ما قانون کارآموزی را بمراحله اجرا گذارده ایم که بموجب آن با پرداخت دو درصد مزد کارگران به صندوق کارآموزی وسائل آموزش کلیه کارگران شاغل کشور از کارآموز تا مدیر فراهم میگردد . ما همچنین معتقدیم که تجدید نظر در حداقل مزد قدم موثری در جهت توزیع مطلوب تر درآمد میباشد زیرا از طریق تجدید نظر منظم و ادواری در حداقل مزد گروههای کم درآمد کارگران از طرف دولت مورد حمایت قرار میگیرند .

اجرای موققت آمیز این منظور مستلزم طبقه بندي مشاغل میباشد . طبقه بندي مشاغل در مورد کارگران شاغل براساس سابقه و مهارت آنان نیروی کار را مورد حمایت قرار داده و به استحکام مبانی واحدهای صنعتی کمک میکند .
چهارمین اصل انقلاب سفید مربوط به سهیم کردن کارگران است و با اجرای این اصل ما به ترتیج زیر رسیده ایم .

- ۱ - بهبود روابط بین کارفرمایان و کارگران از طریق انجام مذاکرات و عقد پیمانها و قراردادهای دسته جمعی .
- ۲ - افزایش بهرهوری کار (ارقام مربوط به ده سال اخیر شاهداین مدعای است) .
- ۳ - افزایش مزد و درآمد واقعی کارگران .

در خاتمه فرصت را برای بیان این مطلب مغتنم میشرم که دولت شاهنشاهی ایران به توسعه همکاری ناحیه ای و بین المللی بسیار علاقمند است و به ضرورت و سودمندی چنین همکاری ایمان دارد .
خانمها و آقایان :

پیشرفت سریع علم و تکنولوژی طی ۲۰ سال اخیر مسائل متعدد اجتماعی و

اقتصادی جدیدی ایجاد نموده است و ما مجبوریم که با آنها روبرو شویم و آن مشکلات را حل نماییم.

امیدواریم که این سمینار و تیجه مباحثات شما به حل مشکلات اساسی و فوری روابط صنعتی که کشورهای مربوطه با آن روبرو هستند کمک نماید.
آرزومندیم که تبادل نظرهای نمایندگان محترم ثمر بخش باشد و اقامت در تهران بشما خوش بگذرد.

هیئت‌های نمایندگی شرکت کننده در سمینار

هیئت نمایندگی ایران :

آقای عبدالحسین محمدکاری

آقای قدرت‌الله اردبیلهشت

آقای حسن صادقی سنا بازی

خانم پروین قانونی

آقای سعید جنابزاده

آقای ایرج سهامی

آقای منوچهر میرداماد

آقای خسرو امامی خوئی

آقای سید علی صائب

هیئت نمایندگی ترکیه:

آقای یاشار یاشر

آقای علی نصرت سون

آقای محمد علی اینان

مدیر کل دفتر روابط بین‌المللی نماینده دولت

و رئیس هیئت نمایندگی

معاون مدیر کل سهیم کردن کارگران - نماینده

دولت

معاون مدیر کل سازمانهای کارگری و کارفرمائي

مشاور

رئیس اداره طبقه بندي مشاغل - مشاور

کارشناس روابط کار - مشاور

کارشناس سهیم کردن کارگران - مشاور

نماینده اطاق بازرگانی و صنایع و معادن -

نماینده کارفرما

نماینده اطاق بازرگانی و صنایع و معادن -

مشاور نماینده کارفرما

نماینده کارگران در مجلس شورای اسلامی و نماینده

کارگر

نماینده وزارت کار ترکیه - نماینده دولت و

رئیس هیئت نمایندگی

نماینده وزارت کار ترکیه - نماینده

نماینده سازمان وزارت کار ترکیه - مشاور

نماينده سازمان برنامه تركيه - مشاور
نماينده اتحادي هاي کارگري تركيه - نماينده کارگر
نماينده اتحادي هاي کار فرمائي تركيه - نماينده
کار فرما

آقاي ارتال زبور ساور
آقاي سيفي دميرسوی
آقاي تالها آلتن باشاك

هئيت نمايندگي انگلستان:

مشاور روابط صنعتي - نماينده دولت

آقاي توماس کلارو

هئيت نمايندگي ایالات متحده آمریکا:

معاون اداري مديرييت کار وزارت آمریکا -
رئيس هئيت نمايندگي
معاون مدير كل اختلافات وشوراهها - نماينده
استاد روابط صنعتي دانشگاه مريلند - مشاور
وابسته کار منطقه اي سفارت آمریکا - مشاور
مشاور اقتصادي آمریکا در سازمان - مشاور
مشاور فني کار در سفارت آمریکا - آنکارا
مشاور.

آقاي جك وارشاو
آقاي داگلاس براون
آقاي پروفسور ماروین لوین
آقاي هارولد ايسلى
آقاي جوزف راینسون
آقاي عبدالله راساپسى

هئيت نمايندگي پاکستان:

عضو سفارت پاکستان در تهران

آقاي ظفر اقبال ناز

انتخاب رئيس سمینار و تصویب دستور جلسات

پس از بیانات جناب آقاي مجیدي انتخاب رئيس سمینار بعمل آمد و آقاي
عبدالحسين محمد کاري مدير كل دفتر روابط بين المللی و رئيس هئيت نمايندگي
شاهنشاهي با تفايق آرا بر ياست سمینار انتخاب گردید.
سپس طرح دستور جلسات سمینار مطرح و پس از تبادل نظر بتصویب رسيد و
تبادل نظر درباره گزارشها آغاز گردید.

گزارش‌های زیر در سمینار مطرح و موردبحث و تبادل نظر قرار گرفت:

۱- گزارش‌های هیئت نمایندگی شاهنشاهی

- ترتیبات مربوط به رسیدگی و حل اختلافات در زمینه کار در ایران توسط آقای حسن صادقی ستابادی .
- روش‌های مربوط به انعقاد پیمانهای دستجمعی در ایران توسط آقای منوچهر میرداماد
- تاثیر اجرای قانون سهمیم کردن در توسعه پیمانهای دستجمعی در ایران توسط آقای قدرت‌الله اردیبهشت .
- طبقه بندی مشاغل در ایران و تاثیر آن در سطوح مختلف مزد از جمله حداقل مزد توسط خانم پروین قانونی
- نقش وزارت کار در زمینه روابط صنعتی توسط آقای سعید جنابزاده
- تاثیر خدمات اجتماعی و رفاهی در روابط صنعتی توسط آقای سید علی صائب

۲- گزارش‌های هیئت نمایندگی ترکیه

- ترتیبات رسیدگی به حل اختلافات در ترکیه
- پیمانهای دستجمعی و نقش دولت و کارفرمایان و کارگران در این زمینه .
- پیمانهای دستجمعی در واحدهای صنعتی وابسته بدولت .
- مسائل مربوط به روابط صنعتی و نیز مشکلات اجتماعی کارگران ترک در کشورهای خارجی .
- تاثیر مقاوله نامه‌های مصوب کنفرانس بین‌المللی کار در قوانین و مقررات مربوط به کار در ترکیه .

۳- گزارش‌های هیئت نمایندگی آمریکا

- گزارش کلی درباره روابط صنعتی
- ترتیبات مربوط به انعقاد پیمانهای دستجمعی در آمریکا .
- نقش آموزش در پیمانهای دستجمعی

گزارش هیئت نمایندگی انگلیس

- مسائل مربوط به پیمانهای دستجمعی و رسیدگی و حل اختلافات در زمینه کار در انگلستان.

نتیجه تبادل نظرها و رئوس نظرات و پیشنهادات سمینار

۱ - تبادل نظرهای سمینار نشان داد که در میان کشورهای شرکت کننده در سمینار از لحاظ روابط صنعتی بیش از موارد اختلاف موارد تشابه به چشم میخورد و اگرچه از نظر میزان توسعه روابط صنعتی در سطوح مختلف هستند با وجود این خصوصیات مشترک آنها عزم و تکاپو در جهت عدالت اجتماعی است هیئت‌های نمایندگی شرکت کننده در این عقیده شریک بودند که تجمع نمایندگان دول و کار-فرمایان و کارگران برای حل مسائل و اختلافات روش مطلوبی است و تجربه سمینار نشان داد که تشکیل مجتمع سه جانبی از لحاظ بررسی و حل و فصل مسائل تیجه بخش میتواند باشد و راهی است که در آینده نیز ادامه آن سودمند خواهد بود.

۲ - مذاکرات سمینار نشان داد که هدف مشترک ترتیبات و روشهای عملی مختلف مورد اجرا در کشورهای شرکت کننده عبارتست از عدالت اجتماعی - توسعه اقتصادی و ثبات سیاسی میباشد.

۳ - مباحثات سمینار نیاز به توسعه مبادله تجارب در زمینه آموزش، حرفه‌ای و آموزش بزرگسالان را آشکار ساخت.

۴ - شرکت کنندگان در سمینار با این نظر موافق بودند که توجه بیشتری معطوف گردد نسبت باینکه اختلافات مربوط به کار روابط صنعتی قبل از اینکه بصورت مشکل و معضلی در آیند حل و فصل شوند و کشورهای منطقه بر توسعه مبادله افراد و اطلاعات در این زمینه مبادرت نمایند و در وزارت کار کشورها شخص یا سازمانی برای پیگیری توصیه‌های سمینار تعیین گردند.

۵ - بررسی فعالیت و تبادل نظرهای سمینار ضمن آشکار ساختن سودمندی آن این واقعیت را روشن ساخت که در سمینارهای بعدی تنها یک موضوع در دستور قرار داشته باشد تا زمینه معینی از روابط صنعتی مورد مطالعه دقیق و عمیق‌تری قرار گیرد.

۶ - نمایندگان شرکت کننده ضمن تأکید ارزش و سودمندی سمینار روابط

صنعتی و ضرورت تشکیل این قبیل مجامع توصیه نمودند که موضوعات زیر در دستور جلسات آینده سمینار روابط صنعتی قرار داده شوند.

۱ - ترتیبات مربوط به رسیدگی و حل اختلافات مربوط به کار (آوریل یا مه ۱۹۷۳)

۲ - روابط موثر در استراتژی مذاکرات و پیمانهای دستجمعی

۳ - مقررات مربوط به کار از جمله شامل بخش کشاورزی

۴ - سهیم کردن و انواع مزايا و عوامل تشویقی

۵ - نمایندگان توصیه نمودند که سازمان پیمان مرکزی تشکیل کمیته فرعی مخصوص مسائل مربوط به کار را مورد بررسی قرار دهد و وظیفه کمیته فرعی مذکور این خواهد بود که کمیته اقتصادی سنتو را در زمینه مسائل و امور مربوط به کار یاری دهد.

۶ - نمایندگان توصیه نمودند گزارشاتی که بنا بود هیئت نمایندگی پاکستان مطرح سازد در اختیار دییرخانه قرار داده شود تا در گزارش نهائی سمینار انعکاس یابد.

(بدیهی است که انجام این توصیه منوط به موافقت دولت پاکستان خواهد بود)

۷ - هیئت‌های نمایندگی شرکت کننده مراتب قدردانی خود را از ترتیبات عالی و تسهیلاتی که برای سمینار فراهم گردیده بود و نیز از مهمان‌توازی مقامات ایرانی بدولت شاهنشاهی و وزارت کار و امور اجتماعی ابراز داشتند و از دولت ایالات متحده آمریکا بابت کمک مالی به سمینار و آقایان مرسن نماینده سازمان همکاریهای فنی آمریکا وایسلی وابسته کار ناحیه‌ای آمریکا در آنکارا و دییرخانه سنتو بابت تشریک مساعی که در برگزاری سمینار معمول داشته بودند تشکر نمودند.

هیئت‌های نمایندگی مراتب تحسین خود را نسبت به دریافت رئیس سمینار و نحوه ادامه مذاکرات و جلسات سمینار ابراز داشتند.

کمیته ملی سازمان بین‌المللی کار

در اجرای مفاد تصویب‌نامه شماره ۱۲۵۴ مورخ ۵ روز ۴۹ هیئت وزیران و بنظر تأمین هماهنگی در مورد برنامه‌ها و فعالیتهاي سازمان بین‌المللی کار در ایران و حداکثر استفاده از همکاریهای فنی سازمان مذکور بسود کشور کمیته ملی سازمان بین‌المللی کار در وزارت کار و امور اجتماعی تشکیل گردیده است. طبق مفاد تصویب‌نامه مذکور اعضاء کمیته نامبرده عبارتند از:

- وزیر کار و امور اجتماعی یا معاون او که ریاست کمیته را دارد.
- نماینده وزارت امور خارجه
- نماینده سازمان برنامه
- نماینده وزارت اقتصاد
- نماینده وزارت تعاون و امور روستاها
- نماینده سازمان امور اداری و استخدامی کشور.
- مدیر عامل سازمان بیمه‌های اجتماعی یا نماینده او
- رئیس موسسه کار و تأمین اجتماعی
- مدیر کل دفتر روابط بین‌المللی وزارت کار و امور اجتماعی که سمت دیر و رئیس دیرخانه کمیته را خواهد داشت.
- دو نفر نماینده اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران (یکنفر از کارفرمایان بخش دولتی و یکنفر از کارفرمایان بخش خصوصی)
- دو نفر نماینده کارگر (یکنفر نماینده کارگران کارخانجات غیر دولتی و یکنفر نماینده کارگران کارخانجات دولتی با انتخاب وزیر کار و امور اجتماعی)
- نماینده مقیم برنامه عمران ملل متحد در ایران
- نماینده مقیم سازمان بین‌المللی کار در ایران

(دو نفر اخیر بعنوان ناظر در جلسات کمیته شرکت مینمایند) .

جلسات کمیته ملی هر دو ماه یکبار تشکیل میشود و با حضور هشت نفر از اعضاء رسمیت میباشد .

وظایف کمیته عبارتست از :

الف - اظهارنظر مشورتی درباره عضویت دولتشاهنشاهی ایران در کمیسیونهای مختلف سازمان بین المللی کار و مجامع کارشناسان آن سازمان - وزارت کار و امور اجتماعی در صورت لزوم نظر مشورتی کمیته را درباره ترکیب هیئت‌های نمایندگی که در مجامع مختلف سازمان بین المللی کار شرکت مینمایند جویا خواهد شد .

ب - ارائه نظریات و توصیه‌های لازم به سازمانهای کارفرمائی و کارگری بمنظور استفاده بیشتر از این سازمانها از برنامه‌های همکاری‌های فنی سازمان بین - المللی کار .

پ - مطالعه مقاوله نامه‌ها و توصیه‌نامه‌ها و سایر مصوبات کنفرانس بین المللی کار و دیگر مجامع و سازمان بین المللی کار و دادن نظر مشورتی و ارائه طریق از لحاظ الحق دولت شاهنشاهی به مقاوله نامه‌ها و قبول اجرای اصول پیشنهادی توصیه‌نامه‌ها و ترتیب اجرای قطعنامه‌ها و متون دیگر .

ت - توصیه تهیه طرحهای جدید با توجه به مقتضیات برنامه‌های عمرانی مملکت بمنظور استفاده بهتر از همکاری‌های فنی سازمان بین المللی کار .

ث - آشنازی با برنامه کار کارشناسان سازمان بین المللی کار و گزارش‌های آنان و در موارد لزوم دعوت از آنان بحضور در جلسات کمیته برای تحصیل اطلاعات و توضیحات لازم .

ج - در صورت لزوم دعوت از افراد و گروهها و هیئت‌های ایرانی که در مجامع و دوره‌های کارآموزی سازمان بین المللی کار شرکت کرده‌اند بمنظور بررسی میزان سودمندی برنامه‌های کارآموزی . وظیفه فوق ممکنست بواسیله کمیته‌های اختصاصی انجام گیرد .

چ - دادن نظر مشورتی درباره برنامه ریزی همکاری‌های فنی سازمان بین المللی کار در زمینه کار و نیروی انسانی و تامین اجتماعی در ایران بمنظور تعیین تقدیم احتیاجات و ایجاد هماهنگی بیشتر .

ح - مطالعه نظرات دستگاههای استفاده کننده از خدمات و کمکهای فنی

سازمان بین‌المللی کار بویژه خدمات موجود و دادن نظر مشورتی بمنظور رفع آن مشکلات.

کمیته ملی سازمان بین‌المللی کار تا کنون ۶ بار تشکیل جلسه داده است و اولین جلسه آن در تاریخ ۱۹ آبان ۱۳۴۹ بریاست جناب آقای عبدالمجید مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی تشکیل گردید و طی آن درباره ضرورت ایجاد چنین ارگانیسمی از لحاظ تامین هماهنگی در مورد برنامه‌ها و فعالیتهای سازمان بین‌المللی کار در ایران و نیز استفاده کارفرمایان و کارگران بصورتی منطقی و مطلوب از همکاریهای فنی سازمان بین‌المللی کار و تنظیم آئین نامه داخلی کمیته تبادل نظر و مذاکره بعمل آید. دومین جلسه کمیته ملی روز ۲۷ بهمن ۱۳۴۹ تشکیل و درباره طرح آئین نامه داخلی کمیته و بررسی برنامه‌های فعلی و آتی سازمان بین‌المللی کار در ایران با تعیین کارشناسان موجود در ایران و درخواستهایی که در این زمینه از سازمان مذکور شده است و خلاصه تصویر کاملی از برنامه‌های همکاریهای فنی سازمان بین‌المللی کار در ایران مذکور گردید.

سومین جلسه کمیته در تاریخ ۱۹ اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ منعقد و در آن آئین نامه کمیته تصویب گردید و سپس نماینده سازمان برنامه در مورد برنامه جهانی اشتغال و طرح آسیائی نیروی انسانی توضیحاتی باطلاع حاضرین رساندند همچنین دبیر کمیته گزارشی درباره پنجاه و ششمین اجلاس کنفرانس بین‌المللی کار - مسائل دستور آن و ترکیب هیئت نمایندگی و نیز درخصوص تشکیل کنفرانس ناحیه‌ای سازمان بین - المللی کار برای منطقه آسیا در تهران (از ۱۳ تا ۲۳ آذر ماه ۱۳۵۰) به کمیته ارجأه نمود.

چهارمین جلسه کمیته ملی روز ۲۹ تیر ۱۳۵۰ تشکیل و در آن درخصوص هیئت اعزامی دفتر بین‌المللی کار در زمینه اشتغال بایران و نیز تصمیمات کمیسیون برنامه جهانی اشتغال پنجاه و ششمین اجلاس کنفرانس بین‌المللی کار که جناب آقای عبدالمجید مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی ریاست آن را داشتند بحث و تبادل نظر شد. پنجمین جلسه کمیته ملی سازمان بین‌المللی کار در تاریخ ۱۷ مهر ماه جاری با حضور آقای دکتر عمار قائم مقام مدیر کل دفتر بین‌المللی کار تشکیل گردید. در این جلسه آقای عمار اظهار داشتند که وجود چنین کمیته‌ای در ایران برای آشنائی بیشتر مردم درباره فعالیتها - هدفها - وظایف احتیاجات و مشکلات سازمان بین‌المللی کار بسیار مفید بوده و خوشحالی خود را از وجود همکاری و تشریک مساعی بین

سه گروه دولت کارفرما و کارگر در پیشبرد کارهای کمیته ابراز نمودند
ششمین جلسه کمیته ملی سازمان بینالمللی کار روز ۱۵ دیماه ۱۳۵۰ تشکیل
گردید و ضمن آن درباره نتایج و تصمیمات هفتمین کنفرانس سازمان بینالمللی کار
برای منطقه آسیا که از ۱۳۴۷ مهر ماه در تهران تشکیل گردید ارزیابی و تبادل نظر
عمل آمد.

سینیار نیروی انسانی

با همکاری انتستیتوی بین المللی نیروی انسانی وزارت کار آمریکا

روز دوشنبه بیست و یکم فروردین ماه ۵۱ جناب آقای عبدالمجید مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی سینیار نیروی انسانی را که با همکاری انتستیتو بین المللی نیروی انسانی وزارت کار آمریکا در سالن ششم بهمن این وزارتخانه تشکیل شده بود افتتاح کردند.

در مراسم گشایش سینیار مذبور معاونان و مدیران کل وزارت کار و امور اجتماعی آقایان دکتر اد گارمک وی رئیس انتستیتو بین المللی نیروی انسانی آمریکا تین رابسن پروفسور در اقتصاد امور مالی و مدیر اجرائی دفتر مطالعات اقتصادی و بازرگانی دانشگاه یوتا و شخصیت‌های مختلف حضور داشتند.

ابتدا جناب آقای عبدالmajید مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی ضمن ابراز خوشوقتی از تشکیل سینیار و تشکر از همکاری انتستیتو بین المللی نیروی انسانی وزارت کار آمریکا در برگزاری سینیار و تشکر از آقایان مکوی و رابسن و تشریک مساعی سفارت آمریکا ووابسته کارناحیه‌ای آن دولت در تشکیل سینیار اظهار داشت: سینیار در یک موقعیت بسیار مهم تشکیل گردیده دوره‌ای که ما مشغول تنظیم برنامه عمرانی پنجم خود هستیم — همانطوریکه شاهنشاه در فرمایشات خود در سازمان برنامه فرمودند توجه به مسائل اجتماعی و توسعه روزافزون رفاه اجتماعی از مشخصات برنامه پنجم است.

آنگاه آقای مجیدی خاطر نشان ساختند که طی ده سال گذشته پیشرفت حیرت- انگیزی در ایران داشته و از لحاظ اقتصادی و مادی پیشرفت سریعی نموده ایم و میزان رشد مابسیار شایان توجه بوده است دولت شاهنشاهی میخواهد که کلیه آحاد ملت ایران در بهزیستی باشند و بدین جهت جنبه اجتماعی برنامه عمرانی را تقویت میکند و برای موققیت در این زمینه بمسائل نیروی انسانی و اشتغال و تقسیم عادلانه تر در آمد و نتایج توسعه اقتصادی توجه زیادی مبذول میدارد.

همچنین در برنامه عمرانی پنجم افزایش امکانات اشتغال از اهم مسائلی است که مورد توجه میباشد و بمسائل نیروی انسانی از طریق بهبود سیستم آموزش و تعلیمات فنی توجه وافر میشود و از این نظر وظیفه حساسی بر عهده داریم. اصلاح سیستم آموزشی کشور مورد کمال توجه است و در سال تحصیلی جاری سیستم جدید را بکار میریم. ایجاد صندوق کارآموزی و اجرای قانون مریبوط با آن و اختصاص دو درصد مزد کارگران برای ایجاد تسهیلات آموزش فنی قدم مهمی در زمینه بالا بردن سطح مهارت در کشور بوده و بدین ترتیب بین بازار کار و موسسات آموزشی رابطه لازم ایجاد شده است.

توسعه و بهبود ادارات کاریابی در سراسر کشور مورد کمال توجه است تا نوسانات بازار کار بنحو مطلوب مورد استفاده قرار گیرد و مسائل مربوط به تکنیک-های کارگر طلب و سرمایه طلب مورد کمال توجه است تا امر اشتغال بنحو مطلوب در آید در این زمینه از کارشناسان فنی سازمان بین المللی کار استفاده میشود و هیئتی مركب از کارشناسان عالیترتبه بین المللی هم اکنون مشغول تبادل نظر بمنظور ارائه نظرات هستند.

امیدوارم تبادل نظرهای سمینار بنحو مطلوب جریان یابد و به ارائه نظرات سودمند منتهی گردد.

سمینار روزهای ۲۱-۲۲-۲۳ فروردین ۵۱ صبح و بعد از ظهر جلسات خود را برپایاست آقای فیروز توفیق رئیس موسسه تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران تشکیل داد و بصورت وسیعی به تبادل نظر پرداخت و روزبیست و سوم نظرات و پیشنهاد خود را بشرح زیر ارائه نمود :

- ۱ - ایران برنامه ریزی نیروی انسانی را بطور موثری آغاز نموده است .
- ۲ - عوامل انسانی و تخصص لازم برای انجام این برنامه ریزی خوشبختانه

در ایران وجود دارد.

۳- در نظام آموزشی کشور در مورد اهمیت آموزش حرفه‌ای و فنی و آموزش ضمن کار تاکید بیشتری می‌شود.

در این زمینه تذکر این مطلب لازم است که باید دقیق شود آموزش افراد در رشته‌های مختلف از حد قابلیت و قدرت جذب بازار کار تجاوز نکند.

۴- توجه بیشتری در برنامه ریزی یا یید بفعالیتهای موجود شغل چهار طریق فعالیتهای سرمایه طلب و یا کار طلب و فعالیتهای سنتی یا مدرن انجام شود و تعادل مطلوب در این امر برقرار گردد.

۵- هماهنگی و همنکاری بین سازمانهای مختلف نظیر وزارت توانهای کشاورزی- اقتصاد و کار در زمینه برنامه ریزی و اجرای برنامه صورت گیرد.

۶- لازم است که به تعادل بین بخش شهری و روستائی توجه گردد و تعادل منطقی تری بین جمعیت شهری و روستائی و نیروی کار برقرار شود.

۷- بررسی و ارزیابی‌های اساسی تو و کاملتری در زمینه نیروی انسانی ضرورت دارد. بجا خواهد بود قبل از آمار گیری عمومی سال ۱۹۷۶ اطلاعات بیشتری درباره نیروی انسانی و بهره‌برداری از آن جمع‌آوری گردد.

۸- توجه بیشتری بمنظور بررسی تقاضای منابع نیروی انسانی در هر صنعتی لازم است.

۹- پیشنهاد می‌شود که برنامه نیروی انسانی بصورت سالانه در چهار چوب برنامه بلند مدت بمنظور نظارت بر اجرای کار و ایجاد هماهنگی و تطابق لازم تهیه گردد.

پنجاه و هفتمین اجلاس کنفرانس بین المللی کار

- پنجاه و هفتمین اجلاس کنفرانس بین المللی کار در تاریخ ۷ ژوئن ۱۹۷۲ (برابر با ۱۷ خرداد ماه ۱۳۵۱) در زنو سوئیس تشکیل خواهد شد.
- مسائل مندرج در دستور اجلاس مذکور عبارتند از :
- ۱ - گزارش مدیر کل دفتر بین المللی کار درباره مسائل اجتماعی ناشی از تحولات فنی و نیز گزارش سالانه فعالیتهای سازمان بین المللی کار
  - ۲ - پیشنهادات مربوط به برنامه و بودجه و سایر مسائل مالی سازمان بین المللی کار.
  - ۳ - اطلاعات و گزارشات درباره اجرای مقاوله نامه‌ها و توصیه‌نامه‌ها
  - ۴ - حداقل سن پذیرش بکار.
  - ۵ - عواقب و عوارض اجتماعی روش‌های جدید بارگیری و تخلیه بار در بنادر
  - ۶ - عواقب و عوارض اجتماعی ناشی از اتو ماسیون و سایر پیشرفتهای فنی
  - ۷ - اصلاح قسمتی از اساسنامه سازمان بین المللی کار راجع به ترکیب هیئت مدیره دفتر بین المللی کار.

۱ - گزارش مدیر کل

قسمت اول گزارش مدیر کل به بررسی برخی از مسائل مهم اجتماعی ناشی از تحولات سریع تکنولوژی در جهان (بویژه اثرات ناشی از این تحولات در اجتماع و در روابط اجتماعی و سایر مسائل مشابه) و نقش سازمان بین المللی کار برای تشریح و تعیین سیاستی که بایستی در این زمینه مورد تعقیب قرار گیرد اختصاص خواهد داشت.

مدیر کل از کنفرانس درخواست نموده است که خطوط اصلی مربوط به سهم و شرکت سازمان بین المللی کار رادر امر تعیین سیاست مناسبی موردن مطالعه قرار دهد تا موجباتی فراهم شود که تکنیک در خدمت بشر درآید و نه بشر اسیر تکنیک گردد. با وجود آنکه پیشنهای فنون و تکنولوژی منابع و امکانات مادی فراوانی به قسمتی از بشریت ارزانی داشته است لیکن در مقابل موجب آزادگی محیط - عدم تعادل در روابط انسانی و سایر مخاطرات شده است. کنفرانس تدبیری را که بایستی جهت تشویق کارفرمایان و سندیکاهای بمنظور حفظ سلامت محیط اتخاذ نمایند مورد بررسی قرار داده و مسئولیت سازمان بین المللی کار را در تنظیم برنامه های آموزشی در این زمینه معین خواهد ساخت.

قسمت دوم گزارش مدیر کل طبق معمول سنواتی مخصوص بررسی فعالیتهای سازمان بین المللی کار در سال ۱۹۷۱ و منزله ترازنامه کار سازمان خواهد بود.

گزارش مدیر کل معمولاً در جلسات عمومی کنفرانس مطرح میگردد. نمایندگان دول و کارفرمایان و کارگران کشورهای عضو نظرات خود را درباره مسائلی که مدیر کل عنوان نموده است مطرح میسازند. در پایان این بحث مدیر کل مطالبی را که از طرف سخنرانان ایراد میشود موردن بررسی قرار میدهد و بدین ترتیب از این بحث تیجه گیری نموده و در موارد لازم باظهار نظرها پاسخ میگوید و توضیحاتی میدهد.

۳- رسیدگی به مسائل مالی و بودجه سازمان بین المللی کار

بودجه سال ۱۹۷۳ در پنجاه و ششمین اجلاس کنفرانس که در سال ۱۹۷۱ در ژنو تشکیل گردید مورد تصویب قرار گرفته است. پنجاه و هفتمین اجلاس کنفرانس مسائل مربوط به برنامه بودجه و سایر مسائل مالی و اداری را که از طرف هیئت مدیره تسلیم خواهد شد مورد بررسی قرار خواهد داد. امکان دارد که طبق مفاد ماده ۱ از آئین نامه مالی طرح و بودجه اضافی برای سال ۱۹۷۲-۷۳ در کنفرانس مطرح شود.

۴- اطلاعات و گزارشات مربوط باجرای مقاوله نامه ها و توصیه نامه ها

هنگامیکه دولتی مقاوله نامه ای ملحق گردید مکلف است تدبیر لازم را از لحاظ اجرای موازین مندرج در آن بعمل آورد و طبق مفاد ماده ۲۲ اساسنامه باید

همه ساله گزارشی طبق فرمول تنظیمی هیئت مدیره جهت طرح در کنفرانس بدفتر بین‌المللی کار ارسال دارد.

نظر بافراش حجم گزارشات از سال ۱۹۲۷ کمیسیونی از کارشناسان و حقوقدانان بیطرف و مختصص در حقوق بین‌المللی و حقوق کار تشکیل گردیده است. کمیسیون مذکور گزارشات ارسالی دولتها را بررسی می‌کند. قوانین مورد اجرا در کشورهای مختلف را با مفاد مقاوله نامه تطبیق مینماید و در صورتیکه تناقضی در این زمینه وجود داشته باشد موضوع راطی گزارشی که بکنفرانس تسلیم می‌کند منعکس می‌سازد. طبق رویه متدال گزارش کارشناسان مذکور ضمن هر دوره اجلاسیه کنفرانس در کمیسیون مخصوصی مورد رسیدگی قرار می‌گیرد و از نمایندگان کشورهای مختلف دعوت می‌شود که در کمیسیون حضور یافته و توضیحات لازم را درباره نظرات کار‌شناسان و همچنین در پاسخ سئوالات نمایندگان دول و کارفرمایان و کارگران عضو کمیسیون ادا نمایند و در صورتیکه دولتی بطور مستمر در انجام تعهدات خود در این زمینه تعل نموده و مقررات ملی خود را با موازین مندرج در مقاوله نامه ایکه با آن ملحق گردیده است هماهنگ نسازد نام آن براساس ضوابطی که کمیسیون تنظیم مینماید در لیست مخصوصی درج و باطلاع نمایندگان حاضر در کنفرانس میرسد و لازم است خاطر نشان گردد که این تذکرات و نظارت مستمر در بسیاری از موارد منتهی باین می‌گردد که در قوانین کشورها تغییراتی داده شود تا با موازین مقاوله نامه مربوط هماهنگ گردد و یعنی ترتیب سازمان بین‌المللی کار نقش خود را از لحاظ ارتقاء سطح حمایتهای اجتماعی و شرایط کار در کشورهای مختلف جهان ایفामی نماید. ضمناً باید خاطر نشان نمود که تعهدات دول عضو در مورد مقاوله نامه‌ها و توصیه نامه‌ها تنها محدود به ماده ۲۲ اساسنامه سازمان بین‌المللی کار نیست بلکه دول مذکور طبق مقررات مواد دیگر اساسنامه بویژه مواد ۱۹ و ۳۵ نیز تعهداتی دارند. در اجلاس سال جاری گزارشاتی که بموجب ماده ۱۹ اساسنامه راجع به مقاوله نامه‌ها و توصیه نامه‌هائی که مورد الحق قرار نگرفته‌اند مربوط خواهد بود به مقاوله نامه و توصیه نامه شماره ۱۲۲ راجع به سیاست اشتغال (مصوب ۱۹۶۴) و همچنین توصیه نامه شماره ۱۰۷ راجع به استخدام کارکنان دریائی در کشتیهای خارجی (مصطفوب ۱۹۵۸) و نیز توصیه نامه شماره ۱۰۸ راجع به شرایط زندگی کار و تامین افراد دریائی (مصطفوب ۱۹۵۸)

۷ - حداقل سن پذیرش بکار و اشتغال

سازمان بین‌المللی کار تاکنون قوانین متعددی درباره حمایت از کودکان تدوین نموده است. برخی از این قوانین در گذشته نسبتاً دور و بعضی دیگر از آنها در سالهای اخیر بتصویب رسیده است. هیئت مدیره دفتر بین‌المللی کار در یکصد و هشتاد و یکمین اجلاس خود (نوامبر ۱۹۷۰) تصمیم بر آن گرفت که موضوع حداقل سن پذیرش بکار برای شور اول در دستور جلسه کنفرانس ۵۷ سال جاری قرار گیرد تا بتوان در صورت لزوم قوانین جدید و مشرووحی که قوانین موجود را منظم تر و روشن‌تر سازد مورد تصویب قرار داد.

۵ - عواقب و عوارض اجتماعی ناشی از روش‌های جدید بارگیری و تخلیه بار در بنادر (شوراول)

تغییرات عیقی که در سالهای اخیر در روش‌های بارگیری و تخلیه در بنادر و خمل و نقل دریائی پدید آمده است عواقب و عوارض وسیعی در زمینه اشتغال و شرایط کار کارگران بارانداز داشته است. این مسئله از سال ۱۹۶۶ بعداز آنکه طی قطعنامه‌ای در زمینه مسائل مربوط به کارگران بارانداز توسط کمیسیون خمل و نقل داخلی به‌هیئت مدیره خاطر نشان گردید مورد توجه سازمان بین‌المللی کار قرار گرفت. هیئت مدیره اجتماع فنی سه‌جانبه مربوط به کارهای بندری را که در آوریل ۱۹۶۹ در روتدام تشکیل گردید مامور مطالعه و تهیه گزارشی درباره اطلاعاتی که طی پرسشنامه‌هائی از کشورهای عضو جمع‌آوری شده بود نمود. شرکت کنندگان در اجتماع مذکور چنین نتیجه گرفتند که موضوع عوارض و عواقب اجتماعی ناشی از روش‌های جدید بارگیری و تخلیه بار در بنادر بویژه در مورد تنظیم کار و ثبات در آمد بمنظور آنکه بصورت موازین بین‌المللی در آید در دستور جلسه کنفرانس قرار گیرد و هیئت مدیره دفتر بین‌المللی کار در یکصد و هشتاد و یکمین جلسه خود (در نوامبر ۱۹۷۰) تصمیم گرفت که موضوع مذکور در دستور جلسه پنجاه و هفتمین اجلاس کنفرانس قرار داده شود.

۶ - عوارض و عواقب اجتماعی ناشی از اتوماسیون و سایر پیشرفتهای فنی (شورعومی)

سازمان بین‌المللی کار مدت پانزده سال است که عواقب و تایج ناشی از پیشرفتهای فنی بویژه اتوماسیون را مورد توجه قرار داده است. در سال ۱۹۵۶ کنفرانس قطعنامه‌ای در زمینه اتوماسیون تصویب و سال بعد گزارش مدیر کل را در همین زمینه مورد بررسی قرار داد. در سال ۱۹۶۳ واحد اتوماسیون دفتر بین‌المللی کار تشکیل گردید بسیاری از کمیسیونهای صنعتی قطعنامه‌هایی راجع به عوارض و عواقب اجتماعی ناشی از تحولات فنی مورد تصویب قرار دادند. در سال ۱۹۶۴ اجتماع کارشناسان راجع به اتوماسیون نحوه مطالعات را در این زمینه بررسی نمود. در سال ۱۹۶۷ کمیسیون کارشناسان مربوط به برنامه‌های تطبیق با اتوماسیون و تغییرات فنی یک سری توصیه‌نامه راجع به برنامه‌های بخش دولتی و بخش خصوصی را برای مقابله با عوارض ناشی از تحولات فنی تصویب نمود و هیئت مدیره در یک‌صد و هشتاد و یکمین اجلاس خود (نوامبر ۱۹۷۰) تقسیم گرفت که مسئله مذکور را جهت شور عمومی در دستور کنفرانس قرار دهد.

۷ - تغییرات در مفاد اساسنامه سازمان بین‌المللی کار در مورد ترکیب هیئت

این موضوع بنا بر تصمیم هیئت مدیره که در یک‌صد و هشتاد و سومین اجلاس خود (مه - ژوئن ۱۹۷۱) اتخاذ نمود در دستور جلسه کنفرانس بین‌المللی کار قرار گرفته است تا تعداد کرسیهای رگوه دولتها در هیئت مذکور از ۲۴ به ۲۸ و گروه کار - فرمایان و کارگران هر یک از ۱۲ به ۱۴ افزایش یابد و بدین ترتیب جمع اعضاء هیئت از ۴۸ به ۵۶ خواهد رسید.

گزارش برگزاری اولین دوره مسابقات مهارت فنی

پیرو گزارشی که در اواخر سال ۱۳۴۹ در خصوص برگزاری مسابقات مهارت فنی بین کارگران جوان و ماهر و متخصص کشور از شرف عرض مبارک شاهنشاه آریامهر گذشت، فرمان همایونی دایر بر تشکیل کمیته ملی مسابقات مهارت فنی بریاست عالیه والاحضرت ولایتعهد شرف صدور یافت و متعاقب آن نیز شاهنشاه در پیامی که به دومین کنگره کارگران ایران در تاریخ ۲۲ اسفند ماه ۱۳۴۹ فرستادند، این بر نامه را مورد عنایت خاص قرار دادند. متعاقب آن کوشش وزارت کار و امور اجتماعی معطوف باین امر گردید که بهر طریق نخستین دوره مسابقات مهارت فنی را مایین کارگران ماهر و متخصص جوان کشور در سال ۱۳۵۰ برگزار نماید.

بدینجهت اساسنامه کمیته ملی مسابقات مهارت فنی تهیه گردید و در خداداده ۱۳۵۰ به تصویب و توشیح همایونی رسید، بلاfaciale از اعضاء کمیته برای بررسی چگونگی برگزاری مسابقات دعوت بعمل آمد. گرچه در آن هنگام مملکت در شور و شوق برگزاری جشن‌های پر افتخار دو هزار و پانصد مین سال بنیان گزاری شاهنشاهی ایران بود و فرصت برای تدارک چنان مسابقه‌ای کافی نبود ولی از نظر اهمیتی که سال ۱۳۵۰ برای جامعه ایرانی داشت سعی تمام بعمل آمد که این مسابقات که خود معرف توجه کامل شاهنشاه آریامهر به شناخت قدر و ارزش فن و حرفه و تشویق کارگران جوان به ارتقاء دانش فنی است در همین سال برگزار گردد. بدليل کافی نبودن فرصت قرارشد در سال ۱۳۵۰ مسابقات در ۱۲ رشته که عبارت بودند از تراشکاری، فلزکاری، فرزکاری، جوشکاری گاز، ورقکاری، لوله‌کشی، سیم‌کشی ساختمان، تعمیر رادیو و تلویزیون، مدلسازی، ریخته گری و بنائی میان کارگران جوان پایتحت که سن آنها از ۲۵ سال تجاوز نکند صورت بگیرد. با این

حال تعدادی از کارگران شهرستانها نیز از این مسابقات استقبال نمودند و در آن شرکت جستند.

چنانکه در اساسنامه کمیته تصویح شده است برای تهیه برنامه برگزاری مسابقات شورای فنی و کمیته‌های فرعی آن با شرکت کارشناسان و افراد صاحب‌نظر در مسائل آموزش فنی و حرفه‌ای از سازمانهای مختلف دولتی و نمایندگان ذیصلاح‌سازمانهای کارگری و کارفرمائی و اصناف تشکیل گردید و طی جلسات متعدد برنامه کار و نحوه برگزاری مسابقات معین شد. براساس تصنیمات گرفته شده در این کمیته‌ها حداقل استاندارد مهارت مورد نیاز برای شرکت کارگران در مسابقات در ۱۲ حرفه فوق - الذکر تهیه گردید و باطلاع کلیه افراد ذیریط و همچنین سازمانهای کارگری و کارفرمائی کشور رسید.

(یک نسخه از اساسنامه و یک نسخه جزو استاندارد حداقل مهارت مورد نیاز جهت شرکت در مسابقات ملی مهارت فنی در حرفه‌های دوازده گانه بضمیمه ارسال میگردد).

لازم بتوضیح است که برای آنکه مهارت‌های کارگران و ترتیب حاصل از مسابقات در سطح استانداردهای بین‌المللی قابل ارزیابی باشد حداقل استاندارد مهارت برای شرکت در مسابقات در سطح بالائی تعیین گردید. با این حال بالغ بر ۸۰۰ نفر از کارگران جوان کشور در این دوره از مسابقات شرکت نمودند.

مراسم افتتاح مسابقات در روز سوم اسفند ماه ۱۳۵۰ با شرکت کلیه کارگران داوطلب برگزار گردید و سپس امتحانات تئوری و عملی در مراکز تعلیمات حرفه‌ای وزارت کار و امور اجتماعی بانتظارت دقیق هیئت ممتحان مرکب از کارشناسان و مریبان صلاحیتدار طی پنج روز بعمل آمد و ترتیب آن مورد بررسی دقیق کارشناسان از نظر تعیین امتیازات و درجات مهارت قرار گرفت.

مراسم اختتام مسابقات در حضور والاحضرت همایون ولایت‌عهد ریاست عالیه کمیته ملی مسابقات مهارت فنی در ۲۲ اسفند ماه جاری (سالروز صدور فرمان همایونی) مبنی بر برگزاری مسابقات مهارت فنی) بر پا گردید و کارگران ممتاز کشور از دست مبارک والاحضرت ولیعهد گواهی افتخار و مدال کار دریافت داشتند.

در ارزیابی ترتیب مسابقات این نکته جلب توجه مینماید که اولاً فرمان ملوکانه مبنی بر برگزاری مسابقات مهارت فنی مورد استقبال شدید کارگران جوان و همچنین

کارفرمایان صنایع پیشرفت کشور قرار گرفته بطوریکه اگر محدودیت سن (حداکثر ۲۵ سال) و سطح بالای استاندارد مهارت نبود تعداد بسیاری از کارگران در این مسابقات شرکت میکردند ثانیا بررسی مقایسه‌ای نتایج مسابقات حاکی از آن است که کارگران جوانی که دوره‌های کارآموزی حرفه‌ای را در دوره‌های کوتاه مدت مراکز تعلیمات خرفه‌ای گذرانده‌اند و تخصص لازم را از طریق صحیح علمی کسب نموده‌اند بمراتب قوی‌تر و ماهر تراز کسانی هستند که طی سالیان دراز در کارگاه و بصورت استادوشاگردی کسب مهارت کرده‌اند. بدیهی است این نتیجه موید لزوم تصویب سیستم آموزش فنی و حرفه‌ای کشور است.

وزارت کار و امور اجتماعی مصمم است که بمنظور اجرای کامل این برنامه و با استفاده از تجرب بسیار ارزنده‌ای که از برگزاری اولین دوره مسابقات مهارت فنی اخذ کرده است در سال‌های آینده مسابقات را در سطح کشور (شامل تهران و کلیه قطبها و مراکز بزرگ صنعتی) و در تعداد بیشتری از مشاغل فنی برگزار نماید.

سخنرانی: جناب آقای امیر حسن فرزاده معاون نیروی انسانی وزارت کار و امور اجتماعی

اشتغال و ارتباط آن با تحولات تکنولوژیک

قبل از بررسی مساله اشتغال لازم است درباره کیفیت نیروی انسانی در جمیعت کشور مختصراً بررسی نمائیم و بكمک اعداد و ارقام آماری به اهمیت مسائل اشتغال پی ببریم.

بموجب آمارگیری نمونه‌ای نیروی انسانی سال ۱۳۴۸ جمعیت ساکن ایران برابر با ۲۷۷۱ روز ۶۰۲ نفر برآورد شده که از آن میان ۹۷۵ نفر مرد و ۱۴۰۷ نفر زن می‌باشند. با این برآورد نسبت جنسی برآبراست با ۱۰۵ نسبت جمعیت کمتر از ۲۰ ساله بکل جمعیت ۵۴ درصد محاسبه شده است. با توجه بافزایش و جوانی جمعیت موضوع اشتغال و آموزش اهمیت استثنائی پیدا می‌کند. مطابق با تعریف آماری مراکزی با بیش از ۵۰۰۰ نفر جمعیت شهر اطلاق میگردد گواینکه این تعریف واقعی به منظور نیست و باید ضوابط اقتصادی و اجتماعی را برای تمیز-بین شهر و روستا انتخاب کرده طبق برآورد آماری از کل جمعیت در حدود ۴۱ درصد در جامعه شهری و بقیه در جامعه روستائی ساکن اندقدر مطلق جمعیت در شهر و روستا بترتیب در حدود یازده میلیون و شانزده میلیون محاسبه شده است.

جمعیت در سن کار را اگر بین گروههای سنی ۱۲ تا ۱۴ سال بدانیم در دیماه سال ۱۳۴۸ برابر با ۴۸۳ روز ۱۵ نفر بوده است. از کل جمعیت در سن کار در حدود ۶۶۳ روز ۹ نفر غیر فعالند که نسبت تقریبی آنها در گروههای ذیل تقسیم می‌شوند:

٪۷۰	- زنان خانه‌دار	۴۵۵ روز ۶ نفر
٪۲۳	- محصلان	۸۶۲ روز ۲ نفر

۳ - بازنیشتگان

۴ - معلولان

۵ - سایرین

نگاهی به نسبت ترکیبی جمعیت غیر فعال نشانده‌هند آنست که برای تامین یک اقتصاد دینامیک تدریجاً باید زنان را بکار فعال واداشت : بعلاوه چون جمعیت جوان است و تعداد دانش‌آموزان رفبافزایش است باید تدبیری اندیشید که قدرت خرید زنان آوران خانواده‌ها بیش از پیش تقویت گردد و مجال آن باشد که افرادی که درسین تحصیلند بتوانند بمدرسه بروند.

میزان فعالیت برای کل جمعیت در حدود ۲۶٪ برآورد شده است . این میزان برای مردان ۴ درصد و برای زنان ۷ درصد است . میزان شرکت زنان در فعالیت‌های اقتصادی با توجه به میزان معمول در جهان بسیار نازل است . بدون تردید اگر امکان فعالیت در شهر و روستا برای زنان فراهم بود از این فرصت استفاده می‌کردند و میزان فعالیت برای کل جمعیت از نسبت ۲۶ درصد بیشتر می‌شد .

در آمار گیری تیرماه ۱۳۴۸ معادل با ۶۴۷۶۸ نفر زن در جامعه روستائی مشغول بکار بوده‌اند حال آنکه در دیماه‌همان سال تعداد شاغلان زن در روستاهای کشور به ۳۱۷۳۵۹ نفر تقلیل یافته است . اگر امکان کار کردن باندازه کافی فراهم بود ۰۰۰۰۰۳ نفر از زنانی که بیکار شده بودند بسهوالت می‌توانستند کار کند . نکته ای را باید از یاد برد که موقتی صحبت از نرخ فعالیت معادل ۲۶ درصد می‌کنیم این نسبت مجموع شاغلان و کم کاران را در بر می‌گیرد و اصولاً در پیش‌بینی های آینده باید تلاش بعمل آورد که گروه کم کاران به گروه شاغلان مولده تبدیل گرددند .

طی در آمار گیری که در تیرماه و دیماه سال ۱۳۴۸ بعمل آمد نرخ اشتغال در تیرماه ۹۷ درصد و در دیماه ۶۶ درصد برآورده شده که در انتیجه نرخ بیکاری بترتیب معادل ۳۳ درصد و ۴۴ درصد بوده است . بموجب تعاریف آماری کسانی که در جستجوی کار نباشند و شاغلینی که بعلی بیکار شوند و تقاضای کار نمایند در زمرة افراد بیکار بحساب نمی‌آیند . این قرار داد از لحاظ برنامه ریزی اقتصادی و اجتماعی و ضرورتهای پیشرفت آن گمراه کننده است .

همانطور که یادآور شدیم در دیماه سال ۱۳۴۸ - ۳۳۱۰۰۰ نفر در جامعه روستائی بیکار شده‌اند که ظاهراً تقاضاً کننده شغل نبوده‌اند ولی بعینده من اگر مجموع

بیکاران طبق تعاریف آماری در دیماه سال ۱۳۴۸ برابر با ۲۳۹۶۲۷ نفر محاسبه شده در واقع باید تعداد ۳۳۱۰۰۰ نفر زن بیکار شده در روستا را به مجموع مذکور افزود و با این حساب تعداد بیکاران در دیماه ۱۳۴۸ برابر با ۵۷۰۶۲۷ نفر بوده است. اگر جمعیت فعال را برابر با ۷۰۰۰۰ نفر در دیماه ۱۳۴۸ برآورد کنیم نرخ بیکاری پا این حساب معادل ۸ درصد خواهد بود.

جمعیت شاغلین ایران در دیماه سال ۱۳۴۸ بر حسب فعالیت های عمده اقتصادی طبق جدول ذیل توزیع شده بودند.

درصد	تعداد	
۴۷.۴	۳۱۷۹۹۴۸	۱ - کشاورزی
۲۵.۵	۱۵۷۱۲۵۶۱	۲ - صنعت
۲۶-	۱۵۷۴۶۱۵۶۰	۳ - خدمت
۱۰	۶۸۸۸۴	۴- اظهار نشده
۱۰.۰	۶۷۰۹۰۰۲	جمع فعالیتها

ضمانت طبق تراز نامه بانک مرکزی ایران تولید ناخالص داخلی و اجزاء آن بقیمت ثابت طبق جدول ذیل بوده است:

تولید ناخالص داخلی		بخش‌های اقتصادی
درصد	(میلیارد دیال)	
۱۸۱	۱۲۵۷۸	کشاورزی
۲۶۸	۱۸۶۴	نفت
۲۰۶	۱۴۳۴	صنایع و معادن
	(۹۸۵۴)	صنعت و معدن
	(۲۵۰۵)	ساختن
	(۱۹۵۵)	آب و برق
۳۴۹	۲۴۰۸	خدمات
	(۳۶۸)	حمل و نقل و ارتباطات
	(۳۹۰)	بانکداری و بیمه‌گری
	(۴۳۰)	بازارگانی
	(۳۳۵)	کرایه‌مسکن
	(۷۰۹)	خدمات دولتی
	(۲۷۶)	خدمات خصوصی
۱۰۰	۶۹۶۴	تولید ناخالص داخلی (بقيمت عوامل)

با چشم‌پوشی از اختلافی که در نتیجه آمارگیری بین سال‌های ۴۸ و ۴۹ وجود می‌آید از دو جدول مذکور قابل استنباط است که بخش خدمات با در اختیار گرفتن ۲۶ درصد از کل شاغلان برابر با ۴۳ درصد تولید ناخالص داخلی را تشکیل میدهد. بدون آنکه بخواهم وارد جزئیات امر شوم یادآوری میکنم که اصولاً در کشورهای

زنان را در مجموعه فعالیت جامعه بیشتر کنیم . بموجب برآوردهای آماری سال ۱۳۴۸ نرخ فعالیت مردان ۴۵ درصد و نرخ فعالیت زنان برابر با ۷ درصد بوده است . گوآنکه ممکن است بدلاًیل تعریف آماری نرخ فعالیت زنان واقعاً بیش از ۷ درصد بوده باشد ولی بهر تقدیر اقتصاد جامعه هنگامی قوام لازم رامی یابد که سهم فعالیت زنان ترقی مستمری پیدا کند . برفرض که نسبت های فعالیت مردان و زنان تا پایان سال ۱۳۵۱ بدون تغییر بماند در پایان سال ۱۳۵۱ تعداد فعالین زن بحدود ۱۰۸۵۰۰۰ نفر بالغ خواهد شد . میتوان تصور کرد که در وضع کنونی جمعیت نسبت فعالیت مردان تا پایان برنامه پنجم تغییر قابل ملاحظه‌ای نخواهد یافت . اگر فرض کنیم که جمعیت با نرخ ۳ درصد افزایش یابد و نسبت جمعیت فعال از ۶ درصد در سال ۱۳۵۱ به حدود ۲۸۴ درصد در سال ۱۳۵۶ ترقی کند و اگر جمعیت کشور در سال ۱۳۵۱ به حدود ۳۰۲۰۰۰۰۰ نفر بالغ شود بین سال‌های ۵۱ و ۵۶ که سال‌های برنامه عمرانی پنجم است باید معادل با ۱۹۵۰۰۰۰ شغل جدید ایجاد کرد . ولی اگر همان نرخ ۲۶ درصد فعالیت را تا پایان برنامه پنجم حفظ کنیم تعداد شاغل جدید بحدود ۱۲۵۰۰۰ نفر می‌رسد . اگر بر مبانی مطالبی که توضیح داده شد افزایش ۲ درصد جمعیت فعال را تا پایان برنامه بجامعه زنان محدود کنیم تعداد زنان شاغل در پایان برنامه به حدود ۹۰۰۰۰۰ نفر خواهد رسید که از آن تعداد در حدود ۷۰۰۰۰۰ نفر را شاغلان جدید زن تشکیل میدهد که در طول برنامه برای آنان امکانات اشتغال بایستی فراهم آید . بعبارت دیگر افزایش ۲ درصد بر نرخ فعالیت جامعه معادل است با ترقی ۴ درصد فعالیت زنان در دوره برنامه . با این حالت نرخ فعالیت زنان بایستی تا حدود ۱۱ درصد در پایان برنامه افزایش یابد . باعنایت به نسبت های فعالیت در جوامع دیگر سهولت روشن می‌گردد که نرخ ۱۱ درصد فعالیت زنان از جمله نرخ های بسیار پائین است و تلاش برنامه ریزان در ارتقاء نرخ فعالیت در حدودی که مذکور افتاد باید به عنوان برنامه‌ای خارج از امکان و تصور تلقی گردد .

طبق محاسبات انجام شده مقدماتی تعداد بیکاران آشکار و بیکاران فصلی از ۵۰۰۰ نفر بیشتر است و اگر گروه کم کاران را باین جمع بیفزائیم قدر مطلق تعداد بیکاران و کم کاران بسیار بالا می‌رود . بدون تردید در طول این برنامه و خصوصاً در پیش‌بینی‌هایی که برای برنامه ششم باید بعمل آوردن نمیتوان عظمت مسائل رادر این زمینه ناچیز انگاشت .

تردیدی نیست که کثرت گرفتن مشاغل مولد در مجموعه کلی احتیاج به بررسی های علمی و برنامه ریزی دارد و در نهایت امر نیروی محركه اشتغال را باید در تعادلها و توازن های توسعه اقتصاد ملی جستجو کرد. هنوز کسانی یافت می شوند که توسعه اقتصادی را مقدم بر توسعه اشتغال میدانند. استدلال آنان چنین است که طبق نمونه های غربی رشد توسعه اقتصادی و صنعتی تدریجا فرصت های اشتغال را فزونی خواهد داد. این استدلال بدلا لیل تاریخی مطلقا درست نیست و شاید ذکر فقط یک نکته مارا قانع کند که در وضع فعلی نیاندیشیدن درباره مسائل اشتغال بمعنای آنست که ما اقتصاد را بطور انتزاعی و نه در قالب سیستم اجتماعی بررسی کنیم. کشور های پیشرفتہ فعلی زمانی از انقلاب صنعتی برای گسترش اقتصاد سود بردنده که جمعیت آنها در مقایسه با جمعیت فعلی بسیار ناچیز بود و با این همه بحران های اقتصادی بخرا نهایی بیکاری را بدنبال می آورد که از قدرت تولیدی صنعتی بسی میکاست. کشور های در حال توسعه امروز در حالتی بتوسعه اقتصادی و صنعتی دست بکار شده اند که از بسیاری جهات با وضع کشورهای پیشرفتہ در ذوق قن گذشته تفاوت دارد. حتی امروز ما در کشورهای پیشرفتہ شاهد مسائل جدی ناشی از بیکاری هستیم و همان مقوله موقعیت اجتماعی کشورهای مذکور را به تزلزل کشانده است. حال آنکه اگر روابط اجتماعی و اقتصادی و جهت گیری برنامه های عمرانی جوابگوی معضلات اشتغال نباشد تفاوتی بین کشورهای پیشرفتہ و در حال رشد از لحاظ استحکام مبانی اجتماعی وجود نخواهد بود. موضوعی که برای سخنرانی اینجانب برگزیده شده یکی از قسمت های مهم مربوط به اشتغال را در برمی گیرد و آن عبارتست از اشتغال و ارتباط آن با تحولات تکنولوژیک.

قبل از آنکه موضوع را بیشتر بررسی کنیم بینیم تکنولوژی چیست؟ مجموعه ماشین آلات و مکانیسم ها و سیستم ها و وسائل کنترل و توزیع انرژی و اطلاعات را که بمنظور تولید و پژوهش و جنگ بحسب آمده تکنولوژی گویند. چنانکه دیده می شود تکامل تکنولوژی و تکامل علوم طبیعی با یکدیگر وابسته است و در واقع تیازمندی به ابداع تکنولوژی است که زمینه توسعه علوم طبیعی را فراهم می آورد. می توان گفت که نتایج عملی علم در تکنولوژی تجلی میگردد و ازسوی دیگر تکنو لوژی وسایل تجربی را در اختیار علم میگذارد. تکنولوژی که با تکامل اتماسیون و الکترونیک و ماشین های حساب و پروسس های نوین فنی اکنون بسی غنی شده

علم رابه نیروی تولیدی مبدل ساخته است و اینرا از خصوصیات نیمه قرن بیستم باشد. با این شرح تکنولوژی وسیله موثری برای پیشرفت است و از آن نمیتوان اعراض کرد ولی نکته مهم آنست که چه استفاده از تکنولوژی و چه ابداع آن بشرایط اجتماعی وستی وابسته است. از این توضیح دو نتیجه می‌توان گرفت. یکی آنکه تکنولوژی از ساده‌ترین تا پیچیده‌ترین نوع آن جنبه تاریخی دارد و دیگر آنکه تکامل تکنولوژی در هر مرحله تاریخی بر روابط اجتماعی اثر گذارد است. کاربرد و تکنولوژی مدرن در کشور ما مانند هر کشور توسعه جوی دیگر با یک ضرورت و با یک مساله روبرو است. تلاش در محبو اقتصاد یک جانبه و تک تولیدی و ضرورت در تنواع بخشیدن باقتصاد ملی بکار گرفتن تکنولوژی را الزام‌آور می‌کند. ولی تکامل تکنولوژی که نشان‌دهنده ترقی بهره‌دهی کار و تقلیل کارزندگی در تولید واحد کالا است فرصلتی‌های اشتغال را که ما شدیداً بتوجه آن نیازمندیم محدود‌تر می‌کند. قصدما آن نیست که بطور مطلق ضرورت را فدای مساله و یا مساله را فدای ضرورت کیم. در اینجا باید سازشی بین آنها بوجود آورد. تردیدی نیست که در نهایت امر و در وضع مناسب اجتماعی تکنولوژی انسان را از کار سخت و دنباله‌روی از ماشین خلاص می‌کند و اعتلای بشری نیز چنان حکم می‌کند که تدریجاً از ساعت کار کاسته شود و متقابلاً ساعت فراغت باوقات خلاق تبدیل گردد. ما نیز بدبانی تحقق این اعتلای انسانی هستیم اما اگر در مقدمه امر سازشی بین اشتغال و تکنولوژی فراهم نکنیم و رابطه معقول بین صنایع سرمایه طلب و صنایع کارگر طلب بوجود نیاوریم مشکلات نیروی انسانی و اشتغال حل نخواهد شد و دست نخورده باقی خواهد ماند. موسسه‌یا مجموعه‌ای از موسسات راسرمایه طلب‌گوئیم که بمناسی آلاتی مجهز باشد که بهره‌دهی آنها در سطحی عالی و استثنائی قرار گرفته باشد. کشور مابخاطر استقلال اقتصادی بتوجه این قبیل صنایع علاقمند است ولی چنانچه گفتیم اگر همه منابع ملی ماصرف تاسیس این قبیل موسسات گردد مسائل بیکاری و کم کاری شدیدتر خواهد شد. هم‌اکنون در مناطق شهری و روستائی جمعیت زائد دیده می‌شود. بسیاری در جستجوی کارند. در مناطق روستائی بعلت محدود ماندن زمین و تغییر تدریجی سیستم تولید بسیاری از افراد بصورت زائد درآمده‌اند و در شهر هانیز صنایع موجود مجال اشتغال بدانها نمی‌دهد. در شهرها هم گروه کثیری بدبانی کارهای اتفاقی هستند که در صورت اشتغال آنان را باید بحساب گروه کم کاران آورد. قسمتی از این موضوع

رابشکل ارقام آماری در مقدمه سخنرانی توضیح دادیم .

کارگاهی را در نظر بگیریم که باوسایل فوق مدرن مجهز گردیده و در آن ۲۰۰۰ نفر کارگر بکار مشغولند و مقدار معینی کالا تولید می‌کنند . فرض کنیم اگر در همین کارگاه ماشین آلات معمولی نصب شود با استخدام ۲۰۰۰ کارگر همان مقدار کالا تولید شود . مشاهده می‌شود نصب ماشین آلات فوق مدرن در حالی که به صنعتی - کردن کشور یاری میدهد درفع ییکاری اثر مهمی بر جای نمی‌گذارد . در حالت دوم تیجه معکوس است یعنی ییکاری کاهش می‌یابد درحالیکه بهره‌دهی کار بهبودناچیزی پیدا می‌کند . اما اگر کمی منطقی تر بیان دیشیم و از افراط بپرهیزیم و ضرورتهای افزایش بهره‌دهی کار را با الزامات تخفیف بکاری تلقیق کنیم از این دور تسلسل رهائی خواهیم یافت . در هندوستان بین امر توجه مخصوص مبنول می‌گردد . به موازات تاسیس صنایع مدرن و سرمایه طلب به صنایع کوچک داخلی مانند بافتگی و نساجی مساعدتهای ذیقیمتی بعمل می‌آید . در اینجا عنایت بین مطلب ضروری است که خود افزایش اشتغال به تعبیری بهره‌دهی کار را در مقیاس ملی ترقی میدهد . یکی از نشانه‌های ترقی بهره‌دهی کار ترقی درآمد ملی است حال چون گسترش اشتغال خواه ناخواه درآمد ملی را افزایش میدهد میتوان استدلال کرد که افزایش درآمد که در تیجه اشتغال بدست می‌آید بهره‌دهی را در سطح ملی افزایش می‌بخشد . در کشور مابالا رفتن بهره‌دهی کار در مراحل نخستین باید باستفاده حداقل از ظرفیت تولیدی موسسات صنعتی و کشاورزی و گسترش عرضی آنها باشد شاید موفق شویم که در نتایج آمارگیری سال جاری ۱۳۵۰ تا اندازه‌ای از ظرفیت مزده موسسات پرده برداریم و اهمیت موضوع را باز گو کنیم . ماهنوز بررسی کاملی از چگونگی برقراری تعادل بین تاسیس صنایع سنگین و تاسیس صنایع سبک و بین بخش‌های تولید و سایل تولید و تولید کالاهای مصرفی و بین صنایع سرمایه طلب و صنایع کارگر طلب نکرده‌ایم این بررسی و محاسبه بسیار اصولی و مهم است که در تدارک عمرانی برنامه پنجم باید صورت بگیرد اما با تجارت بدست آمده از همین حالا میتوان دو رشته از صنایع رانام بزد که میتوانند از نظر اشتغال بسیار موثر واقع شوند . ایندو عبارتند از صنایع ساختمان و راه سازی و صنایع دستی سنتی . بکار نگرفتن وسائل مدرن حفاری و خاکریزی و خاکبرداری و بجای آن استفاده از دست کارگران برای فعالیت هایی از این قبیل هیچگاه به تبعیق بخش تولید و صنعتی کردن کشور لطمه نمیزند . ایرادی که به این

تبديل تکنیک کار گرفته میشود آنست که استفاده از نیروی کار بجای استفاده از وسائل ماشینی مدت اجرای طرح را طولانی تر میکند و در بعضی مواقع قیمت طرح را بالا میبرد . به عقیده ما آنجا که فوریت مطرح نیست مساله طولانی شدن زمان اجرای طرح مشکلی خلق نمیکند . اگر احتمالا و با حساب دقیق طرح بالا رود از آن نباید بیمی بدل راه داد زیرا پولی که باین طریق خرج شود در حقیقت به توزیع عادلانه درآمدها یاری میدهد . در باره توسعه و گسترش صنایع سنتی باید گفت که این صنایع واقعا ارزشی مادی خلق میکنند و میزان تولید ناخالص داخلی را ترقی میبخشد . ما در این زمینه هنوز در مراحل اول کارهستیم برنامه عمرانی پنجم باید سهم منطقی صنایع دستی و سنتی را در مجموع اقتصاد ملی بدروستی معین کند .

بدیهی است در هر مرحله از پیشرفت و تنوع بخشیدن باقتصاد ملی موضوع نسبت بین صنایع سنگین و سبک و بین صنایع سرمایه طلب و صنایع کارگر طلب مشکل خاصی پیدا میکند که در برنامه باید انعکاس یابند و اصلاح شود . یک نسبت معین بین این نوع از صنایع برای همیشه گویای ضرورت ها و اعقایات عینی نخواهد بود . طراحان و مسئولان اقتصاد و برنامه مملکت توجه دارند که برقراری تعادل و توازن بین تکنیک ها و بخش های اقتصاد مستلزم آنست که رهنمودهای برنامه و مکانیسم های مالی و وهدایت بشکل علمی آن بجای آورده نشود نمیتوان قبول کرد که در برنامه بعدی ما بتوانیم خداقل برابر با ۴۰۰ را شغل مولد بوجود آورديم .

متن سخنان جناب آقای دکتر شاپور راسخ معاون سازمان برنامه و نسروپرست مرکز آمار ایران

موضوع: در باره اشتغال و ارتباط آن با تحولات تکنولوژیک

موضوع تکنولوژی و تاثیر آن در رشد و توسعه اقتصادی از دیر باز مطمح توجه صاحب نظران و علمای اقتصاد و جامعه شناسی بوده است. حتی آدام اسمیت از تاثیر پیشرفت فنی در افزایش ثروت ملل سخن میگفت و شومپتر یکی از استایشگران کلاسیک مکتب سرمایه‌داری، اختراع و اکتشاف و نوآوری فنی را نوعی سرمایه‌گذاری مستقل در اقتصاد و عامل اصلی توسعه اقتصادی و تنوع سیاسی جامعه‌های پیشرفته میداند و برآند که جوهر توسعه نیافتگی و علت عدمه عقب‌ماندگی اقتصادی جهان سوم همان تاخر فنی است و تا انقلاب صنعتی، علمی و فنی در کشورهای کم رشد روی ندهد جهش اقتصادی و رشد مستمر بدنبال آن تحقق نمی‌پذیرد.

اما در مورد ارتباط میان تکنولوژی و اشتغال اذعان باید کرد که اندیشه متفکران و عامه مردم در طول زمان تحول بسیار کرده است. در آغاز هر نوآوری فنی موجب وحشت جمعی میشد و از اینکه ممکن است ماشین‌جایگزین انسان گردد و مکانیزاسیون وسیع و اتوماسیون عمیق، نیاز بکار آدمی را از میان بردارد نه فقط کارگران بلکه برخی از اندیشمندان به راس میافتدند و چه بسا که سر به عصیان بر میداشتند و احياناً ماشین‌ها را میشکستند و کارخانه‌ها را ویران میکردند. اما بزوی فکر تازه‌ای جوانه زد و هر اس از ماشین و بیم از «بیکاری ادواری ناشی از ترقی تکنولوژی» پس از

جنگ جهانی دوم به خوش بینی درباره آینده ماشینیسم مبدل شد. دانشمندانی چون فوراستیه مولف «امید بزرگ قرن بیستم» بر آن عقیده شدند که پیشرفت تکنولوژی نه فقط درهای غنا را بروی آدمیان میگشاید بلکه مبشر عصری است که در آن بشرطه از «تمدن فراتر» برخوردار خواهد شد و مثلا در سال ۲۰۰۰ باندک جهانی نیازهای مربوط به کالاهای نوع اول و نوع دوم (کشاورزی و صنعت) کاملا برآورده خواهد شد و از این بابت نوعی «اشباع» روی خواهد کرد و آدمی با شش ماه کار در سال و احیانا هفته‌ای سی ساعت کوشش، درآمد کافی برای گذران نیمه دیگر سال و بهره‌مندی از فرهنگ و هنر و دیگر لذائذ و مو اهی زندگی بدست خواهد آورد. این دانشمندان هر چند غافل از این نبودند که ممکن است در «زمان کوتاه»، اتخاذ تکنولوژی پیشرفت مسائلی را از جهت لزوم اطباق کارگران با شرائط جدید و ضرورت کسب تخصص‌های تازه مطرح کند اما در «مدت دراز» تکنولوژی مشکلی از جهت اشتغال بیار نخواهد آورد.

ناگفته نگذاریم که امروزه این خوبی‌بینی مفرط در مورد تکنولوژی شدیدا متزلزل شده و اثراتی که ماشین و تکنولوژی در آلوده ساختن محیط زندگی و افزایش ناراحتی‌های عصبی و روحی و گسترش دامنه منازعات ملی بظهور رسانده موجب تردید و نگرانی درباره آینده ماشینیسم گردیده تا بجایی که جوانان در بسیاری از نقاط جهان برضد تمدن مصرف و ریشه آن که تکنولوژی مترقبی است قیام کرده و بجای تکنولوژی کنونی، تکنولوژی «نرم و عاری از زیان و سازگار با طبیعت یا

Robin clarke fSot Technology را پیشنهاد نموده‌اند (از قبله مولف مسابقه به سوی مرگ و آیا جنگ بیولوژیک برای فرد است)

راست است که تکنولوژی در طول زمان در جامعه غرب مشکلی مهم از جهت اشتغال آدمیان بوجود نیاورده‌اما باید تصدیق کرد که رابطه میان این دو پدیده در جوامع پیشرفت که از قرن نوزدهم آغاز بتوسعه کردند با جوامع در حال رشد امروز بیکسان مطرح نمی‌شود و بعبارت روشنتر در مغرب زمین هنگامی انقلاب صنعتی و تحول اقتصادی روی کرد که هنوز جمعیت را کدو متوقف بود و بنا بر این پیشرفت اقتصادی از سوئی موجب از دیاد سریع درآمد کارگران شد و از سوی دیگر مکانیزاسیون بیشتر را تشویق کرد، در حالی که توسعه اقتصادی و تکامل صنعتی در ممالک جهان سوم از اواسط قرن بیستم به زمانی شروع شد که قبل از اثر عوامل مختلف، «انفجار

جمعیت» روی داده و مسائل اشتغال ناشی از رشد سریع نفوس بظهور پیوسته بود علیهذا با درک ربههای خوشینی غربی، زینده نیست که ماهم از دشوارهای ناشی از اتخاذ تکنولوژی پیشرفتہ غفلت کنیم.

اما در برابر رابطه دیالکتیک میان تکنولوژی و یاتوسعه اقتصادی و اشتغال، سه «موضوع» مختلف را میتوان پذیرفت: نخست نظر کسانی که معتقدند باید تکنولوژی پیشرفتہ را بهر قیمتی باشد اتخاذ کرد غافل از آنکه حتی گسترش صنعت در کشوی موکول و منوط به افزایش قدرت خرید نزد عامه مردم و این امر خود به عمومیت اشتغال در جامعه وابسته است و انگهی اقتباس تکنولوژی بدون آنکه تکنولوژی ریشه‌های ژرف در خود جامعه دوانده باشد وابستگی اقتصادی را با وابستگی فنی تشید میکند.

موضوع دوم از آن کسانی است که میگویند باید تکنولوژی و اشتغال رامتوازیا توسعه داد بدون آنکه پیشنهادی دقیق در مورد نحوه برقراری چنین تعادلی ارائه کنند.

اما نظر سوم که گوینده این سخنان خود با آن همراه است و اگر درست یافته باشم اندیشه طراحان برنامه پنجم عمرانی کشور بدان گونه که در خطوط مقدماتی این برنامه منعکس گردیده بر همان استوار است ضمن تائید ضرورت پیشرفت تکنولوژی مبتنی بر تحقیقات و نوآوری‌های ملی، از آنجا که در طول برنامه‌های سوم و چهارم موفقیت‌های بارزی در اخذ تکنولوژی بصورت استقرار صنایع اساسی و سنگین حاصل آمده، برآند که در برنامه پنجم عمرانی باید کنه به سود برنامه‌های اجتماعی و سیاست‌های معطوف بتوزیع عادلانه ثمرات رشد و توسعه میان عموم افراد ملت و همچنین سیاست اشتغال، سنگین شود.

بمنظور آن که نظر اخیر روشنتر شود ذکر پاره‌ای از مصاديق آن بمورد است:

۱- از جمله موارد تطبیق نظر سوم تأکید بر اخذ تکنولوژی پیشرفتہ در صنایع صادراتی است و نگاه داشت حد و اندازه در مورد ساخت مصنوعات داخلی. کار- فرمایان آسیائی که در دسامبر ۱۹۷۰ در توکیو گرد هم آمده بودند از بحث خود چنین نتیجه گرفتند که تلفیق میان تکنیک‌های متکی بر سرمایه و تکنیک‌های کارگر- طلب امکان پذیر است و «در حالی که موسسات بزرگ که باید در عرصه بین‌المللی به رقابت مشابه پردازند احتمالاً چاره‌ای جز قبول تکنیک‌های سرمایه گرای ندارند.

اما تهیه کنندگان مواد خام - سازندگان قطعات کوچک و ابزارهای ساده و وسائل عادی حتی برای همان موسسات بزرگ، بخوبی میتوانند از تکنیکهای کارگر طلب استفاده کنند».

۲- توصیه دیگر ما آن است که علاوه بر آن باید صنایع مکمل در جنب صنایع بزرگ توسعه داده شوند و نیز انواع حمایت‌های قانونی - امتیازات گمرکی - مالیاتی و نظایر آن و همچین اعطای آموزش‌های مختلف فنی و حرفه‌ای بطرق مقتضی شامل حال صنایع متوسط و کوچک شهری گردند که در اقتصاد کشور ما نقشی مهم دارند. برطبق آمارهای سال ۱۳۴۵، ماخوذ از سرشماری کل کشور، کمتر از ۲۵ درصد جمع کارکنان بخش صنعت در موسسات جدید صنعتی کار میکرده‌اند و بیش از ۷۵ درصد در صنایع کهنه، کوچک و متوسط. برطبق محاسبه کارشناسان سازمان بین‌المللی کار از مجموع ارزش افزوده صنایع در سال ۱۳۴۷، ۴۵ درصد مربوط به کارگاه‌های بزرگ (پنجاه کارگر بیالا) - ۲۲۶ درصد مربوط به کارهای متوسط (ده تا پنجاه کارگر) و ۴۲۹ درصد مربوط به کارگاه‌های کوچک و روستائی بوده است و خود این ارقام غلبه صنایع قدیم - ساده - کوچک و متوسط را بر صنایع بزرگ و نوین و بهره‌مند از تکنولوژی پیشرفته بازگو میکند. ناگفته نماند که حدود ۶۰ درصد صادرات غیر نفتی ایران را فرش و خشکبار تشکیل میدهد که خود عمله ساخته کارگاه‌های کوچک و یا متوسط غیرماشینی هستند.

۳- احیاء - تقویت و توسعه صنایع بومی و سنتی که غالباً دستی و روستائی هستند راه مهمی نه فقط بر افزایش درآمد روستاشینیان بلکه بر گسترش امکانات اشتغال است. در برنامه پنجم عمرانی کشور گفته شده که با توجه به فقدان امکانات ایجاد کار در بخش کشاورزی و محدودیت فرصت‌های کار جدید در بخش خدمات، ناچار بخش صنایع باید بیشترین عده افرادی را که جدیداً بیازار کار وارد میشوند در خود جذب کند (از ۰۰۰ ریال ۴۳۰ شغل جدید ۸۱۰ هزار مربوط به بخش صنعت و معدن و ۳۶۰ هزار مربوط به بخش ساختمان خواهد بود یعنی جماعتی قریب ۸۲ درصد از مشاغل نوین). رشد سالانه اشتغال در صنعت و معدن طی برنامه چهارم ۸۶ درصد برآورد شده و حال آنکه بیش‌بینی رشد در طول برنامه پنجم به ۷۸ درصد بالغ میشود. بهمین منوال میزان رشد ساختمان در مدت دو برنامه مذکور به ترتیب ۵٪ و ۸٪ درصد تعیین شده است خود ارقام مذکور شاهد گویاً بر آن است که طراحان

برنامه بضرورت تغییری اساسی در تکیه‌گاه صنعتی کشور وقوف دارند و تعدیل از اتحاد تکنولوژی پیشرفت را بنفع یک سیاست اشتغال ضروری میدانند و برآن هستند که « تاکید بر صنایع اشتغال زای و صنایع کوچک و متوسط کمک مهمی به رشد طبقه متوسط خواهد بود . باجرای این سیاست ضمن آنکه هدف اولی برنامه پنجم که توزیع عادلانه‌تر درآمد است تامین می‌شود بازار وسیعی نیز برای صنایع بزرگ داخلی فراهم می‌گردد ». این حقیقت را منکر نمیتوان شد که توسعه صنایع ایران در سالهای اخیر بیشتر مربوط به جایگزینی واردات کالاهای سریع صنعتی ایران در کالاهای اصلی را مصنوعات بادوام مانند اتومبیل و وسائل مصرفی بوده و قسمت عمده این کالاهای اصلی را مصنوعات بادوام مانند اتومبیل و وسائل برقی خانگی و امثال آن تشکیل می‌داده و این قبیل کالاهای مورد مصرف طبقه متوسط است و علیه‌دارش مدایم صنعت در آینده بیش از وسیع به توسعه طبقه متوسط بستگی دارد و چنانکه اشارت رفت بعد گرفتن سیاست اشتغال و رعایت حد و اندازه در اخذ تکنولوژی نوین به بسط و تقویت این طبقه یاری می‌کند .

۴ - توصیه دیگر آن است که سیاست کنونی دائر بر تبدیل صنایع مونتاژ بصنایعی که حداقل ارزش افزوده آنها در داخل کشور تولید می‌شود باید بجدیت ادامه یابد و به شر رسانده شود در این باره تاکیدی در قطعنامه دومین سمینار بررسی مسائل نیروی انسانی و اشتغال آمده است (رجوع شود بگزارش سومین کنفرانس ملی کار) که حاضران را به بررسی آن احالة می‌کند .

۵ - از توصیه‌های دیگر سمینار مذکور این است که « اقتباس تکنولوژی خارجی باید با توجه به پژوهش‌هایی صورت گیرد که بر اساس آن نوع تکنیک‌هایی که مناسب و موافق شرائط و مقتضیات اقتصادی - آموزشی و فرهنگی ایران است تعیین گردد » بدنبال این توصیه، وظیفه تطبیق تکنولوژی جدید با شرایط ایران بر عهده مراکز علمی و فنی کشور منجمله دانشگاه‌ها و دانشکده‌های فنی و صنعتی کشور نهاده شده است . در هندوستان بنا به گزارش سازمان بین‌المللی کار در مورد پیشرفت برنامه آسیائی نیروی انسانی (ژنو-۱۹۷۱) دولت اخیر تصمیم به تاسیس واحدی خاص در وزارت صنایع گرفته که کارش انتخاب و توصیه تکنولوژی‌های مناسب باشد . ضمناً پیشنهادشده که یک موسسه تحقیقاتی در عرضه تکنولوژی بوجود آید و به آزمایش و پژوهش در مورد تکنیک‌های جدید تولید که برای صنایع مناسب‌تر است روی

آورد. در قطعنامه سمینار سابق الذکر ایران گفته شده که «تشویق و ترویج تحقیقات تکنولوژی از طرف وزارت علوم و آموزش عالی و راهنمایی های صاحبان صنایع در این مورد از طرف وزارت اقتصاد ضروری است». باید اذعان کرد که هنوز تحقیقات صنعتی و تکنولوژیک بخش بسیار جزئی از مجموعه تخصصات علمی در ایران را تشکیل میدهد و مسلمان نیل بهدف های مطلوب، گسترش تحقیقات مزبور راه رچه سریعتر ایجاب میکند. در همان قطعنامه توصیه شده که صنایع بخش خصوصی باید بهمکاری سازمان های علمی درجهت توسعه بررسی های تکنولوژی در داخل کشور تشویق شوند. حقیقت این است که تاکنون بخش خصوصی در کار تحقیق نقشی بکلی ناپیدا داشته باشد و مسلمان و رو دایران در مرحله گسترش صنایع داخلی بیازارهای بین المللی نه فقط استاندارد کردن محصولات، ارزان و مرغوب کردن آنها و کنترل مستمر کیفیت کالاها بلکه نوجوانی و نوآوری از طریق تحقیقات صنعتی را مستلزم است.

۶- توصیه دیگر ما آنست که از ماشینی کردن غیر ضروری فعالیتها که نه موجب تقلیل قابل ملاحظه قیمت و نه مایه اعتلاء محسوس کیفیت واژدیاد مرغوبیت شود احتراز گردد. مثال این مورد طرح تاسیس یک کارخانه پیراهن دوزی بود که چند سال پیش از این مردود شد و علت رد این بود که چند هزار کارگر را بیکار کرد ولی فایده مهمی از نظر قیمت و کیفیت از آن عاید نمیگردید. باید متذکر بود که معیار پذیرش یک طرح صنعتی تنها باید در میزان تولید آن جستجو شود بلکه اثرات استغالی طرح نیز باید قویا مطمح توجه قرار گیرد.

در سال های اخیر گاه گفتگو از ماشینی کردن صنعت فرش بمبان آمده آنهم از این نوع کوششهای غیر ضرور است.

۷- چون به لزوم اشاعه تحقیقات تکنولوژیک اشارت رفت ذکری نیز باید از ضرورت بسط و توسعه سریع آموزش حرفه ای و فنی بشود. شک نیست که اتخاذ تکنولوژی پیشرفته مستلزم اعتلاء سطح مهارت و تخصص در ممالک در حال رشد است و رئه بجای تسخیر تمدن غربی، ممالک مزبور مسخر غرب و وابسته و اسیر تکنیک غربی باقی خواهد ماند. از همین رو در قطعنامه سابق الذکر و مدارک عدیده دیگر بر لزوم پرورش و تامین نیروی انسانی مورد نیاز تأکید رفته است. افزایش بهره وری کار نیز چنین ارتقاء کار دانی و دانش فنی را نزد کارکنان کشور ایجاب میکند.

توصیه دیگر که در اینجا آوردنی است این است که باید موجباتی فراهم کرد که

تخصص‌ها و مهارت‌های کارشناسان خارجی - که در طرحهای سرمایه گذاری خارجی یامشتراك کار میکنند و شاید عدد آنان در حال حاضر بحدود ۱۵ هزار نفر برسد - هرچه بیشتر و هرچه زودتر به کارکنان ایرانی انتقال پیدا کند . و از این رو منضم ساختن طرحهای بزرگ بفعالیت‌های آموزشی و کار آموزی ضروری است . فراموش نکنیم که اگر در مجموع صنعت برای ایجاد یک شغل جدید حدود پانصد هزار ریال سرمایه گذاری لازم باشد در بخش نوین صنعت میزان سرمایه گذاری مورد لزوم برای حصول همین مقصود ۲۵ تا ۵ برابراست (ارقام مربوط به سال ۱۳۴۸ محاسبه از کارشناسان سازمان بین‌المللی کار) وازاین رو تکالیفی که بر عهده بخش اخیر الذکر نهاده میشود منجمله در زمینه آموزش کادر باید سنگین تر باشد .

ذکر این نکته نیز بجاست که مسلمایا دیگری تکنیک خارجی شرط لازم است اما کافی نیست و باید شرائط استفاده صحیح از تکنولوژی پیشرفته در داخل مملکت بوجود آید . میدانیم که کار برداشتهای جدید در ممالک در حال رشد همواره صحیح و بشیوه مطلوب نیست و فی المثل وضع نگهداری ماشین‌ها و نوع و میزان استفاده از آنها بینحوي است که با اسراف و اتلاف بسیار منابع قرین است . از این جهت نیز توجه بیشتر به آموزش ضرورت حیاتی پیدا میکند .

در پایان سخنام واجب میدانم که بار دیگر ضرورت اعمال و اجرای یک سلسه توصیه‌ها منجمله آنها را که از قطعنامه سینمار مسائل نیروی انسانی و اشتغال تقل کردم یادآور شوم و از آن جمله است ضرورت استفاده از مراکز علمی و فنی موجود و یا ایجاد واحد‌های جدید بمنظور مطالعه ژرف و اتخاذ تکنولوژی مناسب شرائط و مقتضیات کشور . از این پس بضرورت باید اشتیاق مفرطی که ماتاکنون به اقتباس هرگونه تکنولوژی پیشرفت - ورود آسان و آزاد کالاهای سرمایه‌ای - حمایت بیدریغ از صنایع غول پیکر چشم فریب سرمایه طلب ، از خودنشان داده ایم باید تعدیل و تخفیف پذیرد .

سرمایه گذاری دولت از تاسیس صنایع بنیادی و سنگین که یک روز لزوم حیاتی داشت بسوی حمایت از صنایع کهن - بومی - کوچک و متوسط و تامین زیربنای زندگی شایسته اجتماعی برای همگان و بالاخره پدیدآوردن انقلابی عظیم در امر

کشاورزی معطوف شود . از پذیرش تکنولوژی چاره‌ای نیست اما در این عرصه نیز مانند عرصه‌های دیگر باید اصلاح داشت و از راه تحقیق‌بدنبال نوآوری بود و بگفته همان قطعنامه از پیش‌یادشده کوشید «تامکان رشد درونزای و اصیل و مستمر بوجود آید ».«

سخنرانی آقای دکتر مجید خودسند از اطاق بازرگانی و صنایع و معدن ایران

رابطه تکنولوژی با اشتغال

موضوع بحث رابطه تکنولوژی با اشتغال است. در مورد اشتغال در کنفرانس‌های قبلی ملی کار و سینیارهای مربوط به بررسی نیروی انسانی بطور مفصل صحبت شده و مطالب جالبی در مورد قوانین کار و اشتغال بهره وری کار و اشتغال - طبقه‌بندی مشاغل و اشتغال، ... منتشر شده است. بهمین مناسبت در این بحث نیازی به تکرار مجدد آنها نمی‌باشد.

تنها موضوع مربوط به اشتغال که برای بررسی و مطالعه رابطه آن با تکنولوژی حائز اهمیت است توضیح و تشریح مفهوم واقعی شغل است و بدین لحاظ بنظر رسید که مقدمتا قبل از وارد شدن پاصل موضوع مختصراً درباره «شغل» صحبت شود. یا در حقیقت در باره تکنولوژی شغل صحبت کنیم.

تعریف شغل

کلمه شغل اساساً یک واژه کلی است و به حرفة یا کاری که از طریق انجام آن شخص امرار معاش می‌کند اطلاق می‌شود. کلمه شغل دارای چند واژه مترادف است که در ظاهر از لحاظ معنی یکسان هستند ولی از نظر مفهوم واقعی کلمات با هم تفاوت حساسی دارند. مثلاً: معنی کار یا حرفة و مشغولیات، ... کاملاً متفاوت است. کار (WORK) یعنی یک عمل فعالانه که شخص مسئولیت انجام آن را دارد و معمولاً مستلزم فعالیت فیزیکی نیز می‌باشد. بنابراین کار یعنی بطور فعالانه عمل کردن. مشغولیات (Occupation) فعالیت و یا عملی است که وقت شخص را می‌گیرد و در انجام آن درآمد و تامین زندگی مطرح نیست. حرفة یا پیشه (profession) یکنوع

شغلی است که مستلزم تحصیلات عالی یا فنی میباشد و بیشتر با فکر و مغز سروکار دارد تا با کار جسمی و همیشه با تحصیلات و تجربه اشخاص مرتبط است ملند مهندسی پزشکی، تدریس، ... بطوریکه بعدا خواهیم دید تکنولوژی مخصوصا با این نوع مشاغل سروکار دارد.

سئوالی که مطرح میشود این است که چند درصد اشخاص حتی طبقه تحصیل کرده دارای کار هستند چند درصد وقت خود را بشکل مشغولیات میگذرانند و چند درصد دارای یک حرفه میباشند.

قبول داریم که هر انسانی بمنظور تامین زندگی خود بایستی کار یا شغلی انجام دهد و از نظر شخصی اهمیت اشتغال استفاده از نیروی فردی و وقت برای تامین زندگی است و در بسیاری از موارد دارا بودن شغل، کار یا حرفه واقعی این کلمات مطرح نیست بلکه افراد حتی با تحصیلات عالیه، فقط برای تامین زندگی خود در شرائط خاص هر نوع کاری را قبول میکنند.

اما از نظر اقتصادی و بمنظور استفاده کامل از پیشرفت‌های تکنولوژی بایستی اشتغال افراد طوری باشد که حداقل استفاده از نیروی فکری و تجربی آنها بعمل آید. در غیر اینصورت بطوریکه بعدا توضیح داده خواهد شد استفاده اقتصادی صحیح و مثبت از پیشرفت‌های تکنولوژی بعمل نخواهد آمد.

این امر مخصوصا در کشورهایی که سطح زندگی خیلی پائین و جمعیت متراکم وزیاد است عملی نمیباشد زیرا سعی و کوششی که افراد برای پیدا کردن «کار» در یک زمان بسیار کوتاه بعمل میآورند، موجب میشود که ارجاع شغل بدون وعایت خصوصیات تحصیلی و تجربی آنها بعمل آید.

در کشورهای در حال توسعه که سطح زندگی نسبتا پائین و جمعیت زیاد است و از طرفی کشور از لحاظ اقتصادی و صنعتی و تکنولوژی در حال رشد است، دولت بمنظور حفظ و حمایت از اقتصاد عمومی پروژه و برنامه‌های مخصوصی جهت جلوگیری از اشتغالهای غیر مفید طرح مینماید و از طریق مطالعه و پیش‌بینی پیشنهادی مورد نیاز و بررسی جمعیت، سیاست صنعتی و اقتصادی و آموزشی، بیکاری، ... تدبیر لازم را بمنظور ارجاع مشاغل مفید برای اقتصاد و اجتماع و تامین فوری زندگی افراد بعمل میآورد.

موضوع ارجاع شغل یا کار به اشخاص، صرفا بمنظور تامین زندگی، در ایران

نیز وجود دارد و گاهی از لحاظ اقتصادی، علمی و اجتماعی مشکلی را به وجود مآورد مابکرات دیده ایم که وقتی ارجاع شغلی بیک کارگر، کارمند، دیپلمه و یاختسی شخصی با تحصیلات عالی موزد موافقت قرار میگیرد، هر کجا که پست خالی وجود داشته باشد آن شخص را قرار میدهدندو در بعضی از موارد فردی که بدین ترتیب شاغل نمیشود راه و روش جدیدی را که با تحصیلات و تجربه او تطبیق ندارد آغاز میکند و اساساً سرنوشت حرفه‌ای او تغییر میکند.

توسعه صنایع کشور مخصوصاً طی ده سال گذشته نیاز مملکت را به استفاده صحیح از تحصیلات و تجربه اشخاص (اعم از مهندس یا کارگر ساده) زیادتر کرده است و با پیشرفت‌های سریع صنعتی و استفاده از روش‌های مدرن تکنولوژی این مشکل در بیشتر صنایع روبفزونی است. البته تنها مشکل تکنولوژی، از نقطه نظر اشتغال، عدم رعایت موضوع فوق‌الذکر نمیباشد، بلکه اساساً کمبود متخصص و کارگر ماهر خود مشکل اساسی‌تری را تشکیل میدهد و این امر اخیر نیاز آموزش و تربیت کارگران را مرتب‌ا زیادتر میکند و بهمین مناسبت بطوریکه بعداً ملاحظه خواهد شد یکی از عوامل موثر در استفاده از پیشرفت‌های تکنولوژی تربیت متخصص و کارگر ماهر است. خوبشخنانه کارفرمایان بسیاری از صنایع کاملاً متوجه این امر شده‌اند و راساً اقدام به تشکیل کلاس‌های مخصوص جهت تامین نیازمندی‌های فنی خودنموده‌اند. کمک وزارت کار و امور اجتماعی و اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران طی چند سال گذشته در این زمینه بسیار موثر و ارزشمند بوده است.

بطور کلی بمنظور برطرف کردن مشکل فوق‌الذکر بایستی بین پیشرفت‌های تکنولوژی و برنامه‌های اشتغال روابط و تدبیر خاصی برقرار کرد و تحولات این دو باید به موازات یکدیگر انجام گردد تا بتوان هزینه‌های سنگین پیشرفت‌های تکنولوژی را تامین نمود و با بکار بردن روش‌های مدرن، بدست متخصصین و کارگران ماهر، سطح تولید را بالا برد، کیفیت محصول را بهبود بخشد، هزینه‌های عمومی را تقلیل داد و از قیمت مصرف کننده محصولات نیز کاست، در غیر اینصورت بطوریکه خواهیم دید تئیجه پیشرفت‌های تکنولوژی از نظر اقتصادی منفی خواهد بود.

تعریف تکنولوژی

اکنون که مختصری در باره شغل و اشتغال صحبت شد توضیح در باره

تکنولوژی و روابط آنرا با اشتغال شروع میکنیم . کلمه تکنولوژی همزمان با توسعه و رشد سریع صنعتی کشور ما یعنی در حقیقت از همان موقعیکه استفاده از روشها و پیشرفت‌های تکنولوژی در رشته‌های مختلف صنعت آغاز گردید ، جای خود را در سخنرانیها و نوشت‌های اقتصادی و صنعتی باز کرد و بتدریج یک کلمه عادی و مصطلح گردید .

کلمه تکنولوژی ظاهرا ترجمه فارسی یک کلمه‌ای ندارد . در دیکسیون‌ها آنرا علم فن ، فن شناسی ، علم صنعت ، ... ترجمه کرده‌اند . اگر بخواهیم آنرا دقیقاً ترجمه کنیم باید بتوضیح و توصیف آن بپردازیم .

تکنولوژی از دو کلمه **Techno** به معنی حرفة یافن و **Logos** به معنی گفتگو و سخنرانی مشتق شده‌است و معنی و تعریف آن حتی در دائرةالمعارف‌های قدیم و جدید متفاوت است یعنی تفسیری که در انواع قدیمی آن شده معنی و مفهوم واقعی امروزی آنرا نمیرساند . در دیکسیون‌های خارجی قدیمی تعریف تکنولوژی را «بحث در باره تغییرات مواد خام در محصولات مربوطه» نوشته‌اند ولی دیکسیون‌های خارجی جدیدتر و دائرةالمعارف‌های فنی و صنعتی تعریف‌های زیر را بزرای این کلمه میدهند :

۱ - علم مطالعه و بررسی حرفه‌ها و کارهای فنی و علمی

۲ - علم عملی یا بکاربردنی (Appliedscience)

۳ - مجموع و ازهای فنی و مخصوص بیک علم یا فن (هر علم تکنولوژی مخصوص بخود دارد) .

و بطور کلی اینطور توضیح میدهند که تکنولوژی یعنی «علم مربوط به مطالعه و بررسی لوازم و اسباب کار و روشها و متدهای مختلفی است که در رشته‌های علوم و صنایع گوناگون بکار می‌رود » .

تغییرات فنی و پیشرفت‌های تکنولوژی در گذشته (تا حدود ده سال قبل) از طرف اشخاص غیر متخصص و غیر کارشناس و حتی اکونومیست‌ها یک موضوع مبهم و غیرمهم تلقی نمی‌شد و اغلب نامبردگان را دچار اشتباه می‌کرد .

تا چندی پیش اغلب تصویر می‌کردند که تکنولوژی مدرن تیجه مطالعات یک مخترع یا محصول فرعی و دست دوم یک کشف علمی است و آنرا بعنوان یک عامل غیرقابل قبول کنترل و غیرقابل پیش‌بینی تلقی نمی‌مودند . تا در حدود ده سال پیش

(با استثناء چند مورد)، طرز تفکر توجه کارشناسان اقتصادی به پیشرفت‌های تکنولوژی، کمک موثری به روش کردن مفهوم واقعی و شناخت بیشتر این موضوع انجام نداد. در بیشتر کتابها و نوشت‌های مربوط به رشد اقتصادی، پیشرفت‌های تکنولوژی فقط بعنوان عاملی که در بعضی موارد موجب افزایش تولید می‌شود ذکر گردیده و بعضی اوقات اساساً بعد از کلیه عوامل موثر در رشد اقتصادی از آن نامی برده شده است و این درسالهای اخیر کارشناسان اقتصادی و علوم اجتماعی در بررسی‌ها و تحقیقات خود بطور مستقیم و صریح با پیشرفت‌های تکنولوژی سرو کار پیدا کرده‌اند. تحقیقات زیادی در باره روابط بین افزایش تولید، بهبود جنس کالا، توسعه موسسات صنعتی و تحقیقات و سایر فعالیت‌هایی که منجر به پیشرفت‌های تکنولوژی می‌شود انجام گرفته است.

لیکن هنوز بررسیها و تحقیقات بسیار زیادی در زمینه عواملی که مربوط به میزان جذب پیشرفت‌های تکنولوژی در صنایع مختلف و بطور کلی در اقتصاد هستند، باقیمانده است زیرا هنوز بسیاری از مردم می‌ترسند و معتقد هستند که اقتصاد و اجتماع نمی‌تواند خود را با پیشرفت‌های سریع تکنولوژی تطبیق بدهد. این ترس باین جهت است که در ابتدای استفاده از پیشرفت‌های تکنولوژی بمناسبت عدم تطبیق آن با شرائط اقتصادی، بسیاری از مردم شغل خود را از دست دادند و یک نوع بی‌امنیتی شغلی و اقتصادی بوجود آمد و هنوز بعضی فکر می‌کنند (مخصوصاً داردکشورهایی که پایه‌های اقتصادی آنها ضعیف است) که این مر ممکن است ادامه پیدا کند.

ولی اکنونمیست‌های حرفه‌ای از نظر امنیت شغلی در مورد پیشرفت‌های تکنولوژی خوب‌بین هستند و بطور کلی اجتماع امروزی تغییرات و تحولات فنی را بهتر می‌پذیرد و برای زندگی بهتر و رفاه زیادتر آنرا لازم میداند.

متاسفانه هزینه‌های بسیار سنگین تحقیقات تکنولوژی در مواردی از قبیل آلودگی هوا و آب، سروصداء، دود، تراکم جمعیت و غیره با وجودی که برای سلامت عموم مضر و خطرناک است و انجام برسیهای مربوطه نهایت ضرورت را دارد، معدالت اغلب مسئولان و کارشناسان دولتی مربوطه یک نوع بی‌میلی و اکراه نسبت. با انجام آن از خود نشان میدهدند. در حقیقت اجتماع هنوز گاهی آنقدر نسبت باین خطرات بی‌حالی و بی‌تفاوتی نشان میدهد که باید اینطور تیجه گرفت که اضطرارا و جبرا به این عوامل و زیانها عادت کرده و آنها را یک نوع باج پیشرفت میداند.

بطور کلی منافعی که اجتماع توقع دارد از پیشرفت‌های تکنولوژی بدست آورد بستگی کامل به هزینه‌های دارد که برای تغییرات سیستم موجود و تطبیق آن باسیستم جدید مایل است اختصاص دهد. یا بعبارت دیگر بستگی به شدت وضعف تطبیق روش‌های جدید تکنولوژی با روشها و مکانیسم موجود دارد. سیاستهای عمومی و دولتی در مکانیسم تطبیق سیستم‌های قدیم با روش‌های مدرن تکنولوژی نقش بسیار مهمی را ایفاء مینماید.

در ممالک پیشرفت‌های تغییر سیستم‌های قدیمی حمل و نقل هوائی، راه‌آهن و غیره و استفاده از پیشرفت‌های تکنولوژی مربوطه نقش دولت را کاملاً روشن می‌سازد. مکانیسم‌هایی که مستقیماً مربوط باستفاده از تکنولوژی جدید است در موفقیت اجرای این برنامه‌ها نقش مهمی دارد.

اگر این مکانیسم‌ها یعنی طرقی که جهت تطبیق تکنولوژی قدیم و جدید لازم است، صحیح عمل نکند توسعه کلی اقتصادی محدود خواهد بود و علاوه بر این ممکن است هزینه‌های سنگین هم بدون نتیجه مثبت در برداشته باشد. اگر این مکانیسم‌ها خوب کار نکند سهم اعظم اثرات پیشرفت‌های تکنولوژی در بیکاری حاصل از آن از بین می‌رود و بدین ترتیب سیاست تشویق توسعه پیشرفت‌های تکنولوژی از نظر اقتصادی و اجتماعی منطقی و معقول نخواهد بود. در حقیقت اهمیت تحقیق و بررسی درباره تطبیق پیشرفت‌های تکنولوژی با سیستم‌ها و روش‌های موجود (فنی، اجتماعی، اقتصادی) از در حدود ۱۵ سال قبل روشن گردید و مهمترین عوامل مربوط باین بررسیها که عبارت از:

اختصاص منابع مالی و نیروی انسانی، تطبیق مکانیسم‌ها از نظر نیروی انسانی و اجرای آن‌ها، سیاستهای بازار کار، سیاستهای خصوصی و عمومی اشتغال، نگهداری تعادل عرضه - تقاضا، نقش بخش خصوصی، سیاستهای پولی و مالی دولت می‌باشد، بقیه این بحث را تشکیل میدهد.

اختصاص منابع مالی و نیروی انسانی

اختصاص منابع مالی و نیروی انسانی برای توسعه پیشرفت‌های تکنولوژی باید با توجه کامل به اهمیت و ضرورت موضوع مورد نظر انجام گردد. مثلاً اگر در نظر باشد که موتور دیزل ساخته شود می‌بایستی برای این منظور سرمایه، کارگر و مواد اولیه اختصاص داده شود و برای اختصاص عوامل نامحدود جهت بهبود تکنولوژی این

نوع موتورها بایستی اولویت مطالعات مربوطه نسبت بسایر امور قبل مسلم شود. علاوه بر این بمنظور استفاده کامل از پیشرفت‌های تکنولوژی (مثلاً در مردمashین‌های دیزل) بایستی برنامه کار طوری تنظیم شود که کارکنانی که امکان‌داد را ثبت کار بستن روش‌های مدرن تکنولوژی بیکار می‌شوند فوراً کار فعال دیگر مناسبی پیدا کنند. مثلاً اگر کارگرانی که قبل روى موتورهای بخار کار می‌کردند، در اثر پیشرفت تکنولوژی مربوطه برای مدتی بیکار شوندو کارگرانی که جدیداً برای کار کردن روى ماشین های دیزل استخدام می‌شوند قبل دارای کار فعال و با ارزشی بوده‌اند در این صورت ارزش واقعی که در اثر پیشرفت این تکنولوژی حاصل می‌شود نه فقط سودمند خواهد بود بلکه حتی ممکن است منفی باشد.

مشکل اقتصادی منابع مالی و نیروی انسانی در کشورهای کاملاً پیشرفت‌های صنعتی که خود مبتکر روش‌های جدید تکنولوژی هستند یعنی در اثر تحقیقات و تبعات آنها را بوجود می‌آورند و سپس بمرحله اجرا قرار می‌دهند با کشورهایی که روش‌های جدید تکنولوژی را از دیگران اقتباس می‌کنند و فقط در باره مراحل اجرائی آن مطالعات لازم را انجام می‌دهند (تحقیق بر تحقیق) متفاوت است. در کشورهای دسته اول این مشکل از هر لحظه به مراتب شدیدتر می‌باشد. مثال: کشورهای آمریکا، فرانسه،... برای آنجا تحقیقات لازم در راه تکنولوژی تبدیل آب شور به آب شیرینی، متتحمل سالها زحمت و صرف می‌لیونها دلار شدند و سپس کشور اسرائیل با انجام مطالعات کاملاً ساده‌تر روی روش‌های موجود، آنها را با مقتضیات کشور خود تطبیق داد و بمرحله اجرا گذاشت.

تطبیق مکانیسم‌ها از نظر نیروی انسانی و اجرای آنها

معمولًا کارگران جوان خودشان سعی می‌کنند که تحصیلات و تجربه کافی پیدا کنند تا بتوانند از عهده مشاغل پردرآمد بگیرند و علاقه‌زیادی نشان می‌دهند که پیشرفت کنند و کار بهتری پیدا کنند.

بنابراین مخارج و مشکلاتی که برای ایجاد مهارت و بهبود کیفیت و کمیت کار نسل غیر جوان و امکان از دست دادن شغل این طبقه وجود دارد در مردم نسل جوان جدی نمی‌باشد. برای اینکه این‌گونه مشکلات و خطر و مشکلات بی امنیتی اشتغال

کم شود میباشد فاصله بین نسلها را بزرگتر کرد.

سهم اعظم مخارج و هزینه‌های اشتغال در اثر از دست دادن شغل کارگران شاغل بوجود می‌آید. بطوری که آمار نشان میدهد در آمریکا هر سال ۱ - ۲ درصد از کارگران بدلاعده مختلف بازار کار را ترک میکنند (بازنشستگی، مرگ، ...) و در حدود ۳-۲ درصد کارگر جدید مشغول کار میشوند و بنا بر این بدین ترتیب بطور مرتب یک سیستم استخدامی بوجود می‌آید که در اثر آن شاغلین بیکار نمیشوند و ناگزیر به تعویض کار خود هم نخواهند شد.

تغییر شغل کارگران از بسیاری لحاظ برای صنعت و پیشرفت‌های تکنولوژی مهم و موجب هزینه‌های زیاد میشود، کارگرانی که بمیل خود تغییر شغل میدهند آنها می‌هستند که علاقه زیادی به کار خود ندارند و یا در صنایع کار میکنند که سطح حقوق بسیار پائین است و یامیخواهند کار بهتری پیدا کنند. در آمریکا بعضی از اوقات در حدود ۵ درصد کل کارگران این کشور در سال بمیل خودشان تغییر شغل میدهند (حدود ۵ ریلیون نفر). صنعتی که با پیشرفت‌های تکنولوژی آشنا است و مرتب از آنها استفاده میکنند بطور کلی با تغییر شغل کارگران موافق نمیباشد زیرا این امر موجب هزینه‌های زیاد میشود و اساساً از نظر پیشرفت‌های اقتصادی و صنعتی مضر است. مگر در مواردی که نیاز به مهارت پیشتر کارگران ضروری است و آموزش کارگران موجود هم بعلتی (سن، تحصیلات، وضع مزاجی، ...) میسر نمیباشد. در اینگونه موارد کارفرما ترجیح میدهد که کارگران موجود را از دست بدند و کارگران جدید استخدام کنند و آموزش لازم را با آنها بدند. با استثناء موقعي که کارفرما بعلت طول مدت آموزش، هزینه‌های سنگین و بخصوص عدم اعتماد به ادامه خدمت کارگران جدید با استهلاک کامل مخارج آموزشی، از سرمایه گزاری در امر آموزش اجتناب میکند.

در کشورهایی که پیشرفت‌های تکنولوژی چشم‌گیر است و اقتصاد آنها بخوبی تحولات تکنولوژی را جذب میکنند و خود را بآسانی باروش‌های جدید تطبیق میدهد و با مطالعه کامل تحقیقات تکنولوژی را انجام میدهد، ایجاد کار و استفاده از فرصت‌های تازه در امر اشتغال نیز بدون مشکل خاصی انجام می‌ذیرد.

تفاضل نسبت به مصرف محصولات صنایع کشاورزی و معادن از مدتها قبل نسبتاً ثابت باقی‌مانده است و بهمین مناسبت با وجود پیشرفت‌های سریع تکنولوژی در رشته

های نامبرده منابع نیروی انسانی و مالی به رشتہ‌های دیگر صنعت (صنایع سنگین) که بازده بیشتری داشته منتقل گردید. طی ۳۰ سال گذشته اشتغال در کشاورزی و معادن در ممالک غربی تقریباً ۵۰ درصد کاهش یافته و از طرفی هم بعد از جنگ دوم جهانی مصرف فرآورده‌های دفاعی بمیزان قابل توجهی تقلیل یافت ولی با وجود همه اینها در امریکا و اروپا بیکاری از قبل از این دوران هم کمتر بود و این بمناسبت افزایش مصرف محصولات مختلف بوسیله بخش خصوصی و همچنین تقاضای سرمایه گزاریهای زیاد انجام گردید. این مثال یکی از موارد زنده‌ای در مورد انتقال بازار کار و اشتغال است که میتواند در بسیاری از موارد ملاک عمل قرار گیرد.

سیاستهای بازار کار

تغییرات فنی و پیشرفت‌های تکنولوژی یک موضوع و پدیده‌ای کاملاً جدید نیست، بلکه یکی از عوامل لازم و شناخته شده سیستم اقتصادی است فقط در بعضی شرائط اقتصادی و زمانی سرعت پیشرفت و تحولات آن زیادتر می‌شود و این وظیفه بازار کار است که با انجام مطالعات قبلی مشکلات اشتغال و دیگر مشکلات مربوطه را برطرف نماید.

لیکن تغییرهای بازار کار جهت برطرف کردن مشکلات گروههایی که بمناسبت پیشرفت‌ها و تغییرات فنی تکنولوژی مواجه با نابسامانی شغلی شده‌اند، موجب تجدید نظر در برنامه‌های دولت و بخصوص بر نامه بازار کار دولت گردید. در مورد موسسات بزرگ و سازمانهایی که تکنولوژی جدید بکار می‌برند و مرتب‌در حال توسعه هستند ممکن است مشکلات نامبرده کمتر باشد ولی در موسسات متوسط و کوچک و مخصوصاً آنهایی که محصولات فرعی و جانشینی می‌سازند غالب رخ میدهد.

سیاستهای خصوصی و عمومی اشتغال

معمولًا سیاست عمومی براین است که همیشه تعدادی شغل و محل کار بطور رزرو وجود داشته باشد تا در دوران کم کاری و بیکاری جویندگان کار را تا حدی راضی کند و بعکس سیاست عمومی، سیاستهای خصوصی که در اداره‌های کارگزینی اجرا می‌شود فقط با کارگران مشخص و مشاغل معین سرو کار دارد و سعی می‌کنند که بداند مثلاً کدام کارگر معزول شده و یا باید برکنار شود تا پاداش مناسب با مدت خدمتش باو پرداخت شود.

تشخیص برکنار کردن کارگران برمبنای قدمت خدمتشان اغلب موجب نارضایتی و شکایت کارگرانی میشود که دارای سوابق کار هستند و معمولاً این نوع نارضایتها مورد حمایت عموم قرار میگیرد.

سیاست عمومی در راه کمک کردن به کارگرانی که کار خود را از دست میدهند (بمنظور پیدا کردن فوری یا شغل جدید) کافی بنظر نمیرسد بنا بر این بمنظور حل این مسئله یک سیاست دیگری لازم است (سیاست خصوصی) که کارگران شاغل را بیشتر حمایت بکند و در صورت از دست دادن شغل از هر جهت کمک لازم را با آنها بینماید. در اینجا کار اساسی این است که سیاستهای مختلف اشتغال و کار تدبیری بیان دیشند که سیاستهای خصوصی بتواند یک امنیت اقتصادی شغلی بهتری برای کارگران بوجود بیآورد. بدیهی است این سیاست مستلزم هزینه است ولی هزینه آن سنگین بنظر نمیآید، زیرا بطور یقین کارگران بار غبت تمایل دارند قسمتی از درآمدشان را بطور مرتب برای جبران ضرورهای اقتصادی که در اثر تغییر و یا از دست دادن شغل ممکن است پیش آید اختصاص دهند.

سیاستهای خصوصی برای ایجاد امنیت اقتصادی و شغلی کارگران، مخصوصاً در موقعی که بمناسبت پیشرفت‌های تکنولوژی کارگران شاغل (مخصوصاً کارگران قدیمی)، همیشه در خطر از دست دادن شغل خود هستند، باید توجه خیلی زیادی به حقوق بازنیستگی و وضع آینده کارگران خود داشته باشد و در غیر اینصورت سیاستهای عمومی بایستی تدبیر لازم را جهت راهنمایی و کمک و تشویق اینان معمول دارد.

در زمان حال بهترین سیاست عمومی این است که از کارفرمایان خواسته شود در مواردی که بیکار کردن تعداد قابل توجهی از کارگران اضطراری است (تعطیل قسمتی یا تمام کارخانه و غیره) این برنامه با اطلاع قبلی از طریق صدور اعلامیه انجام گردد. در بسیاری از کشورها دولت علاقمند باجرای این نوع برنامه است ولی هنوز نتیجه کامل از آن حاصل نشده چون همه کارفرمایان حاضر باجرای داوطلبانه آن نیستند زیرا موجب صرف هزینه و اشکالاتی در کار آنها میشود. اجرای این برنامه ممکن است موجب گردد که تعدادی از کارگران قبل از موعد مقرر کار خود را ترک کنند و یا بقیه جدیت خود را الخوب انجام ندهند و بالاخره ممکن است کارهای باقیمانده بطور کامل انجام نگردد.

انجام این برنامه برای کارگران و بطورکلی کارکنان یک موسسه دارای تنایح و اثرات مطلوبی است، با آنها وقت و آزادی داده میشود که برای پیدا کردن کارآینده خودباقمجه به مهارت، نوع محل کار و درآمد مورد نظر اقدام لازم بعمل آورند و تمام این اقدامات را موقعی انجام بدھند که هنوز سرکار هستند و درآمدی دارند و بنابراین تحت تاثیر عوارض روانی بیکاری قرار نخواهند گرفت.

علائم بستن تمام و یا قسمتی از یک موسسه صنعتی معمولاً از مدتی قبل بمناسبت تولید کمتر، انتقال اعضاء، خاتمه استفاده و بیکار کردن تعدادی از کارگران آشکار میشود. ولی کارگران معمولاً بین نوع علائم بی اعتنای هستند و حتی پس از علائم تعطیل یک کارخانه بعضی خوشبین هستند با اینکه اوضاع مجدداً عوض خواهد شد، و کارخانه مجدداً آغاز بکار خواهد کرد.

در بسیاری از کشورها مخصوصاً کشورهای صنعتی بزرگ سیاست اداره اشتغال براین است که برنامه اطلاع قبلی بیکاری را بتدریج بطور کامل اجراء نمایند و در هر صورت معتقد هستند که کارگرانی که بین ترتیب بیکار میشوند بایستی در بازار کار حق تقدم داشته باشند.

نگهداری تعادل عرضه - تقاضا

پیشرفت‌های سریع تکنولوژی در موارد عده‌ای موجب بیکاری دست‌جمعی شده و ممکن است در آینده هم بشود.

بدست آوردن تعادل عرضه - تقاضا بایستی بهمان نسبت که دانش تکنولوژی توسعه پیدا میکند و وارد عمل میشود و در نتیجه بازده نهائی تولید افزایش میابد بهمان نسبت هم از طرف مردم تقاضای موثری برای تهیه انواع کالاهای خدمات بوجود می‌آید و یاشق دیگر آن این است که هفته کار کوتاه‌تر شود، تعطیلات زیادتر گردد و بازنشستگی در سینین پائین‌تر عمل شود. اگر درخواست مصرف کالاهای بهمان نسبت که بازده تولید در اثر پیشرفت‌های تکنولوژی افزایش میابد بالا نرود، اینارها پراز جنس میشود، کارگران بیکار میشوند و بازده نهائی بعلت بیکاری اضطراری و عدم استفاده از حداکثر ظرفیت از بین میروند و نابود میشود.

بسیاری معتقدند اگر پیشرفت‌های تکنولوژی خیلی سریع باشد بازده نهائی از هر حیث زیاد میشود و عکس این هم ممکن است صحیح باشد بین معنی که پیشرفت‌های

سریع تکنولوژی ممکن است گاهی توام با تورم و کسادی باشد برای اینکه بدانیم چه عواملی در این کار موثر هستند بایستی پیشرفت‌های تکنولوژی را ابتداء در مورد افزایش تولید محصولات موجود بررسی کرد و سپس در مورد محصولات جدید مطالعه نمود و بعدا با توجه به نتایج اصل اقدام لازم معمول داشت.

نقش بخش خصوصی

پیشرفت‌های تکنولوژی موقعی از نظر اقتصادی مقرن بصرفه است که حاصل آن ایجاد محصولات جدید و افزایش بازده تولید و بهبود جنس کالاهای موجود باشد. ابداع محصولات و کالاهای جدید مردم را تحریک میکند که بیشتر خرج کنند و کمتر صرفه جوئی بنمایند. مطالعاتی که انجام شد نشان داده است که خریداران اولیه تلویزیون سهمی از هزینه خرید خودشان را بوسیله کاهش صرفه جوئی و قرض تامین کرده‌انداز طرف دیگر اگر همین خریداران تلویزیون نمی‌خریدند ممکن بود یا بیشتر پول سینما بدهند و یا لوازم دیگر خانگی خریداری کنند، بنابراین بطور کلی اثر محرك پیشرفت‌های تکنولوژی روی رغبت و یاتمایل بمصرف محصولات جدید یک امر مسلم و اجتناب ناپذیر است.

از مدت‌ها قبل متوجه شده‌اند که دوران تغییرات فنی همراه با پیشرفت‌های تکنولوژی، توانبا سرمایه‌گزاریهای هنگفت و بیکاری کم بوده است. مثال مهم این امر تغییرات فنی و پیشرفت‌های تکنولوژی در اواسط قرن نوزدهم در آمریکا توام با بازار گرمی و ترقی کالاهای توسعه‌صنایع فولادوراه آهن بود.

در ۱۹۲۰ همین امر در صنایع اتومبیل سازی و اوائل ۱۹۵۰ در صنایع شیمیائی و الکترونیک در تمام کشورهای صنعتی انجام گردید و از طرف دیگر ضعف اقتصادی و کسادی سال ۱۸۷۰ و ۱۹۳۰ در آمریکا توام با کندی و توقف تغییرات فنی و پیشرفت‌های تکنولوژی بوده است.

بهرحال باید در نظر داشت در حالیکه بنظر می‌آید پیشرفت‌های سریع تکنولوژی تولید و بازده نهائی را تحریک میکند و افزایش میدهد گاهی هم ممکن است نتیجه عکس داشته باشد.

سیاستهای پولی و مالی دولت

سیاست پولی و مالی دولت روی پیشرفت‌های تکنولوژی و اثرات آن دارای

نقش بسیار مهمی است.

تجربه و تئوری نشان میدهد که دولتها میتوانند از طریق مالیات گرفتن ، خرج کردن و اعمال قدرت در ایجاد پول بهر درجه و شدتی که بخواهند روی سیاستهای اقتصادی و پیشرفت‌های تکنولوژی موثر واقع شوند . مالیات‌های دولت و همچنین صرفهجوئی‌های خصوصی ، بین درآمد و تقاضای مصرف ، یک شکافی ایجاد میکند که این شکاف را میتوان از طریق سرمایه گزاری بخش خصوصی و خرج کردن بواسیله دولت پر کرد.

در آمریکا دوران جنگ کره بیکاری به میزان قابل توجهی کاهش پیدا کرد و این پدیده اثرات خرج کردن دولت را نمایان کرد.

بطور کلی دولت میتواند از طریق کاهش با افزایش مالیات و یا کاهش و افزایش مخارج خود بطور مستقیم و یا غیرمستقیم و محرك صرفهجوئی و یا خرج کردن مردم باشد. از طریق افزایش اعتبار میتواند برای سرمایه گزاری‌های جدید تسهیلاتی قائل شود و درنتیجه تقاضای مصرف را زیاد کند و پیشرفت و توسعه تکنولوژی را تشویق نماید و یا عکس مانع آن بشود. تغییرات فنی و پیشرفت‌های تکنولوژی در مقابل سیاست پولی و مالی دولت روی تعادل عرضه و تقاضای کار و سطح اشتغال اهمیت زیادی ندارد چون سیاستهای فامبرده دولت میتواند آنها را ترمیم و اصلاح کند و یا بخوبی که مایل باشد تغییر دهد. در هر کشوری که با استفاده از پیشرفت‌های تکنولوژی سطح تولید و رشد اقتصادی در حال توسعه است ، وظیفه سیاست پولی و مالی دولت این است که طوری عمل کند تا از بیکاری و کساد و رکوردهای عمومی جلوگیری شود و برای این منظور در بعضی از موارد لازم است که از طریق فراهم آوردن تسهیلات در سرمایه گزاری و کاهش بهره کمکهای لازم را معمول دارد . چنانچه پیشرفت‌های تکنولوژی خیلی سریع باشد و اشتغال عمومی نتواند آنرا جذب کند و تعهدات سرمایه گزاری زیادتر از حد معقول گردد دولت با جلوگیری از اعتبار در سرمایه گزاری‌های جدید آنرا جبران میکند.

پیشرفت‌های سریع تکنولوژی برای تنظیم کنندگان و اداره کنندگان سیاستهای عمومی و اجتماعی در هر کشور دو فایده اساسی دارد : از لزوم وسعت سیاستهای مالی و پولی میکاهد و مانع افزایش قیمتها و بیکاری میشود.

برقراری اشتغال کامل و جلوگیری از بیکاری چنانچه با پیشرفت‌های سریع

تکنولوژی توام نباشد مستلزم هزینه‌های زیاد برای دولت خواهد بود در حالیکه با پیشرفت تکنولوژی میتوان اشتغال نسبتاً کامل را همراه با افزایش تولید و صرف هزینه‌های کمتر بدست آورد.

توسعه سریع پیشرفت‌های تکنولوژی ممکن است تنها عامل موثر برای رسیدن به اشتغال کامل و ایده‌آل نباشد ولی مسلماً یک شرط لازم و اصلی جهت بدست آوردن آن است و در هر صورت مهمترین اصل، جهت حداکثر استفاده از پیشرفت‌های تکنولوژی توام با اشتغال کامل در کلیه شرائط اقتصادی و در تمام کشورهای صنعتی، برقراری روابط منطقی و محکم بین سیاستهای اشتغال و سرعت پیشرفت‌های تکنولوژی است، و اساسی‌ترین این عوامل عبارتند از:

- ۱ - تلفیق برنامه‌های اشتغال با سیاست و برنامه‌های علمی، صنعتی و اقتصادی.
- ۲ - تربیت نیروی انسانی ماهر، با همکاری بخش خصوصی و دولتی، با توجه کامل به برنامه‌وسیستم‌های اقتصادی و صنعتی.
- ۳ - تنظیم برنامه‌های کاریابی و اشتغال با رعایت مقتضیات و پیشرفت‌های تکنولوژی
- ۴ - برقراری همکاری نزدیک بین سازمانهای دولتی و بخش خصوصی در تنظیم برنامه‌ها و سیاستهای اشتغال.
- ۵ - برقراری همکاری نزدیک بین بخش خصوصی و موسسات آموزشی بمنظور تربیت کارشناسان مورد نیاز با توجه به نیازمندی‌های فنی و تکنولوژی.

۶ - همکاری موسسات دولتی و بخش خصوصی در تلفیق سیاستهای اشتغال با توجه به مقتضیات سیاسی و اجتماعی و اقتصادی.

آنچه در این خلاصه توضیح داده شد مربوط به رابطه اشتغال و تکنولوژی در سطح کلی و همگانی است. لیکن هر کشوری بمناسبت مقتضیات اقتصادی، سیاسی و صنعتی خود ناگزیر است که در این اصول بنحوی که ضلاح بداند و برایش منفید باشد تغییراتی بدهد و بترتیبی که عملی باشد اجرا نماید.

بنظر بودست آوردن آمار و اطلاعات بیشتر از صاحبان صنایع و مقامات مسئول دولتی ایران درباره طرق استفاده از روش‌های مدرن تکنولوژی از لحاظ اقتصادی و بخصوص از نظر اشتغال، اقدامات لازم بعمل آمد لیکن بعلت ضيق وقت تاریخ تنظیم این گزارش آماده برای درج نگردید. اميد است که ضمن ایراد کنفرانس مربوطه بتوان تاییج بدست آمده را با اطلاع شنوندگان محترم رسانید.

هشتم سخنرانی آقای فتح‌الله حاتمی نایب رئیس اتحادیه کارگران خبرازیهای تهران

موضوع: اشتغال در ارتباط با تحولات تکنولوژیک

جناب آقای رئیس . خانمها . آقایان اعضای محترم کنفرانس ملی کار افتخار دارم که بر حسب ماموریت محله از طرف سازمان کارگران ایران در موضوع اشتغال در ارتباط با تحولات تکنولوژیک در چهارمین کنفرانس ملی کار بحث و سیاست سازمان کارگران ایران را در این مورديان دارم یکی از قدمهای مناسب و بجاییکه وزارت کار و امور اجتماعی از سال ۱۳۴۸ برداشت همه سال در نیمه دوم اردیبهشت تشکیل کنفرانس ملی کار میباشد که با شرکت صاحب نظر ازان مطلع و کارشناسان از ارگانهای مختلف مملکتی و نمایندگان کارفرمایان و کارگران تشکیل و هر سال به بحث و تبادل نظر در امور مختلف کارگری که از هر حیث به گسترش و پیشرفت صنایع کشور بستگی دارد میپردازند بخصوص پیامیکه شاهنشاه آریامهر بهر یک از این کنفرانسها ارسال فرموده‌اند و ما در ابتدای تشکیل چهارمین کنفرانس ملی کار نیز افتخار اصیاع فرمایشات معظم له را داشتیم در خورنهایت سپاسگزاری میباشد که راهنمای همگی ما بسوی ایجاد ایران آزاد و آباد بوده و بمزله چراغ هدایتی برای کلیه شرکت کنندگان در کنفرانس جهت تحقق بخشیدن به هدفهای عالی پیشرفت صنایع کشور و تامین رفاه و آسایش کارگران و خانواده‌آنان

بوده و میباشد. مطالب و بحثهای هم مسلک امیرعباس هویدا نخست وزیر خدمتگذار و گزارش جامع جانب آقای وزیر کار و امور اجتماعی و سایر مسئولان امر برای ما شرکت کنند گاند رکنفرانس فرصتهای طلائی بوجود میآورده که بدون مجامله و عاری از ریبوریا امور مربوط به صنعت و کارگری را از دیده واقع بینانه مورد بحث و تفحص قرار دهیم.

موضوع اشتغال و ارتباط آن با تحولات تکنولوژی یکی از مباحث بسیار مهم و درخور توجه است که باید از چند جهت مختلف بدان توجه و مورد تعزیز و تحلیل قرار گیرد.

قبل از انقلاب مقدس شاه و مردم و در زمانی که نظام ارباب و رعیتی در کشور ما از قرنها طولانی حکم‌فرما بود بر حسب نظام خاص خود اکثریت افراد مملکت به تقریب ۷۵ درصد آن تحت ضوابط این نظام بامر کشاورزی اشتغال پیشرفت صنعت و توجه به تکنولوژی و ترقیات شگرف صنعتی و علمی در کشور ما تحت تاثیر عوامل موجود در آن‌زمان بسیار کند و تیجه آن بوجود آمدن فاصله طولانی بین کشور ما و سایر جوامع پیشرفت‌هه و صنعتی جهان امروز بود. نظام ارباب رعیتی ایجاد میکرد که برای حفظ سلطه فئودالها که ضمناً در سرمایه گذاری اندک در صنایع کشور نیز سهمیم و شریک بودند هر چه بتوان از رسوخ تمدن و پیشرفت‌های صنعتی جهان در اجتماع ماجلو گیری کشاورزان و کارگران در جهل و بیخبری بسر برده و از دسترسی بهرگونه فنون و حرف پیشرفت‌ه دنیا محروم و فاصله داشته باشد. ولی خداوند شاهنشاه آریامهر را عنایت فرمود و توفیق داد که با بوجود آوردن انقلاب سفید یکباره رژیم و روابط منحوس ارباب و رعیتی را نه تنها از زندگی کشاورزان ما در هم پیچید بطوری که سرمایه‌های کلان ملی در تمام رشته‌های مختلف صنعتی و کارخانجات متعدد و گوناگونی بوجود آمد و امور کارگری قرب و احترام خاص خود را بدست آورد شاهنشاه آریامهر بارها طی فرمایشات خود اشاره فرمودند که باید نسبت اکثریت ۷۵ درصد کشاورزان قبل از انقلاب شاه و مردم معکوس و با اکثریت کارگران و شهرنشینان تعییر یابد از زمان انقلاب ما بیش از ده سال نمیگذرد در این مدت قلیل که در تاریخ ملت‌هادیقه‌ای هم بحساب نمی‌آید از نظر گسترش صنعت و ایجاد حرف مختلف کشور ما به ترقیات شگرفی نائل آمده است که همه ما شاهد آن بوده و مراد از تشریح و توصیف آن معاف میدارد کشاورزان ما که تا قبل از انقلاب مانند

ادوار گذشته با گاو و خیش آهن سروکار داشتند اینک بتدریج در حالت تبدیل به کشاورزی مدرن و مکانیزه گردیده با آنکه از این نظر هنوز راه درازی در پیش داریم ولی چون مصمم باین امر هستیم مسلم با آن نائل خواهیم آمد تئیجه این امر در روزتها بوجود آمدن کارگران کشاورزی مکانیزه میباشد که از هم اکنون سیاست کلی دولت باید توجه باین امر و ترتیب کارگران در کشاورزی مکانیزه باشد از نظر صنایع و اشتغال کارگران در رشته‌های مختلفه صنعتی باید توجه باین امر هیچگاه از نظر مسئولان دولتی و سرمایه گذاری خصوصی بدور نماند. که از هم اکنون بفکر اشتغال آن دسته عظیم از هم میهنان ما که در تئیجه تبدیل کشاورزی از گاو و خیش به کشاورزی مدرن مکانیزه از اشتغال در کشاورزی آزاد و رو به شهرها و صنعت می‌آورند نباید غافل ماند امروزه با توجه بترقیات شگرف علمی و پیشرفت‌های تکنولوژی در امر صنعت زمان اینکه تنها بازوی قوی برای کارگر کافی بنظر می‌آمد سپری شده است زمان ما زمان علم و تکنولوژی بوده و هیچ کشوری نمیتواند تنها بهدارابودن منابع طبیعی و خدادادی فراوان خود افتخار نماید بلکه سرفراز ملتی است که بتواند هر چه بیشتر کارگران ماهر و فرزیده برای جامعه صنعتی خود تعلیم و تربیت نماید. سازمان کارگران با توجه باین امر سیاست خود را براسناس ایجاد طرق مختلف تربیت کارگران ماهر قرارداده و به امر اشتغال و ارتباط آن با تکنولوژی اهمیت وافر میدهد زیرا اگر در این مورد از هم اکنون برنامه‌های لازم تدوین و سیاست روشی در پیش گرفته نشود چند صباحی نخواهد گذشت که نیروی کارما مناسب با پیشرفت تکنولوژی در دنیای لایتیفی امروزی نبوده تورم بیکاری و عدم احتیاج بکارگران فاقد تخصص گریبانگیر کشور ما نخواهد گردید تعدادی از حرف و مشاغل موجود کشور ما در شرایط فردای زندگی ضرورت وجودی خود را از دست داده و کارگران شاغل در این قبیل مشاغل احتیاج باشتمان در صنایع دیگر خواهند داشت در نظر بگیرید هم اکنون چندین ده هزار نفر کارگر در کشور ما در گرمابه‌ها و دکاکین خیابانی بکار اشتغال دارند این عده به ضرورت زمان در آینده به حرف و صنایع دیگری سوق داده شوند اگر ما امروز دست روی دست گذاشته و از تعلیم و تربیت آنان برای کسب معلومات در صنایع مورد لزوم غفلت ورزیم فردا با زوال این قبیل حرف جواب آنان را چه خواهیم داد.

و از طرف دیگر روزی نیگذرد که در جهان صنعت با اختراعات و ابداعات

جدید روپر و نگردیم اگر در امر کارگری به لزوم تربیت متخصص و کارگر ماهر آماده نبوده و خود را بوضع موجود قاتع شناسیم در آن صورت چگونه میتوانیم با پیشافت های حیرت‌انگیز تکنولوژی در صنایع هماهنگی داشته باشیم علاج همه این چراها بنظر سازمان کارگران ایران بالا بردن مهارت‌ها بطور عموم در سطح کشور و آموزش کلیه کارگران و آشنا ساختن آنان با تکنولوژی عصر حاضر است. دیگر زمان تربیت کارگر برای حرفيکه کار دستی انجام میدهدند سپری گردیده است جز تعدادی از صنایع مستظرفه دستی اینک ماشین جای همه چیز را اشغال نموده است مانبادر حفظ و نگهداری صنایع که باصول کهنه اداره میشود تعصب بخراج داده و از جانشینی تکنولوژی جدید در صنایع خود بترسیم این یک سیاست نابخردانه است که در دنیا امروزی ما محکوم به فنا میباشد ممکن است بعضی عوامل خارجی و عمال تراستهای عظیم جهانی ما را به حفظ این سیاست نابخردانه اقتصادی تشویق نمایند لیکن همانگونه که شاهنشاه آریامهر مکرر روش فرموده‌اند باید با این قبیل سیاستها شدیداً مبارزه و یک آن در تربیت کارگر ماهر و ورزیده کوتاهی نورزیم در غیر این صورت خیانتی است که نسبت به خود و آینده‌گان مرتكب شده‌ایم صرف نظر از بعضی صنایع در شرایط فعلی جایگزین شدن فوری ماشین آلات را به جای انسان مناسب نمیدانیم در سایر شئون صنعتی باید از آخرين تحولات و ترقیات صنعتی مطلع بوده و کارگران خود را به جامه علم و صنعت امروزی بیارائیم.

جای خوشوقتی است که وزارت کار و امور اجتماعی طی چند سال اخیر با تشکیل کنفرانس‌های متعدد به اهمیت این نکته پی‌برده و با تشکیل صندوق کارآموزی قدمهای اوایله را در این راه برداشته است که ما امیدواریم قانون تعییمات حرفه‌ای و صندوق کارآموزی بتواند در اجرای سیاست تعلیم و تربیت کارگر ماهر و ورزیده و ارتباط آن با تکنولوژی جدید عصر حاضر حلقه‌های اتصال متخصص و اشتغال را بخوبی جسته و در پیشبرد هدفهای معینه موفق باشند. تا آنجا که مربوط به سازمان کارگران ایران است ما قول میدهیم در تحقیق این هدف با مسئولان دولتی و سرمایه گذاران بخش خصوصی از هیچ گونه معاضدت و همکاری درین نورزیم در خاتمه ضمن آرزوی موفقیت برای چهارمین کنفرانس ملی کار امیدواریم که در قطعنامه

کنفرانس ضمن ارائه طرق مختلف در امر اشتغال و ارتباط آن با تکنولوژی زمان حاضر مسئولیت‌های سنگینی که سازمان کارگران ایران در این امر مهم بعده خواهد داشت مورد توجه قرار گیرد.

زنده و جاوید باد شاهنشاه آریامهر رهبر خردمند ملت ایران
موفق باد چهارمین کنفرانس ملی کار

سخنرانی جناب خانم دکتر کوکب معارفی معاون امور اجتماعی وزارت کار و امور اجتماعی

رفاه اجتماعی کارگران صنعتی ایران

خوشوقتم که فرصتی بدست آمده است تا در زمینه رفاه اجتماعی کارگران
مطلوبی بعرض حضار محترم برسانم :

شاهنشاه آریامهر در پیام خود به دومنی کنگره کارگران کشور که در ۲۲
اسفند ماه ۱۳۴۹ برگزار شد به مسائل و امور کارگری آینده ایران اشاره کرده و
فرموده‌اند که : «اگرچه امروز کارگران ، اکثریت دوم جمعیت‌فعال کشور را تشکیل
میدهند ولی با توجه برشد سریع صنعتی کشور اکثریت اول جامعه فردای ایران را
تشکیل خواهند داد . بهمین مناسبت باید در برنامه ریزی‌های آینده نیازهای
اجتماعی جمعیت کارگری کشور کاملاً مد نظر برنامه ریزان قرار گیرد» .
پیام پر ارج شاهنشاه آریامهر روشنگر هدفها و شاخص دستور کاروزارت کار
و امور اجتماعی و راهنمای قاطع برای برنامه‌ها و طرح‌ریزی خطمشی و روشهای
آینده می‌باشد .

با عنقاد باینکه پیشرفت اجتماعی باید با رشد اقتصادی موازی باشد و چنین
توازنی بدون تنظیم برنامه‌های صحیح و دقیق میسر نمی‌گردد ، محور اساسی برنامه
رفاه اجتماعی ، حفظ و حمایت منابع انسانی می‌باشد .

براین اساس باید موانع رشد اجتماعی و توسعه اقتصادی مانند بیسوادی ، بیماری
و کمبود مهارت و سایر موارد دیگر را از میان برداشته و در مقابل عوامل مساعد

رشدو تقویت نیروی انسانی را در محیطی بهداشتی و سالم تجهیز نماییم . بهمین دلیل هدف اصلی از تدوین قوانین و تنظیم برنامه‌ها سرمایه گذاری در طرحهای مختلف ، ارتقاء سطح تکنیک ، احیاء متابع نیروی انسانی ، ایجاد شرایط همه جانبه برای توسعه و رشد ملی و بوجود آوردن یک زندگی سالم و مرفه برای عموم افراد جامعه میباشد.

این نکته نیز محتاج یادآوریست که رفاه اجتماعی در ایران پایه‌یده جدیدی نیست زیرا نشانه‌های بنیانی آنرا در سازمان فرهنگی و اجتماعی و مذهبی ایران از دیرباز میتوان یافت متنهی خطمشی فعالیتهای رفاهی در خلال سالهای اخیر بجای اقدامات پراکنده در مسیر امور خیریه بسوی خدمات مرکز و کاملاً مثبت و سازنده منعطف گشته ، و مآلًا ضمن جلب توجه مردم به مسئولیتهای اجتماعی و ملی خویش به تقویت نیروی پابداری ایشان برای غلبه بر مشکلات پرداخته است . بعبارت دیگر فعالیتهای رفاهی بتدریج از صورت چاره‌جوئیهای موقت برای حل مشکلات اجتماعی خارج شده و تحت ناظارت دولت بعنوان یک وظیفه عمومی و بشکل سازمان یافته و منطبق بر معیارهای علمی در آمده است .

تشکیل شورای عالی امور اجتماعی بریاست عالیه شهبانوی محبوب ایران و نظراتی که از این طریق بر کلیه امور مربوط به خدمات و رفاه اجتماعی معمول میدارند ، گویای توجه و عنایت خاص به مسائل رفاهی و تامین عدالت اجتماعی در سراسر کشور است ، بطوریکه از هم اکنون ملاحظه میشود که در برنامه پنجم فصل رفاه اجتماعی حاوی یک سیاست هماهنگ و جامع اجتماعی خواهد بود .

مبانی این سیاست اجتماعی از طریق مکانیزم شورای عالی امور اجتماعی با داشتن کیتله‌های تخصصی پی‌زی خواهد شد و بدین ترتیب فعالیتهای رفاه اجتماعی در مسیر اقلابی کشور اجازه میدهد جمجمه‌ای خود را در تمام زمینه‌های رفاهی بلندتر و سریعتر نماییم .

اکنون که حدود برنامه رفاهی تا اندازه‌ای روشن گردید ذکر این نکته بجا خواهد بود که وزارت کار و امور اجتماعی با توجه به دگرگونی ساختمان اقتصادی کشور و تحول عظیم و چشمگیر صنعت ، بموضع رفاه اجتماعی جامعه کارگری توجیه عمیق و اساسی دارد . استنباط منطقی از اصول انقلاب ایران و راهنماییهای مداوم شاهنشاه این هشدار را میدهد که در آینده باید در پی دگرگونیهای بنیانی

و عمیق باشیم تا به موازات توسعه صنعتی به حل مسائل و مشکلات اجتماعی ناشی از جهش مذکور موفق گردیم . در فرمایش‌های پر ارج علیاًحضرت شهبانوی ایران در کنفرانس سازمانها و جمعیتهای تحت ریاست معظم‌لها این مطلب میدرخشد که : «تمدن صنعتی در کنار مزایای انکار نایذر خود یک سلسله عوارضی همراه دارد و درنتیجه در این گیر و داربازهم وظائف ما چه در کشور خودمان و چه در جهان انسانهای در دمند ، سنگین‌تر و بیشتر میشود ، ما باید به موازات این تغییرات ضروری و بزرگ بر میزان منابع و کوشش خود بیافزائیم ».

بیانات شهبانوی ایران که با صراحة و روشنی و قاطعیت عنوان شده است الهام دهنده کاملی برای برنامه ریزی رفاه اجتماعی و دستورالعمل جامعی برای برنامه‌های اجرائی ما میباشد . در حال حاضر سیاست کلی رفاه اجتماعی براین اصل استوار است که فعالیتهاي گوناگون در سطح بخش دولتی و خصوصی برای تامین خدمات رفاهی بسرعت بنیان گذاری شود و در این زمینه دولت نقش اساسی برای شروع این فعالیتها در کلیه جنبه‌ها و هدایت ستادی آنها را بعده گرفته است ، و براین اساس وزارت کار و امور اجتماعی با استفاده از نیروی انسانی و امکانات کشور و با همکاری نزدیک سازمان برنامه و دیگر سازمانهای دولتی و بخش خصوصی و با شرکت مشتاقانه کارگران و کارفرمایان اقدامات موثری که معطوف به سه موضوع عمده تامین اجتماعی تربیت بلدی و تغیریات سالم و خدمات رفاهی بود بعمل آورد . در اینجا لازم میدانم آنچه را که در زمینه پیشبرد برنامه‌های رفاهی اجتماعی کارگران توسط این وزارت انجام پذیرفته است در نهایت اختصار به استحضار نمایندگان محترم برسانم . متن مفصل عرایضم با آمار و ارقام جداگانه تکثیر شده و در اختیار شرکت کنندگان محترم قرار میگیرد :

حمایت همه جانبی از کارگران و خانواده آنها بویژه بهنگام بیماری ، ناتوانی و بازنشستگی .

ایجاد شیرخوارگاه و مهد کودک برای اطفال زنان کارگر
آموزش حرفه‌ای کارگران و زنان و کودکان آنها
مشاوره و راهنمایی لازم برای حل مشکلات و بهبود وضعیت خانوادگی کارگران
آموزش و کمک در امر بهداشت و تنظیم خانواده
اقدامات بهداشتی و بهبود وضع تغذیه و کمکهای اولیه

تئیه تسهیلات ورزشی، آموزشی و تفریحات سالم
ایجاد اردوگاهها و استراحتگاههای کارگران و خانواده هایشان
شرکتهای تعاونی کارگران
خدمات سواد آموزی برای کارگران بیسواند
توابخشی کارگران ناتوان و معلول
ایجاد کلاس های آموزش ضمن خدمت بمنظور بالا بردن سطح مهارت کارگران
شاغل.
آماده ساختن کارگران برای قبول مسئولیت های اجتماعی و اقتصادی از طریق
ایجاد مرکز آموزش اجتماعی.

گسترش خدمات اینمی و بازرسی کار و حفاظت و بهداشت صنعتی.
تشویق و راهنمایی کار فرمایان بمنظور تأمین خدمات رفاهی مورده نیاز برای
کارگران و خانواده های آنها در داخل یا خارج از تاسیسات صنعتی. از جمله اقدامات
رفاهی است که تاکنون بنفع جامعه کارگری ایران انجام پذیرفته است.

تأسیس امرکز رفاهی و ارائه خدمات

در حقیقت در زمینه ارائه خدمات رفاهی و ارشادی برای کارگران و خانواده
آنها وزارت کار و امور اجتماعی ایفاگر نقش دوگانه است. با این توضیح که از
یکطرف با تشویق و راهنمایی کار فرمایان در ایجاد وسائل و تاسیسات رفاهی کارگران
از قبیل وسیله ایاب و ذهب. سالن غذاخوری. کتابخانه و سالن استراحت. زمین
ورزشی. مهد کودک و شیرخوارگاه و نظایر آن مشارکت نموده و از سوئی دیگر
با همکاری سازمانهای مختلف غیر دولتی به تأسیس مرکز خدمات اجتماعی. مرکز
رفاه خانواده. مهد های کودک و تاسیساتی از این قبیل در شهرستانها و مرکز تجمع
کارگری اقدام نموده است.

در گذشته با توجه به دههای برنامه عمرانی سوم وزارت کار و امور اجتماعی
خود را سا اقدام با ایجاد مرکز خدمات اجتماعی و مهد های کودک نموده مینمودیکن
از دو سال قبل تاسیسات مذکور را به بخش های خصوصی و اگذار نموده و خود عهده دار
امور ستادی و در عین حال تئیه و تجهیز منابع مالی جهت ایجاد مرکز و اعطای آن

بسازمانهای خصوصی ذیربط گردیده است .
با اجرای کامل طرح موجود تعداد قابل توجهی کودک خردسال متعلق به خانواده‌های کم درآمد و پراولاد و بالاخص مادران شاغل در مرآکز جدیدالتاسیس بطور روزانه نگهداری خواهند شد که نه فقط از نظر افزایش کارآئی مادران مفید و موثر است بلکه از نظر سلامت جسم و پرورش شخصیت و رفاه کودک نیز بسیار ارزش نده می‌باشد . بعلاوه پیش‌بینی می‌شود که هر مرکز بتواند به خانواده‌های بسیاری از نظر آموزش اجتماعی و فعالیتهای بهداشت و تنظیم خانواده خدمت نماید .

در زمینه تامین ورزشی و تفریحات سالم و فعالیتهای مفید برای گذران اوقات فراغت کارگران و خانواده‌های آنان خدماتی ارائه گردید . در سال ۵۹۰ گذشته خانوار کارگر یعنی بالغ بر ۵۹۰۰ نفر از اردوهای تابستانی (در مناطق شمالی کشور استفاده نمودند) . در این سال نیز ۱۲۲۶ نفر کودک . نوجوان و جوان کارگر از استادیوم ورزشی کارگران تهران . استادیوم ورزشی پارک کودک و استخرهای شنا و سایر تاسیسات و وسائل ورزشی دیگر در رشته‌های گوناگون استفاده کرده و بیش از ۱۱۴۶۵ نفر کارگر در هفده رشته‌های گوناگون مسابقات قهرمانی شرکت نموده‌اند . علاوه بر تسهیلات فوق در مدت ۶ ماه پائیز و زمستان هر هفته بالغ بر ۴۰۰۰ نفر از کارگران و خانواده آنان از سینمای مجانی زمستانی استفاده کرده و در طول بهار و تابستان هر روز ۴۰۰ نفر از سینمای ارزان قیمت برخوردار بوده‌اند .

آموزش و مسائل کارگران جوان

اهمیت نقش کارگران جوان در توسعه اقتصادی کشور از جمله مسائلی است که بیوسته مورد توجه بوده و موجبات بررسی و تعمق بیشتری را در مورد مسائل و مشکلات این گروه از کارگران مولد فراهم آورده است تا آنجاکه امروزه با الهام از نیات عالیه شخص اول مملکت نه تنها کارگران جوان کشور از کلیه منافع و برنامه‌هایی که دیگر کارگران از آن بهره‌مند می‌گردند برخوردارند بلکه بجهت آنکه این استعدادهای خلاق و جوان در آینده بتوانند بطرزی شگفت‌انگیز سینمای صنعت کشور را تحول تازه‌ای بخشنند برنامه خاص در جهت پرورش و افزایش مهارت آنان بموقع اجرا در آمده است .

صندوق کارآموزی نیز بهمین سبب و بجهت ارتقاء سطح مهارت و تخصص و

در نتیجه کارآئی کارگران جوان کشور بوجود آمد و همچنین باجرای مسابقات مهارت فنی توجه بیشتر کارگران باهمیت کسب مهارت جلب شد و از طرف دیگر تعداد قابل توجهی از کارگران جوان ادر ۳۳۰ رشته‌فنی از آموزشگاههای حرفه‌ای وزارت کار و امور اجتماعی تا پایان سال ۱۳۵۰ فارغ التحصیل شدند. بالاخره آموزش حرفه‌ای که تاسال ۱۳۵۰ اختصاص بکارگران مرد داشت برای طبقه زنان نیز تعمیم داده شد. در این سال تعداد قابل ملاحظه‌ای کارگر زن بعنوان کارآموز در زمینه‌های صنعتی، الکترونیک، نقشه‌کشی و سایر رشته‌ها در مراکز حرفه‌ای تحت تعلیم قرار گرفته که آکتوں عده‌ای از آنان نیز فارغ التحصیل شده‌اند.

در زمینه فعالیتهای رفاهی تشکیل شرکتهای تعاونی در جامعه کارگری بصورت اهرم نیرومندی در پیشرفت برنامه‌های رفاهی مورد توجه واقع شد. (تعداد شرکتهای تشکیل شده ۸۲۹). همچنین بر مبنای احساس ضرورت تامین مسکن کارگران که یکی دیگر از مفاد قطعنامه سومین کنفرانس ملی کار بود اعتبار خاصی جهت کمک بشرکت‌های تعاونی مصرف منظور گردید و بدین ترتیب فصل تازه‌ای در جهت رفاه کارگران از طریق افزایش توسعه شرکتهای تعاونی گشوده شد و سازمان تعاونی مادر بصورت اتحادیه مرکزی تعاوینهای مصرف کارگری شخصیت قانونی بخود گرفت تا با تمرکز و مدیریت بهتر، شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی مصرف را در راه صحیح و شیوه مطلوبتری برای عرضه کردن خدمات راهنمائی نماید.

باسواد کردن کارگران

یکی از مسائلی که در برابر تحولات اقتصادی و اجتماعی اخیر بعنوان مانع بزرگ و اساسی خودنمایی میکرد بیسوادی در قشرهای مختلف مخصوصاً در جامعه کارگری بود.

ضرورت حل این مشکل موقعی تجلی میکند که صنعت ایران بکارگر باسواد برای تسريع در امر رشد صنعتی نیاز مبرمی احساس میکند. زیرا چنانچه کارگر با سواد گردد از نظر بازده کار و روش استفاده از ابزارهای کار و ارتباط شغلی و اجتماعی او بمراتب مفیدتر از کارگران بیسواد خواهد بود. بنابراین مبارزه با بیسوادی در جامعه کارگری نه فقط از لحاظ فوائد اقتصادی که بر آن مترتب است «سواد سود بخش» بلکه از جهت لزوم تعمیم عدالت اجتماعی بعنوان رکن و پایه اصلی مورد

توجه خاص قرار گرفت.

بهمنین جهت در امر پیکار با بیسواadi (که پیوسته مورد توجه شاهنشاه آریامهر و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی نیابت ریاست عالیه کمیته ملی پیکار جهانی با بیسواadi است) وزارت کار و امور اجتماعی سهمی بزرگ براساس طرحی جامع در یک دوره ۸ ساله برای با سود کارگران بین سنین ۱۲ تا ۳۵ سال بهده گرفت برنامه‌ای طرح نموده و بمرحله اجرا در آورده است که طی آن متجاوز از یک میلیون کارگر در کلاس‌های پیکار با بیسواadi شرکت داده خواهد شد.

در اجرای این طرح از کلیه روش‌های سوادآموزی توأم با حرفه بمنظور کارآئی بیشتر کارگران و تحصیل درآمد افزونتر استفاده می‌شود.

در سال ۱۳۵۰ حدود ۲۴ هزار کارگر در متجاوز از هشتصد کلاس پیکار با بیسواadi شرکت کرده و بطی دوره‌های آموزشی پرداخته‌اند و بزودی تعداد کارگران سوادآموز به حدود سالی ۲۰۰ هزار نفر خواهد رسید.

در این برنامه بخصوص به امر سوادآموزی کارگران زن توجه کافی مبذول خواهد شد. شک نیست که در تحقق این هدف ملی و بالا بردن سطح دانش انسانهای که در سازندگی جامعه و تولیدملی سهمی موثر ایفا می‌کنند از سازمانها و گروههای مختلف جامعه یاری و مدد گرفته شده و در این میان علاوه بر همکاریهای ارزنده کمیته ملی پیکار جهانی با بیسواadi که بطور مستمر و موثر ما را یاری نموده‌اند سهم کارفرمایان روشی بینی که با دیدی وسیع هزینه آموزش کارگران را صرفا هزینه مصرفی قلمداد نکرده بلکه آنرا عامل سازنده و موثری در جهت بالا رفتن مهارت و بازدهی بیشتر کار بحساب می‌ورند قابل توجه و تقدير است.

نتیجه

از آنچه بعرض رساند میتوان چنین نتیجه گرفت که در اثر رشد چشمگیر اقتصادی و اجتماعی سالهای اخیر ایران و با توجه بانکه براثر توسعه صنعت و تکنولوژی و پیشرفت‌های شهری . بهمان نسبت که بر تعداد کارگران صنعتی اضافه می‌شود. احتیاجات و مشکلات اجتماعی کارگران فزونی می‌باشد. وهم چنین بعلت تغییرات مداوم در سطوح و استانداردهای زندگی میزان احتیاجات و مسائل کارگران نیز دچار تغییرات و تحولاتی خواهد شد . با وجود تمام کوششهایی که تا کنون بعمل آمده نیاز فوری

جهت توسعه و تقویت برنامه‌های رفاهی هم از جهت کمی و هم از لحاظ کیفی احساس میگردد. روشن است که فعالیتهای تولیدی گسترده در برنامه عمرانی پنجم که اینک در شرف تدوین است به توجه عمیق‌تری در زمینه رفاه اجتماعی متکی است - با در نظر گرفتن آمادگی کامل کار فرمایان برای همکاری با وزارت کار و امور اجتماعی در ایجاد حداکثر رفاه ممکن جهت جامعه کارگری ایران جا دارد که کمیسیون رفاه اجتماعی چهارمین کنفرانس ملی کار نکات زیر را مورد مطالعه قرار داده پیشنهاد علمی در این زمینه برای گزارش نهائی کنفرانس عرضه نماید:

۱ - برنامه ویژه‌ای جهت مشارکت فعال و همکاری نزدیک کار فرمایان در بخش صنعت برای ایجاد تاسیسات و تجهیزات رفاهی لازم جهت کارگران طرح شود. جای خوش‌وقتی است که برخلاف خیلی از ممالک در حال توسعه. کار فرمایان و مدیران صنایع در ایران بعد قابل تحسین همکاری لازم درجهت ایجاد رفاه اجتماعی را در تعهد‌هایشان پذیرفته‌اند با این اعتقاد که هزینه‌های خدمات رفاه اجتماعی باعث ایجاد رابطه نزدیکتر بین کارگر و کار فرما و در نتیجه ارتقاء تولید و بهره‌وری کارگر میشود و بهمین ترتیب تعداد زیادی از کار فرمایان تحصیلکرده و روشنفکر تاسیسات مفصلی در زمینه خدمات رفاهی اجتماعی در کارخانه‌ها و واحدهای تولیدی خود ایجاد کرده‌اند.

۲ - نیاز‌فوری باستاندارد کردن خدمات رفاهی در واحدهای صنعتی کشور احساس میگردد و باستی تدوین استقرار این ضابطه‌ها بررسی گردد.

۳ - توسعه‌های زیادی که در امر ایجاد خدمات اجتماعی بوجود آمده است و سرمایه گذاری که توسط بخش‌های دولتی و خصوصی در این امر انجام شده نیاز مارا به افراد کارداران و فنی و متخصص در مسائل اجتماعی تشید کرده است. بدین جهت با توجه بافزایش این نیازمندی ناگزیر باید ضمن استفاده از کارکنان تعلیم دیده و متخصص موجود از طریق آموزش ضمن کار و آموزش قبل از استخدام تدابیر لازم برای پر کردن خلاعه موجود اتخاذ نمایم.

۴ - موزرد دیگری که باید مد نظر قرار گیرد تعلیم و تربیت فنی و اجتماعی آموزش حرفه‌ای کارگران زن است. کاملاً واضح است که با تساوی حقوق زنان با مردان هر روزه: تعداد بیشتری از زنان کشور ما وارد نیروی بازار کار خواهد شد و لازم است که استعداد و قدرت زنان کشور بظریقه سودمندی درسازندگی کشور تجهیز

ومورد استفاده قرار گیرد.

۵ - بموازات تغییر بنیانی برای تعلیم و تربیت زنان کارگر باید شیوه‌ای اتخاذ گردد که به تقویت روابط خانوادگی و صمیمیت بیشتر در خانواده‌ها کمک شود. از سوی دیگر بموازات تامین آموزش حرفه‌ای و فنی باید امکاناتی به زن کارگر داده شود که موقعیت خود را بعنوان یک مادر. یک همسر و بویژه بعنوان هسته مرکزی در نیروی اجتماعی خانواده و جامعه حفظ نماید. این امر در صورتی امکان پذیر خواهد بود که خدمات رفاهی یکسان شود و مشاوره و راهنمایی‌های لازم نسبت به مسائل خانوادگی مسئولیت‌های اجتماعی برقرار گردد. در برنامه‌های آینده می‌بایستی کوشش شود که تسهیلات بیشتری برای زنان کارگر که در کارخانه‌ها و تاسیسات بازار گانی کار می‌کنند فراهم گردد.

۶ - پروفیل مشیت و سالم کودکان و نوجوانان که نسلهای سازنده و مولد آتیه کشور هستند و ایجاد رفاه برای آنها بطور قطع در پیشبرد برنامه‌های توسعه و پیشرفت ملی نقش اساسی و موثر خواهد داشت. (بویژه آن عده از کودکان و جوانان که پدران و مادرانشان بعلت اشکالات مالی قادر به تامین هزینه‌های لازم جهت رفاه آنان نیستند. محتاج توجه خاصی می‌باشند).

خدمات رفاهی کنونی برای کودکان و نوجوانان کارگر کافی نیست از این رو باید با همکاری بیشتر موسسات رفاهی جوانان و کودکان مانند انجمن ملی حمایت کودکان و مرآت زد یک نسبت به تامین رفاه نیشت این گروه از افراد جامعه توجه خاصی مبذول گردد. با توجه به آنچه عرض شد محتاج به تکرار نیست که رفاه اجتماعی کارگران در صنعت در برنامه‌های رشد و توسعه اقتصادی کشور اولویت اصلی دارد. لازم است که این رشته حیاتی فعالیت ملی تقویت شود و بعنوان یک خدمت نمونه بطبقه زحمتکش و مولد کشور عرضه گردد. توسعه بنیانی و اساسی شرکتهای تعاونی. پیکار با ایسوادی در جامعه کارگری و نیز تجهیز و تقویت مرآت رفاه خانواده. نظارت. کنترل. تعیین استانداردهای رفاهی و هماهنگ کردن فعالیت‌های مذکور در خطمشی آینده اثرات سازنده و تحرك دهنده داشته و جنبش افروختنی بجای خواهد گذاشت.

تحقیق یافتن برنامه‌های رفاه کارگران در صنعت که در برنامه پنجم کشور مطرح است گامی بلند بسوی تمدن بزرگی است که شاهنشاه آریامهر برای کشور مأطوح ریزی فرموده‌اند.

نطق آقای باقر نمازی

مدیر بهداشت و رفاه اجتماعی سازمان برنامه رفاه اجتماعی کارگران در برنامه پنجم عمرانی کشور

منظور از توسعه اجتماعی جنبه‌های انسانی و رفاه برنامه‌های عمرانی است بعارت دیگر منظور بالا بردن سطح و کیفیت زندگی توزیع عادلانه‌تر درآمد و امکانات ایجاد تغییرات مطلوب در سازمانها و تحرك گروهها و طبقات اجتماعی و مشارکت وسیع عموم در جریان پیشرفت جامعه است.

جریان توسعه اجتماعی با رشد اقتصادی پیوند ناگستین دارد و نیتوان مزوحه متمايزی بین این دو قائل شد. این دو عامل جنبه‌های مکمل و جدا از پذیره برنامه‌ریزی یاک پارچه و تلفیقی برای توسعه هم‌آهنگ ملی می‌باشد در دهه اخیر اطمینان به رشد اقتصادی بعنوان تنها شاخص پیشرفت از بین رفته و دید همه جانبی‌ای که توجه خاص بمسائل اجتماعی و انسانی دارد پیدا شده است. این بصیرت خوشبختانه در ایران در سطح سیاسی به بهترین وجهی جلوه کرده است و اظهاراتی که در عالیترین سطوح تصمیم‌گیری شده خط مشی قاطع و تعیین کننده‌ای برای برنامه‌های آتی کشودارد.

مقدمه

نیروی انسانی عامل اساسی و موثر در توسعه اقتصادی و اجتماعی است. بدون تردید نیروی کارگر خلاقترین و موثرترین عامل انسانی در توسعه ملی است. لازمه توسعه هم‌آهنگ اقتصادی و اجتماعی تجهیز و بهره‌برداری سنجیده و

خردمدانه از منابع و ثروت‌های انسانی است. در سالهای اخیر همراه با صنعتی شدن کشور و تحولات اجتماعی شماره کارگران خاصه کارگران بخش صنعت با آهنگ سریعی افزایش یافته است.

دورنمای اقتصادی و صنعتی کشور میین این واقعیت است که در سالهای آتی نیز شماره کارگران بطرز سریعی قزوینی خواهد یافت.

دگرگونی‌های اجتماعی و فرهنگی که در سالهای اخیر ناشی از تحولات اقتصادی پدید آمده ضرورت برنامه‌ریزی در زمینه تامین و رفاه اجتماعی را مطرح میسازد که هم‌آهنگ با این تغییرات در تحولات بنیانی جامعه شکل پذیرد.

در نظام برنامه ریزی با توجه خاصی که به جنبه‌های اجتماعی و انسانی شده است بهبود زندگی و تامین اجتماعی و رفاه گروههای خلاق کارگر موزد توجه بوده و در برنامه‌آتی سرلوحه برنامه‌های توسعه اجتماعی دولت میباشد.

۱- تصویر وضع موجود

براساس آمارهای موجود در آستانه برنامه ریزی پنجم شماره کارگران از ۵۰ میلیون نفر متباشند گرایش‌های صنعتی کشور نمایشگر افزایش سریع کارگران در سالهای آتی است. بعلاوه طبقه بندی مزد و حقوق بگیران کشور از لحاظ مهارت حکایت از این میکند که اکثریت کارگران جزء کارگران ساده بشمار می‌آیند و حدود ۳۱ درصد کارگران کشور نیمه ماهر و فقط در حدود آنها دارای مهارت کافی در رشته فعالیت خویش میباشند.

همراه با توجه اقتصادی و تحول صنعتی کشور و افزایش روزافزون کارگران و تاثیر مسلم آنان در پیشرفت‌های جامعه نوین ایران دولت مسئولیت خاصی را در قبال تامین حقوق اجتماعی طبقه کارگر عهده‌دار شده است و با ایجاد سازمانهای اجتماعی و سرمایه‌گذاری در امر آموزش و پرورش و بهداشت و مسکن و رفاه کارگران امکانات مقدماتی را برای بهبود زندگی آنان فراهم ساخته است.

یکی از مرقى ترین قوانین اجتماعی که در سالهای اخیر در زمینه رفاه کارگران بمرحله اجرا درآمده است قانون سهیم کردن کارگران در سود کارخانه‌ها میباشد. براساس این قانون تا پایان سال ۱۳۵۰ حدود ۳۰۰۰ پیمان در صنایع مختلف منعقد شد که جمعاً حدود ۱۸۰۰۰۰ نفر کارگر در سراسر کشور از مزایای اجرای قانون مذکور

برخوردار شده‌اند. در برنامه عمرانی چهارم بمنظور تامین رفاه خانواده‌های کارگر و بالا بردن سطح زندگی مادی و معنوی آنان برای اولین بار در نظام برنامه زیزی هدفهایی بشرح زیر پیش‌بینی گردید.

توسعه بیمه‌های اجتماعی. افزایش سطح مهارت کارگران. توسعه شرکت‌های تعاونی مصرف و مسکن. توسعه تسهیلات رفاهی از قبیل مراکز رفاه کارگران - استرحتگاه‌های کارگری و تاسیسات ورزش و تفریحات سالم. ارتقاء و بهبود سطح بهداشت و حفاظت صنعتی.

بنظور نیل به هدفهای فوق فعالیت‌های شخصی در فصول مربوط برنامه عمرانی چهارم کشور پیش‌بینی گردید ولی آنچه که مربوط به‌فصل رفاه اجتماعی میباشد شامل هدفهای کمی زیر است:

ایجاد چهار دستگاه استرحتگاه کارگری و ۵ مرکز رفاه کارگران - توسعه سه مرکز آموزش اجتماعی و ایجاد دو مرکز جدید. توسعه ۴ شرکت تعاونی بصورت نمونه و تکمیل مرکز ورزشی و فرهنگی پارک مختارالسلطنه و تکمیل مرکز تحقیقات حفاظت و بهداشت صنعتی بوده است.

پدیده‌ی است این هدفها در مقایسه با نیازمندی‌های جامعه کارگری کشور محدود میباشد.

۲- مسائل و نیازها

همراه با تحولات سریع اقتصادی نهادهای اجتماعی دستخوش تغییر میگردد. و همزمان با پایدار شدن موجبات پیشرفت و توسعه مسائل و مشکلاتی را بهمراه میآورد. بدون تردید کارگران صنعتی که بیش از سایر گروههای اجتماعی در جریان این تحول ناهمانگ اجتماعی و اقتصادی قرار دارند با مشکلات فراوانی مواجه میباشند: اهم مسائل عبارتند از:

۱- ناهمانگی بین آنگ افزایش دستمزدها و قیمتها

۲- نارسانی برخی حمایت‌های قانونی.

۳- عدم اجرای کامل قوانین مترقبی کار و سهیم کردن کارگران در منافع کارگاهها و کارخانه‌ها.

۴- فقدان نظارت مستمر و پیگیر در سازمانهای مسئول دولتی.

۵- نازل بودن سطح برخورداری کارگران از خدمات رفاهی که بصورت زیسر نمایان می‌گردد.

- در کارگاه و محیط کار

- کمبود وسائل اینمنی و حفاظت و بهداشت محیط کار

- کمبود مهارت لازم

- نارسانی و کمبود خدمات مربوط به تامین اجتماعی

- در خانواده و خارج از محیط کار

- ناهمآهنگی بین عرضه و تقاضا از لحاظ مسکن

- علم برخورداری کافی از خدمات رفاهی و بهداشتی و آموزشی

- فقدان امکانات و تسهیلات تفریحی و ورزشی.

۳- هدفهای کلی برنامه پنجم رفاه کارگران

با توجه به مسائل و نیازهای موجود هدفهای کلی که در برنامه رفاه کارگران پیشنهاد شده عبارتست از: گسترش و تعیین حمایت‌های اجتماعی و قانونی بالا بردن سطح زندگی (مادی و معنوی) کارگران از طریق بالا بردن ارزش کار و ایجاد امکانات و خدمات رفاهی و گسترش بهداشت و حفاظت صنعتی برای کارگران با مشارکت دولت - کارفرمایان و کارگران.

۴- برنامه‌های مشخص

۱- ایجاد یک صندوق تعاونی مسکن کارگری بصورت صندوق مادر

۲- ایجاد یک اتحادیه بزرگ مصرف

۳- ایجاد مراکز بهداشت کار و حفاظت صنعتی در ۵ قطب توسعه صنعتی و تجمع کارگری کشور.

۴- ایجاد مراکز بهداشت کار در ۲۰۰ کارگاه صنعتی که ظرفیت کارگری آنها از دویست نفریبیشتر است و تشکیل کمیته‌های بهداشت کار.

۵- تشکیل کلاسهای کوتاه مدت برای آموزش بهداشت کار و حفاظت صنعتی و نیز آموزش کمک‌های اولیه هرسال ۱۰ دوره.

۶- ایجاد مراکز رفاه خانواده و مهد کودک و نیزه خانواده‌های کارگری در مناطق

کارگر نشین و قطبهای صنعتی کشور.

۷- ایجاد تسهیلات کامل برای ارائه خدمات بهداشت و تنظیم خانواده

۵- سیاستها و خط مشی ها

سیاست کلی برنامه رفاه کارگران بر این اساس پایه گذاری شده که تامین خدمات اجتماعی از وظایف دولت و با مشارکت بخش خصوصی باشد. از لحاظ اولویت به آن قسمت از برنامه ها توجه خواهد شد که مستقیماً با مساله معیشت کارگر ارتباط دارد. - کوشش برای تطبیق حداقل دستمزد ها با توجه به شاخص هزینه زندگی - بازار کار - ارزش پولی و قوه خرید در مناطق مختلف کشور.

- ایجاد امکانات مناسب برای کارگران بمنظور تشکیل اتحادیه های سالم کارگری بررسی و تجدیدنظر در قوانین کار و قانون سهمی کردن کارگران در مورد کارگاهها و کارخانه ها و تجهیز واحد مسئول با نیروی انسانی ورزیده.

- توجه بلزوم برقراری دستمزد مساوی در برابر کار مساوی با انجام طبقه بندی مشاغل و نیز اتخاذ سیاستهای لازم برای جلوگیری از فرسایش نیروی کار مانند اجرای کردن مرخصیها و استفاده کردن از محیط های مطلوب برای تجدید نیروی کار.

- کوشش برای ایجاد کارهای جانشینی بویژه در مورد کارگران روستائی در اوقات بیکاریهای فصلی.

- افزایش قدرت اجرائی در زمینه مقررات حقوق کار در ارتباط با حمایت کارگر و جلوگیری از اخراج ارادی کارگر توسط کارفرما و حفظ حقوق کارگرانی که در کارگاهها اشتغال دارند.

- بین نرخهای بیمه برای خدمات مختلف بیمه ای از قبیل درمان - بازنیستگی و غیره تفکیک بعمل آید تا میزان امکانات ارائه خدمات و اتخاذ سیاستهای لازم در مورد هر یک از تعهدات امکان پذیر گردد و با توجه به متوسط مستمریهای برقرار شده و افزایش هزینه زندگی در سالهای اخیر حداقل مستمریهای برقرار شده برای کارگران افزایش یابد.

- هم‌آهنگ کردن سیاستهای آموزشی حرفه‌ی پیش از اشتغال و حین اشتغال در مقیاس کشوری بنحوی که تعادل بازار کار از لحاظ مهارت های لازم حفظ شود و مشارکت بخش خصوصی در سواد آموزی کارگران بصورت آموزش سواد و حرفه درآید.

- توسعه و تجهیز مرکز تحقیقات و حفاظت صنعتی بقسمی که این مرکز بصورت یک واحد مستقل آموزشی و تحقیقاتی درآید.

- گسترش بهداشت و حفاظت صنعتی و جلوگیری از خطرات ناشی از کار و نیز اجرای صحیح قانون سهمیم کردن پس از تعجیل نظر لازم در موارد و نحوه اجرای آن. بموازات این برنامه ریزی با همکاری وزارت کار و امور اجتماعی و آموزشگاه خدمات اجتماعی طرح وسیعتری برای مسائل و نیازهای اجتماعی کارگران صنعتی در دست اجرا است. باكمک این بررسی یقیناً مبانی علمی شناخت و درک بهتر خواسته های این طبقه مولدهای ریزی میگردد. همچنین با بحث و تبادل نظری که در جلسه علنی این کنفرانس در گمیتهای فنی صورت میپذیرد امیدواریم برنامه ریزی آتی رفاه کارگران باواقع یینی بیشتر تهیه و بمرحله اجرا درآید.

نطق آقای محمد رضوانی از اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران رفاه اجتماعی کارگران صنایع

بسیار خوشوقتم که از جانب سندیکای صاحبان صنعت پشمبا فی ایران در این کنفرانس شرکت نموده و درباره رفاه اجتماعی کارگران صنایع کشور مطالبی باستحضار برادران عزیز کارفرما و کارگر برسانم.

در ابتدا نمیتوانم از اظهار این حقیقت خودداری نمایم که علیرغم اوضاع نامطلوب بسیاری از کشورها ای جهان میهن عزیز ما به راهبری خردمندانه داهی عظیم الشان خود شاهنشاه آریامهر بسوی آینده سر بلند و پرافتخار در حرکت است و ما امروز در پناه یک امنیت کم نظری بدور هم جمع آمدہ ایم تا با تبادل افکار خویش عوامل تولیدی مملکت را برای گامهای سریع ترویجیتر آماده سازیم. اطمینان دارم که کلیه کارفرمایان و کارگران شریف ایران به کلیه وظائف خود در پیشبرد هدفهای انقلاب سفید واقف بوده و عموم واحدهای تولیدی برای یک هدف مشترک یعنی عظمت و سر بلندی و افتخار ایران عزیز فعالیت شبانه روزی دارند.

صنایع که پایه های اقتصادی اجتماع ما میباشند وظائف سنگینی بردوش دارند. یک واحد صنعتی علاوه از تلاش روزانه برای تامین نظرات اقتصادی خود محلی است که در آن انسانهایی بنام کارگر و کارمند و مدیر تحت تاثیر عوامل پیچیده و ناپیدای درونی فعالیت میکنند. یعنی مدیر یک سازمان صنعتی در چنین محیط اقتصادی و

اجتماعی دو نوع وظیفه کلی باید انجام دهد یکی وظیفه اقتصادی مزکب از تولید و توزیع کالائی که از یکطرف مطلوب جامعه واژ جانب دیگر موجود تفعی عادلانه جهت جلب سرمایه گزاریهای لازم باشد و دیگری وظیفه اجتماعی یا مهیا و آماده نمودن افراد گروههای داخل سازمان برای انجام موثر و ظائف و مسئولیت‌های مربوط به تولید.

تاکنون توجه فوق العاده زیادی نسبت به وظیفه اولی بعمل آمده است مثلاً مطالعات علمی فراوانی برای بهتر تامین نمودن هدف‌های اقتصادی سازمانها و افراد داخل آنها انجام گردیده و ایزارهای علمی چندی نیز بمنظور بالا بردن کارآئی افراد بیازار معرفی شده‌اند اما هیچ‌گونه فعالیت مشابهی در مسیر روابط کارگری و کارفرمایی صورت نگرفته است. اگر پیشرفت مختصری هم در این زمینه کسب شده باشد کاملاً تحت الشاعع تکنولوژی صنایع جدید قرار گرفته است. بزرگترین دلیل این تفاوت در اینست که یک رابطه مطلوب کارگری و کارفرمایی احتیاج به داشتن مهارت‌های شخصی و تجربی و ابتکاری دارد که برخلاف مهارت‌های تکنیکی اکتساب آنها مشکل است و علوم هم کمتر در پیشرفت آن بکار رفته است. بسیاری از متخصصین عالی‌مقام فنی در صنایع ملاحظه می‌شوند که در حرفه خود بسیار موثر و ارزش‌مند هستند ولی در درزک مسائل اجتماعی کارگری درمانده و ضعیف می‌باشند. بر عکس اشخاصی نیز دیده می‌شوند که با بهترین صورت از عهده مسائل کارگری و کارفرمایی برآمده اما از حل مشکلات دیگر تولید عاجزند. بنابراین مسائل فنی و کارگری تابع عوامل مختلفی بوده که هر یک به تخصص جداگانه‌ای احتیاج دارد.

صنایع در جهان امروز بقدرتی از تکنیک و دانش عمل بهره‌مند است که می‌تواند به آسانی از علوم فیزیکی به نفع رفاه مادی بشر استفاده کند ولی آنچه لازم است تحقیقات و کشفیات بیشتر در زمینه جامعه و انسان شناسی است تا با علم به انگیزه‌های جدید ما را برای استفاده از سازمانهای انسانی بهتر و موثرتر آماده سازد. بشر همیشه محتاج است و بمحض اینکه یکی از احتياجات او تامین شود احتیاج دیگری جای آنرا گرفته و این عمل بدون وقفه از تولد تا مرگ ادامه دارد. این احتياجات از نظر اهمیت در سطح‌های مختلف و مهمترین آنها در پائین‌ترین سطح قرار دارد مثلاً اگر کسی گرسنه نباشد مهمترین احتیاجش رفع گرسنگی است و احتياجات دیگر از قبیل لباس و مسکن و ازدواج و مقام و افتخار و غیره مورد نظر نیستند ولی چنانچه غذام رتبه بقدر کافی خورده شود گرسنگی در سلسله‌مراتب اهمیت‌جای خود را به احتیاج بعدی

میدهد و یک نیاز تامین شده نمیتواند در مدیریت جدید انگیزه مهمی برای جلب همکاری افراد باشد.

وقتی احتياجات فیزیولوژیکی تا حد لازم تامین شدن نیازمندیهای درجه دوم اهمیت موردن توجه موجود آنگیزه کارگران قرار میگیرند. افرادیکه از جهت رفاه جسمی مانند غذاو مسکن و پوشاك و غیره آسوده خاطر میگردند خواستارتامین رفاه اجتماعی خود میشوند. کلمه اجتماعی در اینجا ممکن است معانی مختلفی را برساند که اغلب گویای منظور گفتار امروز مانباشد. بعضی «رفاه اجتماعی» را فراهم ساختن کلوب های اجتماعی و معاشرت های تفریحی دانسته و برخی آنرا تامین خانه و مدرسه و مریضخانه میدانند اما توجه سخن اینجانب بسوی مطلبی ساده تر و از نظر روابط انسانی دقیق تر و مهمتر است. با تجربه میدانیم که افراد یک گروه و یا یک اجتماع برابر هرسلوک متقابلا رفتاری از خود ظاهر میسازند که چنانچه این رفتار برحسب انتظار و احساس دیگران یعنی مطلوب اعضای گروه و یا جامعه باشد رفتار اجتماعی نامیده میشود. رفتار اجتماعی بیشتر بصورت عادت های معمولی که خود موجب استحکام تارو پود یک اجتماع است ظاهر میشود. اگر بکارهای عادی روزانه خود نظری بیافکنیم و طریقه تراشیدن صورت و حمام گرفتن و ترتیب لباس پوشیدن و صحابه خوردن و غیره را مطالعه کنیم میبینیم که این طریقه و ترتیب در همه جایکسان نیست و بعضی از این عادات جاری متعلق بخودمان باندازه ای اساسی و مهم است که بطور ناخودآگاه به ادامه آن علاقه داریم و چه بسا که موجب بهم پیوستگی اعضای گروه میشود مثل عادت صبحانه خوردن با همه اعضای خانواده که ضمنا فرستی برای دیدن آنها میشود. این نمونه کوچکی است از هزاران سلوک اجتماعی که در میان عموم طبقات مردم به اشکال گوناگون وجود دارد. منظور از رفاه اجتماعی فراهم کردن آن چنان شرایطی است که افراد یک گروه بتوانند رفتار مطلوب اجتماعی خود را اعمال نمایند. در این میان کارگر در محیط کارگری بعنوان یک فرد اجتماعی مایل است به گروه و یا بسازمانی مرکب از همکاران خود تعلق داشته باشد تا بتواند با افرادیکه دارای عادت و حرفة مشابه هستند رفتار اجتماعی متقابلا برقرار کند.

بسیاری از مدیران بوجود چنین احتياجات اجتماعی واقف هستند اما بغلط، تصویر میکنند که تامین این احتياجات سلامت سازمان آنان را تهدید میکند در صورتیکه مطالعات علمی عکس آنرا نشان داده است. مثلا تحقیقی که چندین سال پیش در

کارخانه ها و ترن شرکت و سترن الکتریک آمریکا و سیله دانشمندان صورت گرفت نشان داد که در شرایط مساعد یک گروه اجتماعی مزکب از افرادی با خواسته های فوق الذکر ممکن است در تحصیل هدف های سازمان بمراتب موثرتر از مجموع کارآئی هر یک از افراد مشکل گروه باشد. شاید بهتر باشد که در این زمینه اشاره ای به کار تحقیقاتی نامبرده بشود.

هدف تحقیق علمی در کارخانه ها و ترن این بود که ارتباط احتمالی میان کمیت و کیفیت روشنایی داخل کارگاه زا با کارآئی کارگران پیدا کنند. این مطالعه چندین سال بطول انجامید. در یکی از آزمایشات علمی کارگران را بدو گروه مجزا تقسیم کردند یک گروه بنام گروه آزمایشی و دیگری بنام گروه کنترل بکار مشغول شدند. در حالیکه روشنایی محل گروه آزمایشی مرتب افزایش مییافت نور قسمت گروه کنترل ثابت نگاه داشته میشد. نتیجه این آزمایش فکر میکنید چه بود؟ تولید در هر دو محل یعنی اطاق گروه آزمایشی و اطاق گروه کنترل هر دو بالا رفت و یک نسبت هم بالا رفت. در آزمایش بعدی روشنایی محل گروه تحت مطالعه تدریجاً نقصان داده شد در حالیکه نور اطاق کنترل همچنان باز هم ثابت باقیمانده. در این مرتبه نیز تولید در هر دو محل یک نسبت بالا رفت. این دو آزمایش و آزمایشات مشابه دیگر نشان داد که برخلاف فرضیه دانشمندان محقق ارتباطی میان کمیت و کیفیت روشنایی با مقدار تولید در آن کارگاه موجود نیست. چون قبول چنین نتیجه ای بسیار مشکل بود تصمیم گرفتند که با کنترل کردن متغیرهای زیادتری آزمایشات را ادامه دهند لذا آزمایش دیگری ترتیب داده شد که در آن گروه مجازی از کارگران را در شرایط مختلف کاری به تولید مشغول نمودند مثلاً درجه حرارت و درجه رطوبت محل کار و طول زمان استراحت نوع و مقدار غذا در صبح و ظهر و شب و بالاخره تعطیلات هفته را تغییر و تمام اثرات هر یک از آنها را دقیقاً ملاحظه و ثبت نمودند. این آزمایش نیز پنج سال طول کشید و چندین یادداشت از ملاحظات مربوطه جایع آوری گردید که شاید مشابه آن در دنیا بی نظیر بود ولی هیچ گونه ارتباط علمی میان تغییرات داده شده با مقدار تولید پیدا نشد زیرا در هر صورت و مورد باز مقدار تولید بالا میرفت. در این هنگام یکی از محققین با سر سختی اصرار نمود که کلیه عملیات متوقف و همه شرایط کار بحال اصلی و او لیخودی باز گردند لذا در دوازدهمین آزمایش مجدد ساعات هفتاه ساعت شد استراحت و غذاده و سط کار متوقف شد و پاداشها قطع گردید. نتیجه این عمل بہت وحیرت همه دانشمندان

را بخود جلب کرد چون با وجود برگرداندن کلیه شرایط بحال اولیه مقدار تولید بجا
پائین آمدن در همان سطح بالای خود باقی ماند. وقتی اجسام بیروح از قبیل سنک و چوب و آهن و غیره مورد عملیات آزمایشی
قرار میگیرند هر گز احساس این را نمیکنند که تحت آزمایش قرار گرفته‌اند و در نتیجه
کار برای آزمایش و آزمایش کننده آسان میشود. اما انسان موجودی است زنده و
دارای احساسات که کوچکترین تغییر در محیط زندگی و کار و اجتماع او مثلاً اضافه
کردن مدت استراحت در محل کار و یا بالا بردن درآمد موجب ایجاد تغییرات غیر
منتظره و ناخواسته دیگری میشود که ممکن است نتیجه تحقیقاتی را منحرف و پیچیده
سازد.

دانشمندان در جریان آزمایشات برای کنترل نمودن عوامل ناخواسته و نتیجه‌
گیری مستقیم از تغییرات مورد نظر قبل از اجرای هر قسمی از برنامه خود با کارگران
مشورت میکرند و حتی قسمت هایی از برنامه را بعلت عدم موافقت آنان حذف
میکرند. سلامت جسم و بهداشت کارگران دقیقاً مورد توجه قرار گرفته و به آنها
اجازه داده میشود تا در اطلاع رئیس خود آزادانه بدور هم جمع آمد و اظهارنظر و عقیده
بنمایند. این عملیات برای جلب همکاری کامل کارگران انجام میشود تا اطمینان حاصل
شود که هر گونه تغییر در حجم تولید مستقیماً بر اثر تغییر در شرایط فیزیکی است. اما
عملیات مذکور شرایط اجتماعی محل کار را بکلی تغییر داده بود و این دلگونی باعث
بهبود طرز رفتار و احساس و عاطفه کارگر شد که در نتیجه حجم تولید کارگاه را بالا برد.
بنابراین آزمایشات معلوم گردید که ایجاد وضع و روحیه و وفاداری و احساس
مطلوب در کارگر که عامل مهمی در تولید است بستگی به شرایط مطلوب اجتماعی
محیط کارگری دارد و تحقیق ذر باره این شرایط محتاج به ایزار انسانی است نه وسائل
علمی از قبیل جمع آوری ارقام و پیدا کردن ارتباط منطقی حاکم بر آنها. در اینصورت
گروه محققین متفقانه تصمیم گرفتند که بدون تسليحات علمی و با کمال فروتنی بیان
افراد کارگر رفته و با مصاحبه و تشویق آنان بگفتار مطالب عوامل رفاه اجتماعی آنان
را پیدا کنند. اینکار با صرف زمان و هزینه فراوان صورت گرفت اما منافع حاصله بسیار
ارزنده بود در ابتدا بصورت میرفت که یک ارتباط منطقی میان گفتار کارگر با مورد
شکایت پیدا شود که در اینصورت اصلاح وضع منجر به رفع شکایت خواهد شد.
متاسفانه معلوم گشت که رفتار انسانی تابع چنین تصور ساده‌ای نیست مثلاً بسیار اتفاق

افتاد که وضع مورد شکایت کارگر ان مطابق میل آنان اصلاح گردید اما شکایت رفتار بحال اول خود باقی ماند و بر عکس در موارد دیگر با وجود هیچ تغییری در مورد شکایت اظهار نارضایتی بخودی خود از میان رفت. همچنین بدفعات زیاد مشاهده شده است که شکایت کننده مایل به اصلاح مورد شکایت نبوده بلکه دنبال فرصتی است که مشکلات خود را برای یک شنونده دلسوز فقط بیان کند. شاید منوجب تعجب باشد که اغلب نارضائیها مربوط به حواشی در گذشته دور بوده اما اظهار آن بنحوی بود که گوئی تازه‌گی دارد. دلیل این‌گونه رفتار کارگر را باید در احساسات او جستجو کرد. چون احساسات حاکم بر اعمال انسانها و بستگی به گذشته شخصی و شرایط مطلوب اجتماعی آنان دارد.

برای بیشتر روشن شدن مطلب اجازه فرمائید منظورم را از کلمه احساسات توضیح دهم. فرض کنید که درجه حرارت این سالن کنفرانس ۲۲ درجه سانتیگراد و در این درجه حرارت مطبوع یعنی نه گرم است و نه سرد. حالا با توجه باینکه من در حال سخن گفتن و درنتیجه مقداری اثری صرف میکنم احساس گرمای بیشتری کرده و میگویم چقدر هوای این سالن گرم است. بجای اینکه بگوییم خود من احساس گرمای میکنم. این احساس شخصی را طور دیگر جلوه داده و از حرارت سالن کنفرانس شکایت میکنم. از جانب دیگر ممکن است حرارت این سالن یعنی ۲۲ درجه سانتیگراد برای مردم تهران مطبوع باشد و شرکت کنندگان در این کنفرانس همه اهل تهران نباشند و درنتیجه برای آذربایجانی گرم و برای خوزستانی سرد باشد و باز از درجه حرارت سالن کنفرانس شکایت شود. بنابراین اظهار اینکه درجه حرارت سالن کنفرانس سرد یا گرم یا مطبوع است بستگی به زندگی شخصی و اجتماعی اظهار کننده نیز دارد یا بعبارت دیگر احساسات افراد تابع شرایط فیزیکی روانی و اجتماعی آنها است و با عواملی از قبیل مکان و زمان و سن و شخصیت و جنسیت و غیره تغییر میکند. باید دانست که احساسات افراد فقط شامل سرما و گرم نبوده بلکه شامل حوزه وسیعی از صفات و اخلاق و خصوصیات انسانی میشود. وقتی گفته میشود بشر دارای احساس است و یک مدیر خوب باید از عوامل مربوط به آن آگاه باشد قصد براین نیست که عوامل مزبور را معدوم کنیم بلکه منظور بی‌بردن باین حقیقت است که انگیزه‌های انسانی کمتر تابع منطق و دلیل میباشند. بازفرض کنید که کارگری وارد اطاق کار فرمائی شده و شکایت از پائین بودن سطح کار مزد خود مینماید. کار فرما ممکن است وارد یک بحث طولانی منطقی شده و

اظهار بدارد که کارمزد پرداختی در این کارخانه براساس یک بررسی دقیق از همه کارمزدهای مشابه و به راهنمائی یک ارزیابی و طبقه بندی مشاغل تعیین شده و جز عدالت و مساوات هیچ چیز در آن موثر نبوده است. این بحث کارفرما درست مانند اینست که یکنفر از میان شرکت کنندگان این کنفرانس بایک میزان الحراره نزد اینجانب آمدده و بگوید آقا نگاه کنید میزان الحراره درجه ۲۲ را نشان میدهد چطور شما احساس گرما میکنید. همانطور که من بعلت مصرف انرژی زیادتر احساس گرما کرده واز درجه حرارت سائنس کنفرانس شکایت نمودم آن کارگر هم ممکن است قصد گفتن چیز دیگری داشته و بعنوان شکایت از کارمزد خود ظاهر می‌سازد.

با این توضیحات میتوان قبول کرد که یک محیط صنعتی و کارگری مرکب از سیستمی است که احساسات افراد حاکم بر کلیه مسائل سازمانی آن بوده بدین معنی که مادیات از قبیل کارمزد و ساعات کار و غیره نمیتواند بطور مجزا و مستقل و بدون رعایت ارزش‌های اجتماعی مورد عمل قرار بگیرد. در موسسات بزرگ مشاغل به ترتیب اهمیت اجتماعی قرار گرفته بطوریکه بعضی از نظر حیثیت و موقعیت اجتماعی بر سایر مشاغل برتری دارند. اهمیت مشاغل بصورت‌های مختلف مانند پرداخت حقوق و ساعات روز کار و شرایط محل کار ظاهر می‌شود مثلاً بعضی مشاغل حقوق و یا مزد بیشتری دارند که این امر خود واجد فاصله بیشتری میان شاغلین آنها می‌شود. به آسانی دیده می‌شود که کارگران به حقوق و یا مزد بالاتری علاقه دارند نه از اینجهت که درآمد بیشتری داشته باشند بلکه می‌خواهند از سایر همکاران خود موقعیت اجتماعی بهتری نیز پیدا کنند یعنی هر شغل تعیین کننده موقعیت حیثیت شاغل آن در سازمان اجتماعی کارگاه است. بنابراین چنانچه تغییری در یک شغل صورت گیرد کلیه روابط‌بین شاغل و سایر افراد کارگاه عوض می‌شود حتی اگر تغییر بسیار جزئی باشد.

در آزمایشات کارخانه هاوترن کارگران از رفتار دانشمندان که خیلی انسانی و صیغمانه بود و مخصوصاً از تشکیل گروه‌های همکار و متعدد بسیار راضی و خرسند بودند. از آنجاییکه انسان یک فرد اجتماعی است هر یک از اعضای گروه‌های آزمایشی با احساس اینکه بگروهی خاص تعلق دارد و موجودی تنها و مجزا نیست در کوشش جمعی گروه خود تلاش بیشتر مینمود. علاوه بر این بعلت علاقه و احساس دوچاره ایکه افراد هر گروه نسبت بیکدیگر پیدا می‌کردند همه آنها را بصورت یک واحد متعدد و مساعد برای کوشش جمعی آماده می‌کرد. این دگرگونی توام با احترام

به شخصیت و نظرات کارگر ایجاد یک نوع روحیه و احساس و رفتاری نمود که همه آنها بطور ناخودآگاه‌بیشتر و موثر تر کار می‌کردند که در نتیجه حجم تولید بالا میرفت.

باز در همین آزمایشات کارخانه ها و ترن دانشمندان یک گروه ۱۴ نفری مرکب از سیمکش و جوشکار و بازرس برخورد کردند که در یک اطاق مشغول کار بودند. بطوریکه از نام حرفه این ۱۴ نفر پیدا است کار آنها سیم کشی و جوشکاری بود که ضمناً چند نفر هم به بازرگانی تولید مشغول بودند. کار مطابق استاندارد کارخانه انجام گیرد. این عده کارمزد دریافت می‌کردند یعنی هر قدر بیشتر از واحد محصول تولید می‌کردند بیشتر اجرت می‌گرفتند. در یک چنین وضعی هر کس منطقاً انتظار دارد که این گروه برای نفع مادی خود محصول بیشتری تولید نموده و افراد سست و آهسته تحت فشار کارگران سرزیع و تندا کار قرار گیرند. اما نه تنها رفتار به این صورت نبود بلکه چهار شرط اساسی و قراردادی و حاکم بر اعمال کارگران بود (۱) خودداری از کار زیاد (۲) خودداری از کار کم (۳) خودداری از اظهار مطلبی که برخلاف مصلحت یکی از افراد گروه باشد و (۴) خودداری از بازرگانی دقیق تولید اعضای گروه. رعایت این شرایط اجتماعی برای همه اجباری بود و در یک مورد که کارگری از حدود تعیین شده تولید تجاوز کرده بود بقیه افراد او را کاملاً تحت سرزنش قرار داده بودند ولی چون کارگر مزبور از عدم رضایت همکاران خود لذت می‌برد این فشار اجتماعی آنها بجائی نرسید. در هر صورت افراد محبوب گروه آنهایی بودند که میزان تولید را در سطح خواسته گروه حفظ می‌کردند. معمولاً با مشخص شدن مقدار تولید و تعداد افراد مطیع گروه این تصویر ایجاد می‌شود که کلیه افراد بطور مساوی تولید می‌کنند. در صورتیکه این نظر نبود و هر کدام از افراد گروه مقدار مختلف تولید داشتند لذا تنها رابطه ای که ممکن بود میان میزان تولید افراد وجود داشته باشد نسبت مهارت و استعداد به مقدار تولید بود که آنهم خلافش ثابت گشت چون پس از یک بررسی معلوم شد که تولید کننده کمترین مقدار محصول از نظر هوش و استعداد در مراتب اول و از جهت مهارت در رتبه سوم قرار دارد در صورتیکه تولید کننده بزرگترین مقدار از جهت هوش و استعداد در پائین ترین سطح و اثر نظر مهارت در مرتبه هفتم کارگران اطاق است. بطوریکه ملاحظه می‌شود هیچ رابطه منطقی در کار تولیدی افراد این گروه وجود نداشت.

بسیاری از افراد معتقدند که کارگران و کارمندان و مدیران یک سازمان صنعتی

در مقابل کار خود فقط بمبلغ حقوق و یا مزدومزايا توجه دارند و از اینجهت کاررا برای دریافت پول انجام میدهند. برخلاف این عقیده مطالعات فراوان نشان داده است که اکثر مردم در جستجوی این هستند که از جانب دیگران بعنوان یک موجود مفید و ارزنده اجتماع شناخته شده و مورد احترام همگان بخصوص آشنایان و همکاران خود قرار گیرند. پول و مزايا فقط قسمت کوچکی از این موقعیت و شرایط رفاه اجتماعی است. همه ما احتیاج به یک نوع احساس رضایت و امنیت خاطری در زندگی داریم که داشتن پول فراوان و موجودربانکها آنرا تامین نمی‌کنند بلکه بدست آوردن آن از راه ارزندگی و قابل قبول اجتماع بودن زودتر میسر است. نتیجه این مطالعات و تحقیقات راه حلی برای مشکلات کارفرمائی و کارگری در اختیار ما قرار داده است. صحیح است که بسیاری از مشکلات کارگری بعنوان نارضای از مزدیا از ساعت کار و یا ز شرایط کار وغیره پدید می‌آید ولی همه اینها علامت وجود ناراحتیهای بشری دیگری است که عمیقاً با عوامل انسانی ارتباط دارد که تا بحال دنیا کارفرمائی و کارگری آنها را کاملاً شناخته تا بتواند چاره‌ای یافتد. اغلب اتفاق افتاده است که کارگری عصیان نموده و حتی به رئیس خود هتابکی و ناسزاگوئی کرده است. گرچه به زعم بسیاری اینگونه رفتار از جانب بعضی افراد کارگر غیرعادی نیست امادر مواردی که چنین واقعه‌ای برخلاف انتظار رخ دهد دلالت بروجود یک دلیل ناپیدای درونی دارد که منشاء آن مجروح شدن تمامیت شخصی کارگر است. چه چیز میتواند تمامیت شخصی یک انسان را مجروح سازد؟ تا جواب باین سؤال را ندانیم هرگز نمیتوانیم امور مربوط به روابط کارگری و کارفرمائی را بخوبی اداره کیم. اینجانب به کرات اعتراض نموده ام که صرفنظر از نقصان کوچکی قانون کار کشور ما یکی از پیشرفت‌های ترین قوانین مشابه خود در جهان است اما جواب باین سؤال که چه چیز میتواند تمامیت شخصی یک کارگر را مجروح سازد نه تنها در قانون کار کشور مبارکه در قانون هیچ مملکتی مورد توجه واقع نشده است. اگر صنایع متشكل از افرادی بی تفاوت نسبت به حیثیت و احترام اجتماعی باشند هیچ قانون و یا قراردادی در ایجاد همکاری میان توده کارگر موثر نیست و از جانب دیگر در صورت وجود ارزش‌های اجتماعی و علاقه پیوستگی بینکارگر انعقاد معاهده کارگری ضرورت چندانی ندارد. کاریکه امروز کارفرما و کارگر و کارمند روابط کارفرمائی و کارگری انجام میدهند تطبیق خشک خود با مقررات قانون کار است. مطلبی که میخواهم روشن سازم اینست

که در حل مسائل انسانی به ابزار غیر انسانی متولّ می‌شویم . هیچکس از ارزش اره و چکش دو ابزار مفید صنعت نجاری بی‌اطلاع نیست اما هیچوقت نمیتوان با اره میخ کویید و با چکش تخته برید هر کدام در انجام کارهای مخصوص بخود مفید هستند . قوانین کار هم برای نظام امور کارفرمائي و کارگری لازم هستند اما نمیتوانند جوابگوی همه مشکلات بخصوص مسائل انسانی باشند .

اینست قسمتی از مسائل اجتماعی کارگران صنایع که باید مورد توجه گارفرماو کارگر و وزارت کار هر سه قرار گیرد . کارفرما باید افراد سازمانی خود را آنطور که هستند و آنطور که در اجتماع ما پرورش یافته‌اند بشناسد نه اینکه با تصور آنچه که میخواهد باشند با آنها رفتار نماید : بیاید باین حقیقت اعتراف کنیم که حتی اگر جهان پیشرفتی امروز در امر تکنیک و خود کار ساختن مراحل تولید چندین برابر سطح فعلی هم موفقیت حاصل کنده‌نوز دست انسانها در تکمیل مراحل تولید و توزیع ضروری خواهد بود . بالاخره سروکار ما با انسانها و موفقیت مابستگی به رفتار صحیح با آنها است . برای اعمال چنین رفتار صحیحی لازم است که اول انسان را برای ایجادیک گروه همکار و هم آهنگ و در نتیجه یک مدیریت صحیح فراهم سازیم .

سخنرانی آقای عباد الله شیروی نماینده کارگران

اداره کل قند و شکر

در مورد رفاه اجتماعی کارگران

آقای رئیس . خانمها . آقایان

در این موقع که از طرف سازمان کارگران ایران بین جانب ماموریت داده شده است که در مورد رفاه اجتماعی کارگران صنایع مطالب در چهارمین کنفرانس ملی کار بعرض برسانم افتخار دارم که قبل از پرداختن به اصل مطلب و تجزیه و تحلیل آنرا جهات مختلف این نکته را روشن نمایم که اصاغر فرمایشات گهر بار شاهنشاه آریامهر در پیامیکه به کنفرانس ارسال فرموده اند برای کلیه شرکت کنندگان در کنفرانس چراغ هدایتی است که مارابسوی هدف و اخدر اهنگی و هریک از کلمات آن درس آموزنده ایست که میتواند در تمام شئون زندگی افرادی و اجتماعی هر ایرانی اعم از کارمند و کارگر و کارفرما و زندگی آنی صنعتی کشور نقش ارزنده و مثبتی بجای بگذارد و در هنگام طرح موضوع رفاه اجتماعی کارگران بایدنکات متعددی را در نظر داشت و مسئله را زمزایی مختلفی نگریست در درجه اول باید استقرار عدالت اجتماعی را که از جمله هدفهای عالی انقلاب ایران است مورد توجه قرارداد این مسئله با اجرای دقیق و صحیح اصول انقلاب که همانا تضمین رفاه اجتماعی کارگران میباشد بسیار چشمگیر و قابل ملاحظه است و مبارزه ای که در جامعه انقلابی ایران باقاعدالهای شهری و روستائی از ابتدای اعلام منشور انقلاب آغاز گردید بهمین منظور بوده است. رفاه اجتماعی مفهوم کلی دارد چنانکه موضوعات دیگری که در قالب کلی فشرده میشود مانند آموزش و پرورش یا تهیه مسکن یا توزیع ثروت و غیره . رفاه

اجتماعی مشمول کلی نسبت به موضوعاتی که مثال آورده‌یم و همه آن موضوعات را بعلاوه موضوعات و مسائل دیگری که راسا و مستقیم یستگی با جیات اجتماعی یک ملت و قوم دارد از قبیل بیمه‌های اجتماعی در انواع و اقسام مختلف یا تاسیس تعاویهای مختلف و غیره از طرفی یکی از خصیصه انسان که نشان بر جسته تفاوت وجود او را با عالم حیوانی ارائه مینماید فزون طلبی اوست این خصیصه است که برای آمال و آرزوهای او حلمنها یقین معلوم نمیدارد و این خصوصیت در نهاد خود از جمله عوامل مهم ترقی و تمدن او بوده است.

با توجه باین مقدمه کوتاه‌حال بیتیم که در زمینه رفاه اجتماعی کارگران چه فکری باید کرد در انقلاب سفید ایوان یکی از هدفهای اساسی و عمده و شاید مهمترین آن تحقق بخشیدن به یک اقتصاد دموکراتیک است که کارگران در حال حاضر و بعنوان اینکه اکثریت دوم جامعه ایوانی را تشکیل می‌دهند نقش مؤثر و مهمی در وصول باین هدف ایضاً مینمایند و بهمین جهت است که باید برای رفاه اجتماعی آنان برنامه‌های بسیار ناقعی را تنظیم و به مرحله اجرا در آورد این امر نهایت اهمیت و ضرورت را دارد زیرا که توسعه صنعت اگر در آن رفاه کارگران در نظر گرفته نشود هیچگاه جامه عمل تغواهند پوشید و اگر هم بصورت ظاهر و تحت عواملی بنوان موقتاً بدون هادن اهمیت بر رفاه اجتماعی کارگر موقوفیت سلطیحی پیدا کرد مسلمان دیری نپائید و بلکه بیش آمد اتفاقی هم که باید از هم خواهد پاشید. امروز در تمام جوامع صنعتی دنیا پایه‌ای توسعه صنعت و اقتصاد برنامه‌های عظیمی تیزدرو جهت تامین کامل رفاه اجتماعی کارگران تنظیم می‌شود و هر چه در این مورد برنامه ریزی بعمل بیاید دارای بازده مشتبه بوده و پولی نیست که بدور ریخته شود در جهت تامین اجتماعی است که کارگر با خیال آسوده بتواند فرآورده‌های مختلف صنعت همت گماشته کار خود را بدقت و اصالت کاملتری انجام می‌دهد در غیر اینصورت از کارگریکه توسط دولت و یا سرمایه‌گزار رفاه اجتماعی او و خانواده‌اش در نظر گرفته نشود هیچکسی، آمید و انتظار کار خوب را نمیتواند داشته باشد.

نکته دیگری که در رفاه اجتماعی کارگران باید در نظر گرفته شود توجه به تعلیمات حرفه‌ای زنان کارگر است زیرا که انقلاب سفید شاه و مردم وقوانین جاریه کشور به زنان امکان کامل داده است که در تمام مراحل زندگی با مردان از یک حقوق متساوی بخوردار گردند و این امر این نتیجه را بخشیده است که امروزه در قسمتهای

مختلف صنایع کشور زنان دوشادوش مردان مشغول کار و فعالیت میباشند و اگر موضوع تعلیمات حرفه‌ای این دسته از کارگران از نظر دور بماند ما در آینده نزدیک با یک کمبود فاحش کارگر زن در صنایع مواجه گردیده و اقتصاد و صنعت مانمیتواند طبق برنامه‌های پیش‌بینی شده مراحل ترقی و تکامل خود را به پیماید اختراعات و اکتشافات روزافزون در صنعت ما را ملزم میسازد که در تربیت کارگر ماهر اعم از زن و مرد لحظه‌ای غافل ننشینیم. خوبختانه میبینیم که وزارت کار و امور اجتماعی در طی سالهای اخیر به اهمیت این موضوع پی‌برده و با تصویب قانون تعلیمات حرفه‌ای و ایجاد صندوق کارآموزی مقدمات امر را فراهم نموده است و حق این است که مسئولان امر به تربیت و تعلیم کارگر ماهر اعم از زن و مرد به یکسان کوشیده و نگذارند که با ایجاد فاصله بین زن و مرد در آینده دچار اشکال و کمبودهایی گردیم. قبل از انقلاب شاه و مردم تعداد قلیل از زنان بودند که در کارگاههای مختلف بکار اشتغال داشتند ولی اکثر این عده را کارگران زن بیسواند و اغلب در کارهای دستی از قبیل فرش‌بافی و ریسندگی و غیره تشکیل میدادند و با آنکه اینک با احداث کارخانجات صنعتی که با امور مربوط به الکترونیک سروکار دارند و با آنکه این قبیل صنایع توانسته‌اند تعداد قابل توجهی از دختران و زنان تحصیل کرده را بسوی خود جذب و بکار گمارند ولی بنظر سازمان کارگران ایران هنوز تعداد کارگران تحصیل کرده زن در صنایع کشور ما ناچیز و قلیل میباشد و باید از طرف دولت و صاحبان صنایع اقدامات لازم و اساسی بعمل آید که فکر پشت میزنشیم و کارمندی را از مخیله زنان کشور ما بیرون و در آنها اشتیاق پرداختن بکارگری و تحصیل معلومات و حرفه‌های فنی مناسب پرورش و برای با سود کردن زنانیکه هنوز در صنایع دستی بکار ادامه میدهند یک رنسانس اساسی و دارای زیر بنای کامل بوجود آید هر چه در این موارد نیز سرمایه گزاری گردد مسلماً چند برابر خود سود عاید سرمایه گزار خواهد نمود و باید بزای راجحتی فنکر زنان کارگر در جوار کارخانجات بزرگ که دارای کارگر زن میباشند با ایجاد مهدهای کودک و نگهداری و پرورش کودکان کارگران در مدت اشتغال آنان بکار با آنان امکان و فرصت آنرا داد که با خیال راحت بکار خود بپردازند و در این مورد از شهبانوی نیکوکار و عزیز خودمان نهایت درجه سپاسگزاری و امتنان را داریم که مشوق این فکر نیکو بوده است و همواره برای ایجاد مهدهای کودک اوامر لازم صادر و کمکهای ذیقیمت نیز نموده‌اند.

ولی به تنهائی اقدام وزارت کار و امور اجتماعی بسیار محدود و وافقی بمقصود نیست صاحبان سرمایه نیز در این باره مسئولیت عظیمی دارند که متناسفانه تا امروز کمتر با آن توجه نموده‌اند امیدواریم که یکی از ثمرات چهارمین کنفرانس ملی کار این باشد که لزوم ایجاد مهدهای کودک را در جوار کارخانجات در قطعنامه خود یگنجاند.

در امر رفاه اجتماعی کارگران ما نمیتوانیم از امر تنظیم خانواده غافل بمانیم. متناسفانه تا امروز بمناسبت عدم آموزش و راهنمایی کافی خانواده‌های کارگر غیوماً پراولاد بوده و راهنمایی شایسته بعمل نیامده است که در امر تنظیم خانواده در نزد این طبقه مقبولیت یافته باشد در نتیجه بعلت کثربت اولاد از یکطرف و درآمد ثابت از طرف دیگر تأمین رفاه اجتماعی را در خانواده‌های کارگری باشکال مواجه ساخته و خانواده‌های کارگری نمیتوانند آنطور که باید و شاید به تعلیم و تحصیل فرزندان خود همت بگمارند و از سوی دیگر از دیاد موالید بیش از حد مطلوب در سطح کلی کشور نیز مسائل پیچیده‌ای را بوجود می‌ورد و بطوریکه فوقاً اشاره کردم سیاست ارشادی در این مسئله تا امروز سطحی بوده و از زیر بنای کافی برخوردار نبوده است در این مسئله دولت و صاحبان سرمایه‌های خصوصی مسئولیت و وظیفه مشترک دارند که با تشکیل کنفرانسهای در محیط کار و تعلیم از راههای سمعی و بصری کارگران زن و مرد را باصول تنظیم خانواده و منافع آن واقیف و آشنا سازند والا تشکیل چنداندرزگاه در محیط درمانگاهها هیچگونه کمک اساسی برای این امر نمیتواند نماید و ادامه سیاست موجود فعلی در این باره مارا به نتیجه نخواهد زساند. البته سازمان کارگران ایران در این باره بوظایف خود آشنا بوده در تمام جلسات کارگری در این موضوع توضیحات و توصیه‌های لازم بکارگران و نماینده‌گان آنان داده می‌شود. یکی دیگر از مسائلیکه پایپای صنعتی شدن کشور بطور شایسته موردن توجه قرار نگرفته است مسئله کارگران جوان میباشد برای این طبقه تاکنون سیاست تشویق و ترغیب وجود نداشت و استعداد جسمی و روحی آنان پرورش لازم نمی‌سیند نتیجه آن این است که ما کمتر می‌سینیم کارگر جوانی در کار خود ابداع شایسته کرده باشد کارگران جوان نیز با یک روح بی تفاوت بکار روزانه خود ادامه و روز را به شب میرسانند متناسفانه در صنایع و کارگاهها موجبات و وسائل برای گسترش فکر و تکمیل استعداد برای جوانان یا وجود ندارد و یا با اندازه محدود و کم است که نقش مثبتی نمیتواند ایفا نماید جوانان کارگر مادرای استعدادهای شکوفان و قابل

توجهی هستند که باید مورد پذیرش و تقویت قرار گیرنده آنگاه خواهند دید که جوانان چه ابداعات و اختراعاتی میکنند و منقولات تولیدی آنان از چه گفایت عالی برخوردار خواهد بود سرمایه گذاری در این راه هر چه بیشتر باشد سو دم ضاغعی نصیب سرمایه گذار مینماید و باید سیاست کلی دولت نیز در جهت حمایت و تشویق کارگران جوان سوق و آنان را تحت حمایت کامل قرار دهن خوشبختانه رهبر عالیقدر ما شاهنشاه آریامهر که همواره برای پیشرفت کارگران توجه خاصی مبذول میفرمایند باین امر مهم توجه فرموده و در پیام خویش به دومین کنگره کارگران ایران موضوع مسابقات مهارت فنی را برای کارگران جوان مطرح فرموده و ریاست عالیه کمیته ملی مسابقات مهارت فنی را بعهده والا حضرت ولايتمهدا و اگذار فرمودند و همین امر توجه دقیق رهبر عالیقدر مابه کارگران جوان است که اولین مسابقات آن در اسفند ۱۳۵۰ در پیشگاه والا حضرت ولايتمهدا برگزار گردید بهمین جهت وزارت کار و امور اجتماعی و بخشهاي علمي و صنعتي باید برای تعليم و تربیت کارگران جوان اقدامات بسیار ارزنده و چشمگیری بعمل آورند سازمان کارگران ایران در مورد نقش سازمانهای کارگری و کارفرمائی در توسعه خدمات رفاهی کارگران معتقد است در کشور ما ایران که بسرعت برای صنعتی شدن کامل گام بر- میدارد برای حفظ نیروی انسانی و جلوگیری از زیانهای مختلف که ممکن است برآتها وارد آید بمتظور تامین رفاه و بهداشت و حفظ سلامت کارگران باید بین سازمان کارگران از یکطرف و سازمانهای کارفرمایی وحدت فکر و عمل و اقدام مشترک و متقایل و پر نامه واحد وجود داشته باشد و این دو قطب متفاوت در کنارهم قرار گرفته اقدامات دامنه داری را شروع و پیوسته با تدوین مقررات مختلف رفاه و بهداشت و استحفاظ تدابیر احتیاطی لازم با توجه به مقتضیات روز و زمان اتخاذ و بموازات توسعه صنایع کشور به مرحله اجرا بگذارند واقعیت عصر حاضر ما این است که منافع هر کارگر با منافع کارگران دیگر و سود هر کارفرما با سایر کارفرمایان بهم آمیخته است در این صورت باید منافع این دولطیقه خواه ناخواه با هم جوش بخورد تا بکمک آنها اقتصاد سالم و زاینده بوجود آید این است سیاست کلی سازمان کارگران ایران که در این راه میکوشد در خاتمه برای چهار مین کنفرانس ملی کار موافقیت آرزو نموده عرایض خود را با شعار جاوید شاهنشاه پایانده ایران خاتمه میدهم ..

هئن سخنرانی جناب آقای خسرو پاکدامن معاون وزارت آبادانی و مسکن

حضرار محترم ، موضوع صحبت من سیاست مسکن بطور عام و نحوه اجرای آن است . در سومین کنفرانس ملی کار مشکلات تأمین مسکن و نحوه اجرای آن وسائل مربوط به تأمین اعیان بطور مفصل مطرح شد . از سال گذشته دستگاه های مختلف مملکتی که مسئول تأمین مسکن و تهیه تسهیلات برای طبقات مختلف از نظر تأمین مسکن بودند اقدامات مختلفی را انجام دادند . جناب آقای علی آبادی درباره اقداماتی که بازکرفا کار گران در این مرور انجام داده است توضیحات مفصلی تجو اهند داد . و بنده درباره اقداماتی که وزارت آبادانی و مسکن در اجرای این وظایف کرده است . خدمتستان مطالبی را عرض میکنم . مهمترین اقدامی که وزارت آبادانی و مسکن در رسال گذشته انجام داد تهیه و تدوین سیاست مسکن بود . تا حال گاهی سیاست مسکن را بصورت برنامه اجرائی مسکن مورد بحث قرار داده اند و برنامه ها را از نظر سیاست مورد تنقید یا تأیید قرار داده اند . مفترض ما اینجا از سیاست مسکن مجموعه ای از کلیه اقدامات و تدبیری است که دولت باید اتخاذ بکند تا بدون آنکه از تنظر اقتصادی و اجرائی در سایر بخش های اقتصادی مملکت تولید ناهمراه نگی بشود بتوان مسکن را تأمین کرد . بنابراین در ابتدای بحث درباره سیاستی که تدوین شده میپردازیم و مختصراً راجع به نیازمندی های مسکن و وضعی که مسکن در مملکت مدارد صحیت می کنیم و سپس درباره راه حل این مساله و طریق رفع نیازها بحث خواهیم کرد . ابتدا نگاهی به تعداد خانه ها و خانوار های موجود در سطح کشور بیاندازیم .

در سال ۱۳۵۱، با استفاده از آمارگیری‌های نمونه تعداد خانوارهایی که در شهرها سکونت دارند ۲۴۳۷۰۰۰ و نسبت خانوار در مسکن در کشور در سطح شهری ۸۴٪ است. بنابراین اگر تامین مسکن را هدف قرار میدهیم باید با توجه به تعیین کیفیت باشد، یعنی باید دید در چه مدتی می‌توان به‌دف یک خانوار در یک مسکن رسید پیش‌بینی این امر باید با پیش‌بینی تحول جمعیتی همراه باشد. تحول جمعیتی را در مناطق شهری باید از چند نظر مورد مطالعه قرار دهیم. برای این منظور باید جمعیت شهری را تجزیه و تحلیل کنیم. از دیاد طبیعی جمعیت باضافه از دیاد جمعیت در سطح شهری در اثر صنعتی شدن مملکت و آمدن روستائیان به شهرها جمعیت شهری آینده را تشکیل میدهد. از دیاد جمعیت طبیعی را اگر بارشد ۵ درصد در نظر بگیریم در ده‌سال آینده در شهرها ۸۶۶,۰۰۰ خانوار به جمعیت شهری اضافه می‌شود. اگر افزایش جمعیت را بعلت صنعتی شدن کشور و مهاجرت روستائیان به شهرها مورد مطالعه قرار بدهیم باز باید هدف‌هایمان را مشخص سازیم.

از طرفی ما صنعتی شدن کشور و بهبود وضع زندگی مردم در سطح شهرها و نیز شهرنشین کردن مردم را نجزو هدف‌های پیشرفت مملکت قرار میدهیم. بنابراین با توجه به این هدف که تا ۱۰ یا ۱۵ سال آتیه باید جمعیت شهری ۶۰ درصد و جمعیت روستائی ۴۰ درصد باشد باید حساب کنیم که این هدف چه جمعیتی را در شهرها شامل می‌شود. بدین ترتیب چنانچه در ۵ تا ۱۰ سال آینده افزایش جمعیت شهری به نسبت فعلی باشد یعنی در شهرها ۵ درصد افزایش داشته باشیم که ۵ درصد آن افزایش طبیعی باشد. در ده سال آینده آزادیان جهت ۱۰۷۲۰۰۰ خانوار به جمعیت شهری اضافه خواهد شد. حالا با در نظر گرفتن این ارقام میخواهیم نیازمندی‌های مسکن در پنج سال و ده‌سال آتیه را برآورد کنیم. ابتدا لازم است هدف نهائی را از تامین مسکن معلوم کرد یعنی باید دید آیا در پانزده سال آتیه می‌خواهیم هر خانوار شهرنشین ایرانی یک مسکن داشته باشد یا در ۲۰ سال یا ۱۰ سال آتیه. مادراین مورد برآورد دهائی کردیم. که صحبت امروز بندۀ راجع به ۱۵ سال آتیه است. اگر بخواهیم در ۱۵ سال آتیه یک مسکن برای یک خانوار شهرنشین داشته باشیم و هدف دومان این باشد که نسبت شهرنشینی به جمعیت روستائی در ۱۳۵۶ یعنی ۵ سال دیگر ۴۷٪ درصد شهرنشین و ۵۲٪ درصد جمعیت روستائی باشد و در سال ۱۳۶۶ یعنی ۱۵ سال دیگر به این هدف برسیم که ۶۰ درصد جمعیت شهری ما باشد و ۴۰ درصد جمعیت روستائی می‌بینیم که

مقدار کمبود مسکن براین اساس رقمی خواهد بود معادل تعداد خانوار شهر نشین در ۱۵ سال آتیه. پس از اینکه نیازمندی را بصورت کلی مورد بحث قرار دادیم باید آنرا از نظر دیگر باز تجزیه و تحلیل کیم و بشکنیم. ابتدا نیازمندی را باید بر اساس منشاء احتیاجات بشکنیم. اول این که کمبود مسکن ما در شرایط فعلی چه هست: اگر چنانچه در سال ۱۳۵۱ بخواهم بینیم کمبود مسکن ما چیست که در عرض ۱۵ سال این کمبود مسکن را روی ساختمانهای سالانه مان سرشکن بکنیم در حال حاضر ۱۲۱۲۰۰ واحد مسکونی کم داریم در سطح شهر برای اینکه هر خانوار یک مسکن داشته باشد. دو مین مساله‌ای که باید در کمبود های پیش‌بینی بکنیم نیازمندیهای است که ناشی از بهبود وضع موجود است یعنی مساکنی را که امروز داریم نمی‌توانیم بپذیریم که از نظر اینمی، بهداشتی و از نظر نوع ساختمان قابل قبولند. بنابراین نوسازی کشور را باید مسکن ایجاد می‌کند که ماهر ساله در برنامه مان مقداری نوسازی و دوباره سازی این مساکن را در نظر بگیریم. این رقم نیز به رقم احتیاجات اضافه می‌شود و اگر فرض کنیم که در سال ۱۳۶۵ در صد کل بندهای را که قابل قبول نیستند بخواهیم نوسازی و دوباره سازی کنیم رقمی که تاسال ۱۳۶۶ بدست می‌آید، ۱۶۸۶۰۰۰ واحد مسکونی است که باید دو باره سازی شوند تا به این هدف برسیم. نیازمندیهای را که ناشی از افزایش طبیعی جمعیت بود که عرض کردم اگر چنانچه افزایش طبیعی جمعیت را ۲۵ درصد بگیریم (البته چنانچه برنامه‌هایی باشد که این رقم را کم کند بهتر خواهد بود) در سال ۱۳۶۶ برای اینکه تمام نیازمندی‌های مربوط به این افزایش جمعیت را در سطح کشور برآورده کنیم به ۱۳۰۰۰۰۰ واحد مسکونی نیاز داریم. نیازمندیهای که ناشی از صنعتی شدن کشور و افزایش نسبت شهر نشینی است. چنانچه بخواهیم در سال ۱۳۶۶ به هدف ۴۰ درصد روستائی و ۶۰ درصد شهر نشین نائل شویم ۱۷۰۲۰۰۰ واحد مسکونی باید بسازیم. این خلاصه‌ای بود از نیازمندی‌هایی که برای رسیدن به هدف یک مسکن برای هر خانواده باید در نظر داشت. این نیازمندی‌ها برای گروه‌های مختلفی هست که به شهر می‌آینند. افزایش جمعیتی که در شهر هست و نیز گروه‌هایی که ما به شهر آورده‌ایم برای کار کردن یا بهبود وضع موجود کسانی که ساکن هستند. اینها احتیاجاتی هستند که باید رفع بکنیم. البته در عرض ۱۵ یا ۲۰ ساله آنچه گفتہ شد بررسی نیازمندیها از نظر کمیت بود، اگر آنها را از نظر کیفیت بررسی کنیم باید دید باچه طبقاتی از اجتماع و چه درآمد هایی برخوردمی‌کنند. در اینجا لازم است

که بر حسب گروههای درآمد این نیازمندیها را تقسیم بکنیم و بینیم که میزان درآمد خانوارهای شهری چه نسبتی دارد . آماری که تابحال مورد استفاده قرار گرفته است آمار سال ۱۳۴۸ جنایت مرکزی ایران بونده کم خاتواده های ایرانی را لازم نظر درآمد سالیانه به ۹ تا ۱۰ گروه تقسیم کرده است درآمد سالیانه گروه اول تا ۳۰۰۰۰ ریال و درآمد سالیانه گروه دهم از ۵۰۰۰۰۰ ریال بالا است و ما برای استفاده از این تقسیم بندی جهت برآورد نیازمندیهای مسکن گروه های مختلف آن را تلقیق کردیم و پنج گروه برای مطالعات خودمان قرار دادیم . گروه اول گروه هائی هستند که درآمد سالانه شان از ۵۰۰۰۰ ریال کمتر است . گروه دویم گروه هائی هستند که بین ۵۰۰۰۰ ریال و صد هزار ریال در سال درآمد دارند و گروه سوم بین ۱۰۰۰۰۰ و دویست هزار ریال گروه چهارم بین دویست هزار و ۴۰۰۰۰۰ ریال او گروه پنجم از ۴۰۰۰۰۰ ریال به بالا در سال درآمد دارند .

از این گروه های جمعیتی طبق آمار سال ۱۳۴۸ گروهی که تا ۵۰۰۰۰ درآمد دارند ۳۲٪ درصد کلیه خانوارهای ایرانی را تشکیل میداده است . ۴۱٪ درصد مربوط به گروهی بود که بین ۵۰۰۰۰ تومان و ۱۰۰۰۰۰ تومان درآمد داشته اند ۳۶٪ درصد بین ۱۰۰۰۰ تومان و ۲۰۰۰۰ تومان درصد از خانوارهایی که بین ۲۰۰۰۰ تومان و ۴۰۰۰۰ تومان درآمد دارند تشکیل شده است . این برآورد در صد و میزان درآمد با توجه به تحولات مملکت و بالا رفتن سطح درآمد مردم نمیتواند در یک برنامه ریزی پانزده ساله مورد قبول باشد . بنابراین ما برای ۱۵ سال در آن تغییراتی داده ایم یعنی در هر سال فرض آورده ایم که میزان نسبت درصد هر یک از این گروهها نسبت به دیگری تغییر میکند . به این ترتیب از ۱۳۵۶ تا ۱۳۷۱ یعنی از آخر برنامه پنجم تا سال ۱۳۷۱ فرضیه هائی کردیم که گروهی که درآمدش از ۵۰۰۰ تومان کمتر است از ۲۷٪ درصد که نسبت جمعیت ایران هست به ۸ درصد میرسد ولی قسمتهای که بیشتر اضلاعه میشود خلقهای متوسط است . فرض ما این بوده که در این مدت در اثر تحولات اقتصادی کشور طبقات متوسط که درآمدشان بین ۱۰۰۰۰ تومان تا ۲۰۰۰۰ تومان هست تعدادشان بیشتر خواهد شد . با توجه باین گروه بندی درآمد ها قوه پرداخت افراد و خانوارهای را برای مسکن تاحدی میتوانیم دریابیم . بنابراین در تدوین سیاست مسکن برخورد میکنیم و میتوانیم که از طرفی احتیاجات تا چه میزان زیاد است و از طرفی دیگر بین احتیاجات را وقتی با گروه های درآمد و تعداد

خانوار ها و نسبت این خانوار ها تطبیق می دهیم با نیاز مندی کدام یک از طبقات منطبق می شود .

در تدوین سیاست کلی مسکن لازم است که نسبت درصدی که فکر می کنیم یک خانوار با درآمدی که دارد میتواند به مسکن تخصیص بدهد مشخص کیم . این میزان را درباره هر کدام از این گروه ها و نیز حداقل این مشارکت را تعیین بکنیم . در اینجا معلوم می شود که در مورد بعضی از این خانوار ها حداقل مشارکتی هم که ما مشخص میکنیم کافی نیست برای اینکه بتواند برای خودشان مسکنی تامین کند یا اینکه اقساطش را پردازند . بنابراین میزانی که دولت یا بخش عمومی یا یک کمکهای خودش را بیشتر بکند یا اینکه آن کمکها را منیر کر سازد روشن می شود .

دومورد این لخاتواده ها که نسبت درصدی از درآمدشان که به مسکن تخصیص داده می شود برای تامین اقساط یا قسمتی از هزینه ها کافی نخواهد بود دولت کلیه کمکها و امکانات خود را متمرکز خواهد کرد برای اینکه در برنامه تامین مسکن آنها از نظر اجرائی تسهیلات لازم فراهم شود .

وقتی میخواهیم درسطح کشور نوسازی کرده و با این برنامه مسکن را اجرا کنیم لزوم اینکه ساختمان هایی که ساخته میشود را یک حداقل نورم و استاندارد قابل قبولی بخوردار باشند توسط دولت احسان میشود و چونا کار هایی را که دولت انجام میدهد باید در جهت اجرای برنامه طولی المدت نوسازی کشور باشد . ساختن ساختمان هایی که به ظاهر ارزان بنظر بیاید ولی در عمل گرانتر از آنچه که بصورت اصولی ساخته شده باشد تمام میشود بتقریر دولت صحیح نیست . از طرف دیگر لازم است به بینیم که احتیاجات مردم به نسبت درآمدشان چیست و برای اینکه بصورت بهداشتی بتوانیم مسکن گروه ها را تامین کنیم چه نورم ها و استاندارد هایی را باید مورد توجه قرار بدهیم و ساختمان هایمان باید جوابگوی چه نیازمندی هایی باشند . در این مورد مطالعاتی انجام شده برای اینکه حداقل نیازمندی یک خانوار و یک فرد به سطح مسکونی تعیین شود . برای این منظور مسکن است با توجه به شرایط گذشته زندگی مردم توائیم صد درصد نیازمندی های امر و زبان را معلوم کنیم ولی تحولی که در سایر کشور ها در جهت صنعتی شدن پیش آمده و شناخت تسهیلات جدید زندگانی و استفاده از این تسهیلات اجازه می دهد که ماباید آنکه بتوانیم این اندازه ها و نورم ها را طوری معلوم بکنیم که اولاً فشار زیادی به اقتصاد یک خانوار وارد نشود .

از نظر پرداخت هزینه های اضافی بدون استفاده بعدی و از طرف دیگر صرفهجوئی کامل بشود . در سرمایه گذاری اولیه از نظر اینکه مقدار فضای زیادی برای ساختمان مورد استفاده قرار نگیرد و به این دلیل مانورم های سایر کشورها را هم مورد مطالعه قرار دادیم و نحوه زندگی مردم خودمان را هم مطالعه کردیم واستاندارد هائی که ضمیمه این سیاست مسکن هست برای ساختمان های مسکونی در طبقات مختلف تعیین کرده ایم . این استاندارد ها از یک طرف اندازه ها و ابعاد واحد های مسکونی را میدهد و از طرف دیگر متکی میشود به استفاده از مصالحی که ارزان قیمت تشخیص داده شده اند . بنده بطور مختصر عرض می کنم که در تعیین این نورم هاما سعی کرده ایم نورمهای کشور های غربی اروپا را که تا حد قابل ملاحظه ای از نورمهای کشور های مترقی اروپا بالاتر هستند مورد استفاده قرار بدهیم و مهندسان و آرشیتکت های خودمان با مطالعه وضع زندگانی داخلی مطالعاتی برای تهیه نقشه ها و انطباق این نورم ها با ساختمان های ایرانی انجام دادند . با توجه به این نورم ها و اندازه ها که تقریبا از نظر تکنیکی قابل قبول هستند و از نظر اندازه ها و ابعاد در خدی هستند که برای رفع این نیازمندی ها آن ها را در حداقل قرار می دهیم ما برآورده کرده ایم از اینکه اعتبارات مورد نیاز در عرض ۱۵ سال برای اجرای این برنامه و نیل به هدف یک مسکن برای یک خانوار چه میزان خواهد بود . این اعتبارات را بنده فقط از نظر اطلاع و بصورت تفکیکی برای این سه نوع نیازمندی که عرض کردم میگویم : اول اعتبارات مورد نیاز برای بهبود وضع موجود یعنی نیازمندی هایی که ناشی از بهبود وضع موجود است ، در این اعتبارات دو امر مستتر است یکی نوسازی و دیگری اضافه شدن یعنی ساختمان خانه برای کم کردن این اختلافی که داریم ، در این مورد نهضت میلیارد ریال مورد نیاز است و ۳۶ درصد کل احتیاجات است . احتیاجات ناشی از رشد طبیعی جمعیت ۲۸ درصد کل احتیاجات و احتیاجات ناشی از مهاجرت و صنعتی شدن کشور ۳۶ درصد کل احتیاجات خواهد بود .

برای اجرای این برنامه مصالح ساختمانی که می خواهیم داشت در هرسال سیزده هزار و پانصد میلیون قالب آجر ، ۴۰ میلیون تن سیمان و سیصد و شصت هزار تن تیر آهن خواهد بود . این ارقام را بنده برای روشن ساختن مطالب بعدی ، هنگامی که راجع به هماهنگ ساختن این سیاست با سرمایه گذاری های صنعتی و تولیدی و روشهای ساختمانی صحبت خواهم کرد عرض میکنم .

میزان زمین مورد نیاز برای ساختمان این واحدهای مسکونی برای ۵ سال آینده ۸۲ کیلومتر مربع خواهد بود برای زیر بنای ساختمان‌ها و برای تاسیبات عمومیشان ۵۵ کیلومتر مربع . اینها باز هم بستگی دارد به تمام ضوابطی که بنده عرض کرده‌ام و تا ۱۰ سال آینده ۴۶ کیلومتر مربع زمین احتیاج خواهیم داشت و به علاوه ۲۸۶ کیلومتر مربع زمین لازم خواهد بود برای تاسیسات شهری و محوطه‌سازی نیروی انسانی که برای ایجاد ساختمان‌ها مورد نیاز است اگر مابطريق سنتی و معمولی بسازیم ۱۶۰۰۰۰ نفر کارگر ساده در روز لازم خواهد بود ۴۰۰۰۰ نفر بنا و بندکش در روز باید کار کنند و ۱۵۰۰۰ نفر نجار و آهنگر برای این منظور باید هر روز کار بکنند .

این اطلاعات کلی بود .

حالا بهینیم چگونه میتوانیم چنین برنامه‌ای را که مصالح ساختمانی ، نیروی انسانی و اعتباراتی خارج از حدود قید شده میخواهد اجرا کنیم روش اجرائی را بایدازدونظر موردنوجه قراردهیم : یکی روش اجرائی است که اجازه بدهد ساختمانی که میسازیم از حداقل استاندارد برخوردار باشد و بهیچوجه ساختمانی که خارج از استاندارد و نورم قابل قبول باشد و یادربنوسازی مملکت بصورت صحیح مشارکت نکند نسازیم . برای اینمنظور روشهایی که برای ساختمان داریم ایکی روش سنتی است یکی روش پیشنهادی و سنتی توام و دیگری روشهای پرفابریکاسیون و باصطلاح صنعتی ساختن . با روش صنعتی بصورتی که در بالا گفته شد تعداد نیروی انسانی مورد نیاز بسیار زیاد است و زمان لازم برای اجرای ساختمان هابطريق سنتی کافی نیست و زمانی که در یک سال در دست داریم کافی برای اجرای این برنامه نخواهد بود .
بنابراین مجبوریم که از روش‌های مختلف تواماً استفاده کنیم .

برای اینکه بتوانیم استاندارد کارهای را که انجام میدهیم بالا ببریم و تا حد قبل قبول اجرای صحیح و خوب تاسیسات ساختمانی را لازم آور بکنیم مجبوریم کاری کنیم که از نیروی متخصص و کارگر ماهر حداکثر استفاده بشود .
تنها روشی که بنا اجازه اینکار را می‌دهد این است که کارهای این را در کارخانه هایی متصرف سازیم و نیرو و کارگر ماهر مابتواند در کارخانه بصورت سری برای تعداد زیادی واحد مسکونی کاری را انجام بدهد که ممکن بود در واحدهای مختلف انجام دهد .

با این روش امکان تعلیم و تربیت نیروی کارگر ماهر بیشتر خواهد بود. بنابراین اجرای این برنامه ایجاب من کند که مابدنبال روش های جدید ساختمانی بر قرار و روش های جدید ساختمانی وا پس از مطالعه و هم چنین آموختن کارگر ماهر در مسلک رواج بدھیم.

درباره روش های ساختمانی مسائلی هست که البته در اینجا بندۀ موژد بحث قرار نمی دهم و مسائلی که درباره کارگر یا کمبود کارگر یا کم شدن نیاز به نیروی کار و کارگر در این روش ها موژد بحث قرار می گیند. تا آن حدی که ما مطالعه کردۀ این نمیتوانند تولید بیم و هراسی بکنند.

تولید کارخانه های پر فابریکاسیون فقط نیاز به کارگر ماهر را که ما در سطح کشور به اندازه کافی نداریم کم می کند ولی نیاز به کارگر ساده را در حدی که تولید را بالا میرد به آن اندازه کم نمیکند.

با این افزایش جمعیت هائی که بندۀ عرض کردم و نیازمندی که مداریم میخواهیم بیشیم چگونه و در کجا باید این خانه هارا ساخت. این امر را از نظر جغرافیائی باید تقسیم کرد. آیا باید شهر های موجود را بعنوان مرکز صنعتی و قطب جمعیت گسترش داده یا باید شهر های کوچکی ایجاد کرد.

این هم از وظایف دولت است که خیلی بیشتر در مورد این مساله مطالعه و دقیق بکند و اصولی را مشخص بکند که آیا ما باید شهر دویست هزار نفری بسازیم یا شهرک بیست هزار نفری یا پنجاه هزار نفری. اما با همین جمعیت هائی که بندۀ خدمتستان عرض کردم تعداد شهر های بیست هزار نفری که میشود با این افزایش جمعیت در عرض ۱۵ سال ساخت نموده است. این افزایش جمعیت ۳۱۶ شهر پنجاه هزار نفری یا ۱۵۸ شهر صد هزار نفری میتواند به شهر های ایران اضافه بکند.

سیاست هم‌آهنگ کردن محل های تولید واحد های صنعتی با محل هائی که میتواند جمعیت را جذب کنند بسیار مهم است. با توجه به مسائلی که عرض کردم سیاست زمین و مسکن دولت توسط وزارت آبادانی و مسکن تهیه و تدوین شده که در اینجا در مرحله اول تأمین مسکن برای گروه های کم درآمد مورد توجه قرار گرفته و در سیاست اعتباری و تأمین تسهیلاتی که تعیین شده در این سیاست در نظر گرفته شده است که دولت تسهیلات اعتباری لازم را برای دادن و امداد کمک بهره بگروه های اول و دوم تعهد بکند. برای گروه های سوم و چهارم تسهیلات لازم را از نظر

ارشاد و نظر دادن در مورد ضوابط برای ساختمان قائل بیشود... کلیه تسهیلاتی که در این سیاست تضمین و پیش بینی شده برای کارهای ایست که طبق ضوابط واستاندارد های تهیه شده انجام میشود.

مساله دیگری که قابل مطالعه است موضوع ساختن خانه ارزان است. ولی خانه ارزان چه هست؟ اگر بگوئیم خانه ارزان خانه ای است که قیمت تمام شده روزش هنگام خرید کمتر از خانه دیگری باشد این تعریف قابل قبولی نیست. در مبحثی که ما راجح به نوسازی کشور می کنیم خانه ارزان خانه ای است که طول عمرش نسبت به خانه های مشابه با قیمت مساوی بیشتر باشد. بنابراین خانه ای که طراحی کرده و می سازیم چه برای کارگر و چه برای طبقات دیگر این خانه باید جوابگوی احتیاجات آنیه باشد و باید و مصالحی ساخته بشود که حداقل بتواند تا صد و پنجاه سال دیگر عمر بکند. بنا بر این دیده کوتاه مدت از عملیات ساختمانی یک دید غیر اقتصادی است. یک مثل ساده و معروفی است که میگویند ارزانترین ساختمان هائی که در اروپا یا ممالک غربی هست کلیسا های آن جاست، یا در مملکت خودمان میتوانیم بگوئیم که ارزانترین ساختمان ها که ساخته شده مساجد هستند که در زمان خودشان، خیلی گران ساخته شده اند.

بنابراین در این قسمت باید توجه داشته باشیم که مادریم مسئولیتی روزانه نیست بلکه مسئولیتی است در مقابل نسل های آینده و سرمایه گذاری می شود اگر چنانچه باید تولید خانه ارزان نباشد یک سرمایه گذاری به هدر رفته است و سرمایه گذاری است که فردا نسل بعدی باید تکرار بکند. یعنی اگر ما خانه ای بسازیم که فردا او مجبور باشد خراب کند و جایش یکی دیگر بسازد تمام احتیاجاتی که ما برآورد کرده ایم هر روز به مدیر اضافه میشوند بنابراین امروز مساله ای که در تهیه نورم و استاندارد در شهر سازی مطرح است مساله ایجاد خانه خوب و قابل قبول برای آنیه است. نه ایجاد خانه ای که رفع احتیاجات فوری را بکند و فقط ما راتا حدی از خودمان راضی کند. بنابراین تعریفی که باید از ایجاد خانه بکنیم و چیزی که در نورم و استاندارد باید در نظر بگیریم این است که خانه باید از نظر بهره برداری کمترین هزینه هارا ایجاب کند، از نظر طول عمر نسبت به آنچه که پیش بینی میشود دارای طول عمر بیشتری باشد، از نظر طراحی جوابگوی احتیاجات آنیه تا آن حدی که می توانیم پیش بینی کنیم باشد و هزینه نگهداری مستمرش هم حداقل باشد.

ما در ایران تقریباً در بدترین شرائط اقلیمی و جوی زندگی میکنیم یعنی در زمستان شرایط سوئد و در تابستان شرایط شمال افریقا را داریم بنابراین از نظر بهره برداری و زندگی مسکن برای مaosیله‌ای گرانتر از آن چیزی است که اروپائی یا افریقائی دارد.

باين ترتيب لازم ميدانم توصيه کنيم که مطالعات بسيار زياردي درباره پائين آوردن هزينه بهره برداري و نگهداري از خانه ها باید بشود با سطخ درآمد مساوی قوه پرداخت و خريد کارگري بالاتر خواهد بود که هزينه کمتری برای نگهداري و بهره برداری خانه خودش باید به پردازده و اين هزينه راما فقط درصورتی می توانيم پائين ياوريم که خانه اي که ساخته شده طبق اصول صحيح و فني ساخته شده باشد و از طرف ديگر هزينه نگهداري و ترميم زيادي به عهده او نگذارد. امروزه ساختمان هاي عظيمی را که در تهران بنا کرده اند می بینيم که در سال هاي اخير دو مرتبه خراب می کنند و هنوز ۵ يا ۱۰ سال از عمر ساختمان نگذشته اين ساختمان جايши را بساختمان ديگري ميدهد و اين نشان ميدهد که اين ساختمان ها تاچه خد گران قيمت هستند بنده در اينجا به عرايضم خاتمه ميدهم.

متن سخنرانی آقای اردشیر کیانی نماینده کارگران سیمان شهال و تهران

در مورد مسکن کارگران بویژه از لحاظ تدابیر و اقدامات عملی

جناب آقای رئیس . اعضای محترم کنفرانس ملی کار . خانمها ، آقایان در این موقع که طبق ماموریت محوله از طرف سازمان کارگران ایران افتخار دارم نظرات سازمان مذکور را در مورد مسکن کارگران بویژه از لحاظ تدابیر و اقدامات عملی بعرض شما برسانم در خود احسان افتخار مینمایم و چون موضوع تامین مسکن برای کارگران و توجه به تدابیر و اقدامات عملی در میسر ساختن آن در زمان ما از هدفهای مهم و خواست اساسی جامعه کارگری میباشد . اجازه میخواهم که نظرات کارگران را بطور صریح بیان دارم .

سالیان درازی است که اکثریت کارگران از گرانی اجاره بها و نداشتن مسکن شخصی مینالند تا به امروز در جراید و رادیو و تلویزیون پرپوشهای عظیم و تعجب آوری از طرف مقامات مسئول دولتی و صاحبان سرمایه در بخش خصوصی برای رفع این مشکل طرح و در بعضی موارد زمان اجرا و خاتمه آن نیز اعلام گردیده ولی آنچه امروز عملاً مشاهده میشود عدم تحقق برنامه های ارائه داده شده در نیل بهدف و باقی ماندن این ناراحتی و دردبانگ برای طبقه کارگر است .

درست بیاد داریم در سال گذشته در همین موقع و در همین مکان که سومین کنفرانس ملی کار برگزار بود جناب آقای امیر عباس هوفیدا نخست وزیر محبوب از پشت همین تریبون به مسئولان امر فرمودند که تهیه مسکن برای کارگران در صور

برنامه دولت ایشان قرار دارد. و ایشان در مقام طلب آمار کاغذی نبوده بلکه کار عملی میخواهد و اشاره کردن در حالیکه پول و زمین موجود و کارگر محتاج به مسکن نیز بحد وفور وجود دارد چرا مسئولان امر در پیشبرد این هدف توفیق نیافته‌اند و اگر اشتباه نکرده باشم حتی توصیه فرمودند که تا انجام اقدامات عملی و نمایاندن نتیجه لازم مسئولان باید در چادر زندگی کنند و یکی از خواسته‌ای ایشان این بود که در آینده بانک رفاه کارگران بجای انتشار بیلان سود باید بیلان تامین مسکن کارگران را بازگو نماید یکسال از زمان صدور این دستورات میگذرد و من حال بنام یکنفر کارگر از مسئولان امر سوال می‌کنم که در اجرای دستورات نخست وزیر گرامی ما چه کرده‌اند از لحاظ تدایر و اقدامات عملی چه کارهایی انجام داده‌اند و از همه مهمتر شاهنشاه آریامهر محبوب یگانه دلسوز طبقه کارگر و رهبر خردمند ملت ایران که امر ببعود زندگی طبقات زحمتکش بخصوص تامین مسکن برای کارگران دائماً مورد توجه معظم له بوده و هست و به ویژه در سخنرانی تاریخی در سازمان برنامه فرمودند که حداکثر هزینه مسکن پرداختی کارگران باید از پانزده درصد کل درآمد آنان تجاوز نماید ولیکن امر وزرای نسبت حد متوسط هزینه مسکن به کل درآمد کارگر بیش از ۴ درصد است البته ماستمان نمی‌کنیم که در اجرای اول امر شاهنشاه آریامهر و دستورات جناب آقای نخست وزیر در دو نقطه شرق و غرب تهران زمینهای جهت الحداث منازل برای کارگران اختصاص و در اختیار وزارت کار و امور اجتماعی قرار گرفته و باز در جزاید میخوانیم و در رادیو شنیده‌ایم که در شیراز و کرمانشاه نیز اقداماتی در این باره بعمل آمده است که امیدواریم این بار از قول به فعل در آید تازه‌در آن صورت هم با در نظر گرفتن تعداد کارگران فاقد مسکن در سرتاسر کشور می‌سینم رقم ناجیز را تشکیل و بهیج وجه مقبول جامعه کارگری نمیتواند باشد.

قبل امقرر بوده در موقع احداث کارخانجات و کارگاه‌هاییکه بیش از پانصد نفوکارگر دارند ابتدا و قبل از نصب ماشین آلات ایجاد مسکن برای کارگران پیش بینی و عملاً شروع با احداث آن نموده و سپس به نصب ماشین آلات و پنجه بردازی پیرودازند و این امر جزو در چند کارخانه دولتی مانند کارخانه ذوب آهن و کارخانجات ماشین سازی تبریز و اراک آنهم در مرحله اولیه در واحدهای صنعتی دیگر و مخصوصاً در بخش خصتوطنی بموجله اجرادر نیامده است و جای تهایت تاسف است که این امر

مهم که از نظر روانی در راحتی فکر و خیال، کارگر واژدیا توپولید و بهبود کیفیت آن نقش اساسی دارد. تا امروز مورد توجه قرار نگرفته و در بوته‌فراموشی باقی‌مانده است از طرفی این فکر اشاعه پیدا شده است که گویا کارگران یا احداث خانه‌های سازمانی از طرف کارفرمایان موافق تیستند در حالیکه تبلیغ این شایعه باین صورث ابداً صحیح نبوده و نیست بلکه ما کارگران در این مورد نظرات و پیشنهادات منطقی و معقول داریم ما می‌گوئیم که صحیح است که در شرایط فعلی ایجاد خانه‌های سازمانی تا حدی درد مسکن را تسکین میدهد ولی باید در احداث و شرایط واگذاری آن بنظرات سازمان کارگران ایران اکه منعکس کننده افکار قاطبه کارگران است توجه نمود در حالیکه فعلاً انجام ساختمان بشرایط استفاده از آن بدون هیچگونه دخالت و اطلاع از نظرات کارگران انجام و می‌سیم که یک‌سیم مربع زیر بنادر یک ساختمان انفرادی مثل دو هزار ریال باشد در ساختمانهای سازمانی بجای کاهش این رقم افزایش چندین برابر نشان میدهد و بعلاوه در نقشه ساختمان بهیچوجه به سنن و آداب و وضع اجتماعی و خانوادگی کارگر توجه نشده و نتیجه آن شده است که استقبال کارگران از پروره‌های ساختمانی سازمانی کاملاً از روی اشتیاق نیست و نموده‌های آن هم اکنون ساختمانهایی است که توسط کارخانجات صنعتی به شهر و سپتادر دست احداث است با آنکه ظاهری بس زیبا دارند ولی داخل آن بخوبی است که قوقاً توضیح داده شده است و از هم اکنون عدم رغبت کارگران را از استفاده از آنها برانگیخته است.

یکی از موسساتیکه نقش اساسی را باید در تامین مسکن جهت کارگران ایضاً نماید باتک رفاه کارگران است بطوریکه از اسم آن نیز پیداست برای همین منظور رفاه کارگران بوجود آمده است و از عده وظایف آن کمک بموسسه‌انی است که کار آنها بامسکن و سایر احتیاجات کارگوان مربوط می‌گردد لحال اجازه می‌خواهیم که نموداری از وضع وام اعطائی این باتک بکارگران از یکطرف و کارمندان وزارت کار و سازمان بیمه‌های اجتماعی برای اطلاع خضار محترم ارائه نمایم.

در اول فروردین ۱۳۵۰ وام‌های مسکن کارگران حد اکثر وام بریال ۳۵۰۰۰۰ ریال حد اکثر نسبت اقساط و امبدار آنکه ۳۳۴۲۷ درصد حد اکثر ثبت ارزش وام ۶۰ درصد فرخ بهره با کامپوزیت و غیره در حد اکثر ثابت استهلاک ۸ میل بوده است.

در مورد کارمندان وزارت کار و امور اجتماعی و سازمان بیمه‌های اجتماعی ندار

همان زمان حداکثر مبلغ ۹۵۰۰۰۰ ریال حداکثر نسبت اقساط وام بدر آمد ۳۳ درصد حداکثر نسبت ارزش وام ۸۵ درصد که این نسبت در صورتیکه با بیمه عمر بصورت نقد تعضیم شود میتواند ۱۰۰ درصد باشد که شرایط پرداخت وام از طرف بانکی که برای رفاه کارگران بوجود آمده بکارمندان بنراتب سهلترا و مناسب تر از کارگران میباشد باانک رفاه کارگران با انعقاد قرارداد با وزارت کاربراساس ساده ترین شرایط برای کارمندان حداکثر مدت را ختنی به ۱۵ سال و با بهره ۶٪ یا دوم درصد قرار داده است باانک رفاه کارگران تعداد زیادی تعاوینهای مسکن کارگری را سرپرستی مینماید ولی ظاهرا این تعاوینها در توسعه عضویت و جماعت آوری سپرده های بزرگ موفقیت زیاد نداشته اند. در هر حال این موضوع قابل بحث است که کمک اجباری بصدقوق بیمه های اجتماعی که قسمت اعظم آن توسط کارگران و کار فرمایان پرداخت میشود باید فی نفسه در اعطای وام برای کمک کننده ها دارای اولویت باشد مطالبیکه عرض کردم خلاصه نظرات و گزارش آقای بودتگ استاد دانشگاه پنسیلوانیا مشاور سازمان ملل متعدد و از جزو شماره ۳۲۵ سال ۱۳۵۰ وزارت آبادانی و مسکن دفتر مطالعات و معیارهای ساختمانی استخراج گردیده است و بازشیده ایم که سازمان برنامه باز پرداخت چند درصد بهره متعلق بام پرداختی باانک رفاه بسیاری داران بخش خصوصی را که در امز مسکن کارگران سرمایه گزاری میکنند بعهده گرفته است ولی بظوریکه در بالا توضیح داده شد در احتساب هزینه تمام شده مسکن سازمانی به هیچوجه واقعیت در نظر گرفته نشده و اغلب این باز پرداختها توسط سرمایه داران بخش خصوصی در سایر قسمتها مورد بهره برداری قرار میگیرد با آنکه وام پرداختی از طرف باانک رفاه در سالهای اخیر فزونی یافته است ولی با در نظر گرفتن احتیاجات جامعه کارگری حکم قطره در مقابل دریارا داشته است از طرف دیگر کوتاهی مدت استرداد و سنگینی بهره و قلیل بودن اصل وام توانسته است هدفی را که باانک بخاطر آن بوجود آمده بمرحله اجرا در آورد عدم استطاعت تهیه پیش قسط خرید خانه با در نظر گرفتن در آمد ناچیز این طبقه عملاً قشر عظیمی از کارگران را از استفاده از وام باانک رفاه محروم ساخته است و هنوز داشتن یک چهار دیواری و اقناع حس تملک در نهاد کارگران کشور مابصورت یک آرزو باقیمانده است و هیچگونه استانداردی برای تعیین فضای زندگی جهت یک خانوار کارگری به تناسب تعداد افراد آن بوجود نیامده است تشکیل شرکتهای تعویقی مسکن که فوقاً با آن

اشاره شد ابتدا با اقبال و علاقه شدید کارگران مواجه شد روزی نمیگذشت که در چند واحد کارگری شرکت تعاونی مسکن بوجود نیاید ولیکن تعیین شرط تامین یک سوم کلیه سرمایه در بدو شروع بکار شرکتهای تعاونی مسکن که از طرف بانک رفاه کارگران و شرکت خانهسازی مقرر گردیده با توجه بهای مصنوعی و گزاف زمین و مصالح ساختمانی این شرکتها را در همان قدم اول متوقف ساخت و چون کارگران دیدند که عملا هیچ نوع کاری از طرف این شرکتها میسر نیست با مراجعه به مسئولان شرکت سهام خود رامسترد و وجه آنرا دریافت داشتندسازمان کارگران ایران باین تیجه رسیده است که دیگر در موضوع تامین مسکن برای کارگر آنچه تبلیغات است شده حال باید از حرف گذشته و بعمل پرداخت بنظر سازمان کارگران ایران درموردخانه‌های سازمانی باید مقرراتی وضع کرد که کارگران در زمان نیل به بازنیستگی و اخراج مسکن خود را از دست ندهند تا بدینظریق ترسهای ازدست دادن مسکن مانند شمشیر ماکلوس همواره بالای سر کارگران آویزان نباشد.

تعیین حد اکثر دویست و پنجاه هزار ریال وام کارگری در زمان تصویب ممکن است رقم قابل توجهی بوده لیکن حال با توجه به بهای سراسام آور زمین بهیچ وجه تکافوی احتیاج کارگران را بخوبی نمیهد بايدر رقم فوق تجدید نظر کلی بعمل آمدۀ مدت استداد وام حداقل ۱۵ سال تعیین و نرخ بهره نیز بنفع کارگران تنزل پیدا نماید ضمنا نسبت اقساط وام بدرآمداز ۳۳ در صدبه ۲۰ در صد تقلیل و برای شرکتهای تعاونی مسکن و خرید خانه‌های انفرادی کارگران پیش قسط اولیه از یک سوم به ده در صد تنزل پیدا کند . با عرض مراتب فوق برای مسئولان امر یک راه بیشتر باقی نمانده و آنهم اجرای فرامین مطاع شاهنشاه معظم و دستورات جناب آفای نخست وزیر است پول هست زمین هست کارگر فاقد مسکن هم بحد وفور موجود لذا هر گونه غفلت و قصور در این امر حیاتی مورد گذشت شاهنشاه آریامهر و جامعه کارگری قرار نخواهد گرفت زیرا این نخواست رهبر ما مورد علاقه شدید طبقه کارگر ایران است که امیدواریم چهارمین کنفرانس ملی کار در بحث این مطالب راههای عملی آنرا شناخته و بازگو نماید.

پاینده ایران

جاوید شاهنشاه

هشتم سخنوارانی آقای مهدی امینی علی آبادی رئیس کل بانک رفاه کارگران

تدابیر عملی بانگ رفاه کارگران برای تامین مسکن
کارگران در مقیاس وسیع

در امثال اوامر شاهنشاه آرامهر و در اجرای سیاست دولت، «بانک رفاه کارگران در یک سال و نیم اخیر بخصوص پس از سومین کنفرانس ملی کار (که در اردیبهشت ۱۳۵۰ برگزار گردید) قسمت عمده مساعی خود را معطوف به تامین مسکن کارگران نمود و بخصوص در صدد برآمد که با بکار بردن تدبیر لازم و بکار گرفتن حلها کثر امکانات موجود «مدل» عملی و موثری برای تامین مسکن کارگران بوجود آورد نا با پیاده کردن آن در نقاط مختلف کشور به خصوص در مراکز صنعتی بتواند مشکل مسکن کارگران را در حدود امکانات در مقیاس نسبتاً وسیع رفع نماید.

خوبشناخته مساعی بانک در این زمینه ثمر بخش بوده و در چند مورد حتی بامضاء قرارداد و شروع اجرای کاررسیده است و برنامه های متعددی نیزهم اکنون تحت بررسی و تزدیک به مرحله اجراست.

در قسمت اول این گزارش «مدل» عملی بانک برای تامین مسکن کارگران با اختصار تشریخ می گردد و در قسمت دوم - کارهای انجام شده و در دست اقدام و بررسی و ارائه می گردد.

قسمت اول - «مدل» بانک رفاه کارگران برای تامین مسکن کارگران

منظور از کلمه «مدل» در اینجا ترتیب نمونه‌ای است که در آن عوامل موثر در تامین مسکن تحت نظم خاصی باهم تلفیق می‌شوند تا تیجه مطلوب که مسکن بهداشتی، اقتصادی و ارزان است فراهم آید. این نظم خاص بین عوامل مختلف مربوطه باید بتحویل نباشد که بتوان آن را به دفعات در تقاطع مختلف بتواند اجزا گذاشت و هر بار به همان ترتیب تیجه مطلوب را که می‌تواند مسکنی با مشخصات دیگر باشد بدهست آورد.

چون انجام برنامه‌های وسیع چهار لخاظ متابع و چهار لخاظ امکانات اجرائی و عملی و چه از لخاظ تعدد مسائل مربوطه از عهده یک دستگاه به تنها خارج است کوشش بعمل آید که در تکوین این «مدل» یا «ترتیب نمونه» از امکانات دولت، بخش خصوصی، کارگران، شرکت سهامی خانه‌سازی ایران و بالاخره بانک رفاه کارگران استفاده شود و از همکاری مجموع آنها تاحد امکان اقدام به تامین مسکن برای کارگران بشود.

برای اینکه کارگر صاحب خانه شود باید اول اخانه‌ای مناسب در حدود قدرت خرید او وجود داشته باشد ثانیاً کارگر لااقل قسمتی از بهای خانه را (مثلاً حدود ۲۵ درصد ارزش آن را) قبل از انداخت نموده باشد و ثالثاً موسسه اعتباری با این آمادگی وجود داشته باشد که بقیه ارزش خانه (۷۵ درصد بقیه) را وام بلندمدت با نرخ ارزان بکارگر پرداخت نماید.

پس برای خانه‌دار شدن کارگر چند مشکل اساسی مقدماتی وجود دارد که باید قبل از حل شده باشد و خانه ارزان قیمت آماده سکونت، پس انداز (یا پیش پرداخت) کارگر و اعتبار بلند مدت کم بهره بطور هم‌زمان وجود داشته باشد که خرید خانه عنانی گردد.

فراهم آوردن عوامل اساسی مذبور در یک زمان و احده لزوم برآمده ریزی هم آهنتگ قبلی را روشن می‌سازد و نشان میدهد که باید قبل مقدمات لازم با برنامه زمانی حساب شده فراهم آمده باشد که این تقارن مطلوب حاصل شود. بانک رفاه کارگران کوشیده است که این برنامه ریزی قبلی رادر زمینه‌های مختلف به عمل آورد و تامین مسکن کارگران را تخت یک «ترتیب نمونه» که قابل اجراء در تقاطع مختلف کشور باشد در حدود امکانات و متابع تنظیم نماید.

الف - تامین پیش پرداخت کارگران

۱) خود یاری فردی

برای اینکه کارگران بتوانند پیش پرداخت مسکن خود را فراهم نمایند بانک

رفاه کارگران برنامه پس انداز مخصوصی برای آنان تهیه و از آذر ماه سال گذشته بمورد اجرا گذارده است که تحت آن کارگران میتوانند با برنامه مشخص قبلی طی ۳ یا ۵ سال (برحسب اینکه درآمد ماهیانه کارگر بیشتر یا کمتر باشد) با پس انداز مبلغی همه ماهه پیش پرداخت لازم را برای خرید واحد مسکونی مناسب برای خود فراهم نمایند.

باين حساب پس انداز حد اکثر نرخ بهره مجاز پرداخت میگردد و پس انداز کننده میتواند زوام های طولی المدت باشک با بهره ارزان برای خرید مسکن استفاده نماید. بدیهی است چنانچه کارگرانی پیش پرداخت خود را نقداً آماده داشته باشند احتیاجی با منتظر در مدت های پیش گفته نخواهند داشت.

(۲) خودیاری جمعی

برای اینکه کارگران با سهولت بیشتری بتوانند پیش پرداخت مورد نیاز را فراهم نمایند ایجاد شرکت های تعاونی مسکن کارگری بوسیله وزارت کار و امور اجتماعی و بانک رفاه کارگران تشویق میگردد تا با جمیع آوری امکانات فردی واستفاده از مزایای تعاون کارگران بمسکن زودتر و بنحو موثرتری مرتفع گردد.

ب - تامین منابع لازم برای اعطای اعتبارات طولی المدت ارزان قیمت در این مورد بانک رفاه کارگران اولاً از سرمایه و سپرده های خود و ثانیاً از وام های طولی المدت داخلی یا خارجی و احتمالاً وجود تخصیص یافته از محل برنامه های عمرانی کشور استفاده خواهد نمود.

چون بهای تمام شده منابعی که در اختیار بانک است در حدود نرخ های متعارف بانکی است برای کمک به تامین مسکن کارگران، دولت از طریق سازمان برنامه به تقلیل نرخ بهره کمک می کند بدین نحو که تا ۵ درصد از بهره متعلقه به وام های بلند مدت کارگران را سازمان برنامه از منابع خود بطور بلا عوض می پردازد بطوری که بهره متعلقه بکارگر در این گونه موارد از حدود ۵ درصد تجاوز نمینماید. بطور کلی در حدود برنامه های پیش بینی شده در مورد تامین اعتبارات بلند مدت برای مسکن کارگران تا میزانی که سازمان برنامه کمک به تقلیل نرخ بهره را تامین نماید خوشبختانه مشکلی به نظر نمیرسد.

ج - ساختن واحد های مسکونی بهداشتی - اقتصادی و ارزان قیمت در مورد ساختن واحد های مسکونی مناسب بانک رفاه کارگران کوشیده است

از دانش فنی و تجارب اجرائی و سرمایه بخش خصوصی حداکثر استفاده را بعمل آورد

بطوریکه می‌دانیم اکثر خانه‌هایی را که کارگران فعلاً خریداری نمینمایند خانه‌هاییست که بوسیله معماران و غالباً بدون مراعات ضوابط بهداشتی و ایمنی و اقتصادی لازم ساخته شده است و معمولاً پس از چند سال استفاده خریداران زا مواجه با هزینه تعمیرات سنگین و ناراحتی‌های مختلف نمینمایند.

بانک رفاه کارگران سعی نموده است که شرکت‌های ساختمانی خصوصی معروف و خوشنام را با مرخانه‌سازی ارزان قیمت تشویق نماید. این شرکت‌ها چون مبادرت بایجاد تعداد زیادی ساختمان با نقشه و مشخصات واحد و بصورت استاندارد شده می‌نمایند می‌توانند واحدهای مسکونی با استانداردهای بهداشتی ایمنی و اقتصادی بهتر و با قیمت ارزان‌تر بوجود آورند. ولی چون فروش خانه بخصوص بطبقات کم درآمد جز با وجود اعتبار بلند مدت بانکی میسر نیست این گونه شرکت‌های خصوصی اقدام بساختمان واحدهای مسکونی به تعداد زیادنمی‌کنند مگر اینکه بنحوی از وجود اعتبار لازم برای خریدار و فروش رفتن خانه‌ها پس از تکمیل اطمینان داشته باشند.

بانک رفاه کارگران با دادن تضمین فروش به شرکت‌های ساختمانی خصوصی این خلاع را پر نماید بدین معنی که چنانچه شرکت‌های مزبور تحت شرائطی بهزینه خود مبادرت به ساختمان‌های ارزان قیمت نمایند بانک آماده خواهد بود که بفروش رفتن خانه‌های مزبور را ظرف مدتی بین ۲ الی ۳ ماه پس از تکمیل عملیات ساختمانی تضمین نماید و چنانچه خریداری برای خانه‌های تکمیل شده بعد از انقضای مهلت پیدا نشود بانک ملزم باشد بهای واحدهای مسکونی مزبور را بشرکت ساختمانی ذیربظ پس دارد.

چون اعطای این تضمین در مقیاس وسیع متضمن قبول ریسک مالی قابل توجهی برای بانک است لذا بانک فقط تحت شرائط خاصی بشرح زیر بدادن تضمین مبادرت نمینماید.

شرط اعطای تضمین فروش

(۱) خانه‌های کارگری مورد تضمین باید در تقاضی ساخته شود که دارای کارگران بیمه شده به تعداد کافی و قدرت پرداخت مناسب باشد یا بعارت دیگر تقاضای موثر

برای مسکن وجود داشته باشد. وجود این شرط بوسیله بررسی های اقتصادی و آماری که بانک بعمل می آورد محزز میگردد.

(۲) نقشه ساختمان یا توجه بضم ای طوزارت آبادانی و منسکن و با مزاعات جتبه های اقتصادی و اجتماعی متناسب با شرائط اقلیمی هر محل و با توجه بسلیقه و خواسته های خریداران تهیه شود این نقشه ها باید در مرور دیه تأیید شرکت سهامی خانه سازی ایران (وابسته وزارت کار و امور اجتماعی و سازمان سیمه های اجتماعی و بانک رفاه کار گران) برسد و یا مستقیما از نقشه های تهیه شده توسط شرکت سهامی خانه سازی ایران استفاده شود.

(۳) مشخصات فنی و بهداشتی ساختمانها باید بشحوی باشد که با توجه بشرط اقلیمی هر محل جوابگوی استانداردهای موضوعه مملکتی باشد. در این مرور دنیز لازم است کلیه مشخصات فنی و بهداشتی قبله تأیید شرکت سهامی خانه سازی ایران برسد.

(۴) بهای فروش ساختمانها باید از یک طرف متکی به بهای تمام شده واقعی باضافه سود معقولی برای شرکت خصوصی سازنده باشد و از طرف دیگر بهای عرضه آن برای فروش بکار گران در حدودی متناسب با قدرت پرداخت این گروه باشد. در این مرور دنیز با توجه به نقشه ها، مشخصات فنی و ارزش واقعی مصالح بکار رفته در هر طرح شرکت سهامی خانه سازی ایران دقیقاً آنالیز تفصیلی قیمت تمام شده ساختمانها را رسیدگی و مرور تأیید قرار می دهد.

(۵) شرکت سهامی خانه سازی ایران در تمام مدت اجرای طرح خانه سازی وظیفه مهندس ناظر را دقیقاً انجام خواهد داد بنحوی که پس از تکمیل ساختمانها تطبیق آنها با نقشه و مشخصات فنی و مرغوبیت انجام کار متناسب با بهای تمام شده مرور اطمینان کامل باشد.

بنابراین طرح های خانه سازی که واجد شرائط پتیجگانه فوق باشند خواهد توانست از تضمین فروشن بانک بخوردار گردند.

نکته جالب در مرور این نوع خانه سازی این است که ساختمانها کلا با سرمایه و ریسک بخش خصوصی ساخته میشود و تا تکمیل ساختمانها طبق نقشه ها و مشخصات قائم، بانک یا خریداران آنها هیچگونه تعهدی در مقابل شرکت سازنده خانه ها ندارند و چون دخالت بانک رفاه کار گران و شرکت سهامی خانه سازی در اجرای کار متحصر است

محدود به نظارت در کار و مراعات مشخصات و استانداردهای مورد توافق است کار با سرعت بیشتر انجام میگیرد و با توجه باینکه فراهم آوردن عوامل ساختمان اعم از نیروی کار و مصالح و لوازم و تامین سرمایه گذاری کوتاه مدت مورد نیاز به عده شرکت است چنانچه عدم کارآئی و یا تأخیری در کار حاصل شود زیان آن بهیچوجه متوجه بانک و یا خریداران آتی نمیگردد . بعارت دیگری از کارآئی و صرفه جوئی که از خصوصیات قیمتیت‌های اقتصادی بخش خصوصی است حداکثر استفاده میشود . بدین ترتیب از یک طرف خانه‌های متناسب در نقاط مورد نیاز بوسیله و با سرمایه بخش خصوصی بوجود می‌آید ، از یک طرف ذر جریان مدت ساختمان خانه‌ها کارگران از طریق پس انداز مسکن بانک رفاه کارگران پیش پرداخت خرید مسکن را فراهم مینمایند و از طرف دیگر نیز بانک رفاه کارگران با استفاده از کمک دولت به تقلیل نرخ بهره اعتبارات طویل المدت را با بهره ارزان فراهم میسازد و با اجرای هم زمان این برنامه‌ها تقارن مطلوب درمورد وجود پس انداز کارگران فراهم بودن اعتبار ارزان پلند مدت و آماده بودن واحدهای مسکونی متناسب حاصل میشود و صاحب خانه شدن کارگران عملی میگردد .

در این چا ذکر دو نکته ضروری است که دولت علاوه بر کمک به تقلیل نرخ بهره‌های از طریق سازمان برنامه با استعانت از امکانات وزارت منابع طبیعی، سازمان مسکن و سازمان اوقاف زمین مورد نیاز طرحهای خانه‌سازی را با قیمت ارزان و یا بلاعوض در اختیار مجریان این طرحها قرار می‌دهد و هم‌چنین در نقاطی که اجرای برنامه خانه‌سازی در مقیاس وسیع ایجاد شهرک‌های جدیدی را در خارج از محدوده شهرها ایجاد نماید دولت از طریق سازمان برنامه هزینه تاسیسات شهری لازم را از قبیل آب - برق - فاضل آب - خیابان‌سازی - فضای سبز - مدرسه وغیره تقبل می‌نماید ، بطوریکه هزینه اینگونه تاسیسات سربار بهای واحدهای مسکونی کارگران و یا سایر طبقات کم درآمد نمیگردد .

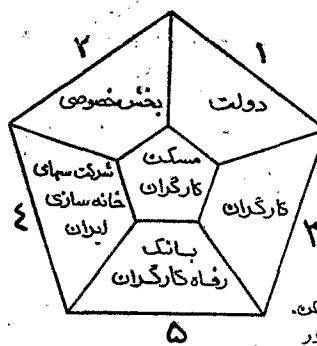
قسمت دوم - کارهای انجام شده طی یکسال گذشته و کارهای در دست اقدام و بررسی

بنظور تامین مسکن کارگران و با بکار بستن «مدل» خانه‌سازی مذکور در قسمت اول این گزارش بانک رفاه اقدامات پردامنه و وسیعی در جریان سال گذشته بعمل آورده است که با اختصار در ۳ بند بشرح زیر باستحضار میرسد .

۱- بخش خصوصی

- سوابیه گذاری کردن مسکن در برجام اسخانات
- اجتذاب طرفهای خانه سازی.
- ایجاد کارخانه های قطعات پیش ساخته برای در بروز متفقی
- حمایه گذاری کارخانجات صنعتی در خانه های
- مسکن ای با استفاده از نیمه لات باز راه کارگران

- تأمین زیرین ارگان خیست
- کنکتبه تقلیل نرخ هدرو
- تأمین هزینه های تابیسی شهرو
- اعطای معاینت های مالیاتی نشویقی به بخش خصوصی

۲- شرکت سهامی خانه سازی ایران

- رسیدگی به مقصدهای ساختهای و فجهه آنها
- در بروز نرخ
- رسیدگی به مسخنات ذی پهلوتی ساختهایها
- فوجه آنها در بروز نرخ
- رسیدگی به آنالیزیت ها در بروز پهلوی ها
- شده ساختهایها
- تغارت در امر ساختهایها و تأیید تطبیق آنها
- ساختهای ذی و فجهه ها.

۳- کارگران

- خواهم آورده بیش پرداخت از طبقه پس اندان سکت.
- خواهم آورده بیش پرداخت از طبقه مشارک در شرکت های انحصاری سکت کارگری

۴- باانک رفاه کارگران

- تغیر بخش خصوصی به ساختهای کارگران
- از طبقه تضمین خودش
- افزایش دولت و موسسات فیبریت برای بحصیل.
- زیمن سائب چه طلاقه سازی.
- افزایش زر سامانی برای اهداف برای نحصل لذک به
- تغیل نرخ بهره و تأمین هزینه های ایشون ساری.
- تغیر کارگران به پس اندان از تقدیر از طبقه اقتصاد
- حسابهای پس اندان مخصوص.
- تغیر کارگران به پرداخت های معادلی سکت
- کارگری.
- تأمین اعتمادات بیانک کافی برای اعطای او امسکی
- پلندمکت بکارگران.
- انجام امور سهامی اقتصادی و چه تابعی در بروز رکور
- صفتی برای احراز و بعده طرد تفااض ای اسکت
- برای اسکت.
- بینهایه بریزی و ایجاد هم آشنا ییش عوامل مورد
- در ایجاد مسکن و نظارت در پیش فت کارهای
- خانه سازی

الف - برنامه کلی خانهسازی در سطح کشور ۱۳۵۱ - ۱۳۵۶
در اجرای اوامر شاهنشاه آریامهر بانک رفاه کارگران با توجه به بسیاست عمومی دولت برنامه‌ای برای مدت شش سال (یکسال آخر برنامه چهارم و هیئت برنامه پنجم) تدوین و در سال ۱۳۵۰ به تصویب شورای عالی بانک رسانید.

بسیار بسیار این برنامه بانک رفاه کارگران در طی سالهای ۱۳۵۱ الی ۱۳۵۶ با استغاثات از امکانات دولت و بخش خصوصاً و شرکت‌های تعاونی مسکن کارگری و کارفرمایان موجبات ایجاد و همچنین ساختمان ۲۷۵۰۰ واحد مسکونی را بصورت آپارتمان و خانه انفرادی فراهم می‌سازد. برآورد مقدماتی هزینه اجرای این برنامه (براساس قیمت‌های سال ۱۳۵۰) بالغ ۹۶۲۵۰۰۰ ریال می‌گردد.

چنانچه متوسط تعداد هر خانواده کارگری را ۵ نفر در نظر بگیریم با اجرای این طرح ۱۳۷۵۰۰ نفر کارگر از مسکن مناسب استفاده خواهد نمود.

طبق پیش‌بینی مقدماتی معادل ۲۵ درصد بهای این واحدهای مسکونی (۴۰۰۰ ریال) بوسیله خریداران اعم از شرکت تعاونی مسکن کارگری کارگران و کارفرمایان (خانه‌های سازمانی) تامین خواهد گردید و ۷۵ درصد بقیه (حدود ۴۰۰۰ ریال) طی شش سال بوسیله بانک رفاه کارگران تامین خواهد گردید. در این زمینه توافق مقدماتی با سازمان برنامه در آذر ماه ۱۳۵۰ با مضاء رسیده است.

در اجرای این برنامه کمک‌های دولت بسیار موثر و دارای اثرات تعیین‌کننده می‌باشد زیرا از یک طرف قسمت عمده زمین‌های مورد نیاز برای منظور خانهسازی باید با کمک دولت تهیه شود و از طرف دیگر مبالغ قابل توجهی باید از طریق سازمان برنامه برای کمک به تقلیل نرخ بهره ظرف ۲۵ سال آینده تخصیص داده شود و همچنین هزینه‌های تاسیسات شهری طرح‌های بزرگ که در خارج از محدوده شهرهای صنعتی بوجود می‌آید از طریق سازمان برنامه تامین گردد.

بدون تردید توفیق کامل این برنامه بزرگ اجتماعی تا حد بسیار زیادی در گرو فراهم آوردن تسهیلات پیش گفته بخصوص بوسیله سازمان برنامه است.

ب - طرح‌های خانهسازی که بمرحله قطعی و اجرا رسیده است.
در سال ۱۳۵۰ تعدادی طرح‌های خانه‌سازی از طریق تشویق بخش خصوصی و با بکار گرفتن امکانات اجرائی و مالی آنها تحت بررسی و مطالعه قرار گرفته است که

تعدادی از آنها بمرحله قطعی و اجرا رسیده است .

۱ - طرح خانه سازی غرب تهران در زمین های چیت گر کیلومتر ۱۸ تهران .
بموجب این طرح کارخانه ای برای ساخت قطعات پیش ساخته بیتی بظرفیت ۲۰۰۰ واحد مسکونی در سال با سرمایه بخش خصوصی در چیت گر احداث خواهد شد و بموجب قراردادی که در اسفند سال گذشته با بخش خصوصی بامضاع رسیده است بانک تصمین فروش براي ۷۵۰۰ واحد مسکونی ظرف مدت ۵ سال (هر سال ۱۵۰۰ دستگاه) بشرکت سازنده داده است . بدین ترتیب ظرف شش سال آینده جداقل ۷۵۰ دستگاه آپارتمان در این ناحیه در یک شهرک کارگری بمساحت ۷۵۰۰ متر مربع و با جمعتی در حدود ۳۵۰۰۰ نفر بوجود خواهد آمد . این طرح هم اکنون برای تصویب کماک به تقلیل نرخ بهره و تأمین هزینه تاسیسات شهری در سازمان برنامه در دست رسیدگی است .

۲ - در اسفند ماه سال گذشته قرارداد تصمین فروش ۲۰۰ دستگاه خانه انفرادی در ناحیه ده مجتمع کرمانشاه با بخش خصوصی بامضاع رسیده است و ۱۵۰ دستگاه آپارتمان نیز بموجب یک قرارداد متمم با آن اضافه خواهد گردید و بدین ترتیب ظرف حد اکثر ۱۶ ماه ۳۶۰ واحد مسکونی در کرمانشاه بوجود خواهد آمد . یکصد هزار متر مربع زمین مورد نیاز این طرح توسط بانک رفاه کارگران از شهربداری کرمانشاه خریداری گردیده است . این طرح اکنون برای تصویب کماک به تقلیل نرخ بهره در سازمان برنامه است .

۳ - در فروردین ماه امسال قرارداد تصمین فروش ۲۸۴ دستگاه آپارتمان کارگری در شهر شیراز با بخش خصوصی بامضاع رسیده است و ۷۸ دستگاه خانه انفرادی نیز بموجب قرارداد متممی با آن اضافه خواهد گردید و بدین ترتیب ۳۶۲ واحد مسکونی در شهر شیراز ظرف ۱۲ ماه آینده بوجود خواهد آمد . زمین این طرح ۴۴۰۰ متر مربع و متعلق به شرکت سهامی خانه سازی ایران است .

۴ - طرح احداث ۶۵۰ دستگاه خانه انفرادی برای کارگران شرکت سهامی کفش ملی که در ۴۰۰۰ متر مربع زمین های متعلق شرکت تعاونی مسکن کارگران شرکت مزبور واقع در اسماعیل آباد کیلومتر ۱۸ جاده قدیم کرج (که بهزینه شرکت کفش ملی بصورت شهرک در خواهد آمد) ساخته خواهد شد . کماک به تقلیل نرخ بهره این طرح قبل از تصویب سازمان برنامه رسیده است .

۵ - طرح احداث ۲۵۰ دستگاه خانه سازمانی انفرادی برای کارگران شهرکیت سهامی نخريسي خسروی در مشهد که در ۳۸۰۰ متر مربع زمین استيچاري از آستان قدس رضوي بوسيله شركت بنا خواهد گردید. کماک به تقليل نرخ بهره اين طرح نيز قبل به تصويب سازمان برنامه رسيده است.

۶ - طرح احداث یكهزار دستگاه خانه کارگری در سربندر که تاکنون ۳۱۰ دستگاه آن ساخته شده و بزودی آماده تحويل خواهد بود.

کماک به تقليل نرخ بهره اين طرح نيز قبل به تصويب سازمان برنامه رسيده است.

۷ - ايجاد ۲۰ دستگاه خانه آپارتماني برای استادكاران اصنهايان که ساختمندان آنها در شرف اتمام است و در پيان نيمه اول سال جاري قابل بهرهبرداری خواهد بود.

ج - طرجهای خانه سازی که در دست اقدام است

۱ - طرح خانهسازی شرق تهران در زمین های حکیمیه واقع در جدود کیلومتر

۲۰ تهران، بموحّب این طرح کارخانه ای برای ساختن قطعات پيش ساخته بتني بظرفيت ۱۵۰۰ واحد مسکونی در سال با سرمایه بخش خصوصی در این نقطه احداث خواهد گردید. کلیه رسيدگی های لازم در مورداين طرح تقریباً پایان یافته است و قرارداد تضمین فروش با گروه سرمایه گذاران خصوصی بزودی امضاء خواهد گردید.

در اين طرح از داشت فني يك موسسه معروف سوئدي استفاده شده است با ايجاد اين طرح ظرف شش سال آينده حداقل ۶۰۰۰ و حداكتر ۷۵۰۰ دستگاه واحد مسکونی آپارتماني بوجود خواهد آمد.

هزينه تاسيسات شهری ايجاد يك شهرک کارگری بمساحت ۷۵۰۰۰ متر مربع و با جمعيتي معادل ۳۰۰۰۰ نفر در اين ناحيه بوسيله سازمان برنامه پرداخت خواهد گردید.

زمین های مورد لزوم اين طرح بوسيله وزارت منابع طبیعی از طریق وزارت کار و امور اجتماعی در اختیار طرح گذارده می شود.

۲ - در جريان سال ۱۳۵۰ در مورد ايجاد ۱۵۰۰ دستگاه خانه کارگری در شهر اهواز مذاكرات مفصلی با بخش خصوصی بعمل آمده است و اميد ميرود که بزودی

قرارداد تضمین فروش خانه‌های مزبور که طی سه سال ساخته خواهد شد با بخش خصوصی یامضاء برسرد.

حدود ۸۵۰۰۰ متر مربع زمین مورد نیاز این طرح با قیمت ارزان و یا احتمالاً بلاعوض بوسیله بخش خصوصی در اختیار طرح گذارد خواهد شد و بصورت شهرکی در فاصله ۵ کیلومتری شهر اهواز دائم خواهد گردید.

۳- طرح ساختمان حدود ۱۰۰۰ دستگاه خانه کارگری انفرادی یا آپارتمانی ظرف سه سال در شهر صنعتی البرز (شهر صنعتی قزوین) مورد بررسی قرار گرفته است و واحدهای صنعتی واقع در شهر صنعتی مزبور مشغول ایجاد شرکتی برای اجرای برنامه خانه‌سازی میباشند و امید میروند که در این مورد نیز بزودی کار واره مرحله عمل گردد.

۴- طرح خانه‌سازی کارگری اصفهان در سال ۱۳۵۰ با بخش خصوصی کاملاً مطالعه شده است و امید میروند ظرف دو ماه آینده قرارداد تضمین فروش با شرکت خصوصی مربوطه بامضاعبرسد. این طرح شامل ۱۵۰۰ دستگاه خانه‌های آپارتمانی و انفرادی میباشد که ظرف سه سال ساخته خواهد شد. حدود ۳۱۸۰۰۰ متر مربع زمین مورد نیاز این طرح بوسیله شرکت سهامی خانه‌سازی ایران تامین گردیده است. با عملی شدن طرح‌های فوق بررسی خانه سازی کارگری در سایر مراکز صنعتی متدرجاً انجام خواهد شد و دائم فعالیت بانک رفاه کارگران گسترده‌تر خواهد گردید.

هشتن سخنرانی آقای مصطفی فرمان آرا عضو

سندیکای صنایع نساجی

از اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران

قبل از بیان مطالبی که دروراء بررسی مسکن کارگران و سیستم تامین اعتبار مسکن در ایران ضروری میباشد اشاره ای به آخرین فرمایشات شاهنشاه آریامهر در اینباب میکنم و نظریه نهائی خود را درباره طرح ها و بررسی هائی که تاکنون در این مورد از طرف امناء مسئول دولت تهیه و تدوین شده است تا آنجا که مقتضی اطلاعات و دخور درک و احساس من میباشد به استحضار آقایان گرام میرسانم.

شاهنشاه آریامهر در سال ۱۳۵۰ در شرفیابی هیئت رئیسه اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران لزوم حمایت و توجه بیشتر به منافع مصرف کنندگان ایرانی را یادآور شدند و ضمن اوامر موکدی برای تامین مسکن طبقه کارگر به دولت ماموریت دادند که جهت حل مسئله مسکن و مبارزه با بورس بازی زمین اقدامات لازم و جدی بعمل آید. و این باراول و دوم و سوم نبود که شاهنشاه دلسوز و غمخوار ملت ما از بی خانمانی اکثر مردم دچار تالم خاطر و عدم رضایت میشدند بلکه در اکثر شرفیابی های هیئت دولت و مسئولین امور لزوم هر چه بیشتر و اگذاری مسکن به طبقات محروم را متذکر میشدند و همواره در اینباب راهنمایی های لازم میفرمودند.

ولی من چون افتخار خدمتگزاری در دستگاه های اجرائی مملکت را ندارم نمیتوانم بدرستی بگویم که اوامر مکرر و جازم شاهنشاه درباره تامین مسکن طبقات مولده ثروت و رحمتکشان ایرانی تاچه اندازه در بوته عمل و اجراء در آمد و آیا هنوز این مسئله مهم که مبتلا به اکثریت کارگران و کارمندان حقوق بگیر میباشد از

مرحله طرح و بررسی تجاوز کرده است یا خیر؟ من معتقدم کشوری که از نظر مساحت و خاک بسیار غنی میباشد و زمین های بکر و مستعد تا بخواهیم در اقصی تقاط آن مشهود میباشد نظریه آقای جک. م. گوتتاک استاد سیستم های بانکداری دردانشگاه پنسیلوانیا در مورد مشکلات افزایش سریع جمعیت و ارتباط آن با محدودیت مسکن نمیتواند تنها عامل موثری در ایجاد کمبود مسکن قرار گیرد ولی شق دوم نظریه ایشان در عدم مطابقت اکثر منازل موجود با استانداردهای لازم و مشکلاتی که از نظر کیفی به وجود میآورد مطلب غیر قابل انکاری میباشد که البته جلوگیری از آن امر ممتنع و دشواری نخواهد بود و اینگهی ایجاد کارهای بزرگ عمرانی مگر بدون موانع و اشکال هم میشود؟ که قبل از شروع هر کاری چون‌منفی آنرا مد نظر قراردهیم. ما آنقدر که در تهران مشکل کمبود مسکن داریم در شهرستانهای ایران از این جهت زیاد ابتلاء نداریم. مثلاً اگر در گشور ما مانند ایالات متحده امریکا دستگاههای مانند گالوپ وجود داشت و آمارهای موجه و مستندی در دست بود حداقل معدل و میانگینی برای افراد بی خانمان و احتمالاً علی و انتگریه آن در اختیار داشتیم ولی شاید بطور تقریب بتوان گفت که دو سوم افراد مملکت مافاقد خانه و مسکن میباشند و لااقل پنجاه در صد از مزد و ثمره کار آنها معروف کرایه خانه و بهای آب و برق میشود که بربنای همین محاسبه میتوان بخوبی فقر عمومی را استنتاج نمود. من پراین عقیده که ابراز میدارم مومن و استوارم که اگر فائدین امر ظلم بی خانمانی را احساس نموده بودند در این گشور آنقدرها هم که در مسئله مسکن سردر گم شده‌اند تامین مسکن و واگذاری آن به بی خانمانها امر خیلی شاق و مشکلی نبود. شاهنشاه ما که شاه به دنیا آمده و زندگی شاهانه داشته‌اند بیش از هر فرد مسئول در گشور دم از ابتلاءات بی خانمانی میزنند. دولت خدمتگزار شاهنشاه هم که با همه امکانات موجود پزعم جناب آقای نخست وزیر قویا میخواهد به خاک بازی و احتکار زمین خاتمه دهد و اهم برنامه آن در سال ۱۳۵۱ خانه سازی و تعدیل مسئله اجراء نشینی میباشد و طبیعه آن با همین کنفرانسها و تبادل نظرها هویتاً میباشد تیجه‌ای که پدست می‌آید همان تاهم آهنگی دستگاههای زیر نظر است یا به نظر بندۀ چنین مینماید. به هر حال ماصاخبان صنایع که در خدو مرز خود اشتراک وظیفه و مسئولیتی در اینکار داریم باید به مدد سازمانهای مسئول پیش‌آهنگ اجرای اوامر شاهنشاه مفخم و عظیم الشان خود در امر خانه سازی برای کارگران جمعی خود پیشیم و آنگاه

که در خالل کار مواجه با محدودیتها و عدم هم آهنگی سازمانهای مربوطه مثل سازمان آب، برق، تلفن، شهرداری گشته‌یم آنوقت به دستگاههای مربوطه و یاخود جناب آقای نخست وزیر مراجعه و رفع مشکلات و معضلات خود را از ایشان بخواهیم. اما اگر امر تهیه مسکن تنها محدود به یک سازمان باشد و دستگاههای ذیر بطيده‌یه مقرات و نظامات خود را در هم تلفیق نمایند بنظر این جانب خیلی از مشکلات که لامحاله ما صاحبان صنایع در مسئله خانه سازی با آن مواجه هستیم خود به خود متوفی می‌شود.

سیستم تامین اعتبار مسکن در ایران بنا به رساله آقای جک.م. گوتنتالک شامل ۶ موسسه است که عبارتند از وزارت آبادانی و مسکن، بانک رهنی ایران، بانک رفاه کارگران، سازمان مسکن، بانک‌های تجاری و بانک مرکزی.

وزارت آبادانی و مسکن برای ایجاد هم آهنگی و نظارت بر کلیه فعالیتهای مسکن شامل ساختمنهای دولتی و عمران شهری و روستائی گردیده و گرچه فقط بانک رهنی و سازمان مسکن وابسته به آن هستند معهداً میتوان آنرا در امر خانه سازی موسسه مادر تفسیر نمود و از آنجا که بانک رفاه بطورکلی در زمینه تامین اعتبار مسکن فعالیت مینماید عدم وابستگی آن به وزارت آبادانی و مسکن یک نوع ضعف سازمانی محسوب می‌شود. بعلاوه این وزارت با توجه به مسئولیت‌های سنگینی که به عهده دارد از وسائل و منابع کافی برای انجام پروژه‌های لازم به منظور تشخیص ثمرات حاصل از اجرای سیاست تامین اعتبار مسکن بخوردار نیست. درست است که بانک رفاه کارگران با سرمایه سازمان بیمه‌های اجتماعی تاسیس شده و این سازمان ملزم به سپردن و تودیع در آمد حاصله از صندوق بیمه‌های اجتماعی در بانک رفاه می‌باشد ولی چون در آمد این بانک از محل وجود سازمان و بهره‌های حاصله از آن روز به روز بیشتر می‌شود و قسمت اعظم آن در وام مسکن سرمایه گذاری می‌شود و آمار منتشره ترجمان این است که وام‌های مسکن این بانک از ۹۴ میلیون ریال در سال ۱۹۶۳ به ۳۴۳۴ میلیون ریال در سال ۱۹۷۰ افزایش یافته است میتوان به اهمیت ادغام آن در وزارت آبادانی و مسکن بخوبی پی برد و به مدد سازمان مسکن و بانک رهنی که هردو جزو وزارت مزبور می‌باشد وظیفه خانه سازی بطور اعم برای کارمندان و کارگران چه بصورت واگذاری و چه بنحو استیجاری ارزان قیمت با تعهد تمام وسائل که در صورت تلفیق سازمانهای مربوطه بسهولت مقرن می‌گردد

در این وزارت خانه مستقر شود و اما آنچه که به بخش‌های خصوصی مربوط می‌شود دولت باید از طریق اعطای وام بدون تشریفات معموله و زائد بانکی و تعدیل قابل ملاحظه در امر بهره و کارمزد و ارزیابی و بیمه بخش‌های خصوصی را در تهیه و تأمین مسکن برای کارگران استمداد و یاری نماید.

مشترک

هشتم سخنان آقای حسن سدهی

رئیس سندیکای بهره‌برداری معادن فلزی ایران

با اجازه جناب رئیس، چون بحث درباره گزارش دبیر کنفرانس جزو دستور کنفرانس بود و بنظر من این بحث بهمان اندازه برنامه‌های جدیدی که برای هر کنفرانس در نظر گرفته می‌شود اهمیت دارد بهمین جهت لازم بود راجع به این گزارش صحبت - هائی بشود.

بنده نمی‌خواهم وارد یک یاک مواد قطعنامه سال گذشته بشوم ولی مواد ۱ و ۲ و ۳ مربوط به مسکن بود، در این مورد وزارت کار و امور اجتماعی وظایف خود را بنحو احسن انجام داده است و پیشرفت‌های حاصل شده است.

در مورد ماده ۴ تفاوتی با ماده ۳ داشت از اینقرار که کمیته سه‌جانبه‌ای برای تامین مسکن کارگران تشکیل بشود. بنده در این مورد پیشنهاداتی دارم. در کنفرانس سال گذشته برای حل مشکل مسکن پیش‌بینی شده که در تمام موارد نماینده کارفرما و نماینده کارگر مورد مشورت قرار گیرند. و این مشورت باید جنبه عملی و دائمی بخود بگیرد نه اینکه بصورتی که در گزارش دبیر کنفرانس ذکر شده است باقی بماند. منظور از این کمیته کمیته‌ایست که مرتباً به مشکلات رسیدگی کند و سعی داشته باشد که آنها را از میان بردارد.

در مورد حمایت قانون از نماینده‌گان سازمانهای کارگری که در قطعنامه ذکر شده است پیش‌بینی شده که در قانون جدید کار گنجانده شود. بهمین جهت ما از وزارت کار و امور اجتماعی تشکر می‌کنیم.

در زمینه تقویت برنامه‌های آموزشی وزارت کار و موسسه‌های کارفرمایی این

وزارت چون مربوط به خود آن بوده واقعاً اقداماتی که لازم بوده انجام گرفته است و ما سپاسگزاریم.

در مورد ماده ۷ قطعنامه برای آشنائی سازمان برنامه با نظرات سازمانهای کار-فرمایی و کارگری کمیسیونی زیر نظر جناب آقای مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی تشکیل گردید. ایکاش این کمیسیون بیشتر تشکیل میشد و سازمان برنامه برای این مساله اهمیت بیشتری قائل بود نه اینکه در اثر پاشاری وزارت کار و امور اجتماعی و تنها برای خالی نبودن عرضه یکبار تشکیل میگردید.

ماده ۸ قطعنامه صورت عمل بخود گرفت و آن قسمت از برنامه عمرانی پنجم کشور که ارتباط با مسائل نیزی انسانی و امور کارفرمایی و کارگری و خدمات رفاهی کارگران دارد در دستور کار چهارمین کنفرانس ملی کار قرار گرفت.

در مورد مواد ۹ و ۱۰ کمیته‌ای دو جانبه بمنظور توسعه بهسکاری بین کارگر و کارفرما و هم‌چنین کمیته‌های سه جانبه برای مشارکت در تهیه و تنظیم برنامه عمرانی پنجم در این اوآخر تشکیل گردید و این امر در اثر پاشاری وزارت کار و امور اجتماعی بوده است و مانتظار داریم که این امور جنبه عمومی و دائمی بیندازند.

در ماده ۱۱ قید شده بود که از طریق توسعه برنامه‌های کارآفرایی خرفاًی بالا بردن سطح مهارت نیزی کار و اجزای شریع طبقه بندی مشاغل ترتیبی اتخاذ گردد که تعادلی بین حداقل و حد اکثر مزدپرداختی فراهم شود. اینکار را هم وزارت کار و امور اجتماعی شروع کرده است و بنده که افتخار عضویت در شورای عالی کار را دارم مطلعم که طبقه بندی مشاغل مطرح شده و امیدوارم واقعاً با تکمیل این موضوع طبقه بندی مشاغل به‌هدف اصلی خودش برسد.

تعیین قانون سهیم کردن کارگران جزو فرمایشات ملوکانه بود. جناب آقای نخست وزیر هم در این باره بما وعده داده‌اند. بنده باید در اینجا عرض کنم که همه برای اجرای اوامر ملوکانه باید کوشایشیم. در مقرراتی که در این مورد قرار است تنظیم شود باید به اصناف توجه خاصی بشود. وضع اصناف بایک کارخانه یا بکارگاه تفاوت دارد. باید بدآنیم که این امر تا چه حد تعیین بیندازند و واقعاً مقرراتی که قابل اجرا باشند وضع کنیم. تا برای تحقیق یافتن این هدف واقع‌عالی مزاحم اصناف خیلی ضعیف و کوچک نشویم.

در مورد سیستم اندازه گیری، بهره‌وری و بهبود سازمان برای امور تولیدی

و مدیریت، این امور در سه صنعت، یعنی صنایع نساجی، قند و سیمان آغاز گشته و اقدامات بسیار مفیدی انجام گرفته است. وزارت کار یک کتاب به روزی چاپ کرده است که در آنچه نزدیکی در اختیار کارفرمایان میگذارد و این واقعاً اقدام بسیار خوبی است. زیرا خیلی‌ها معنی همین لغت به روزی را تغییراند و کارگران و کارفرمایان نمیدانند برای بالا بردن به روزی کار چه باید بگنند. بهمین جهت این اقدام قابل تحسین است. روشهای بهبود به روزی که باید با مزد همراه باشد نیز مدنظر وزارت کار و امور اجتماعی هست و اقداماتی که انجام گرفته است بالتشار همین کتاب به نتیجه میرسد.

در مورد تشکیل شرکتهاي تعاوني (البته منظور شرکتهاي تعاوني مسکن که در قسمت مسکن صحبت شد نیست) این شرکتها باید بطور عموم آنهم با مشارکت و کمک کارفرمایها تشکیل بشود. این امر در بعضی نقاط کشور شروع شده است و امیدواریم به نتیجه برسد. بنده خیلی مختصر این مطلب را عرض کرم. منظورم این بود که واقعاً کافی نیست که اینجا دور هم جمع شویم و قطعنامه تصویب کیم و بعد بینیم که این قطعنامه به چه ترتیبی رسیده است این کنفرانس برای ما کارفرمایها و کارگران بسیار ذیقیمت است.

این کنفرانسی است که همتای دیگری ندارد. همانطور که کنفرانس بین المللی کار هم در میان کنفرانسهاي بین المللی نمونه دیگری ندارد. این تنها کنفرانسی است که هم برنامه ریز است و هم برنامه طلب. اینجا تنها جائی است که قوانین و مقرراتی با حضور نمایندگان مراجعی که باید آنها را اجرا کنند و کسانیکه این مقررات برای آنهاست وضع نمیشود، در کنفرانسهاي دیگر خواه بین المللی و خواه دولتی فقیط نماینده‌های دولتند که دور هم می‌نشینند و این کنفرانس واقعاً از این نظر حائز ارزش است. و ما باید کاری کنیم که سالهای سال ادامه پیدا کنند.

ضمناً درباره گزارش دبیر کنفرانس بیش از این باید صحبت شود و بنده پیشنهادم این است که برای پنجمین کنفرانس یک روز و حتی در صورت امکان روز اول رابه بحث درباره این گزارش اختصاص دهند. اول باید دید چه کارهایی انجام گرفته، و کارهای گذشته به کجا رسیده است و بعد به بحث درباره کارهای جدیدی که در آینده باید انجام بگیرد پرداخت. و حتی در صورت لزوم بنظر من اشکالی ندارد که بجای پنج روز شش روز را به کنفرانس ملی کار اختصاص دهند و روز اول رابه

بحث درباره گزارش دییر کل کنفرانس بپردازند و اگر انتقادی هم هست مطرح شود. بطور کلی آنچه باشیست از نظر اقداماتی که در سال گذشته انجام گرفته است مورد توجه قرار گیرد اینستکه وزارت کار و امور اجتماعی واقعاً وظایف خود را بخوبی انجام داده و ما بسیار مشکریم اما هر جا تماس با یک دستگاه دیگر دولتی پیش آمده کار متوقف شده است. اگر چه اینگونه کارها نیز با اشکال زیاد تا حدودی انجام گرفته است ولی ما همانگی لازم را در پیشرفت کارهای اینستیم. عیب دیگری که در تمام مقررات وجود دارد اینستکه وقتی قانونی بتصویب رسیده مرجع اجرایش چندین وزارت خانه است که اغلب باهم همانگی ندارند. بنظر بشده بهتر است در هر قانون ذکر کنند که مسئول اجرای آن کدام وزارت خانه است و وقتی این مسئول از وزارت خانه‌های دیگر خواست جلسه تشکیل دهد آنها زودتر تصمیم بگیرند و چنانچه نتیجه گرفته نشد مقام مسئول حق داشته باشد که با نخست وزیر مملکت صحبت کند و قضیه را حل کند.

پیشنهاد دیگر من اینستکه در کلیه مسائل کارگری و کارفرمائي کمیته سه‌جانبه را رواج دهیم. امروز صحبت از بانک رفاه کارگران شد در این مورد لازم میدانیم اضافه کنم که هر منظوری که مربوط به کارگران می‌شود پرسیدن نظر کارفرما و کارگر میتواند مفید باشد. چه با خود کارگران مشکلات را حل کنند. بنده نمیدانم پرسیدن نظر کارگر یا کارفرما چه ضرری دارد که این قدر دستگاه‌های دولتی از آن ابا دارند. در موردمسکن برخلاف سخنان جناب آقای علی‌آبادی که گفتند پول بانک متعلق به کارگر و سازمان بیمه‌های اجتماعی است لازم است بگوییم که تمام این پول متعلق به کارگر است. زیرا این پولی است که باید وضعیت فعلی و آتی کارگر را تامین کند. سازمان بیمه‌های اجتماعی اینستی است که کارگر پولش را در اختیارش گذاشته که طبق مقررات بکاربرده شود. بنابراین صحیح نیست که کارگر در دستگاه اجرائی و مشورتی این بانک که پول آن بکارگر تعلق دارد نماینده نداشته باشد. پیشنهاد می‌کنم تدبیری اتخاذ شود که در بانک رفاه کارگران و موسسات مربوط دیگر کارفرما و کارگر نماینده داشته باشند. مزیت اینکار اینستکه کارگر خود در جریان امور قرار می‌گیرد. فرض کنید کارگر مسکن میخواهد طبیعی است که همه کارگران مسکن میخواهند و این امر هم در یکسال و دو سال عملی نیست. وقتی نماینده کارگر در جلساتی که برای رسیدگی به این امر تشکیل می‌شود حضور داشته باشند می‌بینند و

در ک میکند که این امر تا چه حد عملی است و چه بسا در مواردی که هماهنگی وجود ندارد و یا بعضی دستگاههای دولتی یا حتی ما کارفرمایان ضعف نشان میدهیم کارگر قویتر از ماست و در پی کاری که میخواهد انجام دهد میرود و آنرا عملی میسازد. باز بندده در خاتمه عراضی میکنم که آنچه این کنفرانس میخواهد، آنچه قطعنامه‌ها میخواهند اینستکه کمیته‌های سه جانبی در امور مربوط به کارفرمایان و کارگران تشکیل شود. دیگر عرضی ندارم.

متن سخنان آقای علی خاقانی از سازمان کارگران ایران

پیش از صحبت راجع به گزارش دبیر کل کنفرانس لازم میدانم در دنباله سخنان جناب آقای فرمان آرا و آقای سدهی در مورد لزوم دخالت مستقیم نماینده کارفرما و کارگر در مدیریت دستگاههای بینه‌های اجتماعی و سازمان کارگران این نکته را اضافه کنم که سالهای است ما این مساله را در سازمان کارگران و مجتمع دیگر عنوان می‌کنیم. و حالا که یکی از سهامداران سازمان بینه‌های اجتماعی و بانک رفاه کارگران در این مورد موافقت دارد مانیز که سهامدار دیگر آن هستیم میخواهیم که ترتیبی اتخاذ شود که واقعاً این امر مورد توجه قرار بگیرد.

بنده در چند مورد از مواد قطعنامه سال پیش اشکالاتی دیدم که میخواستم عرض کنم. در مورد ماده ۲ برای اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران پیش بینی کرده بودند که در تشکیل صندوقهای پس انداز مسکن مشارکت داشته باشد. در گزنشی که اطاق بازرگانی و صنایع و معادن در این مورد داده اشاره‌ای به این مشارکت نشده است.

در مورد حمایت قانونی کارگران میخواستم خواهش بکنم که قبل از اینکه در این مورد تجدید نظر شده و در قانون کار درج شود و قبل از اینکه بصورت عمل انجام شده در آید این مساله را برای مطالعه سازمان کارگران بفرستند، شاید ماهمن نظریاتی داشته باشیم و بتوانیم در آن دخالت بدھیم.

در باره ماده ۶ راجع به کلاسهای طبقه بندی مشاغل به کلاسهای آموزشی اشاره شده است. گله‌ای که بنده در این مورد دارم اینستکه ما پارها از موسسه کار و تامین

اجتماعی که برای این امر تشکیل شده است تقاضا کرده ایم که در مورد طبقه بندی مشاغل برای کارگران کلاس پ. تشکیل دهد که ما لااقل بدانیم که چه میخواهیم . زیرا این یک مساله فنی است و اکثر کارگران هیچ اطلاعی از طبقه بندی مشاغل ندارند در اینجا مصرا میخواهیم این کلاس را تشکیل بدهند.

در مورد ماده ۱۱ قطعنامه یکی از آقایان کارفرما اشاره کردند که استاندارد کارگران ایرانی خیلی پائین تراز سطح بین المللی است . خود ما هم این امر را تصدیق میکنیم . ولی ما در اینجا درست حالت پدر و فرزند را داریم . اگر به بچه‌مان چیزی یاد ندهیم او هم چیزی یاد نمیگیرد . این دستگاههای آموزشی فنی هستند که باید ما را تعلیم دهند . از لحاظ آموزش فنی موسسات ما واقعاً فقیرند و جوابگوی نیاز های جامعه صنعتی ما نیستند . صندوق کار آموزی تشکیل شده و فعالیتش خیلی زیاد است و ما کارگران از کارهایی که در صندوق کار آموزی انجام شده تشکر میکنیم ولی میگوئیم که این جوابگوی نیاز جامعه صنعتی ما و آموزش فنی کارگران نیست و مصرا میخواهیم ترتیبی اتخاذ گردد که این عمل موثر واقع شود .

در مورد ماده ۱۲ مربوطه به تعمیم قانون سهیم کردن کارگران جامعه کارگری ایران همیشه و در همه حال از بذل توجه خاص شاهنشاه آریامهر نسبت به کارگران سپاسگزار بوده و هست . و ما واقعاً از اینکه شاهنشاه در پیامشان این مساله را مورد تأکید قرار دادند اظهار امتنان میکنیم . انشاعاله که تمام کارگران ایران از این قانون استفاده بکنند .

در ماده ۱۵ راجع به تهیه مایحتاج اولیه کارگران به کارفرمایان اشاره شده است . اطاق بازرگانی و صنایع و معادن جواب داده است که از محل اعتبار سهیم شدن تامین خواهد شد ؛ آیا در قانون سهیم شدن اعتباری برای این موضوع در نظر گرفته شده است یا خیر ؟

در خاتمه عرایض اضافه میکنم که هفتمین کنفرانس دفتر بین المللی کار در منطقه آسیا برای کشور ما بیاندازه مفید بوده و باعث سرافرازی است و همینطور نظر خاصی که اعلیحضرت راجع به این کنفرانس داشتند و توجه خاصی که به این کنفرانس مبذول فرمودند و آنچه آقای جنکس در پاسخ گزارش خود درباره ایران نوشته‌اند باعث افتخار است . بنابراین بدهید که برای حسن ختم اشاره‌ای به آنچه که آقای جنکس در پاسخشان به بحث مربوط به گزارش خود نوشته‌اند بکنم .

«نمونه ایران و صعود شگفت‌انگیز این کشور بسطح یک کشور در حال توسعه پیشرفت‌های اعتمادنا را به امکان پیشرفت جهان در حال توسعه تأثیر می‌کند. این نمونه همچنان امکانات پیشرفت‌یابی‌های رادر تاریخ طولانی بشریت برای ما مکشوف ساخت. تجربه ایران شرایط احراز این پیشرفت و تعالی را مشخص کرده نشان میدهد که ممکن است با حفظ صلح پیردازیم ثبات سیاسی را حفظ کنیم، بدنبال آزادی باشیم، عدالت را اجرا نماییم، در نرمش و انعطاف پذیری پایدار باشیم و با بردازی به انتکاء روح اتفاق به توسعه آموخت و گسترش نظام و موازین لازم برای تعلیم رشد اقتصادی مدام پیردازیم.»

گزارش کمیسیونها و قطعنامه مصوب کنفرانس

ریاست کمیسیون قطعنامه

کمیسیون «اشغال در ارتباط با تحولات تکنولوژیک» چهارمین کنفرانس ملی کار مرکب از ۴۶ نفر نمایندگان گروه‌های سه‌گانه دولت-کارفرما و کارگر و مشاوران آنها بشرح صورت پیوست، طی چهار روز فعالیت خود مجموعاً ۱۲ ویک‌دوم ساعت در مورد اشتغال در ارتباط با تحولات تکنولوژیک به بحث و مطالعه پرداخت: اینک تیجه مطالعات و مذاکرات کمیسیون را که حاصل تبادل نظرهای گروه‌های سه‌گانه با توجه به مذاکرات کنفرانس و نظرات ابراز شده در کمیسیون است در ۵ بندجهت درج در قطعنامه چهارمین کنفرانس ملی کار پیشنهاد می‌نماید.

رئیس کمیسیون: حسن افشار

مخبر کمیسیون: تقی هنرور شجاعی

۱- صنعتی شدن سریع کشور و ایجاد قدرت رقابت با کالاهای خارجی چه در داخل و چه در خارج کشور ایجاب مینماید که بر مبنای آخرین دستاوردهای علمی و تکنولوژیک صنایع اساسی و مورد لزوم کشور را مجهز ساخت و در این میان ازیاد نبرد که پیشرفت نهائی اقتصاد کشورموکول باشته باشد که برشتاب رشد صنایع تولید کالاهای سرمایه‌ای افروده شود.

۲- در پاره‌ای از رشته‌های فعالیت اقتصادی مانند صنایع دستی و سبک و اموری نظیر خانه‌سازی و راههای فرعی که با تکنولوژی خاص خود هم مولد است و هم اشتغال زانکنیکهای مزبور بهبود یافته و مورد حمایت قرار گیرد.

- ۳ - بمنظور تجسس و پژوهش در زمینه کاربرد آخرین دستآوردهای تکنولوژی نوین و همچنین ابداع تکنیکهای جدید که مارا در بکار انداختن صنایع دستی و مصرفی هدایت نماید لازم است مرکزی برای تحقیقات تکنولوژی بوجود آید که همانگاه با فعالیتسازمانهای ذیربسط در امر اجراء سیاستهای مالی و انسانی فعالیت کند.
- ۴ - کاربرد تکنولوژی بر کیفیت اشتغال و تنوع آموزش کارگران و مدیریت موسسات و مزدو درآمد کارگران وبالاخره روابط اجتماعی مستقیماً اثر میگذارد. برنامه عمرانی پنجم بایله یا توجه به مقتضیات یادشده سیاستها و تدبیر موثر و لازم را بمنظور مواجه با شرایط نوین تدوین و تنظیم کند و دستگاههای مسئول را در بخشهاي دولتی و خصوصی باین منظور معاضدت کند. عواملی که کاربرد تکنولوژی و شناسائی فرصتهای اشتغال و تحرك نیروی کار را آسان میکند عبارتند از:
- الف - گسترش آموزش حرفه‌ای و فنی کارگران
- ب - فراهم آوردن امکانات بمنظور شناخت کمیت و کیفیت عرضه و تقاضای کار و توسعه شبکه‌های کاریابی .
- ج - متناسب ساختن سازمانها با وظایف و مسئولیتهای محول و ایجاد هماهنگی علمی در تصمیم گیریها
- د - تجدید نظر در مزدها با توجه بلزوم افزایش تقاضا
- ه - برقراری سیستم بیمه ییکاری .
- تمرکز امور نیروی انسانی به تحقق هدفهای فوق کمک میکند.
- ۵ - باید در تقویت مدیریت در دستگاههای تولیدی کشور و افزایش بهره‌وری کوشش بعمل آید و بخش خصوصی با برخورداری از مساعدتهای دولت در امر تاسیس مراکز آموزش حرفه‌ای کوتاه مدت مرتبط با نظام قانون کار آموزی کشور تشویق شود.

اعضا کمیسیون اشتغال در ارتباط با تحولات تکنولوژیک

گروه دولت

- ۱- جناب آقای دکتر افشار
- ۲- خانم خطیبی
- ۳- آقای دکتر عراقی
- ۴- آقای اصلاحیان
- ۵- آقای مهندس راستگار
- ۶- آقای دکتر مردوشتی
- ۷- آقای میربها
- ۸- آقای نورانی نژاد
- ۹- آقای سعادت
- ۱۰- خانم ژاله‌آلپ
- ۱۱- آقای هنرور شجاعی
- ۱۲- آقای مسعود برومند
- ۱۳- آقای ناصر رحیمی
- ۱۴- آقای فرخ امین‌زاده
- ۱۵- فریدون ناصری
- ۱۶- آقای فرخ بخشیان
- ۱۷- آقای آینه‌چیان
- ۱۸- آقای مهندس پوستی

نمايندگان کار فرما

آقای انصاری - (فلزی)

آقای دکتر خورستند - (داروسازی) نایب رئیس

آقای فولاد وند - (نفت)

آقای فرشید - (آزمایش)

آقای ترابیان

آقای صادق - (سنگبری)

آقای شاپوری - (نفت)

آقای غیور - (فلزی)

آقای خورشید - (دارو)

آقای عباسیان - (قند)

آقای خبیر - (فرش)

آقای لاری

نمایندگان کارگر

اعضای اصلی	نام شهرستان	مشاورین	شهرستان
۱۰- آقای نصیرزاده	بیزد	۱- آقای قدردان	مشهد
۲- آقای عموقلی	تهران	۲- آقای بهارلو	تهران
۳- آقای حاتمی	تهران	۳- آقای روحیان	شیراز
۴- آقای یوسفیان	خوزستان	۴- آقای شاهپوری	شیراز
۵- آقای ایرانپور	اصفهان	۵- آقای قنبرزاده	تهران
۶- آقای حسینی راد	تهران	۶- آقای نواب	تهران
۷- آقای رعیت	تهران	۷- آقای لواسانی	تهران
	تهران	۸- آقای سالاروند	تهران
	تهران	۹- آقای محمدی	

گزارش کمیسیون رفاه اجتماعی کارگران

ریاست محترم کمیسیون قطعنامه

کمیسیون رفاه اجتماعی کارگران با شرکت ۳۵ نفر نمایندگان دولت و کارگر و کارفرما نخستین جلسه خود را در روز شنبه ۱۶ مرداد ۱۳۹۲ در محل کاخ وزارت کار و امور اجتماعی تشکیل داده بدوا نسبت به انتخاب هیئت رئیسه کمیسیون اقدام نمود.

نتیجه حاصل از این انتخابات بشرح زیر است :

- ۱- آقای محمد باقر نیازی - مدیر بهداشت و رفاه اجتماعی سازمان برنامه رئیس کمیسیون
- ۲- آقای محمد رضوانی - نماینده سندیکای صاحبان پشمباافی - نایب رئیس کارفرمائي

- ۳- آقای عبدالله شیری - نماینده کارگران قندو شکر - نایب رئیس کارگری
- ۴- آقای محمد رضا مشایخی - رئیس اداره کل خدمات اجتماعی - مخبر کمیسیون سپس کمیسیون طی ۴ جلسه متوالی در روزهای ۱۶ تا ۱۹ اردیبهشت ماه (بمدت ۱۱ ساعت) مسائل مختلف مربوط بر فاه کارگران را مورد بحث قرار داده نسبت به پیشنهادات رسیده بحث و مذاکره نمود . مسائل مورد بحث بطور خلاصه عبارت بودند از :

شرکتهای تعاونی - بیمه‌های اجتماعی - مقررات حمایتی - تفریحات سالم -

مراکز و تاسیسات رفاهی در داخل و خارج کارگاهها - بهداشت و تنظیم خانواده سازمانهای کارگری و کارفرمایی - بهداشت کار و حفاظت صنعتی - آموزش و تحقیقات - سهیم کردن کارگران - مزد و طبقه بندی مشاغل .

پس از بحث و مذاکرات کافی و اظهار نظر درباره پیشنهادات، کمیسیون تصویب نمود که ۲۶ فقره پیشنهاد زیر برای درج در قطعنامه چهارمین کنفرانس ملی کار به کمیسیون قطعنامه ارائه گردد .

پیشنهادات کمیسیون رفاه اجتماعی کارگران

۱- در زمینه شرکتهای تعاونی :

- الف - دولت بطور موثر و در سطح وسیعی به توسعه شرکتهای تعاونی کارگری و توسعه و تشکیل اتحادیه مرکزی تعاونیهای مصرف و اتحادیه تعاونیهای مسکن کارگری بعنوان تعاونیهای مادر جهت تغذیه و بهبود مدیریت، کمک اساسی نماید و طی دوره برنامه پنجم اعتبار لازم برای پیشرفت این تعاونیها اختصاص دهد.
- ب - شرکت‌های تعاونی اعتباً ریمنظور کمک به تنظیم بودجه خانواده‌های کارگر حتی المقدور سعی نمایند و امدادی تقدی را به کمک‌های جنسی و خدمات تبدیل نمایند و بر اعتبارات پرداختی نظارت بیشتری معمول دارند.

۲- در زمینه بیمه‌های اجتماعی

- الف : در سیستم درمان و خدمات سازمان بیمه‌های اجتماعی تجدید نظر لازم بعمل آید و به کیفیت و فایده بخشی خدمات درمانی بویژه در سطح درمانگاه‌ها توجه بیشتری مبذول گردد .

- ب - امر درمان از سایر تعهدات سازمان بیمه‌های اجتماعی تفکیک گردد، بطوریکه کارگران بیمه شده و خانواده آنها حق انتخاب پزشک را بطور آزادانه داشته باشند و موسسات درمانی کارگری نیز ارائه دهنده خدمات غیر اتفاقی گرددند.

- ج - سازمان بیمه‌های اجتماعی نسبت به تجهیز درمانگاه‌ها و بیمارستانهای تابعه از لحاظ کادر پزشک و پرستار و همچنین دارو و وسائل حمل و نقل بیماران به تناسب

میزان مراجعین اقدام لازم بعمل آورد وهم چنین کوشش نماید پرستاران و بهیاران مورد نیاز خود را از بین دختران طبقه کارگر انتخاب و تربیت کند.

د - در مورد ترمیم میزان مستمری بیمه شدگان باز نشسته و از کار افتاده در جهت رفاه بیشتر طبقه کارگر تجدید نظر بعمل آید و نیز تربیی اتخاذ شود که افراد باز نشسته و از کار افتاده و کلیه فرزندان بیمار کارگران در سینم بالاتر از ۱۲ سال نیز از خدمات درمانی سازمان بیمه های اجتماعی استفاده کنند.

ه - سازمان بیمه های اجتماعی به جنبه های پیشگیری و بهداشت کار توجه بیشتری نماید.

۳- در زمینه مقررات حمایتی :

- الف - در قوانین کار و بیمه های اجتماعی بمنظور هماهنگ ساختن آنها با احتیاجات واقعی طبقه مولد کشور و ایجاد تامین شغلی بیشتر جهت کارگران تجدید نظر لازم بعمل آید. و مقررات خاصی در مورد خدمات رفاهی و حمایت های اجتماعی مربوط به آن و ایجاد صندوق بیمه های یکاری تهیه و تنظیم گردد.
- ب - مقررات حمایتی خاصی برای زنان و نوجوانان کارگر و نیز کارگران غیر مجتمع تنظیم و اجرا گردد.

۴- در زمینه تربیت بدنه و تغذیه سالم

- الف - نسبت به توسعه و گسترش مراکز ورزشی و اردوهای کارگری و بهبود کیفی وضع مراکز موجود، براساس استانداردهای مناسب با اوضاع و احوال خاص کشور، با همکاری دولت و سازمانهای کارفرمائی اقدام گردد.
- ب - استفاده از سینما و تئاتر و اردوهای تابستانی و سایر تغذیهات سالم برای کارگران و خانواده های آنها به قیمت ارزان و مناسب امکان پذیر گردد.

۵- در زمینه مرآکر و تاسیسات رفاهی در داخل و خارج کارگاه

- الف - کارفرمایان نسبت به ایجاد تاسیسات رفاهی در داخل کارگاهها تحت ضوابط و استانداردهای وزارت کار و امور اجتماعی اقدام جدی معمول دارند. وزارت کار در ایجاد و اداره صحیح این تاسیسات نظارت و پیگیری بعمل آورد.

ب - در خارج از کارگاهها دولت با مشارکت بخش خصوصی و موسسات خیریه و عامالمنفعه نسبت به ایجاد هرچه بیشتر مراکز خدمات اجتماعی چند وظیفه‌ای در مناطق کارگرنشین اقدام نماید.

ج - وزارت کار و امور اجتماعی ضوابط و استاندارد لازم را برای مراکز فوق-الذکر تهیه نماید و بر کارآئیها نظارت دقیق داشته باشد وهم‌چنین با کمک سازمانها و موسسات مسئول و بخش خصوصی نسبت به تربیت کادر خدماتی این مراکز اقدام نماید.

د - در موسسات و کارگاههای بزرگ (۵۰ نفر و بیشتر) با تشریفات مساعی سازمانهای کارفرمائی و کارگری کمیته‌های رفاه مرکب از نماینده‌گان کارگر و کارنفرمای تشکیل شود.

ه - وزارت کار و امور اجتماعی برنامه خاصی با مشارکت کارگران و کارفرمایان جهت تربیت مسئولان امور اجتماعی کارگاهها (بعنوان مدد یار کارگاه) تنظیم و اجزا تمایند.

و - در برنامه پنجم عمرانی کشور دولت نسبت به ایجاد مراکز اجتماعی کارگری مخصوص گروههای مختلف کودکان - نوجوانان - زنان و کارگران سالخورده از کار افتاده اقدام لازم بعمل آورد.

ز - با توجه به ضرورت روزافزون استفاده از بازرسان رفاه وزارت کار و امور اجتماعی در کارگاهها بررسیهای لازم برای اعطاء قدرت قانونی به این بازرسان و نیز افزایش تعداد بازرسان کار انجام گیرد.

۶- در زمینه بهداشت و تنظیم خانوار

دستگاههای مسئول دولتی و سازمانهای کارفرمائی برنامه آموزشی و تبلیغاتی وسیع و همه‌جانبه‌ای برای آگاهی ذهن کارگران و خانوارهای آنها تهیه و اجرا نمایند تا اجرای برنامه‌های بهداشت و تنظیم خانواره بویژه در جامعه کارگری کشور بصورت موثرتری میسر گردد.

۷- در زمینه آموزش

الف - برنامه‌های آموزشی کارگران در کلیه سطوح و مراحل اعم از آموزش‌های حرفه‌ای - اجتماعی - فرهنگی و سواد آموزی توأم با خرفه توسعه و گسترش بیشتری

یابد . و به برنامه‌های آموزش کارگران زن توجه و تاکید بیشتری بشود .
ب - از مسائل ارتباط جمعی برای آموزش کارگران و خانواده‌های آنها استفاده بیشتر بعمل آید .

ج - نسبت به اجرای برنامه آموزش فرزندان کارگر بنحوی که کلیه افراد با استعداد بتوانند از این برنامه بوجه احسن استفاده کنند اقدام شود .

۸- در زمینه نقش سازمانهای کارگری و کارفرمائي

الف - در سندیکاهای اتحادیه‌های کارگری و کارفرمائي کمیته خاص مسائل رفاهی بوجود آید و در کار کمیته‌های رفاه کارگاهها تشرییک مساعی کند .

۹- در زمینه سهمیم کردن کارگران

آئین نامه‌های اجرائی قانون سهمیم کردن طوری تنظیم شود که شمول قانون برای گروههای مختلف کارگری و کارفرمائي بدرستی روشن گردد و این برنامه در کلیه کارگاههای کشور تعمیم یابد .

۱۰- در زمینه حداقل مزد و طبقه‌بندی مشاغل کارگری

الف - اجرای برنامه طبقه‌بندی مشاغل با نظارت دقیق وزارت کار و امور اجتماعی و جلب نظر سازمانهای کارگری هر چه بیشتر گسترش یابد .

ب - نسبت به تعیین حداقل مزد کارگران با توجه به معیارهای قانونی و هزینه زندگی اقدام لازم معمول گردد .

اعضای کمیسیون رفاه اجتماعی کارگران صنایع

گروه دولت

- ۱ - آقای محمد باقر نمازی
- ۲ - آقای محمد رضا مشایخی
- ۳ - آقای مهدی نواب بوشهری
- ۴ - خانم عبیده صوفی سیاوش
- ۵ - خانم فریده درویش
- ۶ - خانم هایده تصیری
- ۷ - آقای علی حاج یوسفی
- ۸ - آقای محمود موسی تزاد
- ۹ - آقای فیروز طالب بیگی
- ۱۰ - آقای رحیم طوسی
- ۱۱ - آقای احمد علی شیبانی
- ۱۲ - آقای احمد پارسا

گروه کارفرما

- ۱ - آقای محمدرضوانی
- ۲ - آقای حسین فهیم

- ۳ - آقای هادی قائم مقامی
- ۴ - آقای حسن ایزدی
- ۵ - آقای مارک خازن زاده
- ۶ - آقای ابوالقاسم خیلی
- ۷ - آقای ابن‌بیین پرهامی
- ۸ - آقای عباس روستا
- ۹ - آقا روح‌الله سمندری
- ۱۰ - آقای محمد حجت خسروی

گروه گارگر

- ۱ - آقای عبدالله شیری
- ۲ - آقای حجت‌الله ربیعی
- ۳ - آقای محمود نیک‌پژشگ
- ۴ - آقای حسین توحیدی
- ۵ - آقای عزت‌الله کریم فر
- ۶ - آقای علی لک
- ۷ - آقای حسن رضوانی
- ۸ - آقای عباس عسکری راوندی
- ۹ - آقای علی فارسی
- ۱۰ - آقای محمد وکیل‌باشی
- ۱۱ - آقای حسن بدیعی
- ۱۲ - آقای رضا پاک‌کیش
- ۱۳ - آقای حیدرخان بابائی

ریاست کمیسیون قطعنامه

موضوع : گزارش کمیسیون مسکن چهارمین کنفرانس ملی کار اعضای کمیسیون ۳۶ نفر نماینده گان دولت ، کارفرمایان و کارگران بشرح زیر :

الف - نماینده گان دولت

- ۱- آقای خسرو پاکدامن
- ۲- آقای حسن یزدانی
- ۳- آقای داود زاهد

ب - نماینده گان کارفرمایان

- ۴- آقای ناصحی
- ۵- آقای بهبهانی
- ۶- آقای قدیمی
- ۷- آقای صمد ناجور
- ۸- آقای کیخسرو سلامت
- ۹- آقای علی اکبر پور ممتاز

- ۱- آقای مصطفی فرمان آراستنایب رئیس
- ۲- آقای فرید - مسکن
- ۳- آقای سلحشور - ثفت
- ۴- آقای شمسائی - ذوب آهن
- ۵- آقای حسن کلاتری
- ۶- آقای احمدی

پ - نماینده گان کارگران

- ۱- آقای ترکان - تهران

- ۲- آقای رازقی - تهران

- ۱۰- آقای سادات حسینی - تهران
- ۱۱- آقای کیانی - شهری نایب رئیس کارگری - تهران
- ۱۲- آقای اسحاق نژاد - تبریز
- ۱۳- آقای جعفرزاده - تهران
- ۱۴- آقای حبیبزاده - مشهد
- ۱۵- آقای زیارتی - تهران
- ۱۶- آقای صلواتی - تهران
- ۱۷- آقای خاقانی - تهران
- ۱۸- آقای اعتدالی - قربانی
- ۱۹- آقای داود تنها - شمیران
- ۲۰- هیئت رئیسه

جناب آقای بابک - رئیس

آقای مصطفی فرمان‌آرا - نایب رئیس

آقای کیانی - نایب رئیس

آقای حسینعلی قروزان - مخبر

۳- تعداد و ساعات جلسه - ۴ جلسه بیندت ۱۰ ساعت

۴- پیشنهادات

کمیسیون با توجه به کلیه جوانب مسئله مسکن کارگران و با استماع نظرات نمایندگان سه گروه (دولت، کارفرمایان و کارگران) و با جلب نظرات سازمانهای ذیربیط در مسئله مسکن مانند وزارت آبادانی و مسکن، بانک رفاه کارگران، سازمان مسکن، بانک رهنی، شرکت سهامی خانه سازی ایران و شهرداری پایتخت که از طریق حضور مسئولان سازمانهای یادشده در جلسات کمیسیون بدست آدمدرا تبزیر را پیشنهاد مینماید:

ماده ۱ - در برنامه عمرانی پنجم کشور اعتبارات بیشتری به موسسات اعتباری مسکن بالاخص بانک رفاه کارگران تخصیص داده شود که تحت شرائط آسان و با رعایت اولویت مناطق اعم از مرکز و شهرستانها مورد استفاده قرار گیرد بطوریکه بهره و کارمزد وامهای مسکن در مورد ساختمن خانه‌های انفرادی از ۴ درصد و در مورد ساختمن خانه‌های آپارتمانی از ۲ درصد تجاوز ننماید و تفاوت بهره از اعتبارات عمرانی تامین شود و ضمناً در میزان پیش قسط و مدت بازپرداخت با توجه به میزان دستمزد کارگران تجدید نظر بعمل آید.

ماده ۲ - چون تهیه زمین شرط اولیه ساختمان است پیشنهاد میشود:

الف - زمینهای دولتی و اوقاف یا شهرداری در مرکز و شهرستانها بوسیله کمیسیون مخصوص صورت برداری و در اختیار مقامات مربوط گذارده شود تا آنچه که مناسب مسکن کارگران است به سهولت انتخاب و مورد استفاده قرار گیرد.

ب - در موارد لزوم دولت یا شهرداریها با استفاده از اختیارات حاصله از قانون عمرانی کشور و قانون نوسازی و عمران شهری برای تامین مسکن کارگران زمین-های بایر و یا محلات قدیمی را در اختیار شرکتهای تعاونی مسکن و موسسات اعتباری قرار دهند.

ماده ۳ - برای تامین احتیاجات شهری و صرفهجوئی در هزینه‌های شهرسازی و جلوگیری از ایجاد خانه‌های کارگری بصورت پراکنده که در نتیجه فاقد وسائل عمومی و ضروری زندگی خواهد بود و نیز بمنظور ایجاد هم‌آهنگی بیشتر در کار تامین مسکن کارگران ضرورت دارد که در مراکز استان و شهرستان‌ها کمیسیون خاصی مركب از استاندار یا فرماندار و مسئولان سازمانهای مربوطه و نمایندگان کارگر و کارفرما تشکیل و در انجام منظور نظارت نماید بطوريکه:

الف - در امر مسکن کارگران بین موسسات اعتباری، سازمان برنامه، وزارت آبادانی و مسکن و شهرداریها هم آهنگی ایجاد گردد.

ب - حتی المقدور خانه‌های کارگران در مجاورت آبادیها و شهرهای کوچک بوجود آید تا کارگران و خانواده‌آنان بسهولت بتوانند از خدمات شهری بهره‌مند گردند.

پ - در مناطق صنعتی برای چند واحد مجتمع کارگری یا کشهرک جدید با تمام وسائل و احتياجات شهری ایجاد شود.

ماده ۴ - ایجاد و توسعه شرکتهای تعاونی مسکن و آموزش اصول تعاون باید مورد توجه کامل کارگران و سازمانهای کارگران قرار گیرد و کارفرمایان نیز در امر سرمایه گذاری تامین مسکن کارگران و تقویت مالی شرکتهای تعاونی مسکن و ایجاد صندوقهای پسانداز مسکن همکاریهای موثرتری مبذول دارند.

ماده ۵ - سازمان برنامه برای تصویب و تایید طرحهای مربوط به مسکن کارگران با توجه به ضرورت و فوریت موضوع اولویت بیشتری منظور دارد، ضمناً توصیه مینماید با توجه به بدلول ماده ۱۰ قطعنامه سومین کنفرانس ملی کار و اقداماتی که در این زمینه انجام شده در کلیه مراحلی که مسائل مربوط به کارگران و یا کارفرمایان در برنامه پنجم عمرانی کشور مطرح میگردد نمایندگان کارگر و کارفرما شرکت داده شوند.

بیانات جناب آقای جهانگیر کیا نایب رئیس دولتی و رئیس کمیسیون قطعنامه هنگام طرح قطعنامه کنفرانس

با اجازه مقام محترم ریاست و جناب آقای وزیر کار و امور اجتماعی و حضار
محترم در اجرای مواد ۲۰ و ۲۱ آئین نامه قطعنامه کنفرانس را تقدیم میدارد :
لازم میداند به استحضار برساند که کمیسیونهای سه گانه اشتغال در ارتباط با
تحولات تکنولوژیک - رفاه اجتماعی کارگران صنایع و مسکن کارگران و تدبیر
عملی مربوط به آن جلسات خود را بصورت منظم در روزهای ۱۶ تا ۱۹ اردیبهشت
ماه تشکیل داده و گزارشات خود را به کمیسیون قطعنامه تسلیم نمودند.

کمیسیون اشتغال در ارتباط با تحولات تکنولوژیک با شرکت ۴۶ نفر از اعضاء
کنفرانس چهار جلسه بیمدت ۱۲ ساعت تشکیل و هیئت رئیسه آن عبارت بوده اند از :

- جناب آقای دکتر حسن افشار - رئیس

- آقای دکتر مجید خورسند - نایب رئیس کارفرمانی

- آقای فتح الله حاتمی - نایب رئیس کارگری

- آقای هنرور شجاعی - مخبر

کمیسیون رفاه اجتماعی کارگران چهار جلسه بیمدت ۱۲ ساعت تشکیل داده و
در آن ۳۳ نفر از اعضاء کنفرانس شرکت نموده اند هیئت رئیسه کمیسیون عبارت
بوده اند از :

- آقای محمد باقر نمازی - رئیس

- آقای محمد رضوانی - نایب رئیس کارفرمانی

- آقای عبدالله شیری - نایب رئیس کارگری
- آقای مشایخی - مخبر

کمیسیون مسکن کارگران و تدابیر عملی مربوط با آن ۴ جلسه به مدت ۱۲ ساعت تشکیل گردید و در آن ۳۰ نفر از اعضاء کنفرانس شرکت نمودند و هیئت رئیسه آن عبارت بودند از :

- جناب آقای عباس بابک - رئیس

- آقای مصطفی فرمان آرا - نایب رئیس کارفرمانی

- آقای اردشیر کیانی - نایب رئیس کارگری

- آقای فروزان - مخبر

گزارش کمیسیونها در جلسه کمیسیون قطعنامه که با حضور هیئت رئیسه کنفرانس تشکیل گردید بررسی و قطعنامه ای که تقدیم کنفرانس می شود براساس تبادل نظر جلسه مذکور تنظیم گردیده است .

قبل از شروع بقرائت قطعنامه لازم میدانم از کلیه شخصیت ها و دوستان محترمی که کمیسیون قطعنامه را در انجام وظیفه خودیاری کرده و بذل همکاری و تشریک مساعی نموده اند صمیمانه تشکر نمایم .

اینک متن قطعنامه باستحضار میرسد

قطعه‌نامه

چهارمین کنفرانس ملی کار از شانزدهم تا بیستم اردیبهشت ماه ۱۳۵۱ با شرکت نمایندگان دولت و کارفرمایان و کارگران در سالن ششم بهمن وزارت کار و امور اجتماعی تشکیل گردید.

کنفرانس سپاس بیکران خودرا به پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر که با پیام الهام بخش ملوکانه کنفرانس را ارشاد و خطوط اصلی کار آنرا ترسیم فرمودند تقدیم میدارد.

کنفرانس با توجه به بیانات مشروح جناب آقای نخست وزیر در مورد پیشرفت وظایف کنفرانس و گزارش جناب آقای وزیر کار و امور اجتماعی وهم چنین با توجه به مذاکراتی که طی جلسات متعدد بعمل آمد و تبادل نظر درباره موضوعات دستور موارد زیر را توصیه مینماید:

در زمینه اشتغال و ارتباط آن با تحولات تکنولوژیک

۱-- صنعتی شدن سریع کشور و ایجاد قدرت رقابت با کالاهای خارجی چه در داخل و چه در خارج کشور ایجاب مینماید که بر بنای آخرین دستاوردهای علمی و تکنولوژیک صنایع اساسی و مورد لزوم کشور مجهز گردد تا بر شتاب رشد صنایع تولید کالاهای سرمایه‌ای افزوده شود.

- درباره‌ای از رشته‌های فعالیت اقتصادی مانند صنایع دستی و سبک و اموری نظیر خانه‌سازی و راههای فرعی که با اتخاذ تدبیر تکنولوژیک خاص میتواند هم مولد باشد وهم اشتغال زا تکنیکهای مزبور بهبود یافته و مورد حمایت قرار گیرد.

۲ - بمنظور تجسس و پژوهش در زمینه کاربرد آخرین دستآوردهای تکنولوژی نوین و همچنین ابداع تکنیکهای جدید که ما را در توسعه و گسترش صنایع سبک و مصرفی هدایت نماید لازم است مرکزی برای تحقیقات تکنولوژیک زیر نظر وزارت اقتصاد بوجود آید که همانگاه باعالیت سازمانهای ذیربطر در امر اجراء سیاستهای مالی و انسانی فعالیت کند.

۳ - از آنجا که کاربرد تکنولوژی بر کیفیت اشتغال و تنوع آموزش کارگران و مدیریت موسسات و مزد و در آمد کارگران و بالاخره روابط اجتماعی مستقیماً اثر میگذارد برنامه عمرانی پنجم باید با توجه به مقتضیات یاد شده سیاستها و تدابیر موثر و لازم را بمنظور مواجهه با شرایط نوین تدوین و تنظیم کند و دستگاههای مسئول رادر بخششای دولتی و خصوصی باین منظور معاوضت کند. عواملی که کاربرد تکنولوژی و شناسائی فرستهای اشتغال و تحرک نیروی کار را آسان میکند عبارتنداز:

الف - گسترش آموزش حرفه‌ای و فنی کارگران

ب - فراهم آوردن امکانات بمنظور شناخت کمیت و کیفیت عرضه و تقاضای کار و توسعه شبکه‌های کاریابی

پ - تجدید نظر متناسب در مزدها با توجه به درجه مهارت و بتناسب افزایش هزینه زندگی و با توجه به معیارهای مربوط از جمله رشد تولیدملی.

ت - برقراری تدریجی سیستم بیمه بیکاری.

تمرکز و هم‌آهنگی امور نیروی انسانی برای تحقق هدفهای فوق دارای اهمیت اساسی است.

۴ - باید در تقویت مدیریت در دستگاههای تولیدی کشور و افزایش بهره‌وری و ارزشیابی عوامل بهره‌وری کوشش بعمل آید و بخش خصوصی با برخورداری از مساعدتهای دولت در امر تاسیس مراکز آموزش حرفه‌ای کوتاه‌مدت منطبق با نظام قانون کارآموزی کشور تشویق شود.

۵ - برای بالا رفتن نرخ فعالیت (نسبت جمعیت فعال به تعداد کل جمعیت) میزان شرکت زنان در فعالیتهای اقتصادی افزایش باید و باین منظور هدف مشخصی از نظر ارتقاء نسبت فعالین زن به تعداد زنان کشور در برنامه عمرانی پنجم پیش بینی گردد. شرکت موثر زنان در فعالیتهای اقتصادی بطور غیر مستقیم در امر تنظیم خانواده نیز موثر خواهد افتاد.

۶- در زمینه شرکتهای تعاونی :

الف - دولت بطور موثر و در سطح وسیعی به توسعه شرکتهای تعاونی کارگری و توسعه و تشکیل اتحادیه‌مرکزی تعاوینهای مصرف و اتحادیه تعاوینهای مسکن کارگری بعنوان تعاوینهای مادر در جهت تغذیه و بهبود مدیریت کمک اساسی نماید و طی دوره برنامه پنجم عمرانی اعتبار لازم برای پیشرفت این تعاوینهای اختصاص دهد.

ب - شرکتهای تعاونی اعتبار کارگری بمنظور کمک به تنظیم بودجه‌خانواده‌های کارگر حتی المقدور سعی نمایند و امهای نقدی را به کمکهای جنسی و خدمات تبدیل نمایند و براعتبارات پرداختی نظارت بیشتری معمول دارند.

۷- در زمینه بیمه‌های اجتماعی :

الف - در سیستم درمان و خدمات سازمان بیمه‌های اجتماعی تجدید نظر لازم عمل آید و به کیفیت و فایده بخشی خدمات درمانی بویژه در سطح درمانگاهها توجه بیشتری مبذول گردد.

ب - امر درمان از سایر تمهیقات سازمان بیمه‌های اجتماعی تفکیک گردید بطوریکه کارگران بیمه شده و خانواده آنها حق انتخاب پزشک را بطور آزادانه داشته باشند و موسسات درمانی کارگری نیز ارائه دهنده خدمات غیر اتفاقی گردند.

ج - سازمان بیمه‌های اجتماعی نسبت به تجهیز درمانگاهها و بیمارستانهای تابعه از لحاظ کادر پزشک و پرستار و همچنین دارو و وسائل حمل و نقل بیماران به تناسب میزان مراجعین اقدام لازم بعمل آورد و همچنین کوشش نماید پرستاران و بھیاران موزد نیاز خود را از بین فرزندان طبقه کارگر انتخاب و ترتیب کند.

د - در مورد ترمیم میزان مستمری بیمه شده‌گان بازنشته و از کار افتاده در جهت رفاه بیشتر طبقه کارگر تجدید نظر بعمل آید و نیز ترتیبی اتخاذ شود که افراد بازنشته و از کار افتاده و همچنین فرزندان بیمار کارگران در سنین بالا نیز از خدمات درمانی سازمان بیمه‌های اجتماعی استفاده کنند.

ه - سازمان بیمه‌های اجتماعی به جنبه‌های پیشگیری و بهداشت کار توجه بیشتری نماید.

۸- در زمینه مقررات حمایتی :

الف - در قوانین کار و بیمه‌های اجتماعی بمنظور هماهنگ ساختن آنها با

احتیاجات واقعی طبقه مولد کشور و ایجاد تامین شغلی بیشتر جهت کارگران تجدید نظر لازم بعمل آید.

ب - در اجرای فرمان مبارک ملوکانه که طی پیام به کنفرانس صادر فرموده اند نسبت به تعمیم قانون سهیم کردن کارگران در منافع کارگاههای صنعتی و تولیدی و تجدید نظر در آئین نامه های اجرائی آن اقدام شود.

ج - مقررات حمایتی خاصی برای زنان و نوجوانان کارگر و نیز کارگران غیر مجتمع تنظیم و اجرا گردد.

۹ - در زمینه تربیت بدنی و تفریحات سالم .

- نسبت به توسعه و گسترش مراکز ورزشی و اردوهای کارگری و بهبود کیفی وضع مراکز موجود بر اساس استانداردهای مناسب با اوضاع و احوال خاص کشور با همکاری دولت و سازمانهای کارفرمائی و کارگری اقدام گردد.

۱۰ - در زمینه مراکز و تاسیسات رفاهی در داخل و خارج کارگاه:

الف - کارفرمایان نسبت به ایجاد تاسیسات رفاهی در داخل کارگاهها تحت ضوابط و استانداردهای وزارت کار و امور اجتماعی اقدام جدی معمول دارند. وزارت کار در ایجاد و اداره صحیح این تاسیسات نظارت و پیگیری بعمل آورد.

ب - در خارج از کارگاهها دولت با مشارکت بخش خصوصی و موسسات خیریه و عام المنفعه نسبت به ایجاد هر چه بیشتر مراکز خدمات اجتماعی چند وظیفه ای در مناطق کارگر نشین اقدام نماید.

ج - وزارت کار و امور اجتماعی ضوابط و استاندارد لازم را برای مراکز فوق الذکر تهیه نماید و بر کار آنها نظارت دقیق داشته باشد و همچنین با کمک سازمانها و موسسات مسئول و بخش خصوصی نسبت به تربیت کادر خدماتی این مراکز اقدام نماید.

د - در موسسات و کارگاههای بزرگ (۵۰ نفر و بیشتر) با تشریک مساعی سازمانهای کارفرمائی و کارگری کمیته های رفاه مزکب از نمایندگان کارگر و کارفرما تشکیل شود.

ه - وزارت کار و امور اجتماعی بر نامه خاصی با مشارکت کارگران و کارفرمایان

جهت نریت مسئولان امور اجتماعی کارگاهها (بعنوان مدد یار کارگاه) تنظیم و اجرا نمایند.

و - در برنامه پنجم عمرانی کشور دولت نسبت به ایجاد مراکز اجتماعی کارگری مخصوص گروههای مختلف کودکان - نوجوانان - زنان و کارگران سالخورده و از کار افتاده اقدام لازم بعمل آورد.

ز - با توجه به ضرورت روزافزون استفاده از بازرسان رفاه وزارت کار و امور اجتماعی در کارگاهها بررسیهای لازم برای اعطاء قدرت قانونی به این بازرسان و نیز افزایش تعداد بازرسان کار اقدام شود.

۱۱ - در زمینه بهداشت و تنظیم خانواده :

دستگاههای مسئول دولتی و سازمانهای کارفرمائی برنامه آموزشی و تبلیغاتی وسیع و همه جانبه‌ای برای آگاهی ذهن کارگران و خانواده‌های آنها تهیه و اجرا نمایند تا اجرای برنامه‌های بهداشت و تنظیم خانواده بویژه در جامعه کارگری کشور بصورت موثرتری میسر گردد.

۱۲ - در زمینه آموزش :

الف - برنامه‌های آموزشی کارگران در کلیه سطوح و مراحل اعم از آموزش‌های حرفه‌ای - اجتماعی - فرهنگی و سواد آموزی توأم با حرفه توسعه و گسترش بیشتری یابد و به برنامه‌های آموزش کارگران زن توجه و تاکید بیشتری بشود.
ب - از مسائل ارتباط جمعی برای آموزش کارگران و خانواده‌های آنها استفاده بیشتر بعمل آید.

ج - نسبت به اجرای برنامه آموزش فرزندان کارگر بنحوی که کلیه افراد با استعداد بتوانند از این برنامه بوجه احسن استفاده کنند اقدام شود.

۱۳ - در زمینه نقش سازمانهای کارگری و کارفرمائی :

- در سندیکاهای و تحدادیه‌های کارگری و کارفرمائی کمیته خاص مسائل رفاهی بوجود آید و در کار کمیته‌های رفاه کارگاهها تشریک مساعی کند.

۱۴ - در زمینه مسکن :

- در برنامه عمرانی پنجم کشور اعتبارات لازم برای اجرای برنامه‌های تهییه

مسکن برای کارگران مربوط به موسسات اعتباری بالاخص بانک رفاه کارگران تخصیص داده شود که تحت شرایط آسان و بارعایت اولویت مناطق اعم از مرکز و شهرستانها مورد استفاده قرار گیرد بطوریکه بهره و کارمزد وامهای مسکن بحداقل تقلیل یابد. ضمنا در میزان پیش قسط و مدت باز پرداخت با توجه به میزان دستمزد کارگران تجدید نظر بعمل آید.

۱۵ - چون تهیه زمین شرط اولیه ساختمان است پیشنهاد میشود:

الف - از زمینهای متعلق بدولت و سازمانهای وابسته در مرکز و شهرستانها آنچه که مورد نیاز و مناسب مسکن کارگران است بواسیله کمیسیون سهجانبه‌ای تعیین و بقیمت ارزان در اختیار موسسات مسئول امر خانه‌سازی کارگران قرار گیرد.
ب - در صورت لزوم دولت و شهروداریها با استفاده از اختیارات خاصله از قانون عمرانی کشور و قانون نوسازی و عمران شهری برای تامین مسکن کارگران زمینهای باир و یا محلات قدیمی را در اختیار شرکتهای تعاونی مسکن و موسسات اعتباری مربوطه قراردهند.

۱۶ - برای تامین احتیاجات شهری و صرفه جوئی در هزینه‌های شهر سازی و

ب - در صورت لزوم دولت یا شهروداریها با استفاده از اختیارات خاصله از قانون جلوگیری از ایجاد خانه‌های کارگری بصورت پراکنده که در نتیجه فاقد وسائل عمومی و ضروری زندگی خواهد بود و نیز بمنظور ایجاد هماهنگی بیشتر در کار تامین مسکن کارگران در مرکز استان و شهرستانها کمیسیون خاصی مرکب از استاندار یا فرماندار و مسئولان سازمانهای مربوطه و نماینده‌گان کارگر و کارفرما تشکیل و در انجام منظور نظارت نماید بطوریکه :

الف - در امر مسکن کارگران بین موسسات اعتباری - سازمان برنامه - وزارت آبادانی و مسکن و شهروداریها هماهنگی ایجاد گردد.

ب - حتی المقدور خانه‌های کارگران در نزدیکی مرکز صنعتی بوجود آید.

۱۷ - ایجاد و توسعه شرکتهای تعاونی مسکن و آموزش اصول تعاون مورد توجه کامل کارگران و سازمانهای کارگری قرار گیرد و کارفرمایان در تقویت شرکتهای تعاونی مذکور همکاری موثر معمول دارند و مقررات لازم برای جنبه‌های مختلف این منظور پیش بینی گردد.

- ۱۸- تدابیر لازم از لحاظ شرکت نمایندگان سازمانهای کارفرمائی و کارگری در مراجع تصمیم‌گیری مربوط به امور کارگری اتخاذ گردد.
- ۱۹- کارفرمایان جهت ایجاد خانه‌های سازمانی اقدامات ممکن معمول و سازمان- های اعتباری در راه وصول باین هدف همکاری ممکن را معمول دارند.
در ایجاد خانه‌های مزبور باید موازین شهرسازی و رفاهی مورد توجه باشد و نظر مشورتی سازمانهای کارگری ذیربطر کسب گردد.
- ۲۰- بمنظور تامین مشارکت وسیعتر سازمانها و افراد ذی‌علقه در امور مربوط به کارصلاح لازم در آئین نامه کنفرانس صورت پذیرد و در دستور اجلاسیه آینده کنفرانس قرار گیرد.
- ۲۱- بمنظور گسترش اثرات کار کنفرانس توصیه میشود که جلسات سالیانه آن بتدریج در سایر شهرستانهای کشور نیز تشکیل گردد.

پایان کنفرانس

ساعت ۳ بعد از ظهر روز چهارشنبه بیستم اردیبهشت ماه آخرین جلسه کنفرانس ملی کار جهت تصویب و صدور قطعنامه تشکیل گردید.
نطق جناب آقای عبدالمجید مجیدی وزیر اکار و امور اجتماعی
جناب آقای رئیس - حضار محترم

در این موقع که چهارمین کنفرانس ملی کار پایان خود نزدیک میشود لازم میدانم از توجهاتی که شاهنشاه آریامهر نسبت به کنفرانس ملی کار دارند و عنایات خاصی که نسبت بطبقه زحمتکش مملکت مبذول میفرمایند ابراز سپاسگزاری کنم و یکبار دیگر اهمیت پیام شاهنشاه آریامهر را بچهارمین کنفرانس ملی کار گوشزد کرده و بخصوص آن قسمت از پیام را که در زمینه تکمیل قانون سهیم کردن بود وامری که در خصوص اصلاح و تجدید نظر قانون موجود صادر فرمودند یادآور شوم و انشاعاله در اولین فرصت قانون تکمیل سهیم شدن کارگران تقدیم قوه مقننه خواهد شد. شاهنشاه همچنین در شرفیابی دیروز مدیران صنایع قند کشور فرمایشات عمیق و همه جانبه ای فرمودند راجع به مسئولیت های کار فرمایان و تلاشی که باید سرمایه - گزاران مملکت و کار فرمایان در زمینه بالا بردن قدرت تولیدی صنایع ، افزایش سرمایه و خارج کردن صنعت از محدوده ای که سرمایه در واقع عامل اصلی توسعه یک صنعت باشد اوامری صادر فرمودند که از آنجاییکه سرمایه های فردی اجازه توسعه واحد صنعتی را نمیدهد از سرمایه های کوچک مردم کمک بطلبیم و با عرضه کردن سهام بیشتر بر مردم سعی کنیم از قدرت پس انداز مردم مملکت استفاده کنیم. فرمایشات ملوکانه بسیار مسئله مهمی بود و این توجهی که فرمودند در واقع

یک جهشی است که بس رمایه گزاریهای صنعتی ما میدهد و سرماهیه گزاریها را دریک افق و سیعتری پیش میرد و برای آینده صنعت مملکت که باید هرچه بیشتر پیش برود فوق العاده مفید است.

شاهنشاه نسبت بر فرهان طبقه کارگر همیشه بذل توجه میفرمایند و در فرمایشات دیروز هم مطالبی که فرمودند موید توجهات قبلی معظم له بود و از این جهت واقعاً همه ماباید خوشحال باشیم که چنین رهبر روشنفکر و روشن بینی داریم در عین حال که در یک موقعیت زمانی بسیار حساس هستیم و دنیا در یک تلاطم و تزلزل بیسابقه‌ای بسر میرد معظم له علاوه بر اینکه بمسئل سیاست خارجی کشور با دقت توجه دارند بمسئل داخلی و جزئیات امر و رابطه مردم هم تا این حد بذل توجه میفرمایند.

آقای عبدالمجید مجیدی به اظهارات خود چنین ادامه دادند. در مورد تنایجی که از چهارمین کنفرانس ملی کار میگیریم و تا حدی هم تنایجش روشن شده فکر میکنم این کنفرانس بسیار مهم بود و در تاریخ قوانین اجتماعی و روابط کارگری ما یک نقطه عطفی است و قدمهای اساسی بلندی برداشته شده که انشاعاله در قطعنامه بنحو موثر و روشنی منعکس خواهد شد. از گوشه و کنار از جریان بحثهای که در کمیسیونها میشدمطلع شدم و بخصوص در کمیسیون اشتغال و ارتباط با تکنولوژی فکری پیش آمد که بنده روی آن فکر کردم و با همکاران در سطح دولت هم تبادل نظر نمودم و تأیید آنها را هم گرفتم و آن مسئله ایجاد مرکز تحقیقات تکنولوژیک است که واقعاً قبل از آن فکر نشده بود و از داخل کنفرانس سرچشمی گرفت و کمیسیون مربوط پیشنهاد کردواین واقعه ا محل خوب و مفیدی است که در آینده انشاعاله اثراتش را احساس خواهیم کرد. و برای العین خواهیم دید. این یکی از تنایج بسیار مفید و موثر تبادل نظر در چنین سطحی است مسلماً هرقدر که این مذاکرات و تبادل نظرها تنایجش باین طریق تجلی کند و پیشنهادات مشخص و عملی بدولت ارائه شود مسلماً دولت توجهش به چنین مجتمع سه جانبه و همکاری در این سطح بیشتر خواهد شد و موجب تقویت آن خواهد شد و این چیزی است که ایران امروز واقعاً احتیاج دارد. کسانیکه در رشته‌های مربوط بخود و تخصص خود دورهم جمع شوند و تبادل نظر کنند دولت راهدایت و همراهی بکننداین واقعاً همان مفهوم مسئله واگذاری امر مردم بمردم است. واقعاً با تشکیل این جلسات این مجتمع این انجمن‌ها و کنفرانسها است که ما میتوانیم دموکراسی را پیاده و عملی کرده و روابط

مردم را با دولت بیشتر و قوی تر کنیم.

بهر صورت خواستم این نمونه را ذکر کنم چون واقعاً پیشنهادی که شده بود خیلی بدل بنده نشست و وقتی با همکارانم در سطح دولت مطرح کردم که چنین فکری در کمیسیون اشتغال در شرف تکوین است مورد تائید همکارانم قرار گرفت و از این جهت برای بنده موجب خوشحالی و خوشوقتی بود انشاعاله کار بقیه کمیسیونها هم موفقیت آمیز و خوب باشد. همینطور بحثهای که در جلسات علنی کنفرانس شد بحثهای خوب و پرمغزی بود و بندе لازم میدانم از کلیه سخنرانانی که در جلسات عمومی صحبت کردند و از کسانی که در کمیسیونها وقت صرف و به پیشرفت کار کنفرانس کمک کردند تشکر کنم.

از جناب آقای شجاع ملایری رئیس گروه دولت و خانم ژاله آلب دبیر گروه و از جناب آقای رضازم آراریس رئیس گروه کارفرمایان و آقای خسرو امامی خوئی دبیر گروه و همچنین از آقای حیدر صائبی رئیس گروه کارگر و آقای کریم فردیس گروه کارگر ابراز امتنان مینمایم.

از جناب آقای دکتر حسن افشار رئیس کمیسیون اشتغال که همیشه با ما همکاری داردند و در کنفرانسهای گذشته هم این لطف را فرموده بودند و سمت استادی برهمه مدارند تشکر میکنم که با وجود گرفتاریهایی که داشتند زحمت کمیسیون اشتغال را قبول فرمودند و از این جهت منتی بر بندе و همکارانم گذاشتند.

از آقای محمد رضوانی نماینده کارفرمایان در کمیسیون رفاه اجتماعی که سمت نایب در این کمیسیون و همچنین آقای فتح الله حاتمی نایب رئیس کمیسیون اشتغال گروه کارگری بسیار ممنونم - از آقای باقر نمازی مدیر بهداشت و رفاه اجتماعی سازمان برنامه که ریاست کمیسیون رفاه اجتماعی را داشتند و این کمیسیون کار خودش را خیلی خوب انجام داده و از این جهت بنده از همکاری ایشان متشکر هستم از آقای محمد رضوانی نماینده کارفرمایان در کمیسیون رفاه اجتماعی که سمت نایب رئیس کارفرمائي داشتند و آقای عبادالله شیری نایب رئیس کمیسیون رفاه اجتماعی تشکر مینمایم.

از جناب آقای عباس بابک رئیس کمیسیون مسکن کارگران که سال گذشته هم همین سمت را داشته و همکاری بسیار ذیقیمتی با مافرمودند و نیز از آقای مصطفی

فرمان آرا نایب رئیس کمیسیون مسکن از گروه کارفرمائي و آقای اردشیر گیانی
نایب رئیس کارگری در کمیسیون مسکن اظهار تشکر مینمایم.
از کلیه کسانیکه در کار کنفرانس همراهی کردن و زحمت کشیدند بسیار
ممنونم چه همکارانم در وزارت کار و امور اجتماعی و چه دوستانی که از خارج
از وزارت کار و امور اجتماعی با ما همکاری کردند و در اینجا لازم است که از جناب
آقای سنا تور یگانه تشکر بکنم ایشان واقعاً همانطور که در روز اول کنفرانس عرض
کرد منت بزرگی بر ما نهادند که ریاست کنفرانس ملی کار را قبول فرمودند و این هم
برای چهارمین کنفرانس ملی کار و هم برای بنده و همکارانم در وزارت کار و امور
اجتماعی افتخار بزرگی بود و همانطور که پیش بینی میکردیم قبل از شروع کنفرانس
و در روز شروع کنفرانس واقعاً تسلط ایشان به مسائل اجتماعی - مسائل حقوقی و
اداره جلسات در حدی است که جلسات خیلی بزرگتر و عظیمتر از این جلسه را اداره
نمایند . ملاحظه فرمودید که در اثر محبت و نرم مشخصی که دارند بهمه این شانس
داده شد که مطالبشان را بگویند .

از نواب رئیس جناب آقای کیا معاون وزارت کار و امور اجتماعی - از جناب
آقای سدهی نایب رئیس کارفرمائي و آقای علی اصغر قدردان نایب رئیس کارگری
بسیار ممنونم - همچنین از دبیر کل کنفرانس آقای محمد کاری که همیشه زحمت
اصلی کنفرانس در طول سال بردوش ایشان است و امسال هم از مدت‌ها قبل از کنفرانس
شاهد کار ایشان و اعضاء دبیر خانه دائمی کنفرانس بودم که کارشان را بادقت انجام
دادند و از این جهت کاردبیرخانه در خور قدردانی است .

واقعاً روحیه‌ای که در چهارمین کنفرانس ملی کار برقرار بود روحیه بسیار
خوبی بود و این انعکاس در خارج بخوبی مشهود بود با کسانیکه فکر میشد که از وجود
چهارمین کنفرانس ملی کار اطلاعی ندارند ظرف این مدت برخوردي داشتم و دیدم
نه تنها همه مطلع هستند بلکه از روحیه ایکه در این کنفرانس حکم فرماست همه آگاهند
و این را جلوه‌ای از پیشرفتگی جامعه ما و پختگی و شایستگی که روز بروزگرد
های مختلف اجتماعی ما پیدا میکنند میدانم . آرزو دارم این روحیه و این طرز
برخورد و تبادل نظر ادامه داشته باشد و این برای مادر وزارت کار موجب خوشحالی
و خوشوقتی است و فکر میکنم که گروههای کارگر و کارفرما هم از این فرصتی که
برایشان پیش آمده استقبال میکنند و خواهند کرد و از این فرصت همه استفاده

میکنم که واقعا همینطور که اینجا اشاره شد و آقای صائبی متذکر شدند مسائل را از طریق مذاکره و برخورد دوستانه حل بکنیم چون جامعه و کشور ما کشوریست در حال پیشرفت این شانس را داشته که تحت رهبری خیلی قوی و روشنی قدمهای سریعی بردارد و وظیفه فرد فردها که بعنوان نماینده جناح مختلف اجتماعی در این جا نشسته ایم احساس مسئولیت کنیم و سعی کنیم در راهی که قدم بر میداریم تمام نیروها در جهت نیل به اهداف قلبی مصروف شود و از هدر رفتن انرژی ها و تلاشهای فردی و جمعی در راههایی که نتیجه آن جز تخریب جز برخورد بینایده و بی اثر نیروها نیست احتراز کنیم و تلاشمان این باشد که برای ساختن ایرانی نوین . ایرانی آباد برای نسلهای آینده و فرزندانمان فرصت‌های ذیقیمت را از دست ندهیم.»

۱۷۱۸

